

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**KENTSEL TASARIM UYGULAMA ARACI OLARAK KENTSEL TASARIM
REHBERLERİ: İSTANBUL GİRİŞİMLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Serdar ARISU

**Mimarlık Ana Bilim Dalı
Mimarlık Programı**

Kasım, 2019

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**KENTSEL TASARIM UYGULAMA ARACI OLARAK KENTSEL TASARIM
REHBERLERİ: İSTANBUL GİRİŞİMLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Serdar ARISU
(Y1713.050007)**

**Mimarlık Ana Bilim Dalı
Mimarlık Programı**

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Halil İbrahim ŞANLI

Kasım, 2019

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Mimarlık Anabilim Dalı Mimarlık Tezli Yüksek Lisans Programı Y1713.050007 numaralı öğrencisi Serdar ARISU' nun “**Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme**” adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 02.08.2019 tarihli ve 2019/16 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile Tezli Yüksek Lisans tezi 14.11.2019 tarihinde kabul edilmiştir.

	<u>Unvan</u>	<u>Adı Soyadı</u>	<u>Üniversite</u>	<u>İmza</u>
ASIL ÜYELER				
Danışman	Prof. Dr.	Halil İbrahim ŞANLI	İstanbul Aydın Üniversitesi	
1. Üye	Doç. Dr.	Ayşe SİREL	İstanbul Aydın Üniversitesi	
2. Üye	Prof. Dr.	Gülşen ÖZAYDIN	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	

ONAY

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme**” adlı çalışmamın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar geçen tüm süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’ da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (14/11/2019)

Serdar ARISU

Aile'me...

ÖNSÖZ

Tez çalışması sürecinde her daim yanımda olup benden hiçbir bilgiyi esirgemeyen ve gidilecek yolları çizmemde öncülük yapan, bilgi ve düşünceleriyle destek verip çalışmayı en iyi şekilde bitirmeme yardımcı olan tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Halil İbrahim ŞANLI'ya; konu üzerindeki hâkimiyetleri ile çalışmaya ne şekilde yaklaşmam gereği konusunda desteklerini hiçbir şekilde benden esirgemeyen değerli öğretim üyeleri Sayın Prof. Dr. Gülşen ÖZAYDIN ve Doç. Dr. Ayşe SİREL'e en içten dileklerle teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, yaşamım ve eğitim hayatım süreci boyunca yanımda olup sevgi, saygı ve yardımlarını benden eksik etmeyen Aile'me de ayrıca teşekkürü bir borç bilirim.

Kasım, 2019

Serdar ARISU

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ.....	ix
İÇİNDEKİLER	xi
ŞEKİL LİSTESİ	xiii
ÇİZELGE LİSTESİ	xvii
ÖZET	xix
ABSTRACT	xxi
1. GİRİŞ	1
1.1 Amaç.....	2
1.2 Kapsam	3
1.3 Yöntem	4
1.4 Konu ile İlgili Çalışmalar	5
2. KENTSEL TASARIM: KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR	11
2.1 Kentsel Tasarım ve Tanımı Üzerine Özel Görüşler	11
2.2 Kentsel Tasarım Süreci.....	15
2.3 Bölüm Sonucu	16
3. KENTSEL TASARIM GERÇEKLEŞTİRME / UYGULAMA SÜRECİ / ARAÇLARI.....	17
3.1 Kentsel Planlama / Tasarım Uygulama Süreci	17
3.1.1 Kamusal yatırımlar	17
3.1.2 Parselasyon düzenlemeleri	18
3.1.3 Gelişme kontrolü	19
3.1.4 Yönlendirici plan uygulamaları	21
3.1.4.1 Gözden geçirme / denetim	21
3.1.4.2 İmar teşvikleri	22
3.1.4.3 İmar hakkı transferleri	22
3.1.4.4 Yönlendirici araçlar / rehberler.....	23
3.2 Bölüm Sonucu	23
4. KENTSEL TASARIM REHBERLERİ	25
4.1 Kentsel Tasarım Rehberi Kavramı, Tanımı ve Amacı	25
4.2 Kentsel Tasarım Rehberlerinin Tarihsel Süreçleri	29
4.3 Kentsel Tasarım Rehberlerinin Türleri.....	31
4.4 Seçilmiş Kentsel Tasarım Rehberi Örnekleri	32
4.4.1 San Francisco kentsel tasarım rehberi (ABD).....	33
4.4.2 Harlow kentsel tasarım rehberi (İngiltere)	38
4.5 Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler İçin Kentsel Tasarım Rehberi Hazırlama El Kitabı.....	41
4.5.1 Kentsel tasarım rehberi tanımı ve amacı	41
4.5.2 Kentsel tasarım rehberi hazırlama nedeni / ilkeleri.....	42
4.5.3 Kentsel tasarım rehberinin içeriği	43
4.6 Bölüm Sonucu.....	43

5. İSTANBUL İÇİN KENTSEL TASARIM GİRİŞİMLERİ	45
5.1 İstanbul'da Kentsel Tasarım Deneyimlerine İlişkin Girişimler:	
Kronolojik Bir Değerlendirme	45
5.1.1 1980 yılından önce yapılan çalışmalar	46
5.1.2 1980 – 2000 yılları arasında yapılan çalışmalar	49
5.1.3 2000 yılından sonra yapılan çalışmalar	51
5.2 İstanbul'da Düzenlenmiş Önemli Kentsel Tasarım Yarışmaları	54
5.2.1 Taksim Meydanı kentsel tasarım proje yarışması	59
5.2.2 Beşiktaş Meydanı kentsel tasarım proje yarışması.....	63
5.2.3 Beyazıt Meydanı kentsel tasarım proje yarışması	69
5.2.4 Üsküdar Meydanı kentsel tasarım proje yarışması.....	74
5.3 Güncel Girişimler: 2010 ve Sonrası.....	78
5.3.1 Üsküdar Meydanı kentsel tasarım projesi	78
5.3.2 Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi.....	82
5.4 Bölüm Sonucu.....	88
6. İSTANBUL KENTSEL TASARIM KURUMSAL ÖRGÜTLENMESİ	89
6.1 İl Ölçeğinde Örgütlenme / İşleyiş	89
6.2 İlçe Ölçeğinde Örgütlenme / İşleyiş	92
6.3 Bölüm Sonucu.....	93
7. İSTANBUL KENTSEL TASARIM REHBERİ OLUŞTURMA GİRİŞİMİ 95	
7.1 Rehberin Yapısı / Temel İlkeleri	95
7.2 Rehberin Etkinlik Düzeyi	96
7.2.1 Yasa ve yönetmelikler	96
7.2.2 İBB kentsel tasarım rehberinin denetim mekanizmasındaki yeri.....	98
7.2.3 İBB kentsel tasarım kontrol araçları.....	99
7.3 Seçilmiş İlçe Tasarım Rehberleri.....	100
7.3.1 Fatih Belediyesi kentsel tasarım rehberi.....	101
7.3.1.1 Amaç ve hedefler	102
7.3.1.2 Kentsel tasarım rehberinin içeriği.....	102
7.3.1.3 Kentsel tasarım rehberi uygulama süreçleri.....	102
7.3.2 Gaziosmanpaşa Belediyesi kentsel tasarım rehberi.....	114
7.3.2.1 Amaç ve hedefler	114
7.3.2.2 Kentsel tasarım rehberinin içeriği.....	114
7.3.2.3 Çevresel tasarım ilkeleri aşamaları	114
7.3.2.4 Yapısal tasarım ilkeleri aşamaları.....	121
7.4 Bölüm Sonucu.....	123
8. İSTANBUL YEREL YÖNETİMLERİNİN KENTSEL TASARIM VE REHBER GİRİŞİMLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: ALAN ÇALIŞMASI	125
8.1 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	125
8.2 Araştırmanın Bulguları	126
9. SONUÇ / DEĞERLENDİRME	147
KAYNAKLAR	155
EKLER	161

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 4.1: Philadelphia tasarım strüktür çizimi	26
Şekil 4.2: Kentsel tasarım rehberi için hazırlanan silüet çalışmaları, San Francisco	27
Şekil 4.3: Kentsel tasarım rehberlerinin kapsamı	28
Şekil 4.4: “Good and Bad Manners in Architecture” çalışmasında ticari yapıların ön cephe detaylarının gösterilmesi	30
Şekil 4.5: San Francisco’nun kentsel görünümü	34
Şekil 4.6: San Francisco’nun konut alanlarının arazi ile uyumu	35
Şekil 4.7: San Francisco kentsel tasarım rehberi kontrol mekanizması	35
Şekil 4.8: San Francisco’nun yerel konut tipolojisi	37
Şekil 4.9: Harlow Design Guide, Harlow	38
Şekil 4.10: Harlow’un kimliğini yansıtan renk ve malzemede özgür bırakılmış eski yapılar ve benzer mimari yapıya sahip yeni konut alanı örneği	39
Şekil 4.11: Harlow’un kimliğini yansıtan renk ve malzemede özgür bırakılmış eski yapılar ve benzer mimari yapıya sahip yeni konut alanı örneği	39
Şekil 5.1: Taksim Meydan düzenlemesi yarışma projesi maketi (Vedat Dalokay’ın önerisi)	59
Şekil 5.2: Taksim Meydan düzenlemesi yarışma projesi, Vedat Dalokay	60
Şekil 5.3: Taksim’in bir yüzyıllık boşalma süreci	61
Şekil 5.4: İBB tarafından hazırlatılan 2007 yılı Taksim yayalaştırma projesi	61
Şekil 5.5: İBB tarafından hazırlatılan 2007 yılı Taksim yayalaştırma projesi	62
Şekil 5.6: İBB tarafından hazırlatılan 2007 yılı Taksim yayalaştırma projesi	63
Şekil 5.7: Beşiktaş Meydanı ve yakın çevresi kentsel tasarım proje yarışması vaziyet planı (Tanju Edige’nin önerisi, 1990).....	63
Şekil 5.8: Beşiktaş Meydanı ve yakın çevresi kentsel tasarım proje yarışması maketi (Tanju Edige’nin önerisi, 1990)	64
Şekil 5.9: Beşiktaş Meydanı ve yakın çevresi düzenleme avan projesi maketi (Akan Mimarlık çalışması, 2007)	66
Şekil 5.10: Beşiktaş Meydanı ve yakın çevresi düzenleme 3d görsel proje (Akan Mimarlık çalışması, 2007)	67
Şekil 5.11: Beşiktaş Meydanı ve yakın çevresi düzenleme 3d görsel proje (Akan Mimarlık çalışması, 2007)	68
Şekil 5.12: Beyazıt Meydanı kentsel tasarım proje yarışması perspektif 1. ödül (Fatma Bedia Dökmeci ve Yaprak Karlıdağ, 1987).....	69
Şekil 5.13: Beyazıt Meydanı kentsel tasarım proje yarışması perspektif 1. ödül (Fatma Bedia Dökmeci ve Yaprak Karlıdağ, 1987).....	70
Şekil 5.14: Beyazıt Meydanı 1/1000 ölçekli kentsel tasarım proje yarışması 1. ödül (Fatma Bedia Dökmeci ve Yaprak Karlıdağ, 1987).....	70
Şekil 5.15: Beyazıt Meydanı 1/1000 ölçekli kentsel tasarım proje yarışması 1. ödül (Fatma Bedia Dökmeci ve Yaprak Karlıdağ, 1987).....	71
Şekil 5.16: Beyazıt Meydanı 1/500 ölçekli kentsel tasarım proje yarışması 1. ödül (Fatma Bedia Dökmeci ve Yaprak Karlıdağ, 1987).....	71

Şekil 5.17: Beyazıt Meydanı 1/500 ölçekli kentsel tasarım proje yarışması	
1. ödül (Fatma Bedia Dökmeci ve Yaprak Karlıdağ, 1987).....	72
Şekil 5.18: Beyazıt Meydanı 1/500 ölçekli kentsel tasarım proje yarışması	
1. ödül (Fatma Bedia Dökmeci ve Yaprak Karlıdağ, 1987).....	73
Şekil 5.19: Beyazıt Meydanı 1/500 ölçekli kentsel tasarım proje yarışması	
1. ödül (Fatma Bedia Dökmeci ve Yaprak Karlıdağ, 1987).....	73
Şekil 5.20: Üsküdar Meydanı, 1987	74
Şekil 5.21: Üsküdar Meydanı kentsel tasarım proje yarışması perspektifi	
1. ödül (Doruk Pamir, 1987)	75
Şekil 5.22: Üsküdar Meydanı, 1987	75
Şekil 5.23: Üsküdar Meydanı kentsel tasarım proje yarışması silüet	
1. ödül (Doruk Pamir, 1987)	76
Şekil 5.24: İBB Üsküdar Meydanı kentsel tasarım projesi vaziyet planı,	
Promim, 2014	78
Şekil 5.25: İBB Üsküdar Meydanı kentsel tasarım projesi perspektif,	
Promim, 2014	79
Şekil 5.26: İBB Üsküdar Meydanı kentsel tasarım projesi, Promim, 2014	79
Şekil 5.27: İBB Üsküdar Meydanı kentsel tasarım projesi, Promim, 2014	80
Şekil 5.28: İBB Üsküdar Meydanı kentsel tasarım projesi perspektif,	
Promim, 2014	80
Şekil 5.29: İBB Üsküdar Meydanı kentsel tasarım projesi perspektif,	
Promim, 2014	81
Şekil 5.30: İBB Üsküdar Meydanı kentsel tasarım projesi perspektif,	
Promim, 2014	81
Şekil 5.31: İBB Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi, Urbar-2013	82
Şekil 5.32: İBB Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi, Urbar-2013	83
Şekil 5.33: İBB Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi, Urbar-2013	83
Şekil 5.34: İBB Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi, Urbar-2013	84
Şekil 5.35: İBB Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi maketi, Urbar-2013	84
Şekil 5.36: İBB Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi kesitler ve silüet	
Urbar-2013,	85
Şekil 5.37: İBB Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi, Urbar-2013	86
Şekil 5.38: İBB Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi maketi, Urbar-2013	86
Şekil 5.39: İBB Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi maketi, Urbar-2013	87
Şekil 6.1: İBB kentsel tasarım rehberi yapı ve işleyişi	90
Şekil 6.2: İBB Kentsel Tasarım Müdürlüğü 2018 organizasyon şeması	91
Şekil 7.1: İstanbul kentsel tasarım rehberi hazırlanma süreci	95
Şekil 7.2: İBB kentsel tasarım kontrol araçları	99
Şekil 7.3: Fatih kentsel tasarım rehberi uygulama süreçleri	103
Şekil 7.4: Fatih kentsel tasarım rehberi uygulama işlem süreçleri	104
Şekil 7.5: Fatih kentsel tasarım rehberi yol projelendirme	
süreci adımları	105
Şekil 7.6: Uygulamaya esas alt bölgeler haritası ve yol tipleri haritası	110
Şekil 7.7: Uygulamaya esas alt bölgeler haritası ve yol tipleri haritası	111
Şekil 7.8: Örnek alanlar haritası ve koruma bölgeleri haritası	112
Şekil 7.9: Bulvarlarda bulunan yolların tip plan ve kesitleri	113
Şekil 7.10: Giriş ve çıkışların oluşturulduğu yapı adaları	115
Şekil 7.11: Giriş ve çıkışların oluşturulduğu yapı adaları	115
Şekil 7.12: Geçirgenliğin oluşturulduğu yapı adaları	115
Şekil 7.13: Yapı adalarında oluşturulan silüet	116

Şekil 7.14: Ada merkezlerinde oluşturulan güvenli alanlar	116
Şekil 7.15: Ada merkezlerinde yeşil alanlar ve komşuluk ilişkileri	117
Şekil 7.16: Kentte oluşturulacak vadi parkları	117
Şekil 7.17: Kentte oluşturulacak vadi parkı haritası	118
Şekil 7.18: Kentte bulunan tarihi mekânlar	119
Şekil 7.19: Kent parkları ve meydanlar	119
Şekil 7.20: Kent parkları ve meydanlar	120
Şekil 7.21: Yapısal tasarım ilkeleri blok tipleri	121
Şekil 7.22: Yapısal tasarım ilkeleri blok kırılmaları.....	122
Şekil 7.23: Yapısal tasarım ilkeleri bina tipolojisi	122

ÇİZELGE LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 4.1: San Francisco'nun kentsel tasarım rehberlerinin ölçütlerinin analizi	36
Çizelge 7.1: Kentsel tasarım rehberi yol analiz ve puanlama tablosu	106
Çizelge 7.2: Kentsel tasarım rehberi tip belirleme tablosu	107
Çizelge 7.3: Kentsel tasarım rehberi tip belirleme tablosu	108
Çizelge 7.4: Kentsel tasarım rehberi tip belirleme tablosu	109
Çizelge 8.1: Belediyelerce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları	131
Çizelge 8.2: Adalar Belediyesi tarafından belirtilen kentsel tasarım proje çalışmaları	132
Çizelge 8.3: Beylikdüzü Belediyesi tarafından belirtilen kentsel tasarım proje çalışmaları	132
Çizelge 8.4: Bünyesinde estetik kurul barındıran belediyelere ilişkin bilgiler.....	133
Çizelge 8.5: Belediyelerce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışmaları	137

KENTSEL TASARIM UYGULAMA ARACI OLARAK KENTSEL TASARIM REHBERLERİ: İSTANBUL GİRİŞİMLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

ÖZET

Kentsel tasarım, bir kentin fiziki mekânlarının ve çevresinin şekillendirilmesini sağlayan ve bu amaçla yapılan her türlü planlama ve uygulama süreçlerini kapsayan bir eylemdir. Bu eylemin gerçekleştirilebilmesi için kamusal yatırımlardan parselasyon düzenlemelerine, gelişme kontrolünden yönlendirici plan uygulamalarına kadar çok farklı unsurlar incelenerek kentsel tasarım rehberleri hazırlanmaktadır. Bu maksatla hazırlanan kentsel tasarım rehberleri, kentsel tasarım uygulama aracı olarak dünyada etkin bir şekilde kullanılmakta olup, uygulama süreci boyunca sürekli gözden geçirilmesi ve başvurulması gereken ana unsurlardandır. Diğer taraftan, söz konusu rehberlerin başarı ile uygulanabilmesi için ilgili kentlerin il ya da ilçe belediyeleri düzeyinde etkili ve yetkili birimlerin oluşturulması da gerekmektedir. Bu bağlamda, il düzeyinde başarılı kentsel tasarım çalışmalarının gerçekleştirilebilmesinde şehrin doku ve kültürüne uygun kentsel tasarım rehberlerinin yanı sıra ilgili rehberlerin uygulanmasından sorumlu kurumsal mekanizmaların yapı ve işleyişi de önem taşımaktadır. Çalışmanın amacı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyeleri tarafından hayata geçirilen kentsel tasarım girişimlerinin hazırlanış sürecinde gözlemlenen kurumsal yapı ve işleyişe yönelik bir değerlendirmenin yapılmasıdır. Bu doğrultuda, araştırma sorularına yanıt veren İstanbul geneli 33 ilçe belediyesinin kentsel tasarım ve kentsel tasarım rehberleri teorik çerçevede evrensel kentsel tasarım kavramına ilişkin tanım ve açıklamalar bağlamında incelemeye alınmış; söz konusu belediyelerin kentsel tasarım girişimleri kurumsal yapı ve işleyiş yönünden değerlendirilmiştir. Bu amaçla, kentsel tasarıma ilişkin genel bilgilendirmeler ışığında kentsel tasarım olgusu, tanımı, süreci ve uygulama mekanizmaları bir bütün halinde ele alınıp çalışmanın genel çerçevesi oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında sorulara yanıt veren 33 ilçe belediyesine ait veriler değerlendirilmiş ve anlamlı bir bütün ortaya çıkarılmıştır. Bu bağlamda, İstanbul ili ölçeğindeki 33 farklı ilçe belediyesinin 16'sının Kentsel Tasarım Müdürlükleri ve benzeri fonksiyona sahip belediye birimlerini 2009 ile 2018 yılları arasında kurdukları belirlenmiştir. Bu birimlerde, memurların yanı sıra mimar ve şehir plancısı başta olmak üzere en az 16 farklı branştan uzmanların çalıştığı, birimde çalışan personel ile uzman sayı ve branşlarının belediyeden belediyeye farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Kentsel tasarım projelerinin onay, uygulama ve denetleme süreçlerinin konu olduğu alan, kapsamı vb. niteliklerine göre değişkenlik gösterdiği saptanmıştır. İstanbul bünyesinde yer alan 16 farklı belediyenin araştırmanın yapıldığı zamana kadar hiçbir kentsel tasarım projesi çalışması gerçekleştirmediği, 14 belediyenin kentsel tasarım projesi gerçekleştirdiği ve 178 proje ile Kadıköy Belediyesi'nin kentsel tasarım projeleri bakımından en önde gelen belediye olduğu belirlenmiştir. 16 ilçe belediyesinin bünyesinde Estetik Kurul'un yer aldığı, bu kurulların 2007 ile 2018 yılları arasında kurulduğu ve kurullarda görev yapan uzman sayısı ve branşları arasında belediyeler arasında önemli farklılıklar olduğu görülmüştür. Kentsel tasarım projelerinin hazırlanması ve onay süreçlerinde estetik kurul ile kentsel tasarım rehberi arasında çok yönlü ilişkinin olduğu belirlenmiş, incelenen 33 belediyeden sadece 9'unun kentsel tasarım rehberi

alışması gerçekleştirmiş olduğu tespit edilmiştir. Belediyelerin kentsel tasarım rehberi hazırlama amaçlarının uzun soluklu Şehir vizyonu oluşturmak ve kent bütünlüğünü sağlamak başta olmak üzere çok sayıda hedef doğrultusunda Őekillendiđi gözlemlenmiştir. Belediyelerin yönetimsel yapısının kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde olduğunu ifade eden belediye sayısı 14'te kalmıştır.

Anahtar kelimeler: *Kentsel Tasarım, Kentsel Tasarım Rehberleri, İstanbul Kentsel Tasarım Rehberi Girişimleri.*

URBAN DESIGN GUIDELINES FOR URBAN APPLICATION TOOL: AN INVESTIGATION ON ISTANBUL INITIATIVES

ABSTRACT

Urban design is an action that enables the shaping of the physical spaces and environment of a city and covers all kinds of planning and implementation processes. In order to realize this action, urban design guides are prepared by examining many different elements from public investments to parcel arrangements, development control and guiding plan implementations. Urban design guidelines prepared for this purpose are being used effectively in the world as an urban design implementation tool and are one of the main elements that need to be constantly reviewed and consulted throughout the implementation process. On the other hand, effective and competent units should be established at the provincial or district municipalities level of the relevant cities for the successful implementation of these guidelines. In this context, in order to realize successful urban design studies at the provincial level, the structure and functioning of the institutional mechanisms responsible for the implementation of the relevant guides as well as the urban design guides appropriate to the texture and culture of the city are important. The aim of the study is to evaluate the institutional structure and functioning of the urban design initiatives implemented by the Istanbul Metropolitan Municipality and district municipalities. In this context, urban design and urban design guidelines of 33 district municipalities in Istanbul, which responded to research questions, were examined in terms of definitions and explanations regarding the concept of universal urban design in theoretical framework; urban design initiatives of these municipalities were evaluated in terms of institutional structure and functioning. For this purpose, in the light of general information about urban design, urban design phenomenon, its definition, process and application mechanisms are considered as a whole and the general framework of the study is formed. Within the scope of the research, the data of 33 district municipalities that responded to the questions were evaluated and a meaningful whole was revealed. In this context, it was determined that 16 of 33 different district municipalities in the scale of Istanbul established Urban Design Directorates and municipal units with similar functions between 2009 and 2018. In these units, in addition to the civil servants, it was found that experts from at least 16 different branches, mainly architects and city planners, the number of personnel working in the unit and their branches and branches differed from municipality to municipality. Urban design projects, approval, implementation and supervision processes of the subject area, scope and so on. It was found to vary according to the characteristics. It was determined that 16 different municipalities within Istanbul did not carry out any urban design projects until the survey was conducted, 14 municipalities carried out urban design projects and 178 projects were the leading municipalities of Kadıköy Municipality in terms of urban design projects. It was observed that the Aesthetic Council was established within the 16 district municipalities, that these councils were established between 2007 and 2018, and that there were significant differences between the municipalities and the number of experts working in the boards. In the preparation and approval process of urban design projects, it was determined that there was a multidimensional relationship between the

aesthetic committee and the urban design guide. It has been observed that the objectives of municipalities to prepare urban design guidelines are shaped in line with a number of objectives, in particular to establish a long-term city vision and ensure urban integrity. The number of municipalities stating that the administrative structure of the municipalities is sufficient for the implementation of urban design guidelines remains in 14.

Keywords: *Urban Design, Urban Design Guidelines, Istanbul Urban Design Guide Initiatives.*

1. GİRİŞ

Günümüzde, kentsel mekânlarda yaşama ilişkin gözlemlenen sorunlar genelde plansız uygulamalara yüklenmekte, planlı ve tasarlanmış bir çevrenin daha yaşanabilir bir ortam oluşturacağı varsayılmaktadır. Planlama, genelde tüm yerleşim düzeylerinde insan aktivitelerinin gelecekteki ölçü ve dağılımının belirlenmesi için yararlanılan bir unsur iken; kentsel tasarım, mekânın görsel açıdan yapılar arası mekân ve ilişkileri gözetilerek düzenlenmesi aracıdır.

Tarih boyunca kentin oluşumu, gelişimi ve biçimlendirilmesi;

- İhtiyaçlara bağlı, organik, plansız,
- Kısmen planlı/tasarımlı,
- Planlı/tasarımlı olagelmıştır.

Kentsel tasarım, kentsel mekânın ve yapılaşmanın üç boyutlu ve mekân özelliği ağır basan yönüdür. Tarih boyunca kent mekânının planlı geliştirilmesi yönünde çabalar sürdürülmüş; kurallar, yasal sınırlandırmalar benimsenmiş ve uygulamaya geçirilmiştir. Ülkemizde de 3194 Sayılı İmar Kanunu çerçevesinde kent mekânının genel düzeni, kullanım türü, yoğunluğu, ilişkiler ve bağlantı düzenleri belirlenebilmektedir. Kent mekânının üçüncü boyutu ve görsel düzeninin uygun bir tasarımla belirlenmesi yönünde kentsel tasarım özel bir önem taşımaktadır. Kısaca, “kentsel mekânın tasarımı” şeklinde de tanımlanabilecek olan bu disiplin, pek çok uygulama aracı ile mekânın tasarımına katkı sağlamaktadır.

Kentsel tasarımın gerçekleşmesinde yararlanılan çok sayıda unsur bulunmaktadır. Bu unsurlar, imar planı yapımı ve gerçekleştirilmesinde kullanılan araçlar ve kurallarla benzerlik taşımaktadır. Örneğin, arazi kullanımının türü, yoğunluğu, ilişkileri, bağlantı düzeni, yapı/yol ölçü ve düzenlemeleri vb. unsurlar, imar planı ve diğer uygulamalardan kaynaklı kurallardır. Diğer taraftan, donatım/yatırımlar ve diğer kamusal yatırımlar, parselasyon kuralları, imar/gelişme kontrolleri, teşvik/yönlendirici kontroller, kentsel tasarım rehberleri vb. gibi değişik araçlar kent mekânının düzenini belirlemede kullanılabilmektedir.

Kentsel tasarım rehberleri, yurtdışında ve ülkemizde son yıllarda kentsel tasarım sürecinin etkin bir biçimde gerçekleştirilmesinde aracı olarak uzun süredir kullanıma girmiştir. Kentsel tasarım rehberlerinin hazırlanması ve hayata geçirilmesinde esas ilke ise kentlerin; mimari, doku ve mekânsal özellikleri ile kent kimliğini tespit ederek korumak ve bu işlemleri dünya ve mimari standartlara uygun bir biçimde gerçekleştirmektir. Bu yönleriyle kentsel tasarım rehberleri, kentlerin tasarım standartlarını belirleyen önemli çalışmalardır.

1.1 Amaç

Kentsel tasarım rehberleri, bünyesinde ilgili kente ilişkin ilkelerin belirlendiği ve kentsel tasarım olgusuna örnekler vererek açıklamalar getiren bir kurallar bütünüdür. Küreselleşen dünyada marka kentler oluşturmak, kentin tarihi dokusunu korurken bireyler için de uygun yaşama alanlarının oluşturulmasında kentsel tasarım rehberleri büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, kentsel mekânın planlı ve belirli bir tasarım dâhilinde şekillendirilebilmesi için kullanılan kentsel tasarım rehberlerine ilişkin İstanbul ili ölçeğinde yer alan büyükşehir ve ilçe belediyelerinin ortaya koyduğu kentsel tasarım çabaları ile kentsel tasarım rehberi geliştirme girişimlerinin incelenmesi ve bu girişimlerin gerçekleştirildiği kurumsal organizasyonun yapısı ve işleyişine yönelik yapılandırılmış görüşme tekniğine dayalı bir değerlendirmenin yapılmasıdır.

İstanbul ili dâhilinde gerçekleştirilen kentsel tasarım girişimlerine yönelik kararlar alan belediye yönetimlerinin siyasi seçimler sonucu belirli aralıklarla değişim göstermesi, söz konusu yeni yönetimlerin geçmişte yapılan çalışmalarını devam ettirmek yerine yeni tasarım girişimleri başlatmaları, başlatılan girişimlerin hazırlanma sürecinin uzun süre alması, tamamlanan hazırlıkların ekonomik kısıtlılıklar ya da siyasi ve ranta dayalı çatışmalar sonucu fiiliyata geçirilememesi gibi hususların yanı sıra, kentsel tasarım rehberi hazırlatıp bunu başarı ile uygulayabilen belediye yönetimleri de mevcuttur. Diğer taraftan, belediye yönetimlerinin kendi içlerinde aldığı kararlarda bağımsızlığa sahip olmasının yanı sıra, kentsel tasarıma yönelik faaliyet gösteren birimlerde görevlendirilen personelin uzmanlık alanları yer yer farklılık göstermekte ve organizasyon yapısının belediyeden belediyeye değiştiği görülmektedir. Bu bağlamda, İstanbul ili genelinde yer alan büyükşehir ve ilçe belediyelerinin kentsel tasarıma yönelik takındığı tavırlar ile sahip oldukları

organizasyon yapısının tespiti; bu yapılar arasındaki farklılıkların ortaya çıkarılmasını önemli kılmaktadır. Ayrıca, kentsel tasarım rehberlerinin İstanbul büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarafından kullanımının nispeten kısa bir geçmişe sahip olması, diğer taraftan bu tarz girişimlerin uzun soluklu çalışmalar gerektirmesi ve uygulama süreçlerinin uzun zaman almasından dolayı söz konusu çalışma ve girişimlere yönelik incelemelerin gerçekleştirildiği sınırlı sayıda literatürün olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, kentsel tasarım rehberlerinin oluşturulmasına ve uygulanmasına yönelik girişimler ile bu girişimleri ortaya koyan yönetimsel organizasyonların genel yapısını inceleyip işleyişte ne tür adımların atıldığını anlamlandırmak ve literatüre katkıda bulunmak önem arz etmektedir.

1.2 Kapsam

Çalışmanın kapsamı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve bağlı 39 ilçe belediyesinin kentsel tasarım ve kentsel tasarım rehberleri geliştirme girişimleri ile sınırlandırılmıştır. Bu yönde, evrensel kentsel tasarım kavramı, tanım ve açıklamalar teorik çerçevede değerlendirme kapsamına alınmış, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve 39 ilçe belediyesinin kentsel tasarım girişimlerinin kurumsal, yapı ve işleyiş yönünden değerlendirilmesi öngörülmüştür. İstanbul Büyükşehir Belediyesinin planlı/tasarımlı gelişme çabaları, kentsel tasarım içeriği yoğun olan planlama çalışmaları ve özellikle de sınırlı faaliyetlerine ilişkin değerlendirme yapılmıştır.

- Çalışmanın ilk bölümü giriş bölümü olup bu bölümde çalışmanın amacı, kapsamı, tezde kullanılan yöntem ve literatür üzerinde durulmuş ve kentsel tasarım rehberi kavramı açıklanmıştır.
- İkinci bölümde; kentsel tasarım kavramına değinilmiş, kentsel tasarımın tanımı, temel boyutları, kentsel tasarım süreci ve kentsel tasarımın hedefleri üzerinde durulmuştur.
- Üçüncü bölümde; kentsel tasarım yönetimi, gerçekleşme mekanizmaları ve araçları paylaşılmış, yönlendirici araçlar açıklandıktan sonra kentsel tasarım rehberleri hakkında bilgiler verilmiştir.
- Dördüncü bölümde; kentsel tasarım rehberi kavramı, tanımı ve amacı, tarihsel süreçleri, türleri ve yurt dışından seçilmiş örneklere yer verilmiştir.

- Beşinci bölümde; İstanbul için kentsel tasarım girişimleri başlığı altında kronolojik bir değerlendirme yapıldıktan sonra, İstanbul’da düzenlenmiş kentsel tasarım yarışmalarına ve güncel kentsel tasarım projelerine yer verilmiştir.
- Altıncı bölümde; İstanbul’da kentsel tasarımın kurumsal yapısı ve örgütlenmesi üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda, ilin geneli ve ilçeleri düzeyinde kentsel tasarım örgütlenmesine ve işleyişine değinilmiştir.
- Yedinci bölümde; İstanbul il ve ilçe belediyeleri tarafından hazırlanmış kentsel tasarım rehberleri incelenerek gerekli değerlendirmeler yapılmıştır.
- Sekizinci bölümde; İstanbul ilçelerinin kentsel tasarım ve rehber girişimleri üzerine bir yapılandırılmış görüşme çalışması yapılarak sonuca varılmıştır.

1.3 Yöntem

Kentlerin geliştirilmesi ve güzelleştirilmesi amacıyla küresel ölçekte yaygın kullanıma sahip kentsel tasarım rehberlerinin hazırlanması ve uygulanmasından sorumlu birimlerin İstanbul ölçeğinde ne tür bir işleyişe sahip olduğu, mevcut ya da geliştirmiş oldukları kentsel tasarım rehberlerinin olup olmadıkları ve bu rehberlere bakış açılarını belirleyebilmek adına İstanbul ilinde yer alan büyükşehir ve ilçe belediyelerinin konuya olan yaklaşımları ile bu yaklaşımları etkileyen parametreler irdelenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, nitel bir araştırma yöntemi olan yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılarak yapılandırılmış soru formu oluşturulmuş ve cevaplandırılması talebiyle Mart 2019–Nisan 2019 tarihleri arasında İstanbul ilinde yer alan Büyükşehir Belediyesi ile 39 farklı ilçe belediyesinin ilgili birimlerine sunulmuştur.

Diğer taraftan, sadece İstanbul ve ilçe belediyelerinin kentsel tasarım rehberlerine ilişkin girişim ile ilgili değil, kentsel tasarım olgusu ve tasarım gerçekleştirme süreci/araçlar, girişimlerinin oluşturduğu bir “İstanbul kentsel tasarım kültürü” ortamında İstanbul ve ilçe belediyelerinin girişim ve deneyimleri değerlendirilmiştir.

Yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken detaylı literatür taraması gerçekleştirilmiş ve araştırma kapsamında ulaşılabilecek istenen bilgilere yönelik sorular hazırlanılmasına gayret edilmiştir. Mülakat amaçlı kullanılan soru formunda yer alan sorularda ilgili belediyelerin bünyesinde;

- Kentsel Tasarım Müdürlüğü'nün kuruluş yılı,
- Müdürlük bünyesinde çalışan teknik elemanların sayısı ve nitelikleri,
- Kentsel tasarım projelerinin onama, uygulama ve denetleme süreçlerinin nasıl yürütüldüğü,
- Belediye bünyesinde hazırlanan kentsel tasarım proje çalışmalarının mevcudiyeti,
- Eğer varsa mülakatın yapıldığı güne dek yapılmış ve yapılacak olan kentsel tasarım proje çalışmaları,
- Belediye bünyesinde estetik kurulun mevcudiyeti; eğer varsa (estetik kurul) ne zaman kurulduğu ve kurul bünyesinde hangi melek gruplarının bulunduğu,
- Estetik kurul ile kentsel tasarım rehberi arasında bir ilişkinin yer alıp almadığı,
- Belediye bünyesinde hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışmasının olup olmadığı, eğer varsa; söz konusu kentsel tasarım rehberinin adı, rehberin başlangıç ve bitiş yılı ile rehberin hazırlanma amacının ne olduğu,
- Belediyenin yönetsel yapısının kentsel tasarım rehberi uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde olup olmadığı ve bu konuda önerilerinin olup olmadığı,
- Belediyenin, kentsel tasarım rehberi çalışmalarının gerçekleştirebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığı çalışmaların var olup olmadığının yanı sıra, bu konu ile ilgili karşılaşılan sorunların var olup olmadığı hususlarında bilgi alınmaya çalışılmıştır.

1.4 Konu İle İlgili Çalışmalar

Bajraktari (2012) tarafından gerçekleştirilen “Tarihi Kentlerin Korunmasında Kentsel Tasarım Rehberlerinin Rolü: Prizren Kenti Tarihi Merkezi Örneği” başlıklı araştırmada, Prizren tarihi kent merkezinin korunması için kentsel tasarım rehberlerinin önemi konusu üzerinde durulmuştur. Söz konusu çalışmada, tarihi kentlerin korunmasında geliştirilen yaklaşımlar, kentsel tasarım kavramının tanımı, kentsel tasarımın gerçekleşmesi için kullanılan uygulama araçları ve Prizren kenti ile ilgili gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra Prizren kent merkezinin korunması ile ilgili

bir kentsel tasarım rehberi hazırlanmasının gerekliliği ifade edilmiş ve bu gerekliliğin önemi ortaya konmuştur.

Ayataç (2000) tarafından planlama sürecinde kentsel tasarımın yeri ve rolünün tanımlanmasına yönelik Türkiye örneklemleri üzerinde yeni bir yöntem denemesinin yapıldığı araştırmada, ülkemizde planlama sürecinde kentsel tasarımın önemi ve rolü üzerinde durularak alınması gereken önlemler ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Söz konusu çalışmada, kentsel tasarım kavramsal yönden ele alınmış; planlama sürecinde kentsel tasarımın nasıl ve ne şekilde değerlendirildiği, ülkemizde imar planı sürecinde kentsel tasarımın ne ölçüde dikkate alındığı araştırılmıştır. Diğer taraftan, kentsel tasarım kavram ve uygulamalarının Türkiye’de planlama süreci kapsamında ne ölçüde uygulandığına dair bir alan araştırması yapılarak ülkemizde kentsel tasarımın planlama süreci boyunca sahip olduğu rol ve önemi ortaya konulmuştur.

Şala (2013) tarafından gerçekleştirilen “Kentsel Kimlik Bağlamında Kentsel Tasarım Rehberlerinin İrdelenmesi (İzmir-Kemeraltı Tarihi Kent Merkezi Örneği)” başlıklı araştırmada, kentsel kimlik bağlamında sürdürülebilir ve yaşanabilir kentsel mekânlar oluşturabilmek amacıyla kentsel tasarım kontrol aracı olarak ilgili süreçte önemli bir rol oynayan kentsel tasarım rehberlerinin gerekliliği üzerinde durulmuştur. Ayrıca, İngiliz ve Amerikan deneyimlerinden yola çıkılarak kentsel tasarım rehberi örnekleri incelenmiş ve ardından, Türkiye’de gerçekleştirilmiş olan “Kemeraltı Kent Merkezi Canlandırma Projesi” konusu üzerinde durulmuştur. Söz konusu araştırmada, kentsel tasarım kavramının tanımı, kentsel tasarımın gerçekleşmesi için yararlanılan uygulama araçları ve Türkiye’deki uygulamalara örnek olarak İzmir Kemeraltı örneğinde kimlik ve tasarım rehberi incelenerek ülkemizde kentsel tasarım ve kentsel tasarım rehberi kavramının gerekliliği ve önemi detaylı bir biçimde ortaya konmuştur.

Akademik ve idari bir komisyon tarafından hazırlanıp T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2016 yılında yayımlanan kentsel tasarım rehberleri adlı üç ciltten oluşan eserlerde, kentsel tasarım rehberi olgusu bağlamında detaylı araştırma ve tanımlamalar yapılmış ve söz konusu olgu ile ilgili mevzuat bilgilerine yer verilmiştir. Bu çalışma kapsamında; her şehrin tarihi ve özgün mimari dokusu ile estetiğine uygun “kentsel tasarım rehberleri” hazırlanmasına yönelik genel çerçevenin belirlenmesi, ülkemizde kentsel tasarım rehberlerinin hazırlanması ve uygulanmasına dair önerilerin

geliştirilmesi için gerekli altyapının sağlanması ve ilgili idarelere “tasarım rehberi hazırlama yöntemi”nin öğretilmesi amaçlanmıştır.¹

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından 2017 yılında yayımlanan ve akademik-idari uzmanlardan oluşan bir komisyon tarafından hazırlanan “Sürdürülebilir İstanbul Kentsel Tasarım Rehberi” adlı üç ciltten oluşan çalışmada, kentsel planlama ve tasarım, kentsel mekânlar ve kentsel mekân bileşenleri konuları detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Çalışma kapsamında, kentte fiziksel gelişimin kontrolü, mevcut durumun değerlendirilmesi suretiyle önlemler alınıp şehrin ayakta kalmasını sağlamak ve geleceğe dönük sürdürülebilir yaşamsal alanlar oluşturmak amaçlanmıştır.²

Ünlü (2006) tarafından “Kentsel Mekânda Değişimin Yönetilmesi (1)” başlıklı çalışmada, imar düzenlemeleri üzerinde oluşan çerçeve, kentsel mekânlarda ortaya çıkan değişimler, kentsel mekânda değişimin yönetilmesi, yapılaşmada tasarım denetimi, İngiltere, Fransa ve Amerika’da yapılan kentsel tasarım denetimleri, kentsel mekânda değişimin yönetilmesi ve imar anlayışının sorunları gibi konular ele alınmış ve bu hususlarda önemli bilgiler sunulmuştur. Diğer taraftan araştırmada, ülkemizde planlama anlamında etkin bir şekilde kullanılmakta olan imar anlayışına seçenek oluşturacak kentsel tasarım uygulama araçlarının gerekliliği ortaya konmuştur.

“Nazım Plandan Nesir Projelere Kentsel Tasarım” başlığı ile sunulan bir çalışmada, kentsel tasarımın kavramı ve kavramın nasıl ortaya çıktığı, kentsel tasarımın değişkenleri, kentsel tasarımın amaçları, kentsel tasarımın hangi alanlarda kullanılması gerektiği ülkemizden ve yurtdışından kentsel tasarım konusunda örnekler verilmek suretiyle tartışılmış ve Türkiye’de, “Kent Plancısı” yerine “Kent Geliştiricisi” vurgusu yapılarak kentsel tasarım kavramı üzerinde durulmasının gerekliliği ortaya konmuştur (Vardar, 2005).

Dünya genelinde yürütülen kentsel tasarım rehberleri incelendiğinde ise özetle;

Avustralya’da bulunan Victoria Eyalet Hükümeti tarafından 2017 yılında Devlet Planlama Politikası kapsamında Melbourne metropoliteni ile bölgesel şehir ve kasabalarında uygulanmak maksadıyla bölge halkının yaşama ve çalışma olanaklarını

¹ T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yayını. Kentsel Tasarım Rehberleri / Cilt 1: Araştırma ve Tanımlama, 1. Baskı, Aralık 2018, ISBN: 978-605-5294-55-7 (p., 18).

² İbb Etüd ve Projeler Daire Başkanlığı, Kentsel Tasarım Müdürlüğü, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Basımevi, Sürdürülebilir İstanbul Kentsel Tasarım Rehberi, 1. Baskı, İstanbul, 2017.

güçlendirecek ve insanların boş vakitlerini değerlendirebilmesi için fonksiyonel özelliklere sahip, toplumsal etkileşimi teşvik edip her yaşta insanın düzenli fiziksel aktivite yapmasını kolaylaştırmak suretiyle sağlıklı bir ortamda yaşayabileceği mahalleler yaratmayı amaçlayan bir kentsel tasarım rehberi geliştirmiştir. Bu rehber, 2004 ile 2005 yılları arasında hazırlanan “yüksek yoğunluklu meskûn mahal geliştirme rehberi”, “faaliyet merkezi tasarım rehberi” ve “Victoria için daha güvenli tasarım kılavuzu” rehberlerinin bir arada sunulmuş devamı niteliğindedir. Söz konusu rehberde, kamusal alanların, sokakların, parkların ve yolların tasarım özelliklerine odaklanılmış olup altyapı ve binaların tasarımı hakkında da bilgiler sunulmaktadır. Rehberde kamusal alanlar, kentsel yapı ve toplu taşıma ortamları başta olmak üzere altı farklı alt başlıkta tasarımlar aktarılmaktadır (URL-1).

Kanada'nın en büyük ikinci eyaleti olan Ontario'nun Cambridge şehrinin Galt bölgesinde yer alan şehir merkezi için 2013 yılında hazırlanan kentsel tasarım rehberinde, tarihi değeri olan yapılar, mevcut yapılar arasında yer alan boşluklara yapılan yeni binalar, yön işaretleri ve sokak görünümüne dair prensip ve yönlendirmeleri içeren yönergeler yer almaktadır. Rehber yapısal olarak beş farklı ana bölüme sahip olup bu bölümler sırasıyla; a) tarihi değere sahip yapılar için rehber, b) yeni ve mevcut yapılar arasında yer alan boşluklara yapılan binalar için rehber, c) yön işaretleri için rehber, d) yaya alanları, park alanları ve sokak görünümüne ait elementlere dair rehber ve e) ana cadde alanı rehberidir. İlgili rehberde kapsamlı ve uygulanabilir bir vizyon geliştirmek amacıyla bölgede yer alan tarihi varlığa öncelik tanınarak Galt şehir merkezinin odak noktasının yeniden canlandırılabilmesi için tavsiyeler sunulmuştur (URL-2).

Çin Halk Cumhuriyeti'ne bağlı özel bir yönetim bölgesi olan Hong Kong için hazırlanmış olan Planlama Standart ve Rehberlerinin 11. Bölümünü oluşturan ve Hong Kong'u dünya standartlarında bir şehir haline getirmek için 2003 tarihinde hazırlanan kentsel tasarım rehberinde; Hong Kong şehrini hem makro hem de mikro ölçekte estetik ve fonksiyonel niteliklere sahip bir yapıya kavuşturmak için genel kentsel tasarım konusu ile havalandırma konusu detaylı bir biçimde ele alınmıştır. Rehberde, Hong Kong'un kentsel tasarım özellikleri üç farklı ana başlık (şehrin ana imajı, yapılar ve boş alanlar, kullanıcı çevresi) ve 28 alt başlıkta ele alınmıştır (URL-3).

ABD'nin Texas eyaletinin Austin şehri için 1999 yılında hazırlanan ilk kentsel tasarım rehberinin 2008 yılında revize edilmesiyle sunulan 2009 tarihli kentsel tasarım

rehberinde Austin şehrinin tasarımına dönük ilkeler belirlenmiştir. Rehberin hazırlanıp revize edilmesinde Austin şehrinde 1987 yılından 1998 yılına kadar geçmişte hazırlanan bir kısım planlar, dört farklı ABD şehrine (Oregon, Denver, Pittsburgh, Plano) ait kentsel tasarım rehberleri ile kentsel sanat uygulamalarını destekleyen dört farklı dökümandan (Houston, Phoenix, Massachusetts, Seattle) yararlanılmıştır. Rehberin hazırlanmasında insan karakteri, nüfus/yapı/aktivite yoğunluğu, sürdürülebilirlik, çeşitlilik, ekonomik canlılık, kentsel sanat, tarihi varlıklar, özgün yapı karakteri, otantiklik, güvenlik, komşuluk ilişkisi gibi kavram ve olgular üzerinde durulmuştur. Rehber dört ana başlıktan oluşup bu başlıklar; a) kent geneli rehber, b) genel sokak görünümü için rehber, c) plaza ve açık alan rehberi ve d) yapı rehberidir. Bu ana başlıklar da kendi içinde çok sayıda alt başlıkta ele alınmaktadır (URL-4).

Kanada'nın Britanya Kolumbiyası eyaletinin Victoria şehrinde yer alan Dockside Green bölgesi için 2016 yılında hazırlanan ve Victoria şehrinin Resmi Topluluk Planının bir parçası olan kentsel tasarım rehberinde bölgeye ait dış mekân ve bireysel yapılaşmanın sağlandığı alanlar ile kamusal alanların düzenlenmesine ilişkin prensipler yer almakta ve bu rehberin, şehir bünyesinde oluşturulan bir kurul tarafından kullanılması planlanmıştır. Rehber, Dockside Green bölgesinde gelecekte gerçekleştirilmesi öngörülen yönetsel ya da bireysel yapılaşma önerilerinin değerlendirilmesinde kullanılmaktadır. Rehberin, Dockside Green bölgesinde kapsadığı alanlar harita üzerinde renklendirme yöntemi ile tanımlanmıştır. Rehber iki farklı ana başlıkta (bölgesel tasarı ilkeleri, yerleşim yeri tasarım ilkeleri) ve bu iki ana başlık da kendi içinde çok sayıda alt başlıkta düzenlenmiştir (URL-5).

Mayıs 2009 tarihinde, İrlanda'da uygulanması amacıyla içinde çok sayıda uygun pratik yaklaşımın yer aldığı bir kentsel tasarım rehberi hazırlanmıştır. Bu rehber, Çevre Bakanlığı tarafından hazırlanan “kentsel alanlarda sürdürülebilir konut geliştirme” başlıklı rehber ile birlikte kullanılmaktadır. Kentsel tasarım rehberi yaşam alanı olarak “ev”, “mahalle” ve “yerleşim bölgesi” olmak üzere üç ana başlık altında hazırlanmıştır. Her başlık da kendi içinde dörder alt başlıktan oluşmaktadır. Her alt başlıkta bir kriter ile bu kritere ait indikatörler madde madde açıklanmıştır. Rehberde toplamda 12 farklı ana kriter üzerinde durulmuştur (URL-6).

Tüm bu çalışmalar, kentsel tasarımın, özellikle de kentsel tasarım rehberlerinin kent mekânının düzenlenmesinde etkili katkı sağlayabileceğine ilişkin umutları ve bağlı olarak bu yöndeki girişimleri özendirilmektedir. Diğer taraftan, literatürde yer alan

araştırma ve çalışmalar incelendiğinde, Türkiye’de kentsel tasarım rehberlerinin il ölçeğindeki belediyeler nezdinde ne tür bir uygulamaya konu olduklarına ilişkin herhangi bir bütünleyici çalışmaya ulaşılamamıştır. Bu kapsamda, kentsel tasarım rehberi hazırlama ve uygulama davranışlarının İstanbul ili bünyesinde yer alan büyükşehir ve ilçe belediyelerinde ne lde sergilendiğini belirlemek ve İstanbul ili rneği üzerinden olguya ilişkin verileri toplayıp literatüre katkı sunmanın büyük önem taşıdığı düşünülmektedir.

2. KENTSEL TASARIM: KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR

Kent içinde fiziksel çevrenin şekillendirilmesi için yapılan planlama ve uygulama süreçlerinin birbirleri ile ilişkilerini ortaya koyan “kentsel tasarım” (urban design), ilk olarak 1956 yılında Harvard Üniversitesi’nde gerçekleşen bir konferansta gündeme gelmiştir. Bu konferansta, kentsel tasarımın planlama aşamasında fiziki boyut olgusu ön planda tutulmuştur. Kavramın temelinde ise kentsel tasarımda fiziksel boyutları arka plana atan bir mimari planlama anlayışına karşı gelişen tepki yatmaktadır (Vardar, 2005).

Jacobs’a (1980) göre yaşanabilir ve canlı bir kent için olması gereken olguları şu şekilde sıralayabilmek mümkündür:

- Kentsel dokuda yüksek yoğunluk sağlanması,
- Kentsel fonksiyonlarda çeşitlilik ve karışımın hedeflenmesi,
- Yayaların ön planda tutulduğu küçük ölçekli yapılaşmaların planlanması,
- Eski yapıların planlama sürecinde dikkate alınması ve değerlendirilmesi (Jacobs, 1980; Wickersham, 2001’den aktaran, Vardar, 2005).

“Kentsel Tasarım, günümüzde üzerinde tartışmaların sürdüğü, niteliği, kapsamı, disiplinler arası konumu yasal olarak henüz tam anlamıyla belirlenememiş bir kavramdır. Ancak, belediyelerin çeşitli kentsel sorunların çözümünde kentsel tasarımı kullanmaları geleceğe dönük olumlu bir gelişmedir. Kentsel tasarım, kendi içinde sorunları olmasına rağmen, disiplinler arası özelliği ve pek çok mesleği bir araya getirmesi gibi avantajları sayesinde kentsel sorunların kısa vadede çözümünde; bir “eylem planlaması” yöntemi olarak etkin bir şekilde kullanılır” (Tunçer, 2009).

2.1 Kentsel Tasarım ve Tanımı Üzerine Özel Görüşler

Genelde akademik ve mesleki çevrelerce kentsel tasarımın ne olduğuna ilişkin kesin bir görüş birliği yoktur. Kentsel tasarımı, konunun ana disiplinleri olarak algılanan mimarlık ve planlama disiplinlerinden ayırmaya yönelik çoğunlukla birbirleriyle

çelişkili açıklamalar ortaya konmakta veya bu kavramsal açıklamaları yansıtan ayrıntılı parametreler sıralanmaktadır (Şanlı, 2014).³

Bu bağlamda, Pittas'a (1980) göre sıralanan tanımlayıcı parametreler arasında:

- Kamusal boyut,
- Uzun erim,
- Tasarımı dikte etmek yerine kolaylaştırmak,
- Anonim tasarım,
- Toplumsal müşteri,
- Üç boyutun vurgulanması parametreleri öne çıkmaktadır (Pittas, 1980'den aktaran, Şanlı, 2000).

Bartholomew'e (1982) göre kentsel tasarımı açıklayan kavramlar:

- Kentsel tasarım, kentsel (urban) çevrede (context) gerçekleştirilir,
- Kentsel tasarım, özel / kamusal mekân tasarımıdır,
- Büyük ölçekte mimarlık,
- Geniş kapsamda tanımlanan mimarlık,
- Kent planlamanın fiziksel düzenleme yönüdür,
- Bağımsız yeni bir meslektir (Bartholomew 1982'den aktaran, Şanlı, 2000).

Bu görüşlerden de anlaşılacağı üzere "Context" kavramı, yalnızca kentsel tasarım için değil, her tür tasarım için önemli ve gereklidir. Ancak, çevre vurgusu, kenti biçimlendiren sosyo-ekonomik boyutlara da dikkat çekmektedir. Kamusal (sivil) mekân vurgusu pek çok tasarımcı için sınırlayıcı etkiye sahip olsa da bu vurgu, toplumsal sanat olarak mimarlığın bilinçli kamusal sanat vurgusunu sağlar.

Genel anlamda büyük ölçekli tasarımlar küçük ölçekli tasarımlara genel bir çerçeve oluştursa dahi, tasarımda ölçek, ayırıcı değildir. Burada mimarlığa ilişkin temel bir eleştiri getirilmektedir. Kişi, sabah kaşık akşam şehir tasarlayamaz. Kentsel tasarımcı genel çerçeveyi, sosyo-ekonomik-politik boyutları ile ortaya koymak durumundadır.

Bir görüşe göre kentsel tasarım, kentsel planlamanın yeni adıdır. Zira geçmişte sosyo-ekonomik-politik konuların tasarım sonuçlarıyla mimarlık sahası ilgilenirken, günümüzde ise planlama disiplini ilgilenmektedir.

³ Kentsel Tasarım ve Tanımına İlişkin bu bölüm Prof. Dr. Halil İbrahim Şanlı, (basılmamış) "Kentsel Planlama ve Yönetimi Ders Notlarından" derlenmiştir, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul, 2014.

Profesyonel, özgür, yetkin, oda kuralları, niteliklilik gibi kavramlar henüz tam yerleşmemiştir. Tüm bu hususlar dikkate alındığında, kentsel tasarımın ne olduğu ve tam olarak neyi ifade ettiği hususunda bile kesin bir görüş birliği ve anlayış geliştirilememiştir. Kentsel tasarım yeni bir uygulama ya da meslek alanı olarak görülmemiş; bunun yerine söz konusu kavramın mimarlık ve/veya planlama disiplinleri dâhilinde geliştirilmesi öngörülmüştür. Bartholomew (1982)'e göre tüm bu kavramlar, kentsel tasarıma açıklık ya da tanım getirmek yerine, amaç ve kapsamını belirlemektedir. Bu durumu gözeterek Bartholomew, kentsel tasarımın daha net tanımı için bazı kriterler önermiştir. Bu kriterleri şu şekilde sıralayabilmek mümkündür: yapay çevrenin tasarımı açısından özel / kamusal ayırımına gidilmemeli; kentsel ortam (context) olgusu, kırsal, yarı kentsel (suburban) ve kentsel çevre olarak bölümlere ayrılmamalı; bir kentsel tasarım projesinin ölçüsü, ölçeği ya da karmaşıklığı çerçevesinde tanımlanmamalı; kentsel tasarım, takip edilen süreç ve / veya yöntemle tanımlanmamalı ve kentsel tasarım, yerleşmiş disiplinler (mimarlık–kent planlama) arasında bir pozisyon olarak tanımlanmamalıdır. Bu görüşler çerçevesinde Bartholomew (1982), kentsel tasarımı; “kentsel tasarım, büyük kent parçalarını özellikli yapı ve tamamlayıcı aksesuardan ayırmadan genel düzeyde tasarlama sanatıdır” şeklinde tanımlamıştır (Bartholomew 1982'den aktaran, Şanlı, 2014).

Kentsel tasarım için halen kesin bir tanımlama yapılamamakla birlikte bu kavramı; kent içinde yaşayan bireylerin refah seviyelerinin yükseltilmesi amacıyla kurumsal mekanizmalar tarafından alınan mekânsal/tasarımsal kararların tümü olarak ifade edebilmek mümkündür. Diğer bir ifade ile kentsel tasarım; kent yapım süreci, olgusu, kenti tasarlama süreci, zaman içinde kenti biçimlendiren önemli tercihlere ilişkin kuralların ortaya konulması ve kent olgusunun yaratılması ve yenilenme süreci olarak tarif edilmektedir.

Charles H. Brewer (1980), kentsel tasarım kavramına ilişkin çeşitli belirleyici parametrelerden (boyutlardan) söz etmektedir. Bu belirleyici parametreler: kamusal boyutu olan tasarım, uzun erim tasarım öngörüsü, kesin olmayan bir ürün niteliği taşıma, değişim ortamı sağlama ve zorlamama, anonim bir ürün sağlama, çoğulcu müşteri (kamusal / özel kurumlar) ve üç boyutlu mekânsal forma odaklanmadır. Söz konusu belirleyici parametreler dikkate alındığında kentsel tasarım olgusunun bir kent planı olgusu gibi olmadığı görülebilmektedir. Bu bağlamda kentsel tasarım: kentsel bir ortam içinde tasarım, kamusal bir mekânda tasarım, büyük ölçekte mimari tasarım,

geniş çerçevede tanımlanmış mimarlık, kent planlamanın fiziksel yanı ile mimarlık ve kent planlama arasında ayrı bir meslek olarak tanımlanabilmektedir. Buna karşın, Charles H. Brewer'a göre bu hususlar, kentsel tasarımın amaç ve kapsamına işaret etmektedir. Kentsel tasarım için yapılan bu belirgin tanımda yönlendirici kriterlere dikkat çekilmektedir. Bu kriterler kapsamında kentsel tasarım için yapılan herhangi bir tanım, kamusal olduğu kadar özel mülkiyeti de ilgilendirir. Kentsel tasarım, kentsel olduğu kadar kırsal ve yarı kırsal (suburban) ortamların tasarımını da öngörür. Kentsel tasarımın kapsamı, projenin büyüklüğü, ölçeği ve kompleksliğinden bağımsız olup uygulanan yöntem ve süreç bağlamında belirginlik kazanacak bir yapıya sahip değildir. Diğer taraftan kentsel tasarımı, tasarım ve planlama disiplinleri arasında bir konumla tanımlamak da mümkün değildir.

Kentsel tasarım olgusunun mesleki niteliği ve kapsamı ele alınırken temelde iki ana ayrım bulunmaktadır: (1) kentsel tasarımın oturmuş geleneksel mesleklere göre yeri ve pozisyonu (büyük ölçekte mimarlık, ana hatları ile tanımlanmış mimarlık), (2) kentsel planlamanın fiziksel yönü, mimarlık ve kentsel planlama arasında yer alan ayrı bir meslek. Buna karşın, söz konusu görüşleri reddederek kentsel tasarımın; mimarlık, planlama ve kentsel imar olguları etrafında birleşen, kent ve kırsal alan tasarımını ve imarını bütünleştiren temel bir disiplin olduğunu savunan uzmanlar da bulunmaktadır. Bu görüşler bağlamında; kentsel tasarımın bir bilim dalı olduğunu ifade eden görüşün temelinde; önerilen gelecek imajının geçerliliğinin ve olabirliğinin ardışık olarak test edilebilirliği bulunmaktadır. Lynch (1980) kentsel tasarımı sanat olarak görmekte; Robertson (1982) ise kentsel tasarımı bir disiplin olarak görmektedir. Kentsel tasarımın bir disiplin olduğunu öneren görüşe göre, kentsel tasarıma, kent ve kırsal planlama, tasarım ve imarını birbirleriyle bütünleştirip bağlayan hayati bir disiplin gözüyle bakılmaktadır. Llewelyn-Davies (1980) ise kentsel tasarımı aktivite olarak kabul eder. Bu yönüyle, kentsel tasarımı mimarlık ve planlama arasında "gri zon"daki aktivite şeklinde algılar. Barnett (1974) ise kentsel tasarımın, mimarlık ve planlama meslekleri arasındaki boşluğu dolduran bir eylem biçimi olduğunu ifade eder. Söz konusu görüş ayrılıkları dikkate alındığında, bu kavramsal/tanımsal belirsizlik ve karışıklıklar arasında kentsel tasarım tanımına ilişkin şu önermeler yapılmaktadır: yapılı çevrenin özel ve kamusal ayrımı yapılmamalı, kırsal-kentsel ayrımı yapılmamalı, kentsel tasarım kapsamı bağlamında büyüklük, ölçek ve kompleksiteyi

önemsememeli, kentsel tasarım, yöntem veya uygulanan süreç bağlamında belirlenmemelidir (Pittas, 1980'den aktaran, Şanlı, 2000).

Kısaca özetlenecek olursa, tüm bu görüş ve önermeler çerçevesinde kentsel tasarım; yapılı çevrenin büyükçe parçalarını, tek tek ve ayrıntılı olarak tasarlamadan önce genel bir düzeyde tasarlama sanatıdır (Bartholomew, 1982'den aktaran, Şanlı, 2014).

2.2 Kentsel Tasarım Süreci⁴

Genelde kentsel tasarım için en yaygın görüş; ideal bir çevre imajına biçim kazandırmaktır. Kentsel tasarım süreci, kentsel planlama sürecine benzerlik göstermektedir. Bu tasarım süreci, içgüdüsel yaratıcı güce karşılık sistematik çabayı öne çıkarırken tasarımcıyı, sürecin önemli ögesi durumuna getirmektedir (Wolfe ve Shin, 1970).

Kentsel Tasarım süreci, kentsel planlama sürecine benzer bir şekilde çeşitli aşamalardan oluşmaktadır. Bu aşamalar şöyle sıralanabilir:

- Problemin tanımlanması,
- Analizler ve analizlere bağlı olarak problemin spesifikasyonları ile amaçlarının belirlenmesi,
- Alternatif ve olası çözüm önerilerinin geliştirilmesi,
- Değerlendirme,
- Çözümün seçimi,
- Uygulama için gerekli eylemlerin belirlenmesi.

Ortaya çıkan tasarım süreci, içgüdüsel yaratıcı güce karşılık sistematik çabanın öne çıkmasını sağlarken tasarımcıyı, sürecin önemli bir parçası durumuna getirmektedir.

Problemin tanımlanması: Bu aşama, kentsel planlama ve tasarım ihtiyacının belirlenmesi aşamasıdır ve özel problemlerin oluşturduğu alanlar ile bu alanların geniş çevre (context) bağlamı belirlenmektedir. Bu aşamada, gelecekte ortaya çıkabilecek konularla ilgili kaynak durumuna ilişkin varsayımlar tespit edilmektedir.

⁴ M. Wolfe ve R. Shin: Urban Design Within the Comprehensive Planning Process Seattle: University of Washington, 1970.

Problemin spesifikasyonu: Bu aşamada, olası sonuçların değerlendirmesi yapılır. Bu sonuçların, benimsenmiş amaç ve hedeflerin, performans ölçütlerinin ve standartların çerçevesinde tespiti sağlanır.

Alternatif çözüm önerileri: Beklenen sonuçlar için alternatif çözüm olasılıkları ve gerekli kaynakların tespit edildiği bu aşamada, genel olarak politika kararları, programlar, tasarım konseptleri, fiziksel planlar olarak problemin kapsamının gözetilmesi hususları dikkate alınır.

Değerlendirme: Bütün seçeneklerin ve alternatif kaynakların değerlendirildiği bu aşamada, önceden belirlenmiş kısıtlar çerçevesinde kararlar alınmaktadır.

Seçim, karar: Bu aşamada, muhtemel seçeneklerden en uygun olanının seçimi yapılır ya da duruma bağlı olarak farklı alternatiflerin genel bir sentezi yapılır.

Uygulama aşaması: Seçilmiş alternatif tasarım geliştirilerek ayrıntılarının ayrımları yapıldıktan sonra uygulama kaynakları, araçlar ve etaplar bu aşamada belirlenmektedir. Belirlenmesi gereken bu kaynak ve etaplar ise; genel politikalar ve stratejiler, düzenleyici yönetmelikler, kapital programlar ve diğer uygulama araçlarıdır.

2.3 Bölüm Sonucu

Bu bölümde, kentsel tasarım kavramı, tanımı üzerine genel görüşler ile kentsel tasarım süreci konularına değinilmiştir. Kentsel tasarım, kentin fiziki mekânlarının ve çevrenin şekillendirilmesini sağlayan, bu amaçla yapılan her türlü planlama ve uygulama süreçlerini kapsayan bir eylemdir. Kentsel tasarımın tam tanımı üzerinde ortak bir görüş birliği oluşmamıştır. Ancak, kentsel tasarımın disiplinler arası yeri henüz netlik kazanmamış olsa da yerel yönetimlerin farklı kentsel sorunlara çözüm geliştirmelerinde etkin bir araç olarak ümit vermektedir. Farklı disiplinleri bir araya getirme özelliği olan kentsel tasarım, kent içinde fiziksel çevrenin şekillendirilmesi için yapılan planlama ve uygulama süreçlerinin birbirleri ile ilişkilerini ortaya koyup kentsel mekânlarda, siyasi kaynaklı, kent ile ilgili alınan kararlardan ve peyzaj düzenlemelerinden başlayarak diğer çok sayıda farklı uygulamalardan meydana gelir. Özetle kentsel tasarım, kentleri, tarihi ve kendine özgün estetik değerlerini bozmadan, kentli nüfus için mekânları yaşanabilir kılmayı amaçlayan ilkeler ve uygulamalar bütünü şeklinde tanımlanabilir.

3. KENTSEL TASARIM GERÇEKLEŞTİRME / UYGULAMA SÜRECİ / ARAÇLARI⁵

Bir kentin gelişimi ve değişimi, kentsel planlama ve tasarım çerçevesinde ele alınmak durumundadır. Kentsel planlama ve tasarım süreci, çeşitli yasal ve yönetsel mekanizmalar yardımı ile gerçekleştirme/uygulama sürecine aktarılır. Bu bölüm başlığı altında, kentsel tasarım yönetimi, gerçekleştirme, uygulama süreci ve araçları üzerinde durulmaktadır.

3.1 Kentsel Planlama / Tasarım Uygulama Süreci

Kentsel planlama, kentsel tasarım ve uygulama süreci, sağlıklı bir kentsel yaşam çevresinin oluşturulması için gereklidir. Planda öngörülen gelişmenin sağlanması için doğrudan kamusal yatırımlardan parselasyon imar kontrollerine, imar teşviklerinden/transferlerinden tasarım rehberlerine kadar farklı etkili uygulama araçları kullanılmak durumundadır. Bu araçlara ilişkin açıklamalar alt başlıklar halinde aşağıda sunulmuştur.

3.1.1 Kamusal yatırımlar

Kamusal yatırımlar, kentsel planda belirtilmiş olan kanalizasyon, gaz, su, yol, enerji, iletişim vb. gibi altyapı projeleri ile hastane, okul, çocuk oyun alanları vb. gibi kamu tesislerinin belirlenmiş zaman ve etaplarda gerçekleştirilmesi için planlanan kamu yatırımlarıdır. Belirlenen kamu tesisleri genel amaçlı, oluşturulmuş ya da planlanan bir kentin yarısından daha fazla alanını kapsayan mekânlardır. Kentin temelini oluşturan strüktür; belirlenmiş kamu tesislerinin içinde kamusal yatırımlar ve kamusal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi ile sağlanmaktadır. Kentlerde kamu tesislerinin hayata geçirilebilmesi için kaynakların sınırlı ve eksik olması büyük bir sorun oluşturmaktadır. Belediye ve ilgili kamu kuruluşları, planda görülen kamusal mekânları düzenleyebilir ve belirlenen alanda önerilen kamu tesislerini “doğrudan kamu yatırımları” ile gerçekleştirebilir. Belediye ve özel kuruluşlar, belirlenen koşulları gözeterek parselasyon düzenlemelerini yapabilir. Genel imar planı, proje

⁵ Prof. Dr. Halil İbrahim Şanlı, a.g.e.

geliştirme mevzuatı ve özel hükümleri doğrultusunda gelişme kontrol edilebilir. Özel amaçlı imar planları veya kentsel plan ve tasarım kapsamında kentsel gelişme yönlendirilir. Bu bağlamda; denetim/gözden geçirme, imar teşvikleri, imar transferleri ve tasarım rehberleri kullanılır.

İmar Kanuna göre (İ.K. 3194, Madde 10); imar planının yürürlüğe girmesinden sonraki üç aylık dönemde belirlenmiş planların uygulanması kaydıyla 5 yıllık imar planlarının devreye sokulması istenmektedir. Bununla birlikte;

- İmar planında belirlenmiş çocuk bahçeleri, parklar, yollar, otoparklar vb. gibi hizmet verecek tesislerin belirli program çerçevesinde belediyeler tarafından yapılması sağlanır,
- Belediyelerden başka diğer kamu kuruluşları da gelişme plan ve programlarına uyarak, kendi sorumlulukları dâhilindeki kamusal projelere destek vererek bütçe ayırmalıdır.

Kamusal kurumlar ve kuruluşlarla birlikte belediyeler ve özel mülk sahiplerinin katkıları ile imar planlarında beşer yıllık imar planları yapılır ve uygulamaya geçirilir.

3.1.2 Parselasyon düzenlemeleri

Özel sektörde mülk sahiplerine ait parselasyon düzenlemeleri, kentsel tasarımın ve kentin kontrollü gelişmesi için en etkin uygulama aracıdır. 3194 Sayılı Yasa gereği imar planlarının sağlıklı bir şekilde hayata geçirilebilmesi için parselasyon planlarının bitmiş ve uygulanabilir olması gereklidir.

Parselasyon düzenlemesi, özel sektör mülkünün planlanması / tasarımı ve gelişmesinin kontrolündeki en etkili araç durumundadır. İmar planının uygulanabilmesi için “parselasyon planlarının” yapılması ve imar parsellerinin teşekkül etmiş olması yasa gereği zorunlu tutulmaktadır.

Geliştirilmiş parselasyon planlarını ortaya çıkarabilmek için;

- İmar planlarında belirlenmiş plan sınırları içinde bulunan kadastral mülkiyet parsellerinin önce tümünün tevhit edilmesinden sonra alanların ifraz edilmesiyle imar parsellerine dönüştürülmesi sağlanır,
- İmar parsellerine dönüştürülmüş ve mevzuata uygun belirlenmiş olan kamu hizmet alanlarınının 3194/18 Sayılı Madde gereği herhangi bir bedel

ödemeksizin %40 civarında ortaklık payı adıyla kamuya mal edilmesi sağlanır,

- Kentsel tasarım uygulamalarında 5'er yıllık uzun süreli etaplarla parselasyon düzenlemelerinin gerçekleştirilmesi sağlanır,
- Kadastral mülkler ve yollarının parselasyonları yapılarak imar parsellerine ve imar yollarına dönüştürülmeleri sağlanır.

Sonuç olarak, imar planları sayesinde özel mülklere ait geliştirme programı içinde kamu projelerinin önündeki düşük seviyedeki kaynakların kamulaştırılarak tüketilmemesi ve gelecek nesillere bırakılması yoluyla kentsel tasarım projelerinin gerçekleşmesi mümkün olmaktadır (Şanlı, 2016).

Parselasyonla, plan sınırı içerisindeki kadastral mülkiyet parselleri önce tümü ile tevhit (birleştirme) edilir; sonra, imar planı ile geliştirilmiş esaslara göre "ifraz" edilerek "imar parsellerine" dönüştürülür. Bu düzenleme ile mevzuatta belirtilen bir kısım kamu hizmet alanları için 3194 Sayılı İmar Kanununun 18. Madde uyarınca hiçbir bedel ödemeksizin kadastral parsellerin %40'a varan kısmı "düzenleme ortaklık payı" adı altında kamuya mal edilir.

3.1.3 Gelişme kontrolü

Kentsel tasarımda kentin gelişmesindeki en önemli düzenleyici faktör "kentsel gelişmenin kontrolü" olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, kentin gelişmesini sağlayan bütünlük ve sürekliliğin kentsel tasarım projeleri ile yapılmayarak mevzuatın yeniden düzenlenmesi ile gerçekleştirilmesi sağlanmaktadır.

Gelişme kontrolü, kentte aşırı yoğunluğun, düzensizliğin ve çirkin görüntünün önlenmesini sağlayan bir unsurdur.

Planlama sürecinde yapıların fonksiyonları, yoğunlukları, ulaşım düzeni vb. kontroller sonucu getirilen yasal sınırlamaların dışında, yapıların renkleri, görsel formları, sıradanlık vb. gibi konularda (tarihi sit alanları, özel çevreler, Boğaziçi ön görünümü vb. gibi özel plan alanları hariç) çok fazla yasal sınırlama bulunmamaktadır.

Konut, ticaret, endüstri alanları vb. gibi alanlarda özel sektör tarafından yapılacak yatırımların kontrol edilmesi ve düzenlenmesi gerekmektedir.

Özel sektör kaynaklı gelişmenin yoğunluğu, ölçüsü ve genel formları, kentin yönetimi ve kamu gücü tarafından konulan yasalar ile belirlenir. Gelişmeye dönük yapı adaları

üzerinde bulunan parsellerin yapılaşma düzeninde; yapının kat yükseklikleri, türleri, çekme mesafeleri vb. gibi konularda gelişmeyi yönlendirme amaçlı rehber hazırlanabilmekte ve özendirmeler yapılabilmektedir.

ABD, İngiltere vb. gibi bazı ülkelerde, ülkemizde uygulanan imar mevzuatlarından farklı olarak küçük ölçekli yapı adalarının içerisinde homojen uygulamalarla sınırlı kalmak yerine, daha geniş alanlar oluşturularak (zonlar belirlenerek) “zoning regulations” adı ile homojen mevzuat uygulaması yapılmaktadır.

Zonlara ayırma (zoning); kamu çıkarı gözetilerek özel mülkiyet alanlarının geliştirilmesi için bu tip alanlara getirilen bir uygulama planı ve sınırlayıcı kontrol aracıdır.

Zonlara ayırma; planlanan alanı homojen kuralların uygulanacağı belirlenmiş bölgelere (zon) ayırmaktadır.

Zonlara ayırma, planlanan araziye;

- Kullanımın yoğunluğu,
- Kullanımın türü,
- Birbirleri ile oluşan ilişkileri hususunda kontrol ya da düzenleme getirmektedir.

Zonlara ayırma, kent içinde yaşayan toplumun emniyeti, sağlığı ve refahı için kamu tarafından belirlenmiş yasal güç çerçevesinde düzen yapma yetkisine göre gerçekleştirilmektedir.

Zonlara ayırma;

- Aşırı yoğunlaşmayı önlemeyi,
- İskân edilmiş alanların korunmasını sağlamayı,
- İskân edilmiş alanların çekme mesafelerini belirlemeyi,
- İskân edilmiş alanların minimum parsel büyüklüklerini belirlemeyi,
- İskân edilmiş alanların yanlış kullanışlarından dolayı oluşabilecek olumsuzlukların önlenmesini sağlamayı,
- İskân edilmiş alanların emlak değerlerinin korunmasını sağlamayı,
- İskân edilmiş alanların genel karakteristik özelliklerinin sürdürülebilmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

Zonlara ayırma, arazide uyacağı topoğrafya ile parseldeki yönlendirmeyi önemsemezken, homojenlik amacıyla monotonluk getirmektedir.

3.1.4 Yönlendirici plan uygulamaları

Kentsel tasarım kavramında uygulama evresine geçilmeden önce değişik yönlendirici plan uygulamaları bulunmaktadır. Bu uygulamalar;

3.1.4.1 Gözden geçirme / denetim

Kentsel biçimlenmenin gerçekleştirilmesi için yerel yönetimin bu konularda yetişmiş, bilgili, becerili bir kadro ile desteklenmesi gerekir. Bu kadro, özel, yarı kamusal ve kamusal kurumlarda görev alan uzmanlardan oluşur ve yerel yönetimin liderliğinde hareket eder. Kadronun gelecekte kent olgusunun nasıl biçimleneceğine dair görüşler ve çalışmalarla yerel yönetimi desteklemesi ve yol gösterici olması istenir. Yönetimsel mekanizma içerisinde oluşturulacak, konusunda uzman, becerikli ve yetenekli kadrolaşmanın ortaya çıkaracağı çalışmalar sonucu kent, planlı ve kapsamlı bir şekilde tasarlanmış ve bu tasarımlar uygulanabilir hale getirilmiş olabilmektedir. Kurumsal mekanizmada kentsel tasarım ve planlamanın örgütlenebilmesi için belediyelere, 3194 Sayılı Yasanın sağlamış olduğu yetkiler ve kaynaklar kullanılabilir. Buna karşın, her ne kadar teoride böyle olumlu bir yaklaşım sergilenebilse de konusunda uzman personelin eksikliği, bilinçsizlik ve kentsel tasarım sürecinde oluşan dağınıklıkların her şeye rağmen devam ettiği gözlemlenmektedir (Şanlı,1989).

Genel olarak özel alan planlamaları (tarihi sit alanları, özel çevreler, Boğaziçi ön görünümü vb. gibi), özel alanlar için uygulanmaktadır. Özel amaçlı planlar ve özel planlama alanları için oluşturulan imar mevzuatları, genel imar mevzuatlarının üzerinde olup bulunduğu duruma özgü nitelikler taşımaktadır. Genellikle gelişmeyi özendirmek dışında sınırlama ve kontrollere önem vererek mevzuatta amacına uygun belirlenmiş hükümler dâhilinde sadece belirlenen alan sınırlarının içerisinde uygulanır.

Tasarım denetimi, önerilmiş projede oluşan eksikliklerin önceden belirlenmesi ve oluşan bu önerilerin yönlendirilmesi amacını taşımaktadır. Ancak tasarım denetimi, temel kuralları ve etik davranışları benimsemiş, güven duyulan ve yetenekleri yüksek denetçilerin varlığını gerektirmektedir.

Bu nedenlerden dolayı kentsel tasarımda proje denetimi şeffaf, başarılı, tartışmalara aman vermeyen, güvenilir ve yetenekleri üstün olan disiplinler arası oluşturulan bir ekiple yapılmalıdır.

Planlanan tasarımın denetimi, genel imar mevzuatları çerçevesinde olduğu kadar, önceden kabul edilip hazırlanan yönlendirici kentsel tasarım rehberi ilkeleri, yasal mevzuat ve özel planlama alanı ilkeleri doğrultularında da yapılabilir.

3.1.4.2 İmar teşvikleri

İmar teşvikleri, kamuya ait alanlarda fayda sağlayan uygulamaların oluşturulması için özel sektörde uygulanan gelişme kontrol mekanizmalarının gevşetilmesine, diğer bir ifade ile geliştiriciye özel fayda ve olanakların sağlanmasına bağlıdır. Bu özel fayda ve olanaklar; kamu mekânı temini karşılığında ekstra imar artışı hakkı tanınması, küçük parsellerin tevhit yapılarak birleştirilmesi karşılığında fazladan imar hakkının tanınması, özel mülkiyetlerde kamu yararı için oluşturulan taslaklara fazladan imar hakkı tanınması gibi imar teşvikleridir.

Bununla birlikte ABD’de “Planned Unit Development” adı altında uygulanan belirlenmiş konutların alanlarında TAKS (Taban Alanı Kat Sayısı) ve KAKS (Kullanım Alanı Kat Sayısı) değerlerinin belirlenmesinde tek parsel için belirlenmiş kuralların askıya alınması sağlanabilmektedir. Tasarımın iyileştirilmesi için sağlanan teşviklerde mevzuatta açık bırakılarak net ifadeler kullanılmaması, yoğunluktan dolayı oluşan sosyal donatı, teknik donanım ve alt yapı sıkıntıları ve yoğun yapılaşma sonucu daha da yüksek yoğunlukların yaşanması, imar teşviklerinde ortaya çıkan sorunlardır (Şanlı, 2016).

3.1.4.3 İmar hakkı transferleri

Özel gelişme koşullarında kamu çıkarları kişisel çıkarlardan daha önemlidir. Tarihi bir yapının veya kültürel bir mirası korumanın söz konusu olabileceği durumlarda mülk sahibine farklı bir yer gösterilerek veya transfer etme hakkı tanınarak kamu çıkarının korunması sağlanabilmektedir. İmar hakkı transferleri aşamasında temel amaç; kültürel mirasların, tarihi yapıların vb. gibi kentte öne çıkan yapıların üzerinden sağlanan ekonomik rant baskılarını önlemektir. Bu uygulamayla, tarımsal alanların korunması ve düzenlenmesi ile yeşil alanların korunması ve düzenlenmesi de sağlanmaktadır.

İmar hakkı transferlerinde;

- Transfer edilmek istenen alanın belirlenebilmesi,
- Yönetim,
- Kayıt sistemi,

- Pazarlanabilir imar hakkı transferinin belirlenebilmesi,
- Kanunda yeteri kadar netleştirilmemesi temel sorunlardır (Şanlı, 2016).

3.1.4.4 Yönlendirici araçlar / rehberler

Kentsel tasarım rehberleri, günümüzde değişik ülkeler tarafından kentsel tasarım amacıyla gerçekleştirilen uygulamalarda denetleyici ve yönlendirici özelliği bakımından öne çıkmaktadır. Bazı ülkeler, tasarım rehberi hazırlanmasını zorunlu tutmakta iken, bazı ülkelerde ise bu çalışmalar belirli bir anlayış çerçevesinde yapılmaktadır. İngiltere’de Liverpool ve Bath kentleri için hazırlanan kentsel tasarım rehberlerine bakıldığında; planlama politikaları, tarihsel çevre politikaları, ileriye dönük arazi kullanımları ve gelecek öngörülerinin yerel ve yönetsel planlarla uyumluluk sağladığı görülmektedir. Bununla birlikte, kurumsal işbirliğinin sağlanması ve konuyla ilişkili tüm aktörlerin katılımı sayesinde, fiziki, sosyal, çevresel, ekonomik ve kültürel alanlara dönük geniş analiz çalışmalarını kapsayan sentez, tasarım ve seçim evrelerinin olduğu görülmektedir (Polat ve diğerleri, 2018).

3.2 Bölüm Sonucu

Bir kentin gelişimi ve değişimi, yasal ve yönetsel mekanizmalar yardımı ile gerçekleştirme ve uygulama sürecine aktarılır. Bu bölümde, kentsel planlama / tasarım uygulama süreci kapsamında, kamusal yatırımlar, parselasyon düzenlemeleri, gelişme kontrolü, yönlendirici plan uygulamaları (gözden geçirme / denetim, imar teşvikleri ve imar hakkı transferleri ile yönlendirici rehberler) üzerinde durulmuştur. Kentsel planlama, kentsel tasarım ve uygulama süreci sağlıklı bir kentsel yaşam çevresi için gereklidir. Şöyle ki, kanalizasyon, gaz, su, yol, enerji, iletişim vb. gibi altyapı projeleri ile hastane, okul, çocuk oyun alanları vb. gibi kamusal yatırımlar; özel sektör mülkünün planlanması / tasarımı ve gelişmesinin kontrolünün en etkili aracı olan parselasyon düzenlemeleri; kentte aşırı yoğunluğun, düzensizliğin ve çirkin görüntünün önlenmesini sağlayan gelişme kontrolleri ile uygulama aşamasına geçilmeden önce çeşitli yönlendirici plan uygulamaları bakımından öne çıkmaktadır. Yerel otorite, süreci yönetirken istediği değişiklikleri yapabilmek için yasaların kendisine tanıdığı bazı düzenlemelere başvurabilmektedir. İmar teşvikleri bu uygulamaların ve tedbirlerin başında gelmektedir. Burada esas amaç ise kültürel mirasların, tarihi yapıların vb. gibi kentte öne çıkan yapıların üzerinden sağlanan ekonomik rant baskılarını önlemektir.

4. KENTSEL TASARIM REHBERLERİ

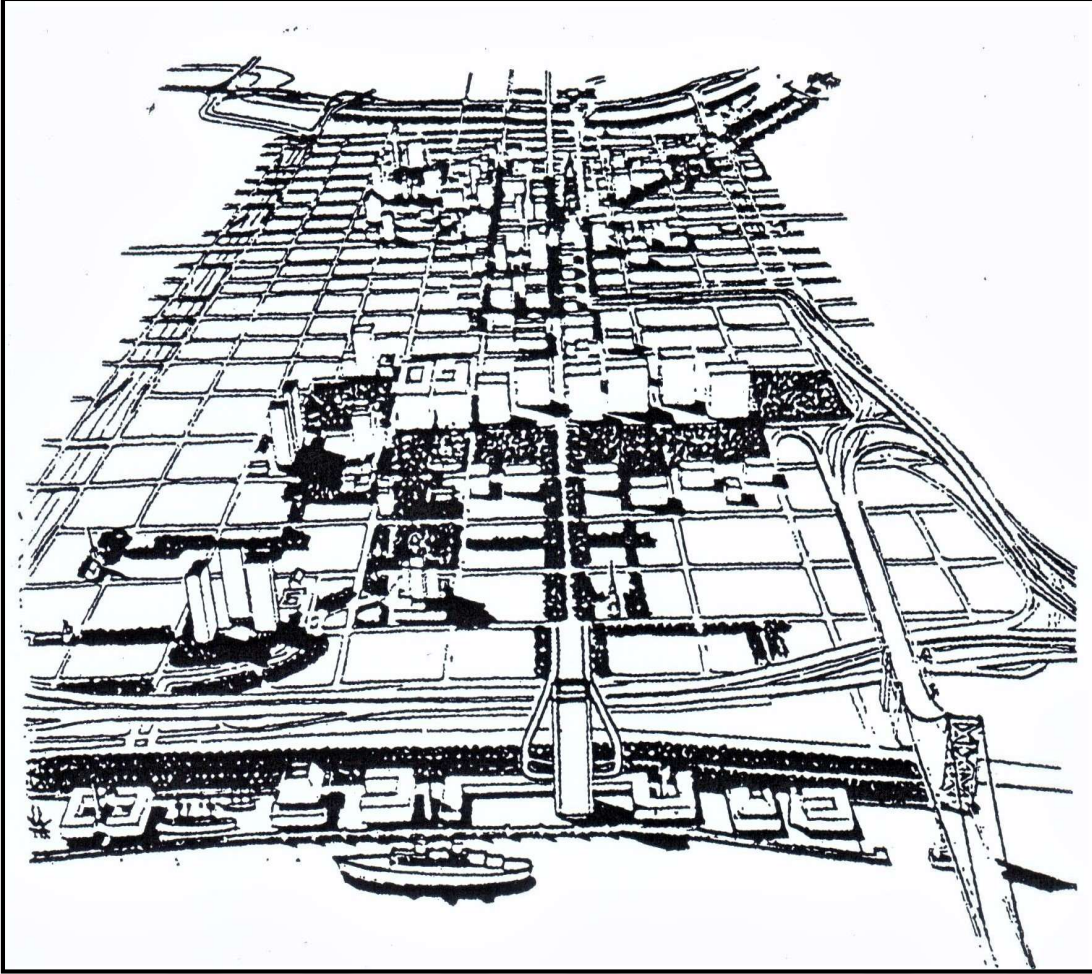
Bu bölüm başlığı altında ülkemizde kentsel tasarım rehberlerini daha iyi ifade edebilmek adına kentsel tasarım rehberi tanımı ve amacı, tarihsel süreçleri, türleri ile yurt dışı örnekler üzerinden değerlendirmeler yapılmış, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler İçin Kentsel Tasarım Rehberi Hazırlama El Kitabı ele alınmıştır.

4.1 Kentsel Tasarım Rehberi Kavramı, Tanımı ve Amacı

“Genel bir tanımlamayla; tasarım rehberleri tasarım kontrolünün uygulama araçlarından birisidir. Bu rehberlerden, amaçları ifade etme, doğrudan tasarım öğeleri sunma veya tasarımların değerlendirme konularında araç olarak yararlanılabilir, imar planlarının ve diğer niceliksel standartların tamamlayıcısı olabilirler. Tasarım rehberleri bir topluluğun belki de en ayrıntılı tasarım politikalarının bulabileceği araçlardır. Niceliksel standartlar verebilirler ama çoğunlukla nitelikseldir” (Attoe ve Logan, 1989’dan aktaran, Ayataç, 2000).

Kentsel tasarım rehberleri, tanımı gereği yönlendirici bir ilke ve kurallar bütünüdür. Bir kent planının uygulanmasına ilişkin plan ilkeleri ile bütünleşik bir “plan ek ilkeleri” niteliğinde de değerlendirilebilir. Bu niteliği ile bir kentin tümüne ilişkin görsel strüktüre ait anlatım içeriği taşıyabilir (örneğin, Edmond Bacon’ın 1967 yılında Philadelphia kenti için geliştirdiği genel kent form strüktürü⁶ veya bir genel kent silueti ve onu oluşturan parçalara ilişkin uyulması önerilen ilkeler bütünü olarak San Francisco kenti için geliştirilen tasarım ilkelerinde yansıtıldığı gibi) veya örneğin Yıldız Teknik Üniversitesinde İstanbul Tarihi Yarımadası için geliştirilen rehber çalışmasında önerildiği üzere “karakter zonları” biçiminde veya Türkiye Tarihi Yapıları Koruma Kurulu (TKTVKK) tarafından benimsenen ve tarihi kentsel koruma alanlarında önerilen yapılaşma için uyulması beklenen zorunlu “ilkeler, kurallar” listesi olarak da belirlenebilir (Şanlı, 2000).

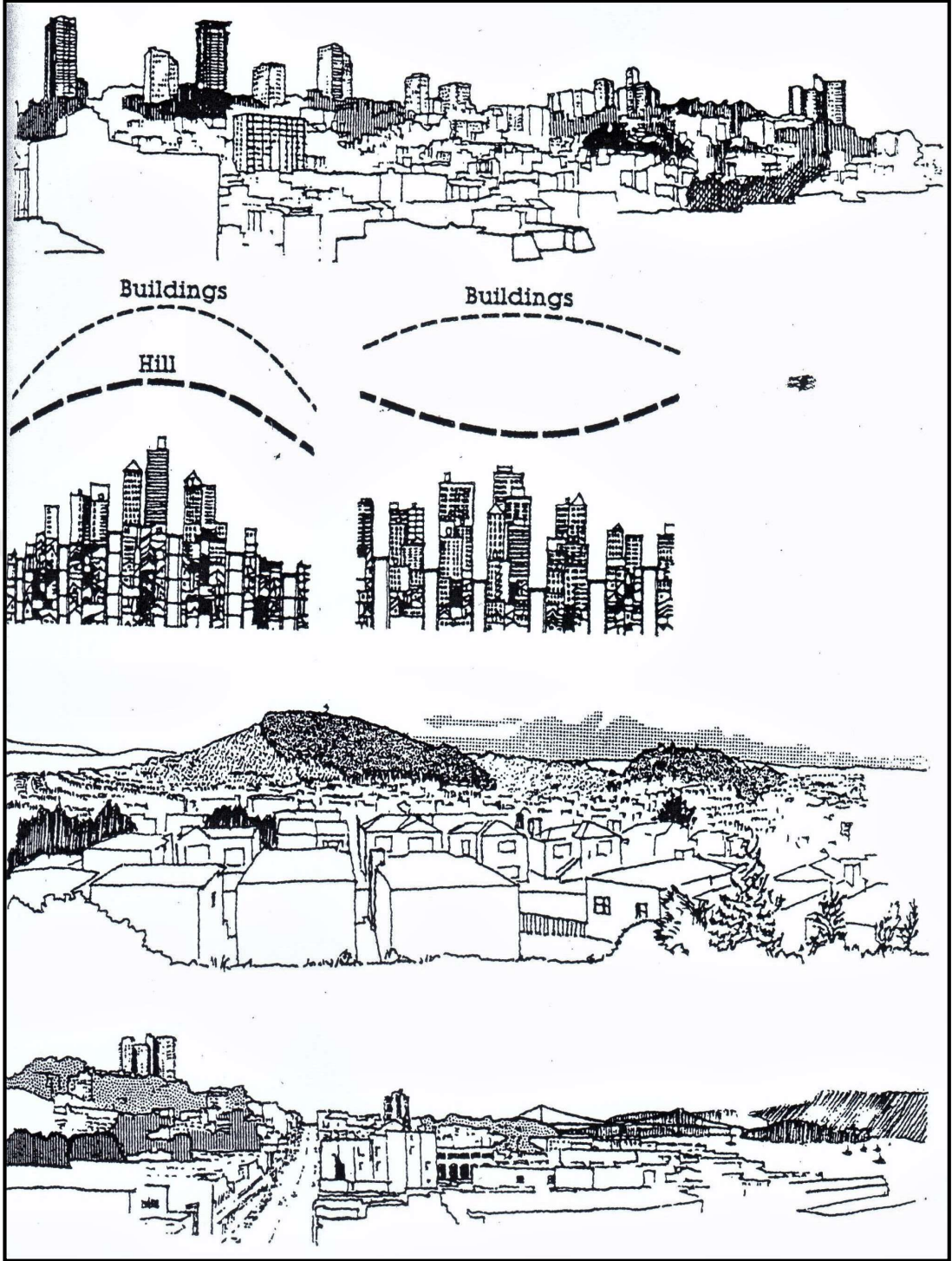
⁶ Bacon, Edmond N., *Design of Cities*, Thames and Hudson, Londra, 1978 (ilk basım 1967).

Şekil 4.1: Philadelphia tasarım strüktür çizimi (Bacon, 1967'den aktaran, Thames ve Hudson, 1978)

Tasarım rehberleri; tasarımı gerçekleştirmeye yönelik araç olmanın ötesinde tasarımı özendirici, yönlendirici ve adeta yarı resmi statüde uyulması beklenen tasarım / imar kuralları niteliği taşımaktadır. Bu kurallara uyulma durumunun zorunlu olması ve onay gerektirmesi durumunda bağlayıcı, yani, tasarım / imar mevzuatının yasal dokümanı olabilirler (Şanlı, 2000).

Kentsel tasarım kavramının önem kazanmasıyla birlikte, kentler birbirleri ile adeta rekabet içine girmiş; sürdürülebilir, yaşanılabilir ve gelecek nesillere bırakılabilir mekânlar için kentsel tasarım rehberlerinin ortaya çıkış sebeplerini hazırlamışlardır. Karaman'a (1992) göre, "tasarım rehberleri, kentsel büyümenin getirdiği fiziksel mekânsal değişimleri disiplin altına almak, yeni tasarımları, kentsel yenileme ve koruma çalışmalarını yönlendirmek amacıyla özellikle kent tasarımcısı, kent plancısı, belediyeler ve diğer kent yönetim birimlerinin kullanmak durumunda oldukları kavram çerçeveleridir. Bu rehberlerin amacı, kentsel sorun alanlarına ilişkin projelerin sosyal ve fiziksel programlarını ve ifadelerini sistemleştirmek olarak da tanımlanabilir" (Karaman, 1992'den aktaran, Bajraktari, 2012).

Şekil 4.2: Kentsel tasarım rehberi için hazırlanan silüet çalışmaları (Kaynak: San Francisco kentsel tasarım rehberi, 1972)

Kentsel tasarım rehberlerinin hazırlanmasında farklı disiplinler arasında en önemli rolü mimarlar almakta ve hem uygulayıcı olarak hem de kontrol mekanizmasında görev yapmaktadırlar. Mimar açısından kentsel tasarım rehberi; tasarım çalışmalarında eksiklikleri ortaya çıkaran, netleştirici ve sorunlara açıklık getiren çalışmalardır. Bununla birlikte, kentsel tasarımın süreç aşamasında mimar, disiplinler arası bir kontrol mekanizması olarak görev yapmakta, kentsel kimlik ve bütünlüğün

korunmasını sağlamaktadır. Kentteki tüm yapılar, yerel yönetimler ve farklı girişimciler tarafından yapılmaktadır. Konuyla ilgili disiplinler tarafından yönlendirilmeyen gelişigüzel ortaya konan yapılar, kentin bütünlüğünü bozan ve tasarımın kötüye gittiğini gösteren unsurlardır. Kentsel tasarım rehberlerinin tam da bu aşamada devreye girmesiyle kentsel bütünlüğün oluşması ve düzelmesi sağlanır. “Tasarım rehberleri, kamusal kullanımların tanımlanması ve tasarlanmasını sağlamak, bazı kullanım ve bina formlarının belirlenmesini sağlamak, zonları kontrol etmek, biçimler ve örüntülere ilişkin ön fikirleri ifade etmek, özel bir takım kullanımları teşvik etmek, mevcut çevrenin değerlerinin korunmasının ilkelerini koymak, kentsel obje ve sanat ürünlerinin yer ve konumunu belirlemek gibi, projenin vizyonunun uygulamaya geçmesini sağlayan önemli araçlardır” (Karaman, 2008’den aktaran, Şala, 2013).

Şekil 4.3: Kentsel tasarım rehberlerinin kapsamı (Akay ve diğerleri, 2016)

Kentsel tasarım kavramı; planlamada sürdürülebilir olmayı ve uygulanacak stratejilerde kentsel politikaların konularını ele alır. Ele alınan bu stratejilerde kenti oluşturan fiziksel form ile oluşan politik güçlerin dengelenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, kentsel tasarım sürecinde şekillenen planlama olgusunda başarılı bir işbirliği ve hayal edebilme becerisi ön plana çıkmaktadır (Akay ve Diğerleri, 2016). Öne çıkan bu koşulların en doğru ve etkin bir şekilde ortaya çıkarılabilmesi için gereken vazife, kentsel tasarım rehberlerinin üzerine düşmektedir. Kentsel tasarım rehberleri, kentsel tasarım çalışmalarında daha çok tasarım hedeflerinin neler

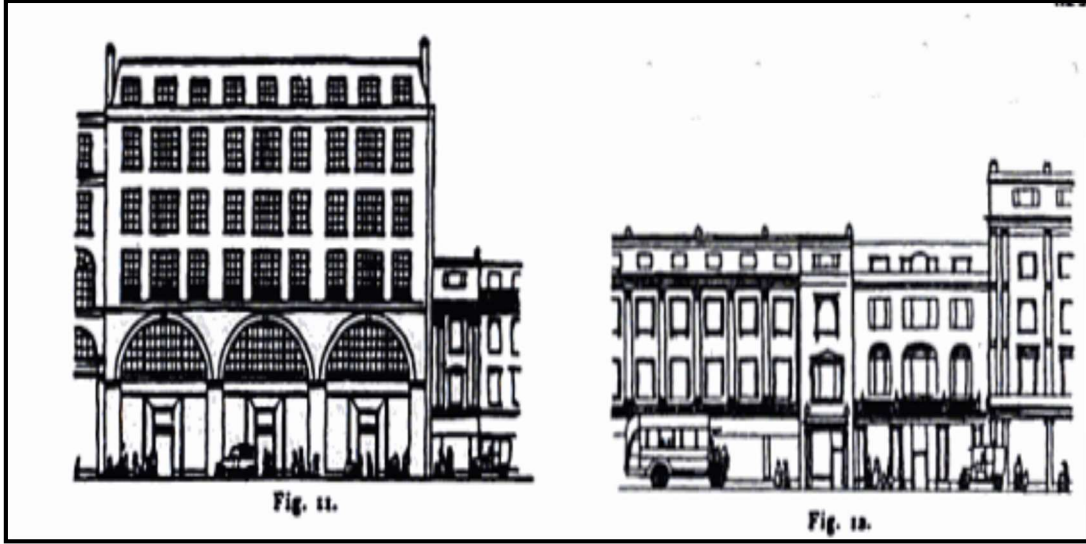
olduklarını anlamaya ve anlatmaya çalışmaktadır. Bu tasarım hedefleri arasında; yapılarda oluşan fonksiyonlar, kent içinde yaşayanların mekânsal hareketleri, yaşayanların kent içindeki günlük yaşam alanları ile iş alanlarının birbirleri ile olan ilişkileri bulunmaktadır (Akay ve Diğerleri, 2016).

Kentsel tasarım rehberlerinin amaçları;

- Kent içinde; kent meydanları, tarihi mekânlar, kıyı kesimleri vb. gibi önemli noktaları ortaya çıkarmaya çalışan, kentin belirlenmiş alanlarına yönelen kentsel tasarım çalışmaları yapmak,
- Parkların, sokakların, kent mobilyalarının, aydınlatma elemanlarının vb. gibi kentin yalnızca tek bir özelliğini ele alarak kentsel tasarım çalışmaları yapmak,
- Yaya için oluşturulan, engellilerin erişimleri için oluşturulan, kent içinde yaşayanların aktif yaşam standartlarını ortaya çıkaran kentsel tasarım çalışmaları yapmak olmak üzere üç grup altında toplanmaktadır (Akay ve diğerleri, 2016).

4.2 Kentsel Tasarım Rehberlerinin Tarihsel Süreçleri

Kentsel tasarım rehberlerinin ortaya çıkış tarihinden sonraki süreçte farklı temel değişimler söz konusu olmuştur. İtalya’da binaların pencere tasarımlarını oluşturan çalışmaları kapsayan 14.yy.’da hazırlanan dış cephe rehberleri, bilinen ilk tasarım rehberleridir. Bu dönemden sonra, yakın tarihte 20 yy. başlarında RICS, JPs, RIBA vb. gibi yeni kuruluşlar kentsel tasarım rehberleri ile ilişkili kuruluşlar olarak öne çıkmıştır. Arthur Trystan Edwards’ın 1924 yılındaki İngiliz ekolünü oluşturan “Good and Bad Manners in Architecture” çalışması, kentsel tasarım kontrolüne ait bilinen ilk çalışmadır. Şekil 4.4’de görüldüğü gibi yapıların yüksekliklerinin birbirleri ile ilişki içinde oluşturulmalarını ve kimlik bağlamında olumsuzlukların ortadan kaldırılması gerekliliğini savunan bu yaklaşım, döneminin uzak görüşünü yansıtmaması bakımından ayrıca önemlidir. Mimarların adeta bir yarış içine girdikleri 1930’lu yılların rehberlik anlayışında ise tasarım kontrollerinde düzenleme araçları değil de aykırı olma anlamında yapılan çalışmalar öne çıkmıştır. “Stillerin savaşı” denilen bu dönem, aykırı tasarımların ortaya çıkışını sağlamış, 1933 senesinde yayımlanan bir genelge ile kentsel tasarım kanunların uygulanması ön plana alınmıştır (Edwards, 1924’den aktaran, Şala, 2013).

Şekil 4.4: “Good and Bad Manners in Architecture” çalışmasında ticari yapıların ön cephe detaylarının gösterilmesi (Edwards, 1924’den aktaran, Şala, 2013)

Hızla artan göç ve yükselen nüfusla birlikte kentleşmenin önem kazandığı 1950’li yıllarda geniş ve kapsamlı bir planlama fikri ortaya atılmıştır. Ortaya atılan bu fikirden sonra 1960’lı yıllarda ise mevcut yapılarda gerekli koruma kavramının gündeme gelmesi sağlanmıştır. Standart yaklaşımların kentsel tasarım rehberleri tarafından reddedildiği dönem olan 1970’li yılların oluşturduğu dönemde ilk olarak, Amerika ve İngiltere’de kentsel tasarım rehberleri kavramı ortaya çıkmıştır (Edwards, 1924’den aktaran, Şala, 2013).

Kentsel tasarım rehberlerinin kavramsal statüsü hususunda İngiltere’de 1973 senesinde ortaya konan Essex konut alanları tasarım rehberi düzenlemesinde, yüksek kalitede tasarımlar adı altında benimsenen kentsel tasarım rehberleri kavramı, atılan en önemli adımların başında gelmektedir. Kentsel mekân kavramında kaliteyi yükseltmek, yaşayanlarda yerleşme algısının oluşturulması için tasarım denetlemeleri amacıyla Essex tasarım kılavuzu adı ile hazırlanan çalışma, bu konuda oluşturulan ilk belgedir. 1976 tarihinde çevre biriminin hazırladığı “Konut Alanları için Standartların Önemi” isimli çalışma, bu dönemde atılan en önemli ikinci adım olarak bilinmektedir. Bu adımla birlikte “Tasarım Bülteni 32” isimli yayınlanan çalışmada ise mevcutta yer alan standartların birbirleri ile oluşan koordine eksikliklerine vurgu yapılarak standartların daha da esnetilmesi suretiyle oluşturulan ihtiyaçlar üzerinde durulmuştur (Doe, 1976; Punter & Carmona, 1997’den aktaran, Şala, 2013).

Kentsel tasarım rehberlerinin hızla yayılmaya başladığı dönem olarak bilinen 1980’li yıllarda planlama kavramında yeni koşullar ile birlikte birçok tartışmalar da yaşanmıştır. Tasarımcıların; tasarımların sübjektif karakteristik özellikler taşıması

gerçeğine vurgu yaparak sundukları çalışmaları, karar verici otoritede tasarım ve planlamanın arka planda kalması fikrinin gelişmesine yol açmıştır. Hollanda, Almanya ve İngiltere'nin belirli kesimlerinde önem kazanan ekolojik değerlerin korunması da bu dönemde ortaya çıkan çalışmalardır. "Britanya Yaklaşımı", 1990'lı yılların ilk başlarında ortaya çıkmış ve kentsel tasarım üzerindeki tartışmaların uzlaşmaya varılarak netleştirildiği dönem olarak tarihte yerini almıştır. Kentsel tasarım kavramında mimari yaklaşımın öne çıkarıldığı 1993 tarihli Suffolk Tasarım Rehberi adı ile yapılan çalışmada, yenilikçi bir yaklaşım daha ileri sürülmüştür (Carmona, 1996'dan aktaran, Ünlü, 2006).

4.3 Kentsel Tasarım Rehberlerinin Türleri

Kentsel tasarım rehberlerine ait türlerin geniş bir çerçevede incelenebilmesi için tasarım rehberlerinin performans odaklı kontrolleri, kullanım alanları, özel olan alanlara getirilen sınırlamalara dönük kontroller, kentsel tasarımın bölgesel olarak kontrolleri vb. gibi alanlarda yapılan çalışmaların ele alınması gerekmektedir. Kentsel tasarım kavramında rehberler, uygulama ve tasarıma dönük yöntemleri kullanabilmeli ve kullanılan bu yöntemlerde temas edilen farklı amaçların yanı sıra farklı ölçekler de söz konusu kavramın içine girmelidir. Küresel ölçekte incelenen kentsel tasarım rehberleri ele alındığında, bu rehberlerin, kentin tamamına, belirlenmiş olan bir bölümüne ya da bir temaya dönük olarak yapılan rehberlik çalışmaları oldukları görülmektedir (Koç, 1999'dan aktaran, Bajraktari, 2012).

Koç'un üçlü sınıflandırması gözetilmek suretiyle rehberlere ilişkin aşağıdaki açıklamaları yapabilmek mümkündür (Koç, 1999'dan aktaran, Bajraktari, 2012):

- **Kentin Tamamına Dönük Tasarım Rehberleri;** kentin tümü için belirlenen planlama alanlarına dönük yapılan projelerdir. Kamusal açık alanlarda ve bu açık alanların bileşenlerinde, cadde ve sokaklarda yapılan uygulama örneklerinde, kentin meydanları, kentin mobilyaları, kentin önemli ticaret mekânları vb. gibi tasarımların tamamına dönük yapılan tasarım rehberlerinin ortaya çıkmasında etkili olan tasarım sürecidir.
- **Kentin Belirlenmiş Bir Alanına Dönük Tasarım Rehberleri;** seçilmiş olan kentin belirlenen bir alanına dönük yapılması kararlaştırılan kentsel tasarım rehberi çalışmalarıdır. Kent merkezlerinde, kent içinde bulunan tarihi mekânları koruma amaçlı hazırlanan ve kent içinde belirlenmiş cadde

ve yollar için hazırlanan tasarım rehberleridir. Bu tip tasarım rehberleri hazırlanırken seçilen kente ait planlar, çizimler, fotoğraflar, örnek uygulamalar vb. gibi çalışmada yol gösterici olan bilgilere yer verilmektedir. Seçilen kentin yolları, kamusal alanları, sokak silüetleri, mevcut peyzaj alanları vb. gibi belirlenmiş alanlarına dönük rehberlik çalışmalarıdır. Örnek olarak, Fatih Belediyesi tarafından hazırlanan 'Fatih Kentsel Tasarım Rehberi'nde, kent içinde bulunan ve tarihi süreçte oluşan değerlerin korunarak gelişmesi ile ilçede yaşayanlar için mekânsal standartların en üst seviyeye çıkarılması hedeflenmiştir. Yapılan bu rehberlik çalışmasında kent içinde bulunan yolların sistemsal olarak bir planlama hazırlanarak düzenlenmesi, daha çabuk ve düşük maliyetlerde uygulamaların hayata geçirilebilmesi için oluşturulan tip kesitlerden faydalanılması istenmektedir.

- **Belirli Bir Temaya Dönük Tasarım Rehberleri;** kent ve kentin içinde yaşayanların aktif yaşamlarını desteklemek amaçlı kent içindeki mekânların yeniden tanımlanması için hazırlanan tasarım rehberleridir. İnsan üzerindeki algı ve ergonomik standartların öne çıkarıldığı rehberlik çalışmalarıdır. Örnek olarak, Gaziosmanpaşa Belediyesi tarafından hazırlanan Gaziosmanpaşa Kentsel Tasarım Rehberinde, kent içinde LEED sertifikasında belirlenen kuralların planlamaya yansıtılması sağlanarak bu konuyla ilgili LEED sertifikasını alan ilk kurum olmak amacıyla sürdürülebilir bir kentsel çevre oluşturulması hedeflenmiştir. Söz konusu rehber, LEED sertifikasını almaya dönük hedefe sahip olduğu için uygulama esnasında tasarımı yönlendiren araç ve kontrol sistemlerinin olmadığı göze çarpmaktadır. İlçe bazında enerji etkin yönetiminin yapıldığı, belirli bir temaya yönelik yapılan çalışmalardır.

4.4 Seçilmiş Kentsel Tasarım Rehberleri Örnekleri

İstanbul yerel yönetimlerinde kentsel tasarımın kavramsal olarak nasıl algılandığı ve buna bağlı olarak geniş bir çerçevede il ve ilçe belediyeler tarafından hazırlanan ve hazırlanması gerekli kentsel tasarım rehberlerinin amaç, kapsam ve içeriklerinin ne şekilde olması gerektiğine yardımcı olması amacıyla farklı ülkelerden kentsel tasarım rehberleri seçilmiş ve incelenmiştir. Seçilen yabancı kentsel tasarım rehberleri, ABD San Francisco Kentsel Tasarım Rehberi ile İngiltere'den Harlow Kentsel Tasarım

Rehberi'dir. Bu iki kentsel tasarım rehberlerinin olumlu sonuçları üzerinde durulmuş ve konuya yaklaşım ile işleyişin ne şekilde olması gerekliliği hususlarında yol göstericiliğinden faydalanılmıştır.

İstanbul kenti için kentsel tasarım rehberleri hazırlanmasında, ABD San Francisco Kentsel Tasarım Rehberi ve İngiltere'den Harlow Kentsel Tasarım Rehberleri, karşılaştırma yapılabilmesi için uygun bir ölçek mi sorusuna cevap aranmıştır.

4.4.1 San Francisco kentsel tasarım rehberi (ABD)

1970'li yıllardan itibaren ABD'de kentsel tasarım ile ilgili girişimler yerel yönetimlerin kontrolünde yapılmaya başlanmıştır. Belirlenen hedeflere, amaçlara ve tasarım ilkelerine göre oluşturulan standartlar ile alansal planlamalar, oluşturulan bölgesel kodlar, kentlerin merkezlerinde ve mahallerinde yapılan tasarımlar ve tasarım rehberleri, ABD'de öne çıkan kentsel tasarım rehberlik türleridir. Öne çıkan bu rehberlik kontrol araçlarının kurumsal mekanizmalar tarafından tamamen kullanılması ve gelişimine yönelik önemli dokümanlar hazırlanmıştır. Uygulama esnasında idare tarafından gereken teşvikler sağlanmış ve ilave ölçütler kazandırılarak planlamaya destek olunmuştur. Uygulamada ise önemli tarihi mekânların bulunduğu bölgelerde yapılan hak transferleri ile çözümler üretilmiştir (Jacobs, 1980; Lang, 2005'den aktaran, Bajraktari, 2012).

ABD'de planlama araçlarının bölgesel kurallar olmasından dolayı kentsel tasarım ve rehberleri, arazi kullanımlarının üç boyutlu tasarım biçimleri ile ortaya çıkartılmıştır. Bunu gerçekleştirirken yapıların kitlesel özellikleri, biçimleri, yükseklikleri, otopark alanları, çekme mesafeleri vb. gibi yapısal özellikleri ele alınarak rehberler oluşturulmuştur. ABD'de rehberlerin üzerinde durduğu konular; tasarımın amaçları, ilkeleri ve hedefleridir. Yerel yönetimler, başvuruları ve teklifleri değerlendirip ele alırken, kentsel tasarım rehberinin çözüm önerileri getiren araçlarını kullanmaktadır. Rehberlerin anlaşılır ve kullanıcı dostu olmaları sayesinde tasarımcılar, tasarımlarını, çizimleri, grafik ya da animasyonlar yardımları ile ortaya çıkarmışlardır. ABD'de yerel yönetimler kentsel tasarım kontrol mekanizmasını oluşturan yapılardır ve "Yerel Yönetim Kapsamlı Planlama ve Arazi Geliştirme Düzenleme Yasası (Local Government Comprehensive Planning and Land Development Regulation Act)" adı ile öne çıkan düzenlemeleri temel mevzuat olarak kabul ederler. ABD yetkilileri kadar halkın da kentsel çevrenin görsel nitelikleri ile estetik ve duygusal yönleriyle ilgilenmeye başlamasından dolayı, bir kentsel planlama mekanizmasının yapılmasına

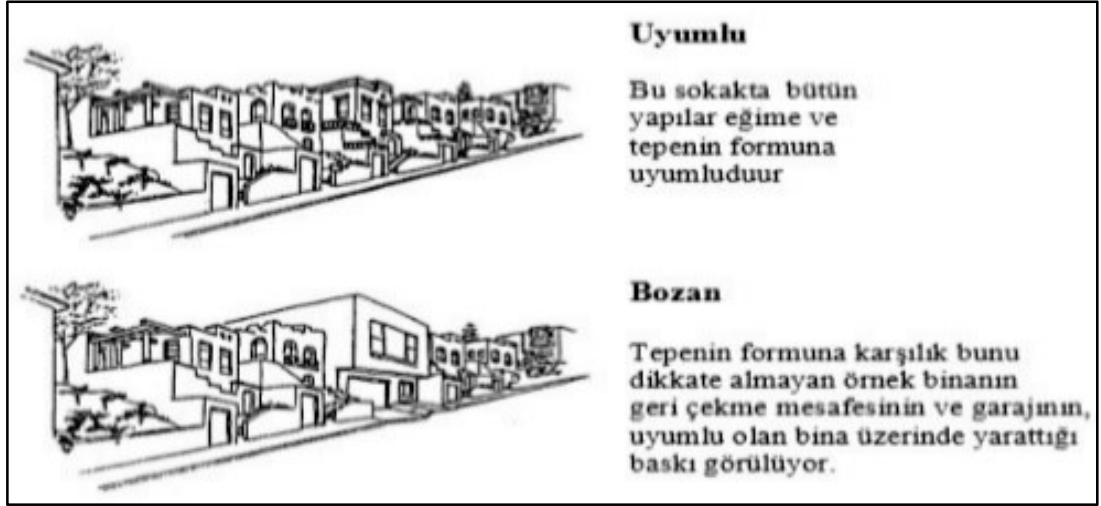
1970’li yıllarda ihtiyaç duyulmuştur. Her geçen gün yoğunlaşan sıradan sokaklardaki cepheler ve bina boyutlarının insan ölçeğinden uzaklaşması, kentte yaşayan insanları rahatsız etmiş ve bu rahatsızlık sonucunda San Francisco kenti doğal yapısı ve özel mimarisi, kentsel tasarım planı içinde oluşturulan bir grup ve bu grubun yaptığı çalışmalara eleştiri getirecek halk komitesi kurularak korunmuştur (Jacobs, 1980; Lang, 2005’den aktaran, Bajraktari, 2012).

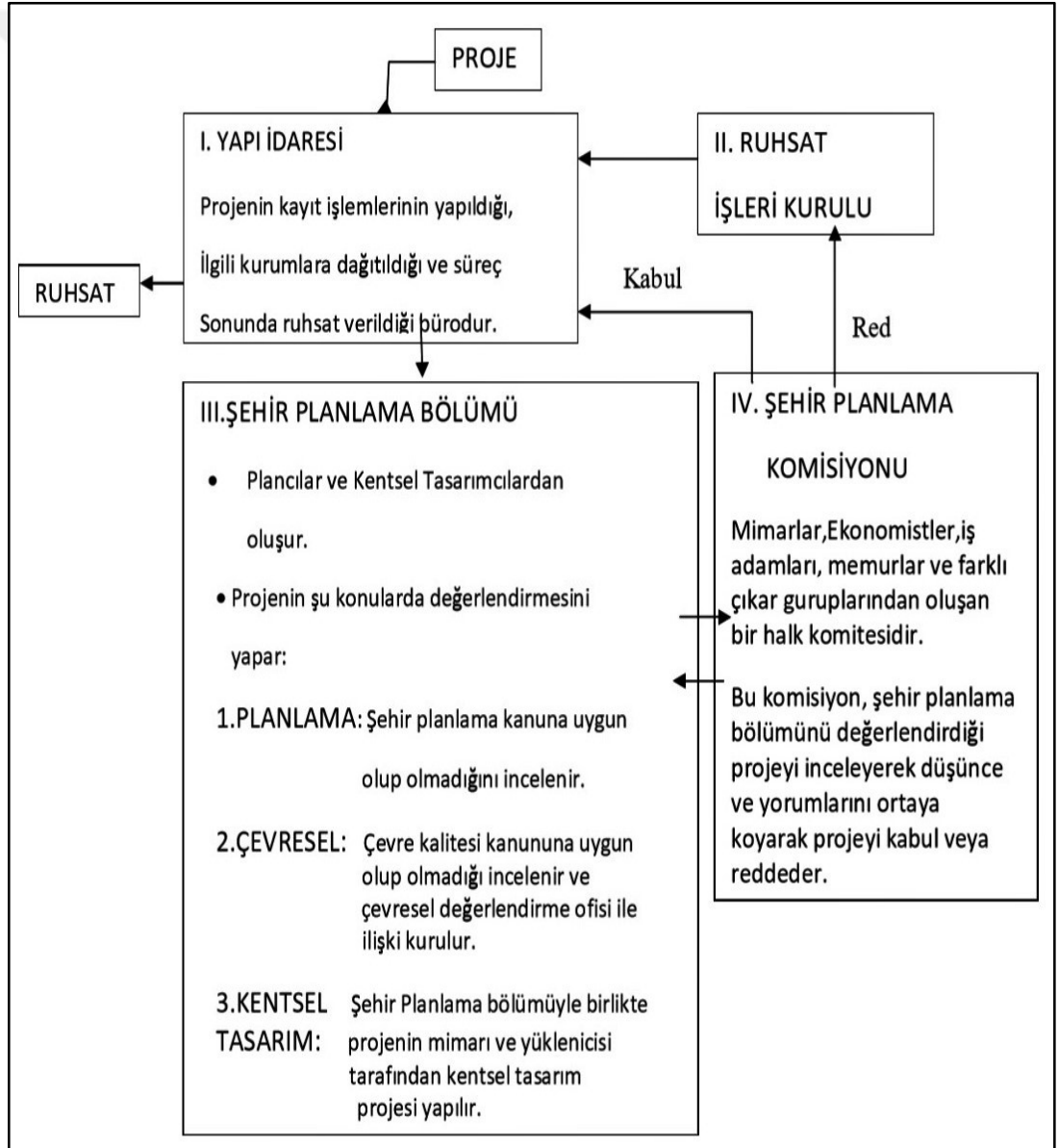
Şekil 4.5: San Francisco’nun kentsel görünümü (Jacobs, 1980; Lang, 2005’den aktaran, Bajraktari, 2012).

San Francisco, kentsel tasarımda makro ölçekli çalışmalar için güzel bir örnek oluşturmaktadır. Kentsel tasarım rehberleri, yapıların kütleli boyutlarını, tasarımlarını, görünümelerini, ticaret alanlarını, açık mekânları, ulaşım alanlarını, sanayi korunumunu, konutları, dolaşım alanlarını, tarihi ve önemli yapılarını vb. alt alanlarda bulunan bölümleri de geliştirme özelliğine sahip olmuştur (Jacobs, 1980; Lang, 2005’den aktaran, Bajraktari, 2012).

ABD’nin San Francisco kentinde yer alan plancılar, 1989 tarihinde kentsel tasarım planı bağlamında uygulama öncesi ilkelerini içeren tasarım rehberleri hazırlamışlardır (Şekil 4.6).

Şekil 4.6: San Francisco'nun konut alanlarının arazi ile uyumu (Residential Design Guidelines, San Francisco Department of City Planning 1989'dan aktaran, Lang, 2005'den aktaran, Şala 2013)

Şekil 4.7: San Francisco kentsel tasarım rehberi kontrol mekanizması (Özaydın, 1993'den aktaran, Bajraktari, 2012).

Çizelge 4.1: San Francisco'nun kentsel tasarım rehberlerinin ölçütlerinin analizi (Orhan, 2015)

SAN FRANCISCO KENTSEL TASARIM REHBERİ ÖLÇÜTLERİ ANALİZİ		
Alan: 600,6 km ² , nüfus: 4.335.39 [92]		
METROPOL ÖLÇEĞİ	“Belirli Bir Alanda Seçilen Tasarım İlkesine (Temaya) Yönelik”	
	KAPSAM	
	TASARIM BİLEŞENLERİ	
	Görsel Harmoni	<p><i>Mimari Tasarım; Kimliğe ve Karaktere Uygun Mimari/Kentsel Tasarım, Bina yükseklikleri, Kütle yoğunluğu/ hacimleri, Bina Ölçeği-Yerleşimi-Biçimi-Birbiri ile ilişkisi, Malzeme, Renk, Doluluk-Boşluk, Bina kalitesi, Eski Yapılarda Koruma, Sokak Görünümü, Sokak Önyüzleri, Görsel Bütünlük, Denge, Uyum, Eski Yapılarda Koruma, Sürdürülebilirlik, Kimlik</i></p> <p><i>Topografya, Yükseklik Profili, Sokak ve Kent Silueti, Eski-yeni Yapılaşmada Denge-Uyum, Ölçek, Güneş Işığı, Yönlenme, Cazibe Noktaları, İkon Yapılar, Yapay ve Doğal Peyzaj, Açık Alanlar</i></p>
	Yükseklik ve Kütle	<p><i>Güneş Işığı, Yönlenme, Doğal Çevre-Yapılı Çevre Dengesi, Ölçek, Kimlik, Görsel Geçirgenlik, Görsel Erişim, Manzara Koridorları, Ulaşım aksları (yaya-bisiklet-taşıt), Ulaşılabilirlik, Güvenlik</i></p> <p><i>Mimari Tasarım; Yükseklik Profili, Kimliğe ve Karaktere Uygun Mimari/Kentsel Tasarım, Bina Ölçeği-Yerleşimi-Biçimi-Birbiri ile ilişkisi, Topografya</i></p>
Büyük Arazi Alanları	<p><i>Görsel Bütünlük, Yükseklik Profili, Bina Ölçeği-Yerleşimi-Biçimi-Birbiri ile ilişkisi</i></p> <p><i>Kamusal Alanlar, Doğal Kaynaklar, Parsel Boyutları, Yapı Grupları, Arazi Kapasitesi, Sağlıklı Çevre, Ekoloji, Kalite, Kimlik, Sürdürülebilirlik, Güvenlik, Kent Dokusu, Ölçek, Açık Alanlar,</i></p> <p><i>Kent Biçimi, Geçiş Koridorları, Ulaşılabilirlik, Ulaşım aksları, Otopark</i></p>	
Kent Dokusu	<i>Yükseklik Profili, Bina Ölçeği-Yerleşimi-Biçimi-Birbiri ile ilişkisi, Sokak-cadde genişlikleri, Kimliğe ve Karaktere Uygun Mimari/Kentsel Tasarım, İkon Yapılar, Ölçek</i>	
Görünüm ve Karakter	<i>Yükseklik Profili, Bina Ölçeği-Yerleşimi-Biçimi-Birbiri ile ilişkisi, Sokak-cadde genişlikleri, Kimliğe ve Karaktere Uygun Mimari/Kentsel Tasarım, İkon Yapılar, Ölçek</i>	

Kent Dokusu Görünüm ve Karakter	<i>Rekreasyon Alanları, Topografya, Siluet, Eski-yeni Yapılaşmada Denge-Uyum, Peyzaj, Açık Alanlar, Manzara Koridorları, Doğal Yapı Koruma (Manzara, doğal peyzaj, kıyı şeridi...)</i> <i>Görsel Bütünlük, Topografya, Doğal Çevre-Yapılı Çevre Dengesi, Sokak ve Kent Silueti, Nirengi noktaları, Güvenlik</i>
--	--

San Francisco kentinin kentsel tasarım rehberleri kapsamında bulunan hedefler için oluşturulan, işlevsellikten estetiğe doğru sıralanmış olan temel kavramların kuralları ve ilkeleri şu şekilde sıralanabilir: eylem, görsel ilgi, konfor, temizlik ve kolaylık, özgünlük, bakışlar, tanımlı mekân, çeşitlilik ve zıtlık, uyumluluk ve tutarlılık ile ölçek ve kimlik (Özaydın, 1993'den aktaran, Bajraktari, 2012).

Şekil 4.8: San Francisco'nun yerel konut tipolojisi (Orhan, 2015)

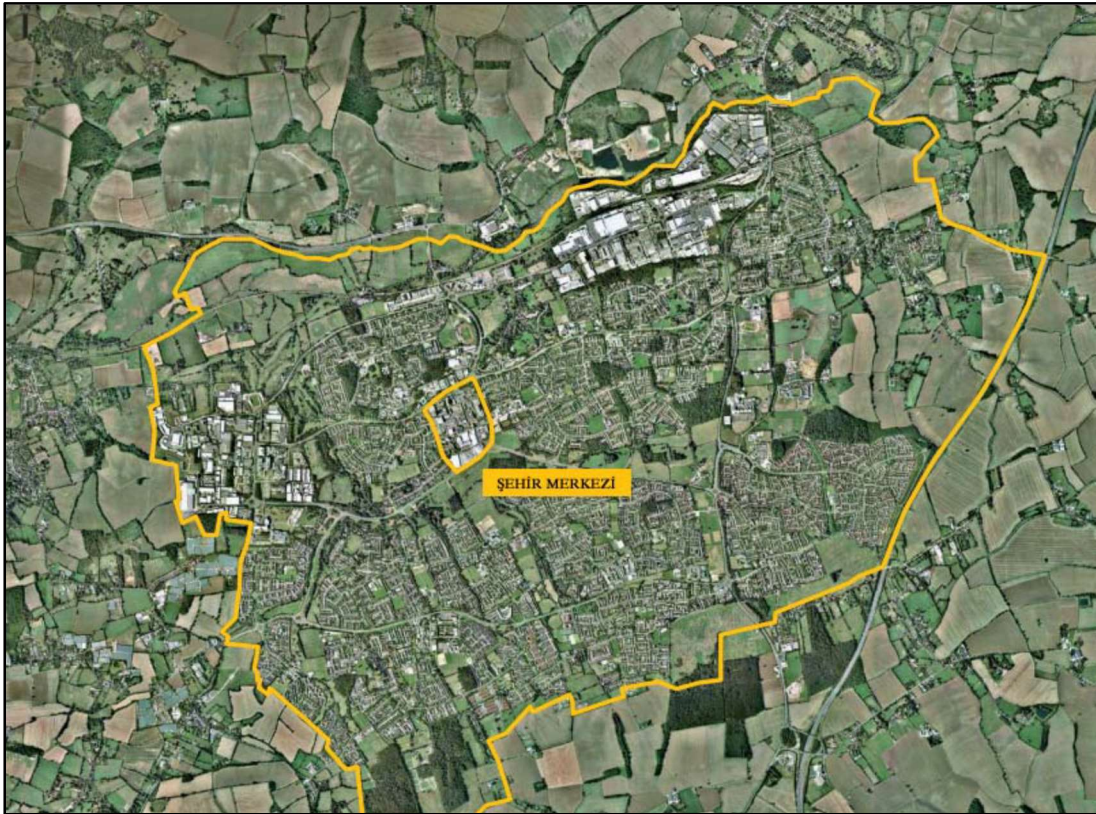
Şekil 4.8'de de belirtildiği üzere San Francisco kentinde oluşturulan görsel harmoni, yükseklik ve kütle, büyük arazi alanları ve kent dokusu, kentin ana gelişimi için oluşturulan yönlendiricilerdir.

4.4.2 Harlow kentsel tasarım rehberi (İngiltere)

Harlow, İngiltere'nin Essex eyaletine bağlı bulunan yerel yönetim bölgesidir. İlk olarak 1947 yılında tasarımına yeni bir kent kavramı mantığıyla başlanarak Sir Frederick Gibberd tarafından mastır planı güçlü kent imajı oluşturmak istenmiştir. Kent için oluşturulan önemli prensipler aşağıdaki gibi sıralanmıştır (Council, 2011'den aktaran, Şala, 2013):

- Yaya için yaya ölçeğinde komşuluk mekânları oluşturmak,
- Yüksek standartlarda inşa edilen çağdaş tasarımlar,
- Yapıların peyzaj ve doğal kaynaklarını ön plana alarak tasarlamak ve yayalar tarafından kolay ulaşılabilir, açık alanlarla bağlantısı olan yeşil alanlar oluşturmak,
- Toplu taşıma alanlarının stratejik hareket noktalarında geliştirilmesidir.

Harlow Yerel Planına uygun hazırlanan tasarım 2006 yılında tamamlanmıştır. Harlow tasarım rehberleri; politika, mimari ve kentsel tasarım, ulaşım planlamaları, karayolu planlamaları, kültürel miras ve koruma, yangın önleme tasarımı, suç önleme, peyzaj vb. konularda saha uzmanlarından destek alınarak ortaya çıkarılmıştır (Council, 2011'den aktaran, Şala, 2013).

Şekil 4.9: Harlow Design Guide, Harlow (Council, 2011'den aktaran, Şala, 2013)

Şekil 4.10: Harlow'un kimliğini yansıtan renk ve malzemede özgür bırakılmış eski yapılar ve benzer mimari yapıya sahip yeni konut alanı örneği (Council, 2011'den aktaran, Şala, 2013)

Harlow tasarım rehberleri kentte yaşayanların etkin bir şekilde faydalanabileceği bir tarzda hazırlanmıştır. İngiliz geleneklerine bağlı olarak üretilmiş kentsel tasarım rehberlerinin yasal çerçevede teoriye dayanarak geliştirilen planlar önemli bir özellik olarak belirlenmiştir.

Şekil 4.11: Harlow'un kimliğini yansıtan renk ve malzemede özgür bırakılmış eski yapılar ve benzer mimari yapıya sahip yeni konut alanı örneği (Council, 2011'den aktaran, Şala, 2013)

Şekil 4.10 ve Şekil 4.11'de görülen Harlow kentsel tasarım rehberleri, konut alanlarını, konut alanlarının alt merkezlerini ve ticari alanları kapsamaktadır. Tasarımda önemli bir özellik olarak ortaya çıkan, kentin mevcut kimliğinin korunması, boş alanların

değerlendirilmesi, niteliği olmayan alanlara kimlik oluşturmak ve mevcutta bulunan tarihi yapıların korunması farklı bir bakış açısı oluşturmaktadır. Bu yüzden, kentsel tasarım planlarının içine eski kent merkezi dâhil edilmemiştir. Harlow kentsel tasarım rehberlerine ait tasarımsal prensipleri şu şekilde sıralayabilmek mümkündür: kompakt gelişim sağlanması, tarihi ve doğal çevrenin entegrasyonu, yeşil alanların sistem bütünlüğünün sağlanması, yolların ulaşım sirkülasyonlarının sağlanması, komşuluk merkezlerinin rolü ve formu, konut kalitesinin artırılması ve iyi organize edilmiş kentsel mekânlar (Council, 2011'den aktaran, Şala, 2013).

İstanbul'da imar kavramı, uygulanan planlamanın kamusal mekânlarda oluşan değişimlerin yönetilmesinden kaynaklanan sorunlar olup, bu sorunlarla birlikte konunun çözümü için, plan ve kentsel tasarımla birlikte çeşitli denetim araçları kullanılmaktadır (Punter 1999'dan aktaran, Özer, 2017).

İstanbul kenti için kentsel tasarım rehberleri hazırlanmasında, ABD San Francisco Kentsel Tasarım Rehberi ve İngiltere Harlow Kentsel Tasarım Rehberi, karşılaştırma yapılabilmesi için uygun bir ölçek mi?

ABD ve İngiltere'de oluşturulan kentsel tasarım süreci aşağıda açıklanmıştır:

- “İngiltere’de planlamayı destekleyici kılavuzluk olarak adlandırılan süreçte tasarım yönetmelikleri, tasarım özetleri, tasarım kılavuzu ve gelişme özetleri (design codes, design briefs, design guides ve development briefs) kullanılmakta,
- ABD’de ise bu süreç genellikle ‘gözden geçirme’ olarak tanımlandığından kentsel tasarım kılavuzundan (design review, urban design guideline) faydalanılmaktadır” (Ünlü, 2006’dan aktaran, Özer, 2017).

Kentsel tasarım rehberleri, alınan plan kararlarında uygulanması gerekli tasarım politikalarının yanı sıra, kamusal mekân düzenlemelerine yönelik tasarımı yapılacak alanın niteliklerini belirlemek ve karakterini geliştirmek amacıyla hazırlanan, belgelenmiş, yazılı ve görsel ifadelerdir. Bu bağlamda, İstanbul’da kentsel tasarımı gerçekleştirme / uygulama süreci / araçları bağlamında yönlendirici kontrol aracı olarak öne çıkan kentsel tasarım rehberlerinin, kamusal mekânların denetimi ve kontrolünde, ABD ve İngiltere’de oluşturulan kentsel tasarım rehberlerinden sınırlı şekilde faydalanılarak kullanılmaya çalışıldığı görülmektedir (Punter 1999’dan aktaran, Özer, 2017).

4.5 Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler İçin Kentsel Tasarım Rehberi Hazırlama El Kitabı⁷

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 04.07.2011 tarihinde, 27984 Sayı ile yürürlüğe giren, 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile resmi gazetede yayınlanarak kurulmuştur. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kurulmasıyla beraber, mevzuatta kentsel tasarım kavramına da yer verilmiş ve mevzuatın altyapısını oluşturan çalışmalar ele alınmıştır. Hazırlanan bu mevzuatla birlikte, Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlı olarak 2012 yılında Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü bünyesinde Kentsel Tasarım Dairesi kurulmuştur. Ayrıca, 2014 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğini hazırlayarak kentsel tasarım kavramının tanımına ve içeriğine dönük usul ve esasların belirlenmesine yön vermiştir.

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanan “Yerel Yönetimler İçin Kentsel Tasarım Rehberi Hazırlama El Kitabı”, ülkemizde kentlerin baş döndürücü değişimler yaşamasıyla birlikte şehirlerin dokusunu ve estetik özelliklerini korumaya yönelik bir yol gösterici olması amacıyla hazırlanmıştır. Hazırlanan bu el kitabında; kentsel tasarım rehberinin tanımı / amacı, hazırlama nedeni / ilkeleri, tasarım ekibinin nitelikleri ve kentsel tasarım rehberinin içeriği üzerinde durulmaktadır.

4.5.1 Kentsel tasarım rehberi tanımı ve amacı

Kentsel tasarım rehberi, esas olarak kentsel mekânların niteliklerinin olumlu yönde artırılması, dokusu ve estetik değerlerinin korunması için hazırlanmaktadır. Bu yönüyle bir kentsel tasarım rehberi, bu amaç doğrultusunda kuralları tanımlayan, anlaşılır ve açıklayıcı kılavuzlardır.

İçeriğinde yazılı ve görsel öğeler içeren rehber sayesinde kentsel tasarım sürecinin etkin ve başarılı biçimde yürütülmesi hedeflenir.

Kentsel tasarım rehberinin amaçlarını aşağıdaki gibi sıralayabilmek mümkündür:

- Şehrin geleceğini planlar ve özgünlüğünü korur,
- İnsan odaklıdır.

⁷ Bu el kitabı, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi arasında 05.11.2015 tarihinde “Kentsel Tasarım Rehberlerinin Hazırlanması Projesi” ne ilişkin imzalanan protokol sonucu ortaya çıkan sonuç ürünlerinden faydalanılarak Mekânsal Planlama Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır.

Kentsel tasarım rehberleri sistematik olarak aşağıdaki başlıkları içerir:

- Türkiye'ye ve yerleşime ilişkin kentsel tasarım politikaları ve stratejileri,
- Yerleşime ilişkin kentsel tasarım stratejileri,
- Mekâna özgü tasarım rehberleri,
- Tematik kentsel tasarım rehberleri olmak üzere başlıca dört esas başlıktan oluşurlar.

4.5.2 Kentsel tasarım rehberi hazırlama nedeni / ilkeleri

Bakanlık tarafından kentsel tasarım rehberlerinin hazırlanış nedeni, zamanla birlikte ortaya çıkan gelişme ve değişimlerin kentin birbirlerine benzemeye başlayan olumsuz mekânsal karakterleri ve tarihsel dokunun tahrip olmasının önlenmesi olarak açıklanmaktadır.

Bakanlık tasarım rehberinin hazırlanışında başlıca sekiz esas ilke üzerinde durulmasının gerekliliği vurgulanmaktadır. Bu ilkeler şunlardır:

- Mahalli karakter ve kimlik vurgulanmalıdır,
- Kültürel ve tarihi devamlılık korunmalıdır,
- Mekânsal kalite artırılmalıdır,
- İnsan odaklı olmalıdır,
- Mekânın algılanması ve okunmasını sağlamalıdır,
- Mekânı, sosyal, iktisadi ve teknolojik değişimlere karşı koruyabilmelidir,
- Alan kullanımından karma yaklaşımı esas almalıdır,
- Doğa ile barışık ve habitatı koruyucu olmalıdır.

Söz konusu el kitabında kentsel tasarım rehberi, gücünü, anayasanın 56. Maddesinde belirtilen “herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkında sahiptir” ilkesinden alır. Kentsel tasarım rehberlerinin yasal mevzuattaki yerini ise Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin Madde 30/7 ve İmar Kanununun 8/ğ, Köy/Kırsal Tasarım Rehberindeki ilgili hükümlerinden aldığı vurgulanmaktadır.

Kentsel tasarım rehberini hazırlayacak ekibin nitelikleri kapsamında, alanlarında uzman (şehir planlamacı, mimar, peyzaj mimarları vb. gibi) ve son derece deneyimli kişilerden oluşması gerekliliği; ilgili uzmanların yanı sıra hazırlanan rehberin tasarım ekibinde, sosyolog, ulaşım plancısı, coğrafyacı, tarihçi, çevre uzmanı, mühendis,

iktisatçı, arkeolog ve sanat tarihçisi vb. gibi farklı disiplinlerden uzmanların da yer alabileceği vurgulanmaktadır.

4.5.3 Kentsel tasarım rehberinin içeriği

Kentsel tasarım sürecinde insanların kent içerisinde kaliteli / yaşanabilir ve kimlikli mekân oluşturması gerekliliği ile birlikte kentsel mekân için ortak bir karar ortamı ve işbirliği oluşturulmalıdır. Kentsel tasarım rehberlerinin nasıl ve ne şekilde hazırlanmasının üzerinde durulduğu bu bölümde içerik aşamaları:

- Hazırlık ve vizyon aşaması,
- Bağlam ve analizler aşaması,
- Yapılar ve bağlantılar aşaması,
- Mekân ve detaylar aşaması,
- Uygulama ve izleme aşaması; şekilde sıralanmaktadır.

4.6 Bölüm Sonucu

Çalışmanın bu bölümünde, kentsel tasarım rehberi kavramı / tanımı ve amacı, tarihsel süreçleri ve türleri, A.B.D San Francisco ve İngiltere Harlow kentlerinin kentsel tasarım rehberleri ile T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanan “Yerel Yönetimler İçin kentsel Tasarım Rehberi Hazırlama El Kitabı” tanımı/amacı/hazırlama süreci/ekibin nitelikleri üzerinde durulmuştur. Tasarım rehberleri imar planlarının ve diğer niceliksel standartların tamamlayıcısıdır. Aynı zamanda, kentsel tasarımı özendirici, yönlendirici, uyulması beklenen tasarım ile imar kurallarıdır. Bu özelliğiyle kentsel tasarım rehberlerinin yarı resmi doküman olma özelliği bulunur. Kentsel tasarım rehberleri dünyada çeşitli ilkelerin belirlendiği çalışmalarda oluşturulan ve kentsel tasarım olgusuna örnekler vererek açıklamalar getiren kurallar bütünüdür. İlk olarak, 1970 yıllarında Amerika ve İngiltere’de ortaya çıkan kentsel tasarım rehberleri, günümüzde, denetleyici ve yönlendirici özelliği bakımından öne çıkmaktadır. Yabancı menşeli kentsel tasarım rehberlerinin herkesin anlayacağı biçimde hazırlandıkları ve düzenli biçimde güncellendikleri görülmüştür. Bu rehberlerde kentsel doku ve kimliğin korunduğu ve öne çıkacak şekilde dikkat edildiği tespit edilmiştir. Bu bölümde, sonraki bölümlerde araştırılacak büyükşehir ve ilçe belediyelerin kentsel tasarım rehberlerinin düzeyini ve bu yöndeki girişimlerini değerlendirebilmek adına, yurtdışında hazırlanmış kentsel tasarım örnekleri üzerinde durulmuştur. (Jacobs, 1980; Lang, 2005’den aktaran, Bajraktari, 2012).

5. İSTANBUL İÇİN KENTSEL TASARIM GİRİŞİMLERİ

Cumhuriyet dönemi ile başlayan ve 1950'li yıllardan itibaren ortaya çıkan sanayileşmenin bir sonucu olarak yoğun göç alan İstanbul kentinin zaman içinde kültürel, ekonomik ve barınma sorunları ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu olumsuz gelişmeler, kentin tasarlanması için farklı arayışlar içine girilmesine yol açmıştır. Kente göç edenlerin barınma ihtiyaçlarının hızlı bir şekilde çözülmek istenmesinin sonucu olarak, sağlıksız ve çarpık yapılaşma oluşmuş; çarpık yapılaşmanın neticesi olarak altyapı sorunları, kaçak yapılaşma, tarihi alanların tahribatı başlamıştır. Tüm bu problemler, yaşamsal alanlarda yetersiz fiziksel oluşumlara yol açmış, beslenme ve diğer yetersizliklerin de eklenmesiyle, kent yöneticilerini yeni çözümler geliştirmeye sevk etmiştir. Bu noktada, kentsel tasarım kavramı öne çıkmaya başlamıştır (Özden, 2006'dan aktaran, Aydın ve Turan, 2012).

5.1 İstanbul'da Kentsel Tasarım Deneyimlerine İlişkin Girişimler: Kronolojik Bir Değerlendirme

İstanbul kenti 1980 öncesi, 1980-2000 yılları arası ve 2000'li yıllardan sonra yapılan kentsel tasarım çalışmaları ile dönemsel olarak değişimlere ve farklı politikalara maruz kalmıştır. Belirlenen bu dönemler, İstanbul'un geçirmiş olduğu önemli üç büyük dönüşümün yol göstericisi olmuştur. Türkiye ve İstanbul adlarının dünyaya duyurulması ve uluslararası kuruluşların üyesi olma isteklerinden dolayı dönemin Başbakanı Adnan Menderes tarafından başlatılan dönem 1980 öncesi dönemdir. Bu dönemde, ülkemizde devletçilik kavramı arka plana atılmaya başlanmış ve serbest piyasa kuralları hayata geçirilmiştir. Tarihi dokularda yapılan tahribatlar ve imara açılan alanlarla birlikte kentin önemli bir şekilde yağmalanması bu dönemde görülmeye başlanmıştır. Neoliberal politika kavramının ortaya çıktığı 1980 ve sonraki yıllarda İstanbul kenti küresel sistemin bir parçası olarak büyük bir değişime uğramıştır. Türkiye'nin dünya kapitalizmine açılmasını sağlayan 12 Eylül ihtilalinin neden olduğu dönem, ikinci dönem başlangıcı olarak kabul edilmektedir. 24 Ocak 1980 kararları askeri darbeden önce hayata geçirilmiştir. Bu ekonomik kararların

mimarı olan 12 Eylül askeri darbesi ve dönemin Başbakanı Turgut Özal iktidarının kentin gelişiminde olumsuz etkisi olmuştur. İstanbul’da dönemin belediye başkanları Bedrettin Dalan ve Nurettin Sözen tarafından tarihi kent mekânlarında önemli müdahaleler yapılmış ve kentlilerin kullanmaları için ayrılan ekonomik rant alanları, devlet tarafından farklı etnik gruplara aktarılarak yapılan çalışmaların yanlış sonuçlar doğurmasına yol açmıştır. 2000’li yıllardan itibaren İstanbul’da kentsel tasarım kavramı, hızlanmakta olan ve çıkarılan yeni yasalar ve yeni serbest piyasa anlayışıyla birlikte, yapılan örgütsel ve planlama konularında planların uyum zorunluluklarını kaldırmıştır. Bu durum, kentte yapılması planlanan dev projelerin önündeki engellerin yok edilmesi ile sonuçlanmıştır (Türkün, 2011’den aktaran, Güzey, 2012).

5.1.1 1980 yılından önce yapılan çalışmalar

1933 yılında Yalova’da yapılması planlanan kaplıca yerleşiminin planlanması için Paris Büyükelçimiz tarafından davet edilen Henri Prost, 1935 yılında İstanbul’un da planlamaya alınması için vali yardımcısı ve dönemin valisi ve Belediye Başkanı Muhittin Üstündağ ile görüşürülmüştür. Prost’a İstanbul kentinin planlamasında danışmanlık yapması amacıyla resmi bir teklif mektubu yollanmıştır. Genç bir mimar olarak ilk kez 1905-1906 yıllarında Ayasofya’da restitüsyon çalışmaları yapmak için İstanbul’a gelen Henri Prost’un Roma’da aldığı ödülün davet edilmesindeki etkisi büyüktür. İstanbul Avrupa Ciheti Nazım Planlarını 1937 yılının Ekim ayında tamamlayan Henri Prost, 1939-1948 yılları arasında İstanbul Anadolu Ciheti Nazım Planları ve Boğaziçi’nin her iki kıyısında bulunan yerleşim alanlarının planlarının üzerinde çalışmalar yapmıştır. İstanbul Belediyesi İmar Bürosu çalışanları ile sektör planları ve kentsel tasarım projelerini 1/2000 ölçekte ortaya çıkararak 1943-1953 yılları arasında İstanbul’da on yıllık planlama çalışmaları yaparak “Mıntıka Planı” (bölgeleme planı) ve nazım planların uygulanmasına yönelik çalışmalar yapmıştır (Pinon, 2010’dan aktaran, Bilsel, 2015).

Ülkemizde 6785 sayılı yeni İmar Yasası ve 6830 sayılı yeni İstimlâk Yasası’nın 1956 yılında çıkmasından sonra dönemin Başbakanı olan Adnan Menderes’in öncülüğünde Millet ve Vatan Caddelerinin hizmete açılması ile birlikte İstanbul’da yeni bir imar operasyonu başlatılarak düzenleme yapılması sağlanmıştır. Ülkemizde 634 sayılı Kat Mülkiyeti Yasasının 1965 yılında yürürlüğe girmesiyle birlikte, apartman kavramı ortaya çıkmış ve apartman yapımları çoğalmıştır. Kat Mülkiyeti Kanunu çıkması ile birlikte yap-sat mantığı uygulanarak yeni bir konut satış şekli ortaya çıkmış; 1950-

1960 yılları arasında hızlanan apartmanlaşma süreci, 1970 yılından sonra çok daireseli tek blok ve büyük ölçekli konutların üretilmesi kavramına doğru gelişmeye başlamıştır. 775 sayılı Gecekondu Yasasının 1966 yılında yürürlüğe girmesiyle birlikte, gecekondu bölgelerinde imar afları yapılarak gecekondu alanlarının ıslah ve tasfiye edilmesi sağlanmıştır (Alp, 2012).

1965 tarihli “634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu” ile birlikte 1963 tarihli “307 sayılı Belediye Yasası”, 1969 tarihli “1164 sayılı Arsa Ofisi Kanunu”, ve 1972 tarihli “6735 sayılı İmar Kanunu”, bu dönemde kentlerin dönüşümüne yönelik yürürlüğe giren diğer önemli yasal düzenlemelerdir. Zaman içinde müdahale edilmediğinden “barınak” olmaktan çıkarak, bir vurgunculuk, yatırım ve güvence aracı haline gelen gecekondu için 1966’da ilk yasal düzenleme olan 775 sayılı Gecekondu Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanunla, kamulaştırma yoluyla gecekondu önleme bölgeleri yaratılmış, ihtiyacı olanlara küçük parseller tahsis edilerek izinsiz yapılaşmanın önüne geçilmeye çalışılmış ve ilk defa planlı modern alanlar ile illegal yerleşmelerden oluşan ikili konut yapısı resmi olarak kabul edilmiştir (Can ve Çiçek, 2012’ den aktaran, Bahçeci, 2017).

775 sayılı Kanun, gecekondu alanlarını ortadan kaldırma konusunda beklenen başarıyı vermemiştir. Sonrasında 1960’larda gecekondu biçim değiştirmeye başlamış ve yasadışı yapılanma sonucu ortaya çıkan konut dokusu, 1970’lerde kentleri tehdit eder hale gelmiştir. Bu dönemde ardı ardına çıkarılan imar afları sorunu daha da kötü hale getirmiş; özellikle yoğun göç alan büyük kentlerimizde en üst düzeylere ulaşan plansızlık; sağlıksız kent dokularının hızla artmasına neden olmuştur (Özden, 2006’dan aktaran, Bahçeci, 2017).

Neoliberal ideoloji; devletin müdahalesinden ve toplumsal kolektivitelerin eylemlerinden, açık, rekabetçi ve düzenlenmemiş piyasaların sosyo-ekonomik kalkınma için en uygun mekanizma olduğu inancına dayanmaktadır (Theodore, Peck ve Brenner, 2011’ den aktaran, Bridge ve Watson, 2011, çeviren, Geniş, 2012).⁸

⁸ Bu paragrafın İngilizce orijinali, “*Neoliberal Urbanism: Cities and the Rule of Markets*” başlığıyla Nik Theodore, Jamie Peck ve Neil Brenner tarafından kaleme alınmış olup Gary Bridge ve Sophie Watson tarafından derlenen “*The New Blackwell Companion to the City, Oxford: Wiley-Blackwell*”, Mart, 2011 kitabında yer almıştır ve Şerife Geniş tarafından Türkçe çevirisi yapılmıştır.

1970’li yılların sonlarına doğru dünyada ortaya çıkan neoliberalizm kavramıyla birlikte kentsel tasarımda toplumsal ve bireysel özgürlüklerin yukarı doğru çıkarılabilmesi ve özel mülkiyet haklarının geliştirilebilmesi, serbest piyasa ve girişimcilik kavramlarının öne çıkarılmasına bağlı olmuştur. Kamuya ait mallar ve kamu hizmetlerinin özelleştirilmesi, yabancı sermayede düzenlemeler yapılması ve sermaye üzerindeki devlet denetiminin azaltılması, neoliberalizmin sağlıklı işlemesi için öngörülmüştür. Geline aşamada, devlet tarafından yürütülen politikanın rolü, sermayenin yeni planlamayla dağılımını kolaylaştırabilecek bir mekanizmanın belirlenmesi ve yapılan düzenlemelerin devreye sokularak uygulanmasını sağlamayı amaçlamıştır. Özetle, “refah devleti” sisteminden “düzenleyici ve girişimci devlet” sistemine geçiş sağlanmıştır (Kurtuluş, 2010’dan aktaran, Bahçeci, 2017).

İstanbul’a yoğun göç olması sonrasında oluşan nüfus yoğunluğu ve döneme ait yaşanan ekonomik gelişmeler sonucunda kentte gecekondulaşmanın önüne geçilememiş ve bu sebepten dolayı kentin çeperlerinde bulunan boş arazilerde gecekondulu mahallelerinin oluşmasına engel olunamamıştır. Oluşan gecekondulu mahallelerdeki planlama sürecinin sonrasında yapılan sağlıklaştırma çalışmaları, yeni apartmanlar yapılması ya da temizlenmesi suretiyle farklı kültürlere sahip nüfus gruplarının oluşmasına uygun zemini sağlamıştır. Özellikle, ekonomik gelişme ve göç alma; büyük kentlerin hızla büyümesine ve gecekondulaşmanın oluşmasına neden olmuştur. Bu dönemde en önemli kentsel dönüşüm, kent çeperindeki boş arazilerin gecekondulu mahallelerine dönüşmesi ve daha sonra bu mahallelerin sağlıklaştırılması, apartmanlaşarak yeniden yapılandırılması veya temizlenerek farklı nüfus gruplarına yönelik yenilenmesi şeklinde gerçekleşmiştir (Ataöv ve Osmay, 2007’den aktaran, Bahçeci, 2017).

Özellikle 1950’lerde çok partili hayata geçiş ve ekonomide liberalleşme politikalarının uygulanmaya başlanması ile yeni imar hareketleri gündeme gelmiş, belirgin sermaye birikimlerinin oluşabilmesi için kentlerde yeni inşaa faaliyetlerine girişilmesi sonucu kentsel yenileme uygulamaları başlatılmıştır. Bu süreçte yeni merkezler ortaya çıkmış, kentlerin gelişme yönleri değişmiş, merkezi iş alanı içinde kentsel rantın artmasıyla binaların çoğu ekonomik ömrünü tamamlamadan yıkılarak yerlerine çok katlı yapılar inşa edilmiş; yeşil alanlar ve tarım toprakları gibi yerleşime uygun olmayan alanlar konutlarla dolmaya başlamıştır. Sonuç olarak, kent merkezleri daha kalabalık ve ekonomik rant bakımından değerli hale gelmiştir (Şahin, 2006).

5.1.2 1980-2000 yılları arasında yapılan çalışmalar

1980'lerin ilk yarısında kentsel tasarım kavramı akademik çevrelerde yaygın kabul görmüş ve farklı düzlemlerde tartışılmıştır. İTÜ ve Mimar Sinan Üniversiteleri Planlama Bölümlerini bu dönemde kurmuştur. Bunlarla eş zamanlı olarak kentsel tasarım yüksek lisans programları da planlama bölümleri içerisinde açılmıştır. Her ne kadar akademik ortamlarda kentsel tasarım kavramı bu dönemde kullanılmaya başlansa da 1980'lere kadar kentsel tasarım kavramı yarışma düzleminde daha önce hiç kullanılmamıştır. Kentsel tasarım olgusu, Türkiye'de yarışmalarla gündeme gelmemiştir. Ancak 1980'lerde Taksim, Beyazıt, Beşiktaş ve Üsküdar meydanları için düzenlenen kentsel tasarım proje yarışmalarının açılmasıyla bu olgunun değer kazanması ivmelenmiştir. Türkiye'de, 1980 sonrası dönemde, hayatın her alanında yaşanan değişim ve gelişmeler, kentsel ortamlarda etkisini göstermiştir. 1980 öncesi, bina kültürü üzerine kurgulanan mimarlık anlayışı bu dönemde kırılmaya çalışılmış ve çeşitli mimarlık söylemleri, yarışmalar aracılığıyla gündem oluşturmaya başlamıştır. Yapı üretimi ile birlikte kentsel açık alanların niteliği de yarışmalar aracılığıyla mimarlık ve kent ortamında sorgulanmaya başlanmıştır. 1980 yılından itibaren planlama ve konut sorunlarının önlenmesi amacıyla kapsamlı bir şekilde yasal düzenlemeler yapılmış olsa da geçmişte süregelen yönetim zihniyetinde bir ilerleme olmamasından dolayı uygulamalarda başarı sağlanamamıştır (Alp, 2012).

“1980 yılında, İstanbul'daki kentsel gelişme ve büyümeyi yönlendirmek amacıyla ilk kez metropoliten ölçekte bir nazım plan hazırlanmıştır. 1/50000 ölçekli Metropoliten Nazım İmar Planı, İmar ve İskân Bakanlığı Büyük İstanbul Nazım Plan Bürosunca hazırlanmış ve Bakanlıkça onaylanmıştır” (Alp, 2012).

Tarihsel yapıları ile öne çıkan İstanbul kentinde tüm dünya tarafından benimsenen değerlerin önemini düşürmemek, ülke yararına olacak kararları uluslararası düzeyde ön plana çıkarmak, metropoliten bir kentin büyümesi ve gelişmesinde öne çıkan hizmetler ve fonksiyonların ülke kalkınması ile uyum içinde olması; 1/50000 ölçekli İstanbul Metropoliten Alan Nazım Planının amaçları olarak belirlenmiştir (İstanbul Nazım Plan Raporu, 1980'den aktaran, Alp, 2012).

1984 yılında 3030 sayılı Büyükşehir Belediyeler Kanununun çıkması, 1980 döneminde gerçekleşen önemli gelişmelerden biridir. Kentsel tasarımın kavramsal yapısında yeni bir yönetim yapısının oluşması; kentin gelişme süreçlerinin oluşumunda yerel yönetimlerin karar verebilme yetkisine sahip olduğu dönemin

başlangıcı olarak kabul edilmiştir. Yine bu dönem içerisinde 1984 tarihli 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu gibi yasal düzenlemeler yapılarak, toplu konut olayına devletin özel sektör ve yerel yönetimlerle işbirliği içinde müdahil olması sağlanmıştır (Ataöv ve Osmay, 2007'den aktaran, Bahçeci, 2017).

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Bedrettin Dalan 1984-1989 yılları arasındaki belediye başkanlığında küreselleşmenin öne çıktığı kararların etkisinde kalmıştır. Beyrut ve Hong Kong kentlerinin yerlerini aratmayacak bir İstanbul oluşturma söylemleri sonucunda kent, rant kavgası alanına dönüşmüş ve kentsel tasarım süreci zarar görmüştür (Alp, 2012).

“Kentsel Tasarım” kavramının yayılması, kullanıcıların bilinçlendirilmesi ve Türkiye’ye özgün bir biçimde geliştirilerek meşrulaştırılmasının sağlanması amacıyla Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi tarafından 1. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, ilk kez 1989 yılının Mayıs ayında, “Kamu mekânları tasarımı ve kent mobilyaları” konusu üzerinden, ulusal düzeyde tartışma platformu olarak yapılmaya başlanmış ve 23-24 Mayıs 2019 tarihinde, 27. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, “Geleceğin Kentini Tasarlamak: Akıllı Kentler, Geleceğin Toplumunu ve Kentsel Tasarım” başlığı ile devam etmektedir (Çubuk, 2009).

Nurettin Sözen’in 1989-1994 yılları arasına denk gelen ikinci dönem başkanlığında, 1990’lı yılların başlarında kentte nüfusun ve araç sayısının artması ile birlikte ulaşım sorununa toplu taşıma sistemi ile çözüm getirilmeye çalışılmıştır. Bu konuda, raylı sistem ve metro temelleri atılmış, mevcut tramvay hatları arttırılarak ulaşım sorununa el atılmıştır. Ancak, artan nüfus ile barınma alanlarının yetersizliğinden dolayı gecekondulaşmanın gelişmesine engel olunamamıştır (Alp, 2012).

1990 döneminin başlarında kentlerin imaj kavramlarının öne çıkarılmasının istenmesi sonucu, post modern kent kavramı ortaya çıkmıştır. Bu sayede kentsel tasarım planlamalarında farklı düşüncelerin öne çıktığı görülmektedir. Dönemin kentsel tasarım anlayışı planlamacıların eleştirilerine maruz kalmıştır. Tasarımın; kentsel, tarihsel, çevresel ve kamusal alanlarla da ilgili olduğunu öne süren planlamacılar, tasarımın sadece imajları güzel olan ürünler ortaya çıkarmak olmadığını savunmuşlardır. Sonuç olarak; 1980 ve 1995 yıllarında hazırlanan İstanbul

Metropolitan Nazım İmar Planları sayesinde İstanbul'un farklı alanlarında yapılan kentsel tasarım çalışmalarının öne çıktığı görülmektedir (Alp, 2012).

İstanbul metropolünün kentsel tasarım bakımından gelişmesi için çalışmalar yapılmış; ancak uygun analizler yapılmadığı için, kentin plan bütününden uzak ve birbirlerinden bağımsız gelişen bir durumun izlendiği olumsuz bir tablo ortaya çıkmıştır. Bu dönemde, İstanbul'da üst ölçekli planlardan bağımsız gelişen çalışmalar, aşağıdaki alanlar üzerinde yoğunlaşmıştır (Alp, 2012):

- Ticaret alanları ve sanayi bölgeleri,
- Kent içinde bulunan büyük parseller ve kent dışındaki geniş parsellerde mevzii planlar ve mimari kentsel projeler ele alınarak oluşturulan toplu konut bölgeleri,
- Ulaşım ve alt yapı projeleri (Galata köprüsü, Taksim-4. Levent Metrosu vb. gibi).

Bu arada, alışveriş merkezleri, plaza, büyük süper marketler vb. gibi kentsel projeleri (Capitol, Akmerkez, Carousel vb.) uygulaması amacıyla yer seçimi kararlarının alınmış ve Taksim, Beşiktaş, Beyazıt, Üsküdar vb. gibi kentte bulunan önemli meydanlarda kentsel tasarım proje yarışmaları düzenlenmiştir (Alp, 2012).

1984-2004 yılları arasında yerel yönetimin farklı üç siyasal parti ile iktidarda bulunması sonucu jeopolitik ve kültürel anlamda bu üç kurumsal otorite; kendi tarzlarına ait farklı yapıya sahip küresel kent projeleri üretmişlerdir (Alp, 2012).

Küreselleşmenin hâkim olduğu ve küresel kent söylemlerinde ortaya çıkan yorumlarda politik, ideolojik, ekonomik ve kültürel söylemlerin öne çıktığı görülmektedir. İstanbul'un jeopolitik konumu ve içyapısında oluşan gelişmelerde de farklılıklar gözlemlenmiştir. Bu çerçevede çizilen kent politikalarında ve planlama kararlarında kentin uluslararası sermaye ve diğer girişler için hazırlanması gerektiği vurgulanmış; kentte bir dizi büyük projelerin gerçekleştirilmesi ve büyük organizasyonlara ev sahipliliği yapılmasının gerekliliği bütün yönetimlerce benimsenmiştir (Öktem, 2006).

5.1.3 2000 yılından sonra yapılan çalışmalar

Mekânsal stratejik planların ve bu planlar sonucu bir uygulama aracı olarak ortaya çıkan kentsel tasarım projelerinin İstanbul için öneminin ve çalışmalarının artmaya başladığı dönem 2000'li yıllar sonrası olmuştur. Metropolitan kentlerde klasik planların çözümlenmede yetersiz kaldığı gözlemlenmekte ve kentle bütünleşme

kavramı dâhilinde kentsel proje alanlarında çeşitli üniversitelere (İTÜ, ODTÜ, YTÜ ve MSGSÜ) İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir ve Bölge Planlama Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen talep doğrultusunda “İstanbul Stratejik Plan Çalışması” adı altında bir kılavuz hazırlanmıştır (Alp, 2012).

1990’lı dönemlerde Avrupa’da yoğunluk kazanan büyük kentsel tasarım projelerinin ekonomik olarak güçlendirilmesi süreçleri ve kentlerin mekânsal olarak dönüştürülme düşüncesi, İstanbul metropoliteninde 2000’li yıllardan itibaren etki göstermeye başlamış ve kentsel tasarım proje yarışmaları ile ihaleler sonucu, İstanbul’un kent içinde atıl vaziyette bulunan alanlarında dönüştürme ve yeniden hayata döndürme amacıyla kentsel tasarım proje çalışmalarına yoğunluk verilmiştir. Küreselleşme vb. gibi kavramların ortaya çıkmasıyla birlikte İstanbul’un da kentsel tasarım projelerinin geliştirilmesine dönük uluslararası yarışa dâhil olması kaçınılmaz olmuştur. Bununla birlikte, yerel yönetimler tarafından bu sürecin benimsenmesi sonucunda, İstanbul Büyükşehir Belediyesi kentsel tasarım proje alanlarının oluşturulması için çalışmalar başlatılmıştır (Alp, 2012).

1998 yılında yenilenen yönetim, önceki dönem kentsel tasarım politikalarını kaldığı yerden uygulamaya devam etmiş; İstanbul İçin Büyük Dönüşüm Projeleri adıyla yayınlanan raporda bir önceki yönetim zamanında hazırlanmış ve askıya alınmış İstanbul Metropoliten Alt Bölge Nazım Planlarında belirlenmiş politikaların uygulamaya geçirileceği çalışmalar yapılmıştır (Öktem, 2011).

Avrupa Birliği (AB) üyelik sürecinde İstanbul’a ait kentsel tasarım sürecinin Avrupa Gelecek Konsepti ile bütünleştirilmesi istenmiştir. Bu talebin sonucu olarak, 2023 yılı sonuna kadar nazım planlarının revize edilmesine başlanmış ve İstanbul kentinin yeniden bir Dünya Kenti olması amacıyla yeni düzenlemeler yapılmıştır (Yapıcı, 2005’den aktaran, Öktem, 2011).

İstanbul kentinin yarışabilir kavramının daha fazla benimsenerek dünya kenti olması fikri sonucunda, 2009 yılında İstanbul Çevre Düzeni Planı onaylanmıştır. Bu planda detaylar belirlenmiş ve İstanbul kentinin küresel kent liginde bir üst aşamaya geçirilmesi hedeflenmiştir. Pazarlama, imaj oluşturma, yerel kalkınma, girişimcilik, stratejik planlamalar ve büyük kentsel projeler ön plana çıkarılan kavramlar arasında yer almıştır. Kentsel rant kavramının ön plana çıkarıldığı bu rant parametrelerinin üretim ve dağıtımının sağlanması, tüm yerel belediyelerin odak noktasına oturmuş

olup, belediye tarafından yapılması beklenen tüm mal ve hizmetlerin ticarileştirilme düşüncesi öne çıkmıştır (Alp, 2012).

Öngörülen politikanın yürürlüğe geçirilebilmesi için yönetim anlayışında yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler; Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu Tasarısı, Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı, Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Kanunu Tasarısı, Kalkınma Ajansları Kanun Tasarısı, Yerel Yönetimler Kanun Tasarıları ve daha birçok yasa, kamuoyunun önüne getirilmiştir (Öktem, 2011).

Öktem'e (2011) göre; "Bu tasarılar içinden; 5302 sayılı 2.2.2005 tarihli İl Özel İdaresi Kanunu, 5216 sayılı 10.07.2004 tarihli Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı 3.7.2005 tarihli Belediye Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nda değişiklikler getiren 5226 sayılı 14.7.2004 tarihli Kanun, 5355 sayılı 26.5.2005 tarihli Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, 5449 sayılı 25.1.2006 tarihli Kalkınma Ajansları Kanunu, 5366 sayılı 16.6.2005 tarihli Yıpranan Kent Dokularının Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Kanunu, 4734 sayılı 4.1.2002 tarihli Kamu İhale Kanunu ve 5273 sayılı 8.12.2004 tarihli Arsa Ofisi Kanunu ve Toplu Konut Kanununda Değişiklik Yapılması ile Arsa Ofisi Genel Müdürlüğünün kaldırılması hakkındaki Kanunlar onaylanarak yürürlüğe girmiştir" (Turgut, 2007'den aktaran, Öktem 2011).

İBB' ye ait alanlarda belirlenen yetki sınırları, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 2004 senesinde yürürlüğe girmesiyle birlikte, 1.864 km²'den 5.343 km²'ye çıkarılmıştır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı olarak kurulan BİMTAŞ A.Ş. tarafından Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezinin (İMP) kurulması, İstanbul kent planlaması dâhilinde atılmış olan en önemli adımdır. Dönmez' e (2009) göre; İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin belediye şirketleri aracılığıyla edindiği, sınırları belirsiz alanda gerçekleştirdiği en büyük faaliyetlerden biri BİMTAŞ altında Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezini (İMP) kurulmasıdır. Bu merkez, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin idari yapılanması içinde üst ölçekli plan yapma yetkisi olan müdürlükleri ve bürokratik yapıları etkisiz hale getirmiş, böylece denetleme kontrol mekanizmaları planlama sürecinin dışına itilmiştir (Öktem, 2011).

1/100.000 ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı İMP tarafından hazırlanmış ve 22.8.2006'da onaylanarak yürürlüğe girmiştir. 21.03.2008 tarihinde Meslek Odaları

tarafından açılan iptal davası sonucunda iptal edilerek İstanbul Büyükşehir Belediyesi bünyesinde bulunan Şehir Planlama Müdürlüğü bünyesinde tekrardan yapılan projelerde revizyona gidilmiştir. 07.11.2008 tarihli İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi onayına sunulan planların itiraz edilip yürürlüğe sokulamayan ilk halleri, 2009 yılında tekrar onanarak yürürlüğe sokulmuştur. 1/100.000 ölçekli planların hazırlanması ile birlikte beraberinde 1/25.000 ölçekli planların da ortaya çıkarılması çalışmalarına devam edilmiştir. Bu dönemlerde, kent için üst ölçekte hazırlanması planlanan çalışmalar İstanbul Büyükşehir Belediyesi bünyesinde bulunan Şehir Planlama Müdürlüğü bünyesinde yapılırken, aynı birimin kentsel tasarım projeleri oluşturularak bu amaca uygun uluslararası kentsel tasarım proje yarışmaları açılmıştır (Öktem, 2011).

5.2 İstanbul'da Düzenlenmiş Önemli Kentsel Tasarım Yarışmaları

Bu bölümde, 1980'li yıllarda Taksim, Beyazıt, Beşiktaş ve Üsküdar meydanları için düzenlenen kentsel tasarım proje yarışmaları ve güncel girişimler bağlamında Üsküdar ve Beyazıt meydanları kentsel tasarım proje yarışmaları incelenmiş olup, kentsel tasarım düzeyinde yapılan bu yarışmaların, günümüz kurumsal mekanizmalarına kentsel tasarımın çözümlenmesinde ne derecede yol gösterici etkilerinin olduğu üzerinde durulmuştur.

Temelinde yaratıcılık olan tasarlama eyleminde, tasarlanan mekânın biçimi ve özüne ilişkin ortaya çıkarılması gerekli belirli kurallar olması bir zorunluluktur. Fakat ülkemizde uygulanan bu kuralların oluşturduğu yasal düzenlemeler, tasarımı, belirlenmiş bir kalıba sokarak ele almakta; planlama konusunda yaratıcılık özelliğinin kısıtlanmasını ve tasarımla ilgili tanımsal ve belirsiz yaptırımlar ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir. Ortaya çıkan bu belirsizlikler sonrasında, plan ve tasarımların çözülememesi ile birlikte amacına uygun olmayan uygulamalar gerçekleşmektedir. Planlama ve mimari tasarımların oluşmasında, yürürlükte olan yönetmelikler sonrasında tanımlanamayan belirsizlikler görülmektedir. Bu belirsizliklerin çözümlenmesi aşamasında planlama ve mimari arasında bir köprü görevi gören kentsel tasarım kavramının, çıkarılan yönetmeliklerde yalnızca çerçeve tanımlamalar oluşturularak değerlendirilmesi istenmektedir. Tek yapı ölçeği içerisinde değerlendirilen yönetmeliklerin, çevresel biçimin yapıya yaklaşım faktörlerinden uzak tutulduğu ve kentsel tasarım kavramına ilişkin tamamlayıcı hükümlere yer verilmediği

görülmektedir. Kent mekânında belirlenen sorun üzerinde en iyi tasarımın ortaya çıkarılması ve sorunların çözümlenmesi amacıyla kentsel tasarım yarışmaları yapılmaktadır (Sideris, 1996'dan aktaran, Bayraktar ve diğerleri, 2006).

Kentsel Tasarım Yarışmaları, özellikle İstanbul'da kentsel mekânın tasarımla düzenlenmesi girişimleri bağlamında önem taşımaktadır. Çulcuoğlu (2003)'e göre "kötü ve aksayan deneyimler de olmakla birlikte yarışmalar; tasarımcıları özgürleştiren, heyecan veren, eğiten, sıradanlaştırmaya karşı, sıradanlaşanı ters yüz eden ortamlardır ya da böyle olmaya adaydırlar" (Çulcuoğlu, 2003'den aktaran, Ketboğa, 2015).

Kent kültürüne büyük katkısı bulunan kentsel tasarım yarışmalarının proje sürecinin pahalı olması ve uzun sürmesi, yapılan çalışmaların gerçekleşmeme sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Uluslararası katılımların sağlanması ile birlikte kentsel tasarım, mimarlık alanında da gelişmeler yaşanmasına katkı sağlamış; sergiler ve kolokyumlar düzenlenmesi sebebi ile mesleki öğrenim sürecinin de gelişmesine destek olmuştur (Erten ve diğerleri, 2005).

Kentsel tasarım yarışmalarının ortaya çıkış sürecine ilişkin önemli hususlar aşağıda özetlenmiştir:

- **Kentsel tasarımın Türkiye'deki yasal mevzuatının değerlendirilmesi**

Ülkemizde uygulanan imar yönetmeliği, mimarlık mesleğini kısıtlayıcı ve özellikle planlama aşamasında getirilen yaptırımlar yüzünden tanımlanamaz ve düzgün işleyemez duruma gelmiştir. Bununla birlikte yöneticilerin çelişkili yaklaşımları, kentin amaçlanan süreç ve hedeflerinden farklı uygulamalara ve kentsel tasarıma ilişkin değerlendirmelere konu olması yetersizliğe yol açarak sorun oluşturmuş ve ortaya çıkan bu sıkıntıların çözümlenmesi ve azaltılması amacıyla akademisyenler tarafından, 1992 yılında gerçekleştirilen 1.Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu Sonuç Bildirgesi'nin 18.maddesi üzerinde durulmuştur. Söz konusu maddede; "kentlerde imar yönetmelikleri yerine tasarımı yönlendiren kentsel tasarım rehberleri" kavramının geliştirilerek çalışmalar yapılmasının gerekliliği vurgulanmış ve 26. maddesinde ise kentsel tasarım kavramının, planlama sürecinin içinde yer almasını ve bu düzenleme ile birlikte Şehircilik Çerçeve Yasası düzenlenmesi önerisi getirilerek, planlamada düzenlemeye gidilmesine olanak sağlayacak yöntemlerin oluşturulması önerilmektedir (Çubuk, 1992'den aktaran, Bayraktar ve diğerleri, 2006).

Dokuzuncu Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu Sonuç Bildirgesinde I.1.10. maddesinde, yönlendirici yönetmeliklerin oluşturulmasının gerekliliği; I.3.1. maddesinde kentsel tasarımın yasal çerçevesinin çizilmesinin önemi; I.3.2. maddesinde kentsel tasarım planlamasının bir girdisinin olmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Yönetmelik anlamında tasarım rehberlerinin düzenlenmesi, yine aynı metnin II. ve III. bölümlerinde yer almaktadır (Çubuk, 1992’den aktaran, Bayraktar ve diğerleri, 2006).

- **Mekânsal tasarım proje yarışmalarında uygulanan yönetmelikler ve şartnameler**

12.03.1988 tarihinde yürürlüğe giren TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Mühendislik Şehircilik ve Kentsel Tasarım Proje Yarışmaları Yönetmeliğinde ilgili alanlarda yapılacak olan yarışmaların hedefleri, şekilleri ve türleri, uyulması gereken esaslar ile şartnameler üzerinden görev, yetki ve sorumlulukların tespit ve tayin edilmesi öngörülmüştür. Uluslararası, ulusal, bölgesel veya fikir yarışmaları olmak üzere 4 farklı şekilde gerçekleştirilen yarışmalarda, yönetmelikte bulunan hükümlere uygun yapılmayan katılımlar geçerli sayılmamaktadır (TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Mühendislik Şehircilik ve Kentsel Tasarım Proje Yarışmaları Yönetmeliği, 1988’den aktaran, Bayraktar ve diğerleri, 2006).⁹ Söz konusu yönetmeliğin 8. maddesinde: “Yarışmaya katılmak isteyen yarışmacıların, yarışma konusu tesisin yapılacağı yeri görmeleri istenebilir” hükmüne yer verilmiş, yarışma projesinin gerçekleştirileceği yeri görmek konusunda insiyatif jüri üyelerine bırakılmış olup kentsel tasarım, şehircilik ve mimarlık sürecinde önemli bir kılavuz olan yer kavramı ikinci plana atılmıştır. Aynı yönetmeliğin 11. Maddesinin d fıkrasında, “programlarda; yapının üzerinde inşa edilecek alan ve çevresi hakkında teknik bilgilerin yer alması” ifadesi bulunmakta olup, kent mekânı açısından ele alınması zorunlu olan veriler teknik bilgi düzeyinde düzenlenmektedir (TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Mühendislik Şehircilik ve Kentsel Tasarım Proje Yarışmaları Yönetmeliği, 1988’den aktaran, Bayraktar ve diğerleri, 2006).

Aynı yönetmelikte, kentsel tasarım projelerinin de diğer projelere uygulanan maddelerle aynı yönetmelik hükümlerine tabi tutulması ile sınırlıdır. Yapı yaklaşma

⁹ Nuray Bayraktar, Hülagü Kaplan ve Ayşe Tekel tarafından hazırlanıp “Yarışma Süreçleri ve Uygulama Örnekleri Üzerinden Kentsel Tasarım Tartışmaları”, Mimarlık Dergisi, Sayı, 329’da yayınlanan bu makale, 12.03.1988 tarihinde yürürlüğe giren, TMMOB Mimarlar Odası, Mimarlık, Mühendislik, Şehircilik ve Kentsel Tasarım Proje Yarışmaları Yönetmeliğinden aktarılmıştır, 2006.

sınırları dışında kalan çevresel faktörlerin göz ardı edilmesi, kent mekânı ile ilişkisine ait tasarımı yapılan projelerin, proje müellifleri ve jüri üyelerinin duyarlılığına bırakıldığı gözlemlenmektedir. Kentsel tasarım kavramı altında uzman kişiler tarafından disiplinli bir çalışmanın gerekliliğinin kabul edilmesi ise aynı yönetmeliğin 15. Maddesinde, “kentsel tasarım ve şehircilik yarışmalarında jüri asil ve yedek üyelerinin yanı sıra, uzmanlığı ile ilgili kişiler bulundurulması” hükmü ile kabul edilmiştir (TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Mühendislik Şehircilik ve Kentsel Tasarım Proje Yarışmaları Yönetmeliği, 1988’den aktaran, Bayraktar ve diğerleri, 2006).

24.12.2002 tarihinde resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren yönetmelik, yapılacak olan yarışmaların hedefleri, şekilleri ve türleri, uyulması gereken esaslar, şartnameler üzerinden görev, yetki ve sorumlulukların tespit ve tayin edilmesini öngörmektedir. Uluslararası, ulusal ve bölgesel olmak üzere 3 şekilde gerçekleştirilen yarışmalarda, yönetmelikte bulunan hükümlere uygun yapılmayan katılımlar geçerli sayılmamaktadır. Yarışmaların hedefleri, kamu yararı esas alınmak suretiyle aşağıda açıklanmıştır:¹⁰

- Ait olduğu konu özelinde; kültür, sanat, bilim ve çevre değerlerinin rekabet yoluyla geliştirilmesine, çok sayıda seçenekten en ekonomik, en işlevsel ve yenilikçi çözümlerin seçilmesine, müelliflerinin saptanmasına ve güzel sanatların teşvikine,
- Bu Yönetmelik kapsamına giren mesleklerin gelişmesine, etik değerlerin yerleşmesine, uluslararası rekabet gücü kazanmalarına uygun ortamı sağlamaktır.
- **Kentsel tasarım tartışmalarının kentsel tasarımda tek yapı ölçeği üzerinden yapılması**

Mimarlık mesleği, uygulayacağı projelerde tasarımlarını oluştururken bir üst ölçek ile ilişki kurarak sonuca ulaşmaya ve ürün odaklı olmaya çalışmaktadır. Ürünün kaliteli olması, kentsel tasarımın da kaliteye yönelik sonuç doğurmasını sağlamaktadır. Mimarlık disiplininin kentsel tasarım ölçeğinden daha küçük ölçeklerde çalışması, ancak imar planlarına göre ölçeğin 1/1000 olması zıtlık yaratmakla birlikte, ölçekle çalışılan tasarımın kentsel tasarım projesine göre az hata yapma olasılığını ortaya

¹⁰ 24.12.2002 Resmî Gazete Sayısı: 24973, Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği.

çıkarmaktadır. Kentsel tasarım, mimarlık disiplininde uygulanacak projelere tek yapı ölçeğinden öte bir anlam katmakta ve çevre ile ilişkisini önemli kılmaktadır. Kentsel tasarım kavramı, ülkemizde mimarlık disiplinine bağlı olarak düşünülmeyen ve genellikle planlama disiplinleri bakımından ele alınan bir olgudur. Diğer bir ifadeyle, kentsel tasarım ve projelerine ait uygulama alanlarının açık alanlar olarak sınırlandırılması ile ele alındığı görülmektedir (Ketboğa, 2015).

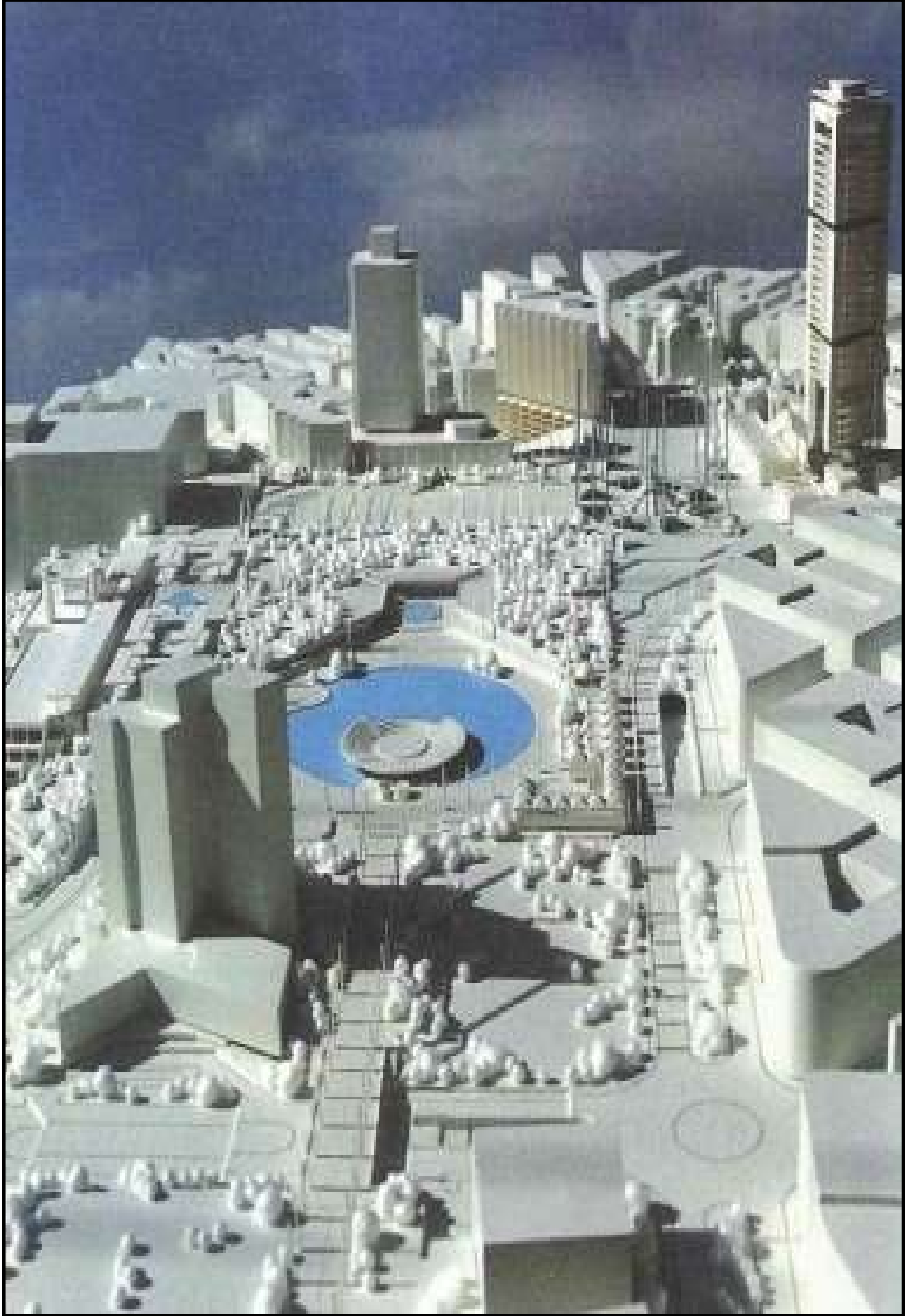
Kent mekânlarının biçimlendirilmesinde pozitif sonuçlar elde etme amaçlı yol gösterici proje yarışmalarında uygulanan yönetmelikler incelendiğinde, tasarımı ön görülen yapıların bağımsız, tek bir yapı olarak ele alındığı görülmektedir. Ancak, yapılarda kentsel tasarım kuramının kavram, süreç ve kapsamına dönük eksikliklerin bulunduğu gözlemlenmektedir (Erten ve diğerleri, 2005).

- **Kentsel tasarım tartışmalarına ait uygulama örneklerinin yarışma projeleri üzerinden gerçekleştirilmesi**

Kent mekânlarının biçimlendirilmesi amacıyla uygulanan tasarım projelerinde ilgili belediyelerden alınan 1/1000 ölçekli imar planları üzerinden yapılmaya çalışılan kentsel tasarım projelerinde, büyük ölçekli projelerin küçük ölçekte çalışılmamasından dolayı detaya inilememiş ve sorunların odak noktasının çözümlenmesinde sıkıntılar yaşanmıştır (Erten ve diğerleri, 2005).

Bedrettin Dalan'ın belediye başkanlığı yaptığı dönemde İstanbul için düzenlenen yarışmaların şartnamelerinin önsözünde, yapılan yarışmaların amacını ve önemini anlatan sözler şu şekilde ifade edilmiştir; "İstanbul'un tarihi bir kent, bir 'Dünya kenti' imgesini zedeleyen, bozulmaya başlayan kent parçalarını yeniden düzenleyip çağdaş görünümüne kavuşturmak; devam eden bu çalışma programımızın bir parçasını teşkil etmektedir Bu görüşün ışığında İstanbul'un kalbi kültürel etkinliklerin odak noktaları olan Üsküdar, Taksim, Kadıköy ve Beyazıt meydanlarını yeniden düzenlemek sorunlarını çözmek amacıyla Büyükşehir Belediye Başkanlığı uluslararası davetli proje yarışmasına karar vermiştir. Bu yarışmaların getireceği yeni fikirlerin tarihi kentimizin kültürel sürekliliğine kavuşmasında önemli katkıda bulunacağı gibi yarışmacıların yapacakları titiz anlatımların gelecek içinde birer belge olarak kalacaklarına inanıyorum" (1988 yılı, İstanbul Beyazıt meydanı kentsel tasarım yarışması şartnamesinden aktaran, Ketboğa, 2015).

5.2.1 Taksim Meydanı kentsel tasarım proje yarışması

Şekil 5.1: Vedat Dalokay'ın 1987 yılı Taksim Meydanı düzenleme yarışma projesi maketi (URL-7)

1986-1988 yıllarında Tarlabası Bulvarının açılmasıyla, Bedrettin Dalan tarafından Taksim'in yeniden canlandırılması amacıyla İstiklal Caddesi'ni yayalaştırarak tarihi yarımadadan Taksim'e direkt bağlanan ana arter açılması sağlanmıştır. Tarlabası

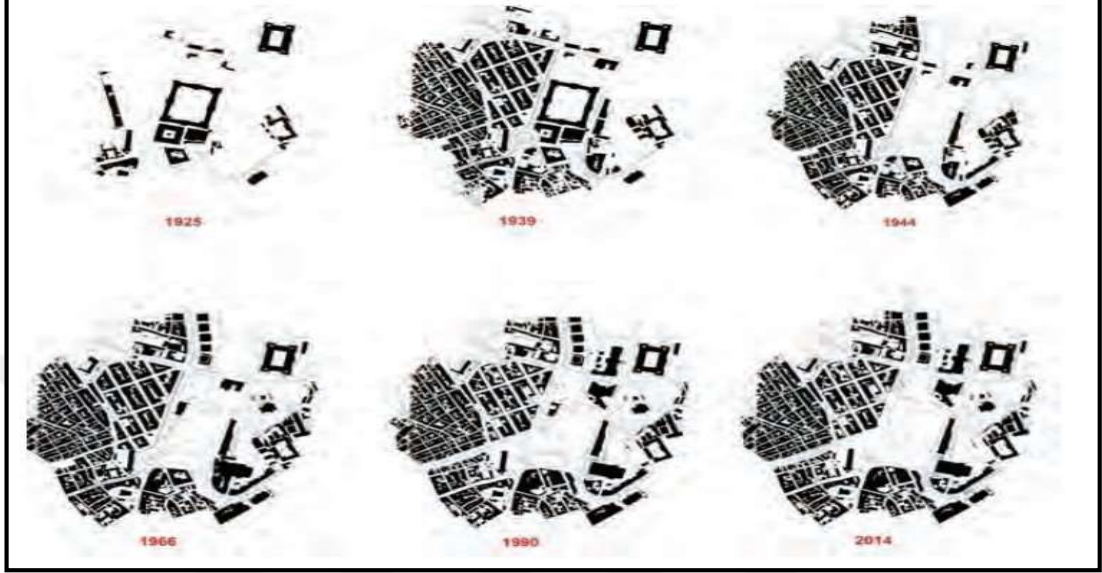
Bulvarı açılırken, bulvar üzerinde yer alan yapıların yıkılmasıyla Levanten mimarinin yok olması, sosyolojik dönüşüm başlangıcı olarak görülmüştür. Bedrettin Dalan, kendisine teşkilatlar ve uzmanlar tarafından yöneltilen eleştirilere rağmen aceleci biçimde yıkımları gerçekleştirmiştir. Proje, Almanya Essen Üniversitesi'nden psikolog, trafik uzmanı ve mühendislere yaptırılmış, içerisinde şehir plancılarının olmaması büyük eleştiri almıştır. Bedrettin Dalan, gerçekleştirilen uygulamaların hangi plana göre yapıldığına yönelik soruya ise “plan kafamın içinde” yanıtını vermiştir (Arpad, 1987'den aktaran, Yıldırım ve Erdem, 2015).

Yarışma'nın amacı, Taksim Meydanı'nın görüntüsünü düzenlemek amacıyla kötü görünümdeki yapıları ayıklayarak meydanı göze hoş görünür hale getirmek ve meydanın önemli bir odak noktası olmasını sağlamaktır. İlk olarak, Prost tarafından Tarlabası Bulvarı'nın yayalaştırılması düşüncesine yönelik olarak araç güzergâhının yerin altına alınması önerisi getirilmiştir. Öneri, ekonomik sıkıntılardan dolayı uygulanamamış ve sonrasında Taksim Meydanı Düzenlemesi Yarışma Projesi ile önerinin yeniden gündeme alınması kararlaştırılmıştır. Şekil 5.1'de görüldüğü gibi 1987 yılında Mimar Vedat Dalokay tarafından hazırlanan ve birinci olan proje, Taksim Camisi projesinin gölgesinde kalmasından dolayı yeterli ilgiyi görmemiştir. Bedrettin Dalan'ın seçimlerde belediye başkanlığını Nurettin Sözen'e kaybetmesinden sonra ise öneri rafa kaldırılmış ve daha sonraki belediye başkanları tarafından unutulmuş uygulanamamıştır (Yıldırım ve Erdem, 2015).

Şekil 5.2: Vedat Dalokay'ın 1987 yılı Taksim Meydan düzenlemesi yarışma projesi (URL-7)

Siyasi otoritenin “Taksim Yayalaştırma” adı altında sorunlardan arınmış kent kavramını ve uluslararası tanınabilirlik kavramlarını ortaya çıkarmak için çalışılan tasarım projeleri, mekânsal boşalma anlamında gelinen son noktadır (Yıldırım ve Erdem, 2015).

Şekil 5.3: Taksim'in bir yüzyıllık boşalma süreci (Yıldırım ve Erdem, 2015)

Şekil 5.3'de görüldüğü gibi Tarlabası Bulvarı'nın açılmasıyla birlikte oluşan fiziki boşalma, Taksim ve çevresinde sosyal bir boşalmanın oluşmasına da neden olmuştur (Yıldırım ve Erdem, 2015).

Bölgede oluşan yıkımın siyasi bakımdan tehdit olarak görülmesi ve azımsanmayacak düzeyde rant getirisinin olması sebebiyle Tarlabası Bölgesi, yeniden monokültürel kent peyzajına katılması fikriyle yıkılarak Taksim Yayalaştırma Projesi adı altında temizleme operasyonuna konu olmuştur. İktidar değişikliği ile uygulanmaya konulamayan bu projelerde alt geçit önerisi akıllarda kalmış ve Taksim Yayalaştırma Projesi adı ile 2013 yılında uygulanmıştır (Yıldırım ve Erdem, 2015).

Şekil 5.4: İBB tarafından hazırlanan 2007 yılı Taksim yayalaştırma projesi (URL-8)

“Marmara Penceresi” isimli seyir alanının oluşturulması amacıyla Sıraselviler’den başlanarak Kazancı yokuşuna kadar bölgede bulunan yapıların yıkılması gerekliliği ortaya atılmıştır (Yıldırım ve Erdem, 2015).

Şekil 5.5: İBB tarafından hazırlatılan 2007 yılı Taksim yayalaştırma projesi (URL-8)

İ.B.B. 1/5000 Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ile 17 Ocak 2012’de ilan ettiği 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planlarında tadilat yaparak, Taksim’de Yayalaştırma Projesi’ne başlama kararı alınmıştır. Şehir plancılar, peyzaj mimarları ve mimarlar, tadilat projesinin yürürlükte olan yasalara ve şehircilik ilkelerine uymaması nedeniyle konuyu mahkemeye taşımıştır (Sarıçayır, 2014).

Danıştay tarafından Gezi Parkı ile ilgili verilen gerekçeli karar şu şekildedir: “Uzun yıllardır park kullanımına ayrılmış ve 21 Mayıs 2009 onanlı 1/5000 ve 21.12.2010 onanlı 1/1000 ölçekli Beyoğlu Sit Alanı Koruma Amaçlı Planları’nda ‘Gezi Parkı’ olarak ayrı kullanıma bırakılmış olan alanın kısa bir süre sonra bu fonksiyonunun değiştirilmesine ancak zorunluluk hallerinde ve yakın bölgede eşdeğer bir alan ayrılması suretiyle yapılabilir. Yasal mevzuat gereği olduğu halde bu değişikliğin zorunluluk sebeplerinin hukuken ortaya konulmadığı gibi çevrede eşdeğer bir alanın da ayrılmadığı anlaşılıyor. Yine plan onama sınırı içinde bir alanın ‘planlamasının’ sonradan düzenlenmek üzere ayrılmasının plan kapsamında önemli bir eksiklik olması nedeniyle plan bütünlüğüne olumsuz etkilerinin olabileceği, ayrıca plan notlarında ‘Taksim Kışlası’yla ilgili hüküm olduğu halde dava konusu planlarda bununla ilgili bir belirlemenin yapılmadığından dava konusu Koruma Amaçlı İmar Planı değişikliklerinin şehircilik ilkeleriyle planlama tekniklerine uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.” (Sarıçayır, 2014).

Şekil 5.6: İBB tarafından hazırlanan 2007 yılı Taksim yayalaştırma projesi fotoğrafları (URL-8)

Yıllardır çözümlenmeye çalışılan Taksim trafiğinin meydana yayalaştırma düşüncesinden yola çıkılarak, ilk etapta Tarlabası'ndan başlayıp Harbiye'de biten tünelden sonra Gümüşsuyu ile Sıraselviler arasındaki trafiğin yer altına alınma düşüncesi ikinci adımı oluşturmuştur. Danıştay'ın itirazı onamasından sonra İBB tadilat projelerinin yapılmasını rafa kaldırmıştır (Sarıçayır, 2014).

5.2.2 Beşiktaş Meydanı kentsel tasarım proje yarışması

Beşiktaş Meydanı, boğazın her iki yakasındaki iskelelerle deniz trafiği ile irtibatlıdır. Bu meydan, İstanbul Boğazı'nı Dolmabahçe ve uzantısı olan Çırağan Caddesi'yle batıdan karşılamakta ve Avrupa yakasında Büyükdere Caddesi'yle birlikte güney-kuzey istikametindeki ikinci anayol olması özellikleri bakımından yoğun taşıt trafiği ve yaya ulaşımına maruz kalmaktadır (Tasarım Dergisi, Sayı:9'dan aktaran, Yılmaz, 2008).

Şekil 5.7: Tanju Edige'nin 1990 yılı Beşiktaş Meydanı ve yakın çevresi kentsel tasarım proje yarışması vaziyet planı (Tasarım Dergisi, Sayı:9'dan aktaran, Yılmaz, 2008)

Şekil 5.8: Tanju Edige'nin 1990 yılı Beşiktaş Meydanı ve yakın çevresi kentsel tasarım proje yarışması maketi (Tasarım Dergisi, Sayı:9'dan aktaran, Yılmaz, 2008)

Bununla birlikte, adı geçen iki anayolun birleşimiyle Barbaros Bulvarı da önemli bir düğüm noktası olarak yoğunluğa sebep olmaktadır. Her iki yakaya yolcu taşıyan deniz taşıtlarını kullanan yayalar, batı ve kuzey-güney yönlerinde toplu taşıma araçları ile dağılmaktadır. Yayaları taşıyan otobüs, taksi, dolmuş vb. gibi taşıma araçları ise alanda bekleme için durmaktadır (Tasarım Dergisi, Sayı:9'dan aktaran, Yılmaz, 2008).

Yarışmaya katılan projelerde araç ve yaya trafiklerini rahatlatmak için;

- Deniz ulaşımında kullanılan iskeleler ve toplu taşıma araçları için oluşturulan duraklarla bağlantılı yaya yolları çözümlenmiştir.
- Sinanpaşa Camii'sine otopark ve servis yolu önerisi getirilmiştir.
- Sıkışmanın önlenmesi için taşıt yollarındaki kesişmeler bitirilmiştir.
- Kara araçlarının oluşturduğu ana arterlerdeki yolları meydanın altından tünellerle götürülerek kent meydanında bütünlüğün sağlanması ve kentin denizle olan bağlantısının kesinti yaşamaması sağlanmıştır.
- Engellilerin ulaşımı amacıyla gerekli olan bölgelerde rampalar ve basamakların olması önerilmiştir.
- Ulaşım aksamadan projenin gerçekleştirilebilmesi için tüneller kazılırken kenarlarına kazıklar çakılıp üzerine yol kotlarında tableler dökerek trafiğin geçirilmesi önerilmiştir.
- Köyiçi Caddesi ile çevresi araç trafiğine kapatılarak yaya yoluna çevrilmiş; meydana göze hitap etmeyen ve kullanım güçlüğü çekilen yaya köprülerinin kaldırılması ve meydanın seviyesinde oluşturulacak yaya yolları önerilmiştir.
- Kara araçları trafiğinin yarı açık tüneller ile desteklenip peyzaj tasarımıyla ele alınması önerilmiştir.
- Belirlenen otellerin ve çarşıdaki binaların ikişer kat altlarına ve meydana kara araçlarının yoğunluğunu karşılayacak kadar otopark alanı tasarlanması önerilmiştir (Tasarım Dergisi, Sayı:9'dan aktaran, Yılmaz, 2008).

Meydan ve çevresinde bulunan anıtsal yapıların bütünlük oluşturabilmesi ve çevreyle uyum sağlayabilmesi için;

- Kullanımda olan Deniz Müzesi'ne deniz arşivinin taşınması suretiyle boşaltılan deniz arşiv binasının konservatuar binasına dönüştürülmesi,
- Konservatuar olarak oluşturulan binanın Dolmabahçe Sarayı ile bağlantısı kurularak kültür ve sanat merkezi yapılarına dönüştürülmesi,
- Deniz arşivi binası ve Kaymakamlık binasında sonradan yapılan eklerin kaldırılmasıyla rahatlamaların sağlanması,

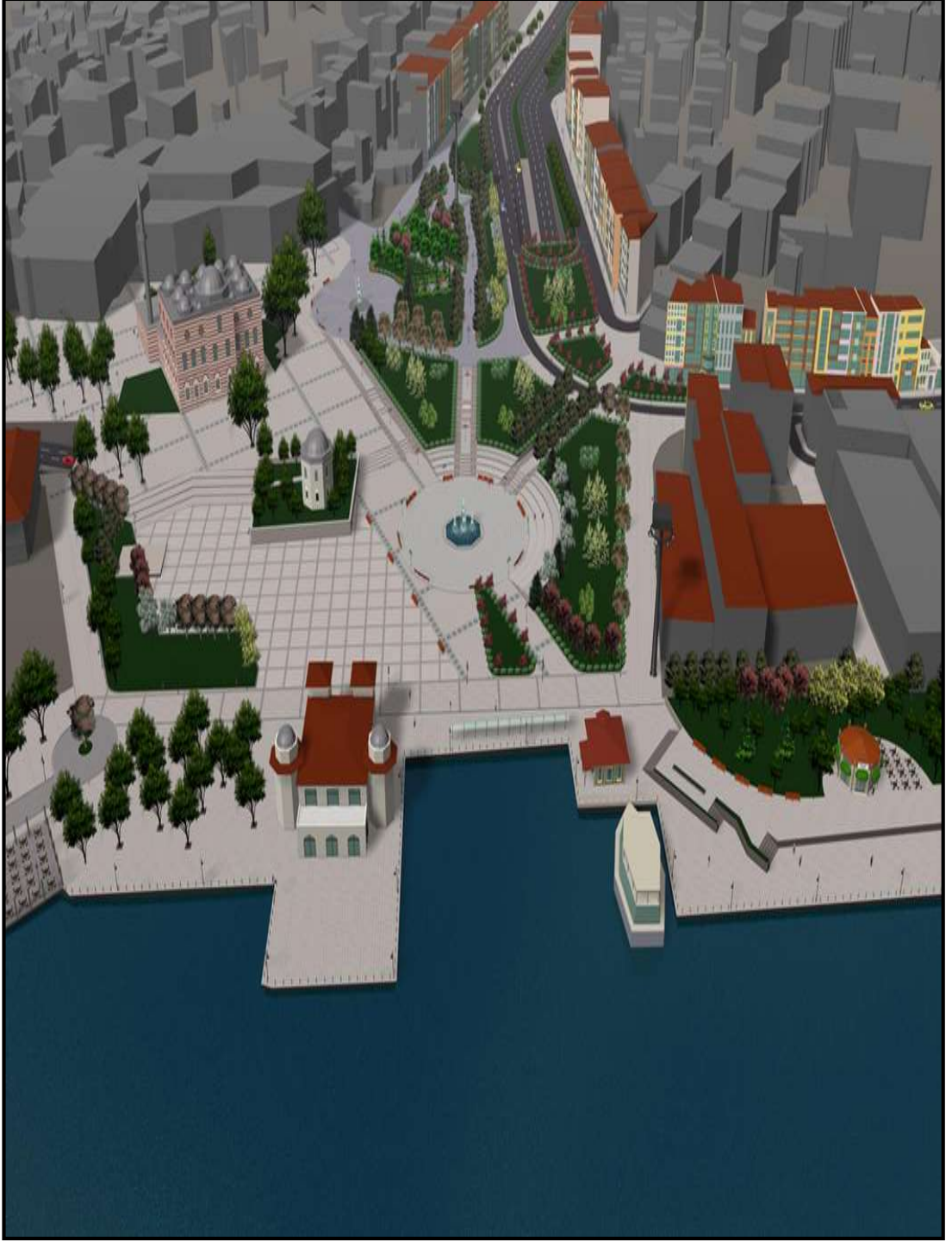
- Devlet Malzeme Ofisi binasının yerine, yapının meydan tarafındaki duvarının bozulmadan korunmasıyla bir modern sanatlar müzesi yapılması,
- Sinanpaşa Camii'sinin ortaya çıkarılması için cami çevresinde yapılmış sonradan ekleme yapıların kaldırılmasının sağlanması,
- Barbaros Anıtı'nın aks yönünü Barbaros Bulvarı'na çevirerek denize doğru yönelmesi sağlanmıştır (Tasarım Dergisi, Sayı:9'dan aktaran, Yılmaz, 2008).

Projede tasarlanan yol akslarının dışında kalan meydandaki ağaçların korunması, İstanbul Boğazı'na dik olarak konumlandırılan binalar sayesinde Beşiktaş meydanının deniz ile ilişkisinin güçlendirilmesi, duraklarda yayaların ihtiyaçlarını karşılamaları için büfe ve telefon kulübelerinin yapılması, kent mobilyalarının meydana yekpare görünümlü tasarlanması, Sinanpaşa Camii'nin aksından bir meydan oluşturulup yaya trafiğinin iskele yönüne doğru yönlendirilmesi, Akaretler'den meydana yaya ulaşımının sağlanması için müzenin olduğu binadan çıkan rampalı bir köprü önerisi getirilmesi vb. gibi öneriler sunularak meydan düzenlemesinin yapılması istenmiştir (Tasarım Dergisi, Sayı:9'dan aktaran, Yılmaz, 2008).

Barbaros Bulvarı trafiğinin, eski Tansaş binasının bulunduğu yerden tünel kazılarak yerin altına alınması, toplu taşıma araçları için oluşturulan durakların kaldırılıp meydanın tamamen yayalaştırılması gündeme alınmıştır. Bu bağlamda, ilk etapta Tansaş, sabit pazar ve Tansaş'ın etrafındaki baraka halinde duran dükkânların yıkımı gerçekleştirilmiştir (Tasarım Dergisi, Sayı:9'dan aktaran, Yılmaz, 2008).

Şekil 5.9: Akan Mimarlık tarafından 2007 yılında Beşiktaş Meydanı ve yakın çevresi düzenleme avan projesi maketi (URL-9)

Şekil 5.10: Akan Mimarlık tarafından 2007 yılında Beşiktaş Meydanı ve yakın çevresi düzenleme 3d görsel proje (URL-9)

Beşiktaş Belediyesi tarafından 1990 yılında tek aşamalı ve ulusal yarışmaya başvuran 43 proje arasından birinci olan Yüksek Mimar Tanju Edige'nin projesi yine rant kavgaları ve ekonomik kaynakların ayrılmamasından dolayı rafa kaldırılmış ve uygulanamamıştır (Tasarım Dergisi, Sayı:9'dan aktaran, Yılmaz, 2008).

İBB Projeler Daire Başkanlığı 2007 yılında Beşiktaş meydan ve çevresini içerisine alacak Tanju Edige'nin projesine yakın öneriler getirmiştir.

2007 yılında bir mimarlık bürosu tarafından, bölgede araç ve yaya trafiği kaynaklı tüm sorunların çözümlenebileceği, sürdürülebilir bir çevre oluşturulabilmesi amacıyla hazırlanan Beşiktaş Meydanı Yakın Çevresi Düzenleme Avan Projesi, kurul tarafından onaylanmış olmasına rağmen uygulamaya geçirilememiş ve ne zaman geçileceği de belirtilmemiştir (URL-9).

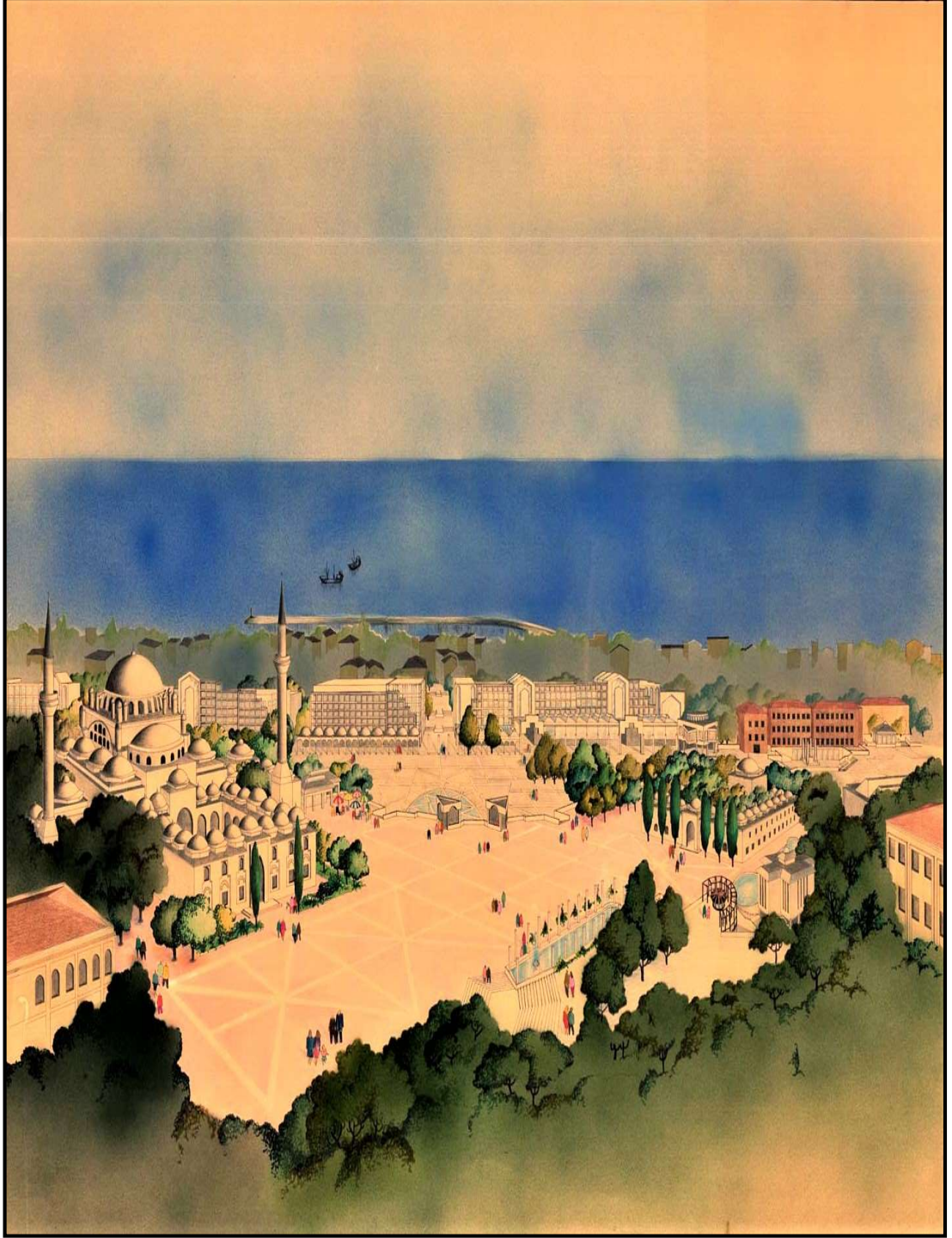
Sonuç olarak; Beşiktaş için 1990 ve 2007 yıllarında önerilen ve kabul edilen düzenleme projeleri üzerinden neredeyse 30 yıla yakın zaman geçmiştir. Bugüne kadar herhangi bir gelişmenin olmaması ve artan nüfusla birlikte sıkıntıların her geçen gün artması ile geleceğe dönük sıkıntıların artarak yaşanması, büyük bir olasılığa sahiptir. Bölgede oluşan rant kavgası, siyasi otoriterlerde oluşan değişimler ve ekonomik kaynaklarda yaşanan sıkıntılardan dolayı uygulanamayan proje çalışmalarında gözlemlenen sorunların ne zaman çözüme kavuşacağı belirsizliğini korumaktadır (URL-9).

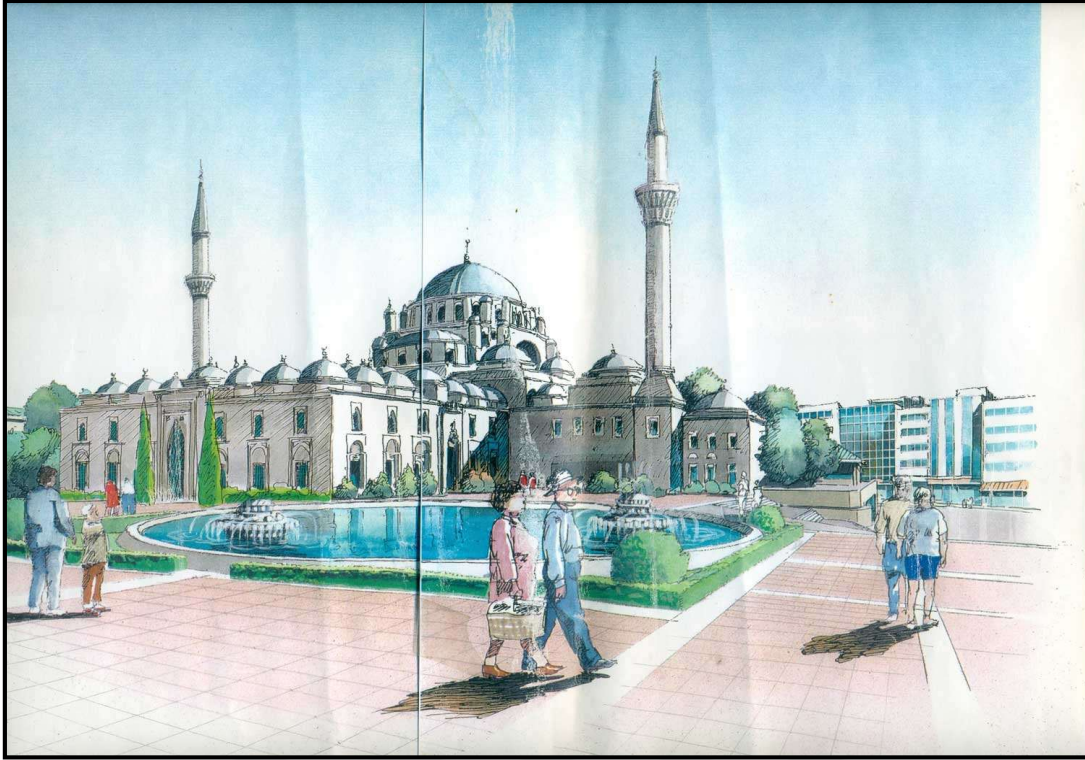
Şekil 5.11: Akan Mimarlık tarafından 2007 yılında Beşiktaş Meydanı ve yakın çevresi düzenleme 3d görsel proje (URL-9)

5.2.3 Beyazıt Meydanı kentsel tasarım proje yarışması

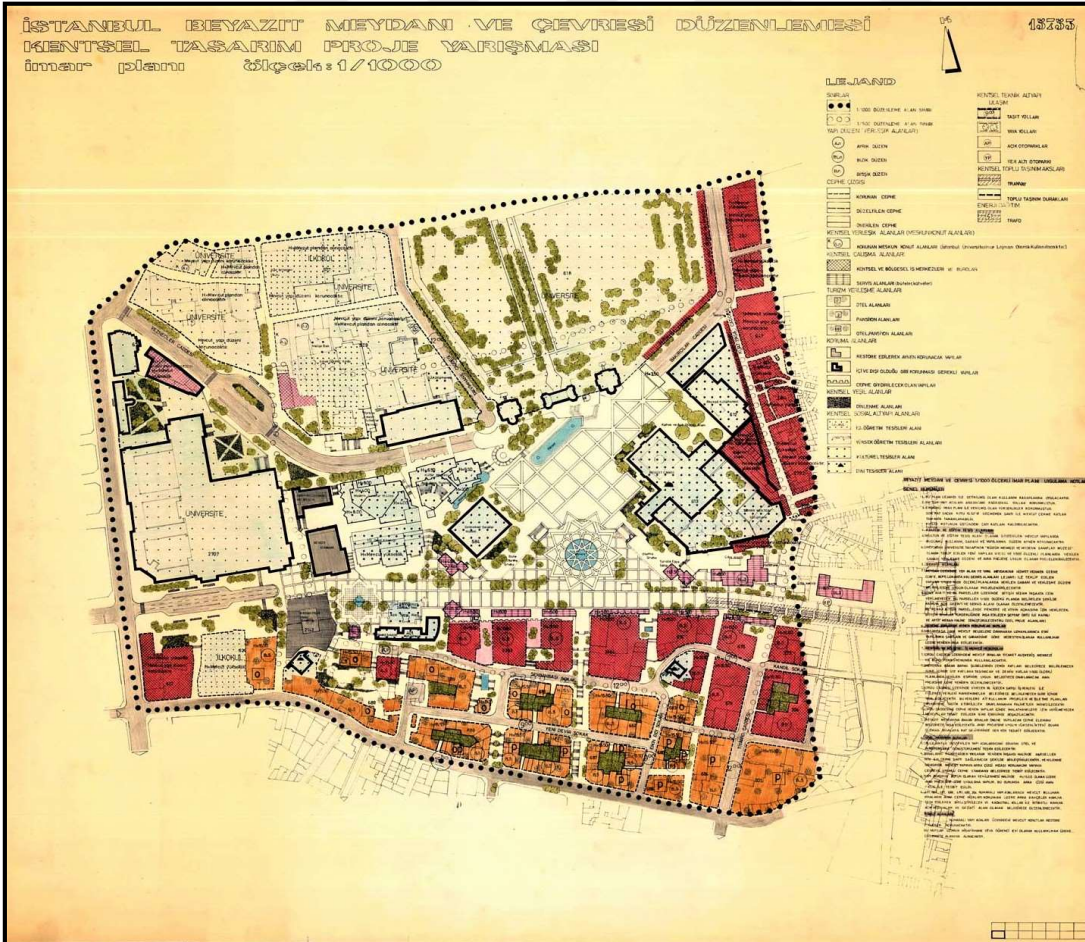
İBB tarafından 1988 yılında, etki alanı toplamının 50 hektar olduğu ve düzenlenecek proje alanının 34 hektar olması planlanan İstanbul Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması, Türkiye’de düzenlenen ilk iki aşamalı yarışma projesi olarak kayıtlara geçmiştir. Proje yarışmasının 1.lik ödülünü alan tasarıma ait görseller Şekil 5.12 ile Şekil 5.19 arasındaki görsellerde gösterilmiştir (Ketboğa, 2015).

Şekil 5.12: Fatma Bedia Dökmeci ve Yaprak Karlıdağ’ın 1987 yılı Beyazıt Meydanı kentsel tasarım proje yarışması perspektif 1. ödül (URL-10)

Şekil 5.13: Fatma Bedia Dökmeci ve Yaprak Karlıdağ'ın 1987 yılı Beyazıt Meydanı kentsel tasarım proje yarışması perspektif 1. ödül (URL-10)

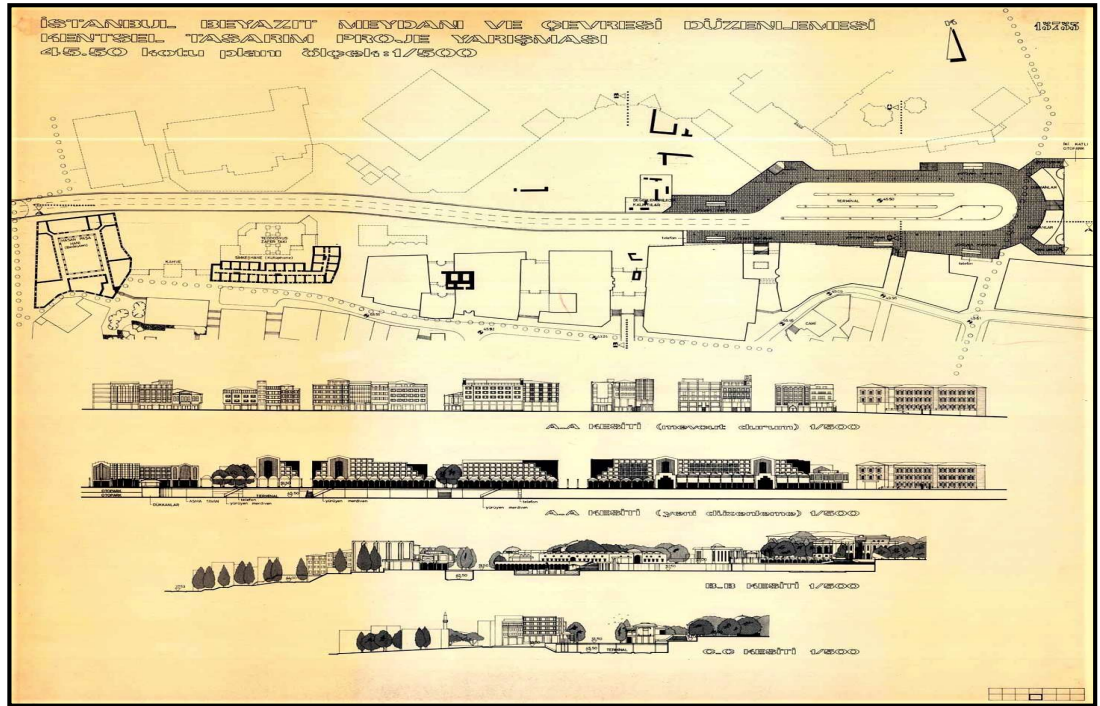

Şekil 5.14: Fatma Bedia Dökmeci ve Yaprak Karlıdağ'ın 1987 yılı Beyazıt Meydanı 1/1000 ölçekli kentsel tasarım proje yarışması 1. ödül (URL-10)

Şekil 5.15: Fatma Bedia Dökmeci ve Yaprak Karlıdağ'ın 1987 yılı Beyazıt Meydanı 1/1000 ölçekli kentsel tasarım proje yarışması 1. ödül (URL-10)

Yarışmaya katılan tasarımcılardan Beyazıt Meydanı ve yakın çevresini de içine alan 1/500 ölçekli vaziyet planının tasarlanması istenmiştir (Ketboğa, 2015).

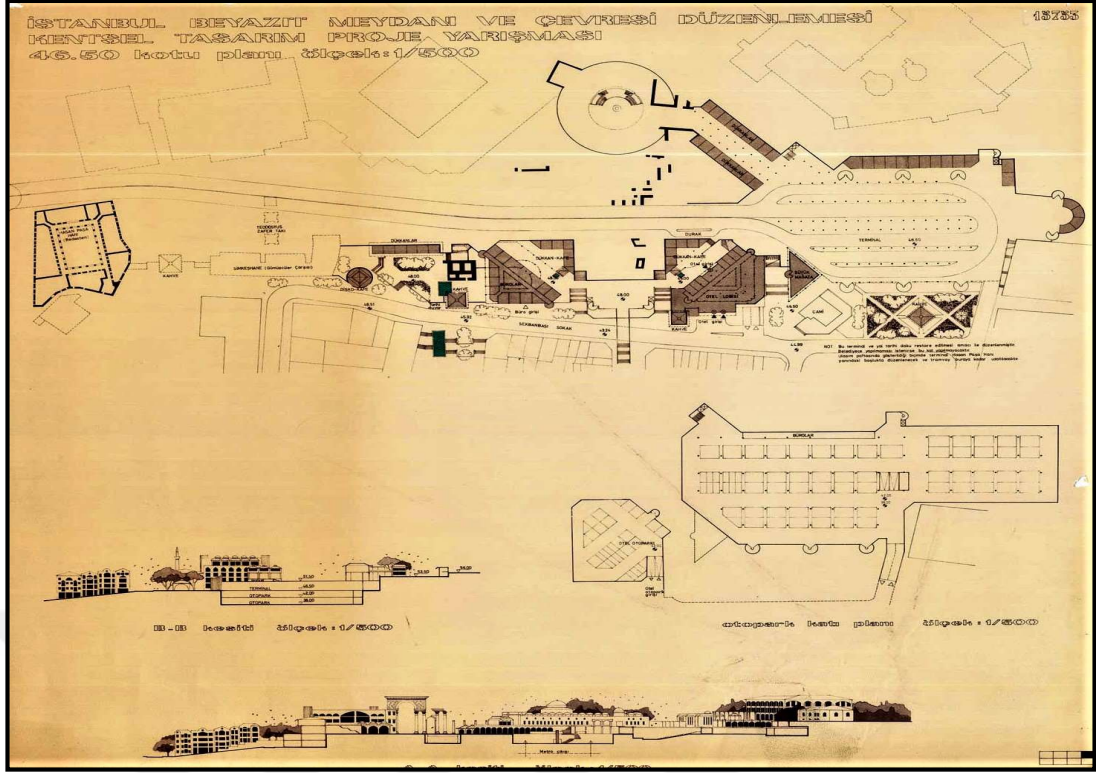
Şekil 5.16: Fatma Bedia Dökmeci ve Yaprak Karlıdağ'ın 1987 yılı Beyazıt Meydanı 1/500 ölçekli kentsel tasarım proje yarışması 1. ödül (URL-10)

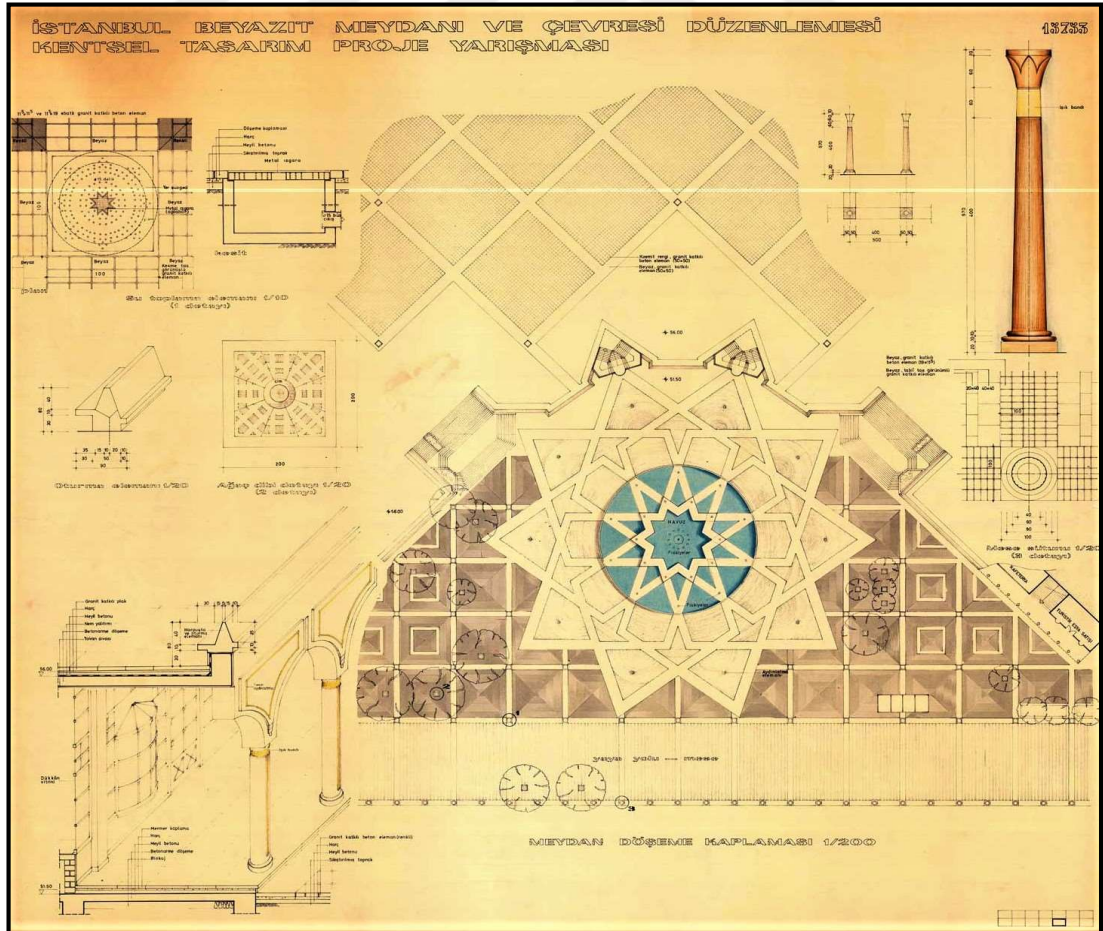
Şekil 5.17: Fatma Bedia Dökmeci ve Yaprak Karlıdağ'ın 1987 yılı Beyazıt Meydanı 1/500 ölçekli kentsel tasarım proje yarışması 1. ödül (URL-10)

Düzenlenen yarışmada, tamamı mimarlardan oluşan jüri, hazırladıkları şartnamede belirlenen alanların (1958-1988 yılları arasında üç defa farklı düzenlemeler yapılmasından dolayı), meydanın çizgilerini bozmadan kendine özgü tarihi karakterine uygun şekilde düzenlenmesini talep etmiştir (Ketboğa, 2015).

İki aşamalı olması öngörülen yarışmanın ilk aşamasında, Beyazıt Meydanı ve yakın çevresi içinde bulunan mekânsal organizasyonların kullanıcılar tarafından hangi amaçla kullanıldığının teşhis edilmesi, 1/5000 ölçekli meydanın fonksiyonlarının gelişimini ifade eden bir planın hazırlanması ve 1/1000 ölçekli Beyazıt Meydanı Projesi'nin hazırlanması istenmiştir (Ketboğa, 2015).

Şekil 5.18: Fatma Bedia Dökmeci ve Yaprak Karlıdağ'ın 1987 yılı Beyazıt Meydanı 1/500 ölçekli kentsel tasarım proje yarışması 1. ödül (URL-10)

Şekil 5.19: Fatma Bedia Dökmeci ve Yaprak Karlıdağ'ın 1987 yılı Beyazıt Meydanı 1/500 ölçekli kentsel tasarım proje yarışması 1. ödül (URL-10)

Yarışmanın ikinci aşamasında ise; peyzaj tasarımında yapısal ve bitkisel objelere yer verilmesi, kullanılacak bitki türlerinin isimleri, yaya sirkülasyonunu sağlayan alanlar, bu alanlarda kullanılacak malzemeler, kent mobilyalarının kullanımı, aydınlatma elemanlarının tasarımı vb. gibi kentsel tasarım donatı elemanlarının açık şekilde detaylandırılarak çizilmesi istenmiştir (Ketboğa, 2015).

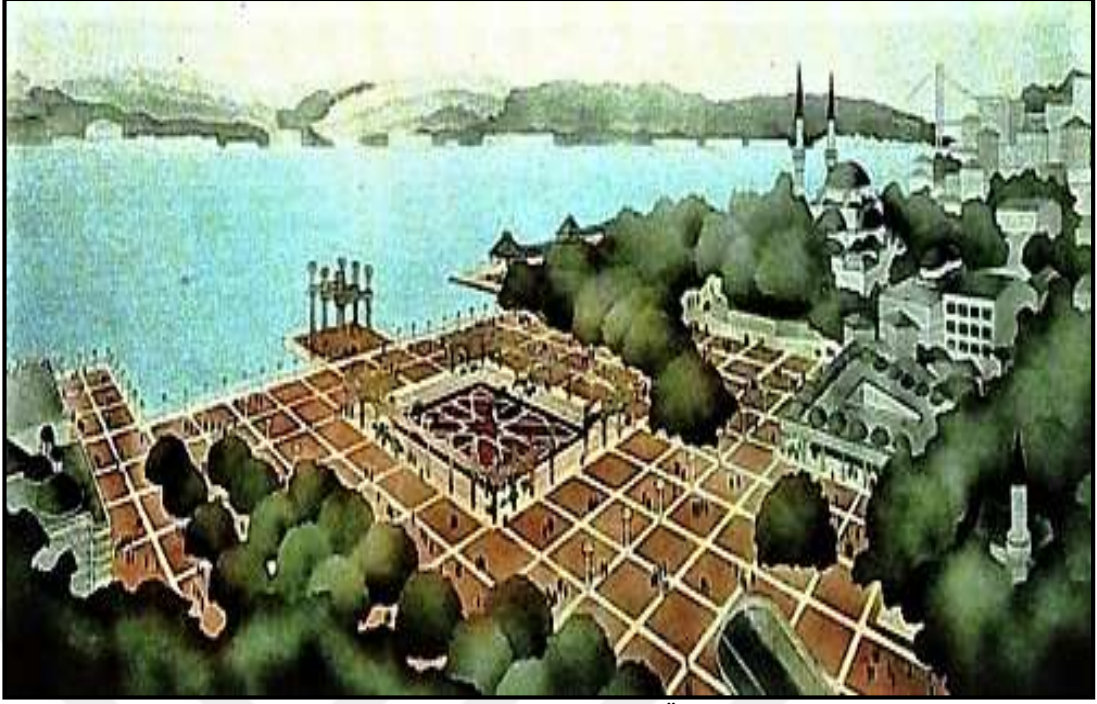
1987 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından İstanbul'un bir meydanının ilk kez tüm mimarlara açıldığı yarışmada, Yaprak Karlıdağ ve Vedia Dökmeci birinci olmuştur. Ancak, birincilik alan proje önerisi de rant kavgaları ve gerekli ekonomik kaynakların ayrılmamasından dolayı uygulamaya geçirilememiştir (URL-10).

5.2.4 Üsküdar Meydanı kentsel tasarım proje yarışması

1980'li yıllardan sonra Üsküdar'ın kıyı kesiminde bulunan İstanbul'un önemli meydanlarının ağırlıklı bir şekilde otobüs durakları olarak kullanıldığı görülmektedir.

Şekil 5.20: 1987 yılı Üsküdar Meydanı (URL-11)

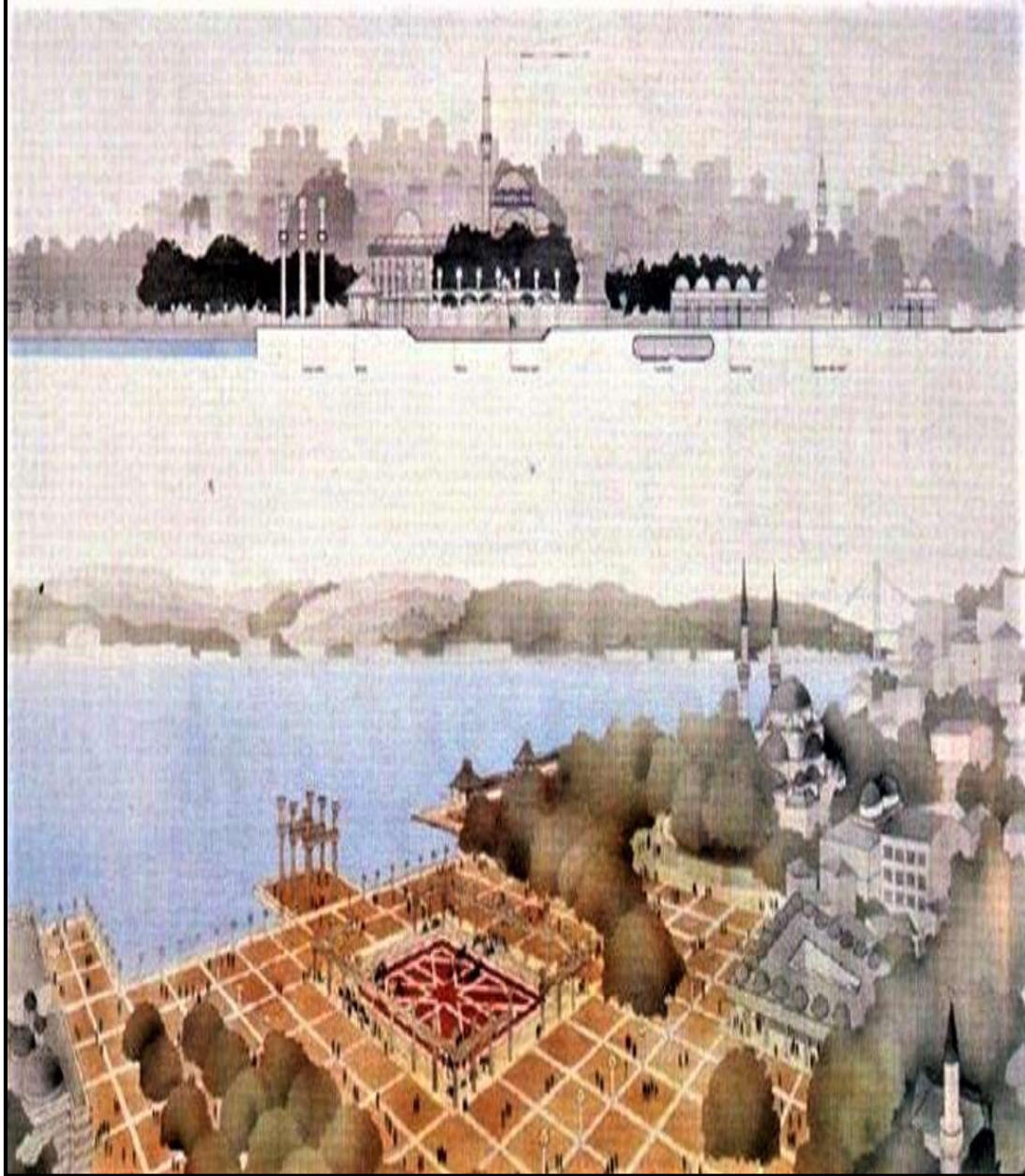
Şekil 5.21: Doruk Pamir'in 1.'lik ödülü kazandığı 1987 yılı Üsküdar Meydanı kentsel tasarım proje yarışması perspektifi (URL-12)

Erişilebilirlik, konfor ve sosyal yaşam kalitesi gibi nitelikler bakımından önem arz eden proje, uygulamaya konulamamıştır.

Şekil 5.22: 1987 yılı Üsküdar Meydanı (URL-12)

İBB tarafından 1987 yılında Üsküdar Meydanı ve yakın çevresinde düzenleme yapılması amacı ile açılan yarışmada, meydanın gelişme potansiyeli göz önünde bulundurularak; ulaşım, çağdaş şehircilik, estetik, peyzaj ve tarihi / kültürel dokunun bozulmadan korunması ve kullanılmasına dönük çözümlerin güzel sanatları da teşvik etmesi istenmiştir (URL-12).

Şekil 5.23: Doruk Pamir'in 1. 'lik ödülü kazandığı 1987 yılı Üsküdar Meydanı kentsel tasarım proje yarışması silüet (URL-13)

Kentsel tasarım yarışmalarında karşılaşılan sorunların ekseninde, yarışmayı düzenleyen kurum, jürinin oluşumu, jürinin çalışmaları, şartname oluşturma ve yarışmacıların farklı yönlerinden kaynaklanan sorunlar bulunmaktadır (Sirel ve Sirel, 2016).

Yarışmada birincilik ödölünü kazanan Doruk Pamir ve ekibinin hedefi, meydanın motorlu araç trafiği kaynaklı olumsuz etkilerden arındırılması ve kendisiyle bütünleşik bir kent meydanı kurgusunun oluşturulması olarak belirlenmiştir.

Örnekleri verilen Taksim Meydanı Kentsel Tasarım Proje Yarışması, Beşiktaş Meydanı Kentsel Tasarım Proje Yarışması, Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Proje Yarışması ve Üsküdar Meydanı Kentsel Tasarım Proje Yarışmasının yanında:

- 1958 yılında yapılan ve Turgut Cansever'in birinci olduğu Beyazıt Meydanı Düzenlemesi Yarışması,
- 1993 yılında Kartal Belediye Başkanlığı tarafından açılan ve Ayşe Sirel, Ümit Sirel, Gülşen Özaydın ekibinin birinci olduğu ve yarışma sonrasında belediyenin üst düzeydeki yönetiminin değişmesinden dolayı uygulanamayan Kartal Merkez Sahil Kesimi Düzenlemesi Fikir Yarışması,
- 1996 yılında Bağcılar Belediyesi tarafından açılan ve Necati İnceoğlu, Ela Çil, Gabriel Elmas, Melih Balta, Şule Öz, Bahar Kısmet, Fulya Özsel Akipek grubundan oluşun ekibin birinci olduğu Bağcılar Meydan Düzenlemesi ve Kentsel Tasarım Proje Yarışması,
- 2001 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından açılan Can Kubin, Zeki K. Ülkenli, Selami Demiralp, Şuayip Çavuşlar ve Oytun Deliktaş ekibinin birinci olduğu Kadıköy Meydanı – Haydarpaşa – Harem Çevresi Kentsel Tasarım Proje Yarışması da yapılmıştır (Sirel ve Sirel, 2016).

İstanbul'da gerçekleştirilen kentsel tasarım projesi yarışmalarında derece alan modellerin, sonraki süreçte yönetimsel, ekonomik ve / veya yasal sınırlamalar sonucunda uygulamaya konulamadan rafa kaldırılmak zorunda kaldığı görölmektedir. Bunun yerine, ekonomik ve yasal sınırlayıcılar vasıtasıyla şekillenen kriterlerin, tasarım sürecinin en başında ele alınması gerekmektedir. Bu aşamadan sonra ise analiz, sentez ve girdilere yönelik kentsel tasarım çalışmalarına yer verilmelidir. Özellikle yasal sınırlamalarda yönetmeliklerin değişerek farklılıklar göstermesi ve ortaya çıkan projelerdeki gereksinimlerden ötürü yasal değişikliklere gidilmesi, problemlerin çözümünü hızlandırmaktadır (Sirel ve Sirel, 2016).

5.3 Güncel Girişimler: 2010 ve Sonrası

İstanbul'un önemli meydanları için açılan kentsel tasarım yarışma projelerinin dönemin sağladığı rant kavgaları ve ekonomik sorunlardan dolayı uygulanamamış olmasına karşın, sonraki yıllarda özellikle Bedrettin Dalan döneminde açılan Taksim, Beşiktaş, Beyazıt ve Üsküdar Meydanları Kentsel Tasarım Proje Yarışmalarında elde edilen sonuçların günümüzde İstanbul'da tasarım projelerinde yol gösterici olarak kullanıldıkları görülmektedir (Bayhan, 2015).

5.3.1 Üsküdar Meydanı kentsel tasarım projesi

Üsküdar meydanında bulunan Marmaray istasyon girişlerini, Marmaray tesisat binalarını, metro istasyon girişlerini, metro tesisat binalarını, havalandırma bacaları, acil yaya çıkışları vb. gibi zorunlu kullanım sahalarının sahip olduğu düzensiz plan bütünlükleri, meydanda kargaşa ortamı oluşturmaktadır. Meydan, “yaya için kent” kavramıyla ele alınan; yaya sirkülasyonunun kesintiye uğramadan devam etmesine ve kent içinde mevcut tarihi yapıların öne çıkarılması amacıyla çalışmalar yapılarak meydanının yeniden oluşturulduğu bir tasarımla şekillendirilmiştir (URL-14).

Şekil 5.24: İBB Üsküdar Meydanı kentsel tasarım projesi vaziyet planı, Promim-2014 (URL-14)

İBB işverenliğinde Promim Grubu çalışanları tarafından 2014 yılında tasarlanan projede; Üsküdar Meydanı'nın çevresi ile Ahmediye Meydanı arasında kalan dört yüz metrelik caddede düzenlemeler yapılmıştır. Söz konusu düzenlemede, Üsküdar Meydanı'nın yeniden oluşturması amacıyla merkezde bulunan yapıların görünmez olmasını sağlamak ve Hâkimiyeti Milliye Caddesi'nden başlayarak Selmani Pak Caddesi'ne kadar denizle oluşan görsel bağlantının kesintiye uğramadan tasarlanmasının gerekliliği öne çıkmıştır (URL-14).

Şekil 5.25: İBB Üsküdar Meydanı kentsel tasarım projesi perspektif, Promim-2014 (URL-14)

Şekil 5.26: İBB Üsküdar Meydanı kentsel tasarım projesi, Promim-2014 (URL-14)

Meydanda bulunan mekanik tesisat binalarını oluşturan yapıların güney ve doğu cephelerinden simgesel amaçlı dijital ekranlar yerleştirilmesi ve bu yapıların çatılarına senkronize bir şekilde çalışma sağlayan kameralar yerleştirilerek boğaz manzarasının 24 saat meydana yansıtılması ile illüzyon gösterilerinin oluşturulması planlanmıştır (URL-14).

Şekil 5.27: İBB Üsküdar Meydanı kentsel tasarım projesi, Promim-2014 (URL-14)

Şekil 5.28: İBB Üsküdar Meydanı kentsel tasarım projesi perspektif, Promim-2014 (URL-14)

Meydanda bulunan mekanik tesisat binalarının denize bakan cephelerine 25x25cm boyutlarında kromatik paslanmaz çelik levhalar yerleştirilerek kent aynası ögesi plastik bir simge görüntüsüne kavuşturulmuş ve diğer cephelerde yansımaları oluşturularak görünmezlik illüzyonunun şekillendirilmesi sağlanmıştır (URL-14).

Şekil 5.29: İBB Üsküdar Meydanı kentsel tasarım projesi perspektif, Promim-2014 (URL-14)

Üsküdar Meydanı, içerisinde yer alan mevcut unsurlarla birlikte tahmini 30.000m² büyüklükte bir alana sahip olup yeniden oluşturulan ilave dolgu alanı (yaklaşık 12.000 m² engelsiz alan) ile kentte yaşayanların hizmetine sunulmuştur (URL-14).

Şekil 5.30: İBB Üsküdar Meydanı kentsel tasarım projesi perspektif, Promim-2014 (URL-14)

5.3.2 Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi

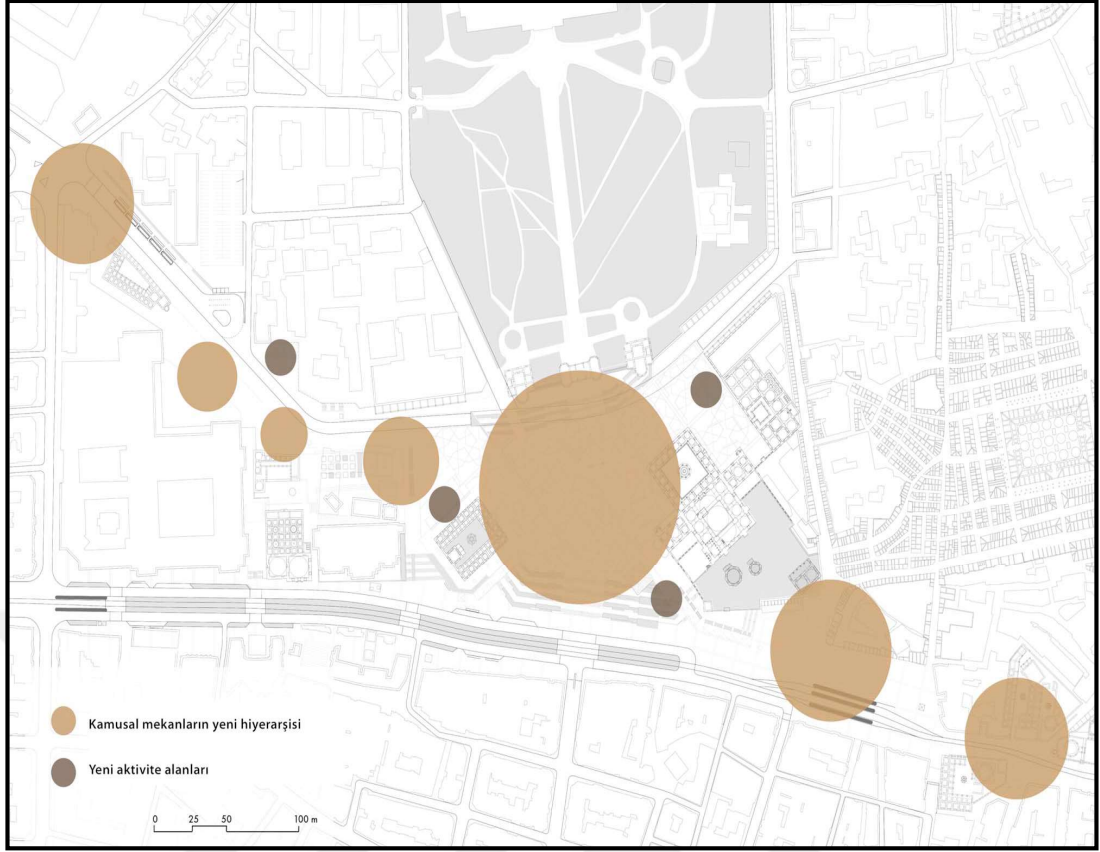
Beyazıt Meydanı, İstanbul'un önemli kamusal merkezlerinden biridir. Çevresiyle beraber ve kendi içerisinde oluşturduğu algısal, mekânsal ve işlevsel ilişkiler bakımından yıpranmış durumda bulunan meydanda; Kentsel Tasarım Projesi ile meydanın içerisinde barındırdığı ve yakın çevresi ile birlikte kurmuş olduğu mekânsal ilişkilerin yeniden düzenlenmesi ve bütünlük kazandırılması amaçlanmıştır (URL-15).

Şekil 5.31: İBB Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi, Urbar-2013 (URL-15)

İBB bünyesinde 2013 yılı Ocak ayında duyurulan yarışma ile birlikte UrbAr Kentleşme ve Mimarlık şirketi çalışanları tarafından tasarlanan Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Projesinde, 132,761 m² arsa alanı üzerinde planlama yapılmıştır (Bayhan, 2015).

Tarihin ön plana çıkarıldığı, sürdürülebilir, kullanıcıların kolayca ulaşabilecekleri bir buluşma noktasının oluşturulması ile birlikte eğlenme ve dinlenme alanlarının bir arada olduğu; algısal ve işlevsel yönü güçlü bir mekân projesi ortaya çıkarılmış ve tasarımlar bu şekilde düzenlenmiştir (Bayhan, 2015).

Şekil 5.32: İBB Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi, Urbar-2013 (URL-15)

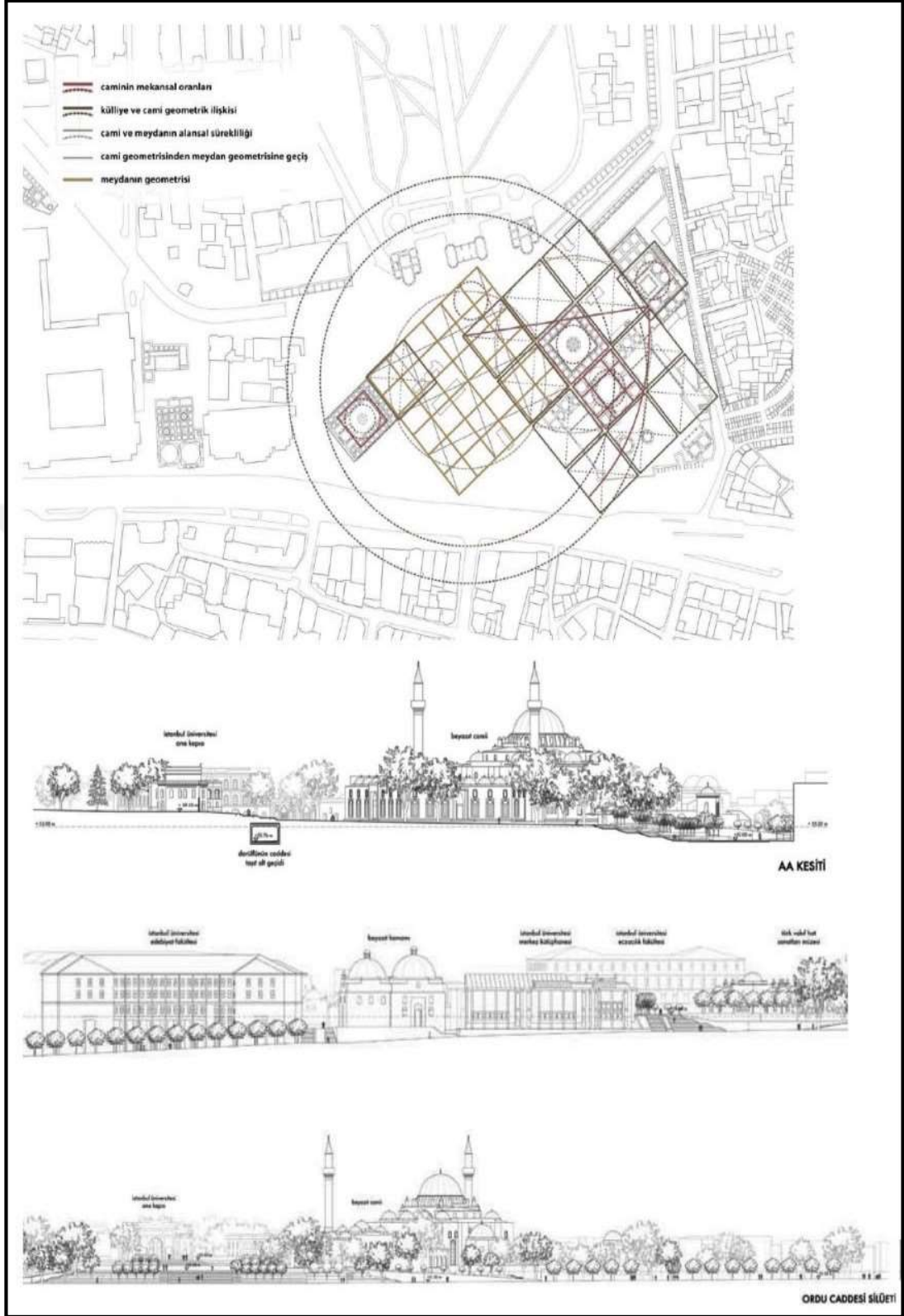
Şekil 5.33: İBB Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi, Urbar-2013 (URL-16)

Şekil 5.34: İBB Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi, Urbar-2013 (URL-16)

Şekil 5.35: İBB Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi maketi, Urbar-2013 (URL-16)

Şekil 5.36: İBB Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi kesitler ve silüet, Urbar-2013 (URL-16)

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş, söz konusu planlanan proje ile ilgili; “Benim de çocukluğum ve geçmiş dönemde hatırladığım meydana benzer tarzda biraz daha düzenli, labirentler halinde olmayan ve araç parklaşmasına müsaade etmeyen bir düzen getireceğiz” şeklinde açıklamada bulunmuştur (Bayhan, 2015).

Şekil 5.37: İBB Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi, Urbar-2013 (URL-16)

Şekil 5.38: İBB Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi maketi, Urbar-2013 (URL-16)

Önemli eleştirilerin getirildiği Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Projesi ile ilgili ortaya çıkan olumsuzluklar şunlardır;

- Meydanda planlanan su ögesinin işlevselliği oldukça düşük olup, kent ölçeğinde kendisine geniş bir alan bulan ve erişilebilir olan, bununla birlikte kütüphane ve üniversitenin tarihi konumundan dolayı sosyal bir dinamiği olan bu alanda, değişik rekreasyon alanları planlanmamıştır.
- Kentsel tasarım projesi bağlamında, Ordu Caddesi yönünde kademeli düzenlemelerin yapılması ile İstanbul Üniversitesinin ana giriş kapısı önünde bulunan merdiven genişliğinin artırılmasına dönük önerilerin yetersiz kaldığı düşünülmüştür.
- Meydanda tasarlanan döşemelerin herhangi bir yönlendirici özelliğe sahip olmaması, mevcut plan üzerinden algılanabilen, ancak insan gözüyle algılanmasının imkânsız olduğu desenlerden oluştuğu görülmektedir.
- Kentsel mobilyaların eksikliği ve aydınlatma elemanlarının düşünülmemesinden dolayı söz konusu kentsel tasarım projesinin daha çok bir peyzaj düzenleme projesi şeklinde hazırlandığı anlaşılmaktadır (Hamdoun ve Sağlam, 2017).

Şekil 5.39: İBB Beyazıt Meydanı kentsel tasarım projesi maketi, Urbar-2013 (URL-16)

5.4 Bölüm Sonucu

Bu bölümde, İstanbul için kentsel tasarım girişimleri üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda, İstanbul'da kentsel tasarım deneyimlerine ilişkin girişimlere bağlı olarak kronolojik bir değerlendirme yapılmış; yapılan çalışmalar ise 1980 yılı öncesi, 1980-2000 yılları arası dönemi ve 2000 yılından sonraki çalışmalar olarak üç ayrı alt başlıkta incelenmiştir. 1980 yılı öncesi dönemde dikkat çeken en önemli detay, 1950'lerde çok partili hayata geçiş ve ekonomide liberalleşme politikalarının uygulanmaya başlanması ile kent merkezlerinin daha kalabalık ve ekonomik rant bakımından değerli hale gelmesidir. 1984-2004 yılları arasında yerel yönetimlerin kendi tarzlarına ait farklı kentsel projeler ürettikleri ve kentsel tasarım sürecinin en ciddi zararları bu dönemde aldığı belirlenmiştir (Alp, 2012). İstanbul için daha ciddi anlamda kentsel tasarım projelerine 2000'li yıllardan sonra yer verildiği anlaşılmıştır. İstanbul'un aldığı yoğun göç ve artan şehir nüfusu, beraberinde kentsel tasarımla ilgili sorunları da ortaya çıkarmıştır. Bu olumsuz gelişmeler, kentin tasarlanması için farklı arayışlar içine girilmesine yol açmıştır. Kentsel tasarım kavramının öne çıkmaya başlaması ile Büyükşehir Belediyesi liderliğinden bazı girişimler yapıldığı görülmüştür. Bu yıllarda klasik planların kentsel sorunların çözümlenmesinde yetersiz kaldığı gözlenmiş ve kentle bütünleşme kavramında İstanbul Teknik Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'ne, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir ve Bölge Planlama Müdürlüğü tarafından yapılan talep sonucunda "İstanbul Stratejik Plan Çalışması" adı altında bir kılavuz hazırlanmıştır. Bu görüş ışığında, İstanbul'un Üsküdar, Taksim, Beşiktaş ve Beyazıt meydanlarını yeniden düzenleme ve sorunlarını çözmek için Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nca uluslararası proje yarışmaları gerçekleştirilmiştir. Özetle, bu yarışmalarda dereceye giren projeler dönemin rant kavgaları ve ekonomik sorunlardan dolayı uygulanamamış olmasına karşın, özellikle Bedrettin Dalan döneminde elde edilen sonuçların İstanbul'da kentsel tasarım projelerinde yol gösterici olarak kullanıldıkları görülmüştür (Alp, 2012).

6. İSTANBUL KENTSEL TASARIM KURUMSAL ÖRGÜTLENMESİ

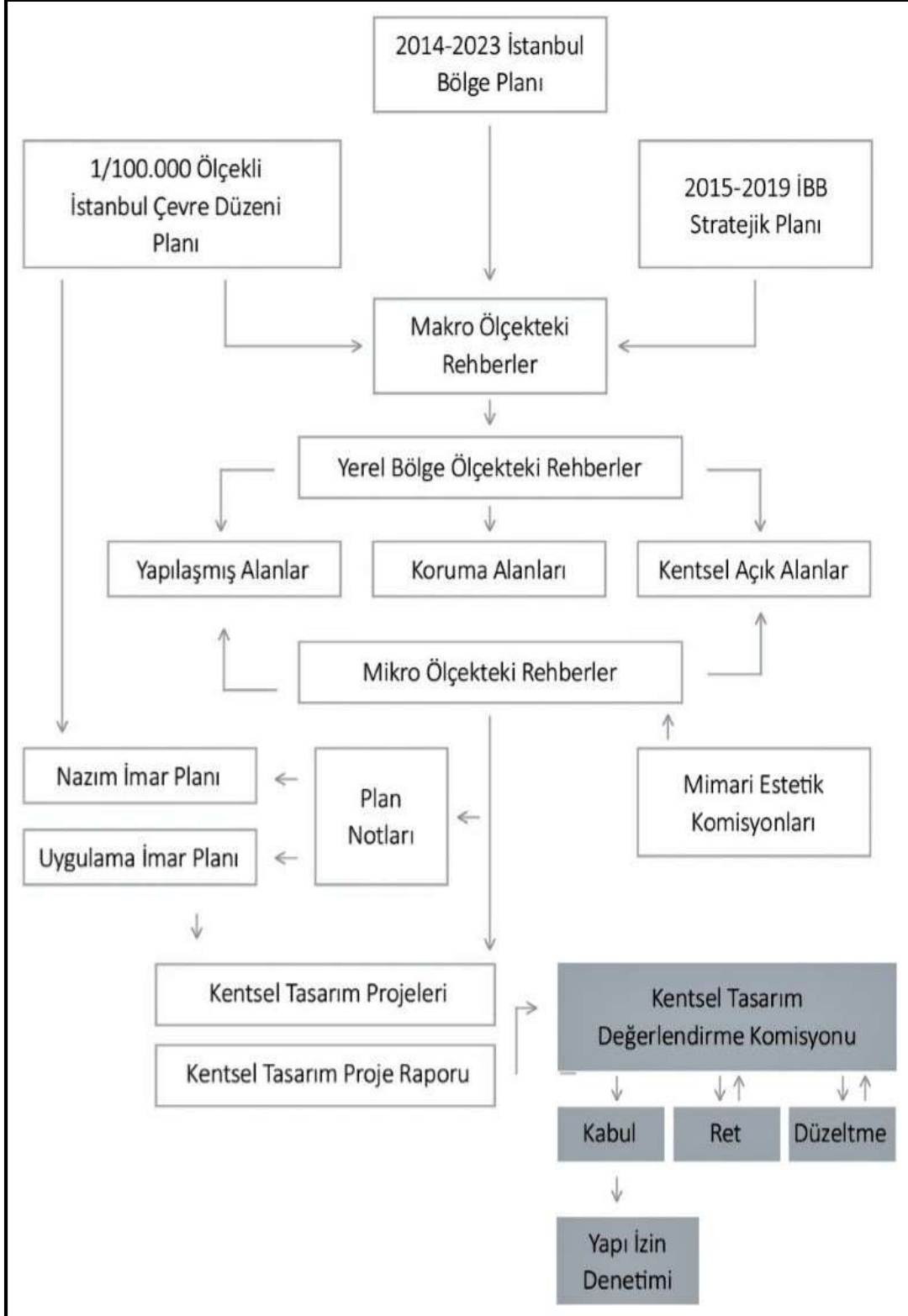
Kurumsal örgütlenme içinde mimar, şehir planlamacılar, inşaat mühendisleri, harita mühendisleri, peyzaj mimarları, çevre mühendisleri, arkeologlar, sanat tarihçileri vb. gibi kentsel tasarım konusu ile ilgili tüm disiplinlere üye uzmanların planlama müdürlüklerine ait birimler içinde yeterli seviyede istihdam edilmesi, kentsel tasarım çalışmaları için önem arz etmektedir. Yerel yönetimlerde kadrolu teknik eleman sayısının yeterli olması için kentsel tasarım kavramının siyasi otoriteler tarafından öneminin kavranabilmesi ve uygulanması gerekmektedir.

6.1 İl Ölçeğinde Örgütlenme / İşleyiş

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin il ölçeğinde örgütlenme ve işleyişi için kurulu vaziyette bulunan Kentsel Tasarım Müdürlüğü birimi bulunmaktadır. Bu birim, kuruluş ve işleyişine ait hususiyetleri aşağıdaki kanun ve yönetmeliklerden almıştır (Türk, 2016):

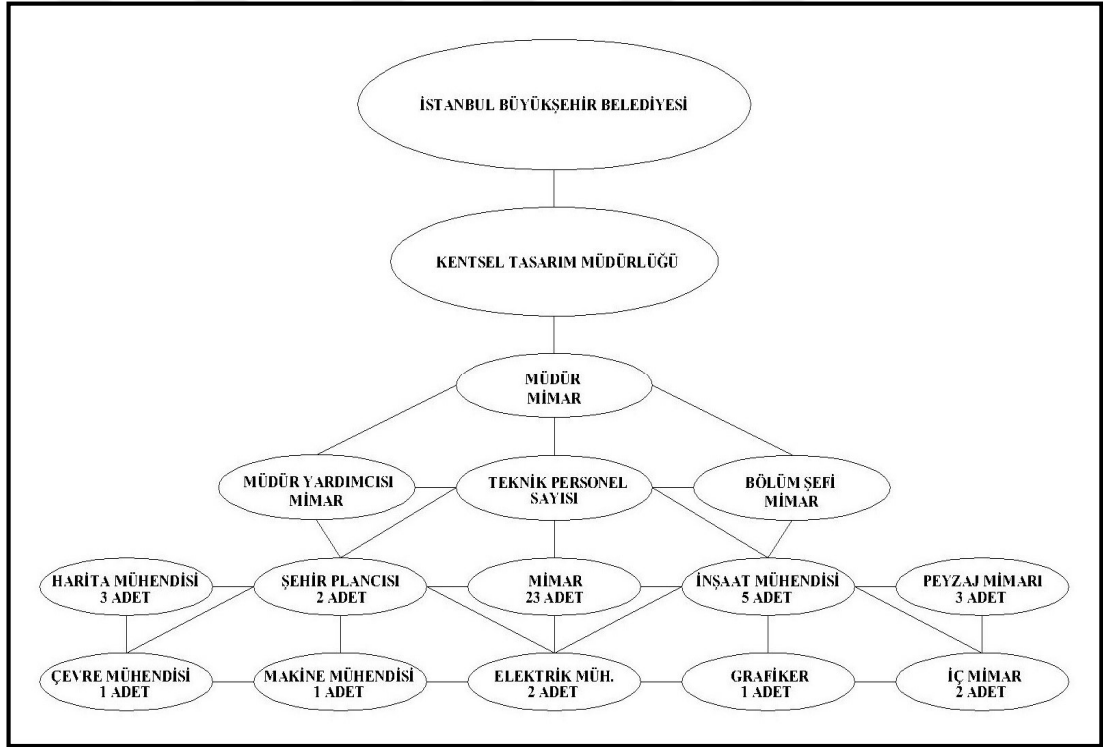
- 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu,
- 09.10.2007 tarih ve 2172 sayılı Meclis Kararı ile Kentsel Tasarım Müdürlüğü; İstanbul Metropolündeki kent mobilyalarının uygun norm ve standartlar çerçevesinde bir kent kimliği kazandırmak amacıyla kamu kurum ve kuruluşları ile özel ve tüzel kişilerin münferit ya da reklamcılık mesleği ile işgal eden reklam firmalarının, büfeler, ATM cihazları, bilgi bankaları, gazete satış bayileri, çöp konteynerleri, trafik işaret ve yön levhaları, ilan ve reklam panoları, raketler, ışıklı ışıksız panolar, tanıtım panoları, tretuvar kaplamaları, bordür taşları, çeşmeler, refüjler ve yaya geçişleri, aydınlatma elemanları, adres kodlanması sistemleri, umumi tuvaletler, saatler, bayrak direkleri, ağaç gibi kentsel tasarım elemanlarının başta meydanlar ve ana arterler olmak üzere muhtelif cadde ve sokaklara konulması talebi müracaatlarını incelemek, şekil, konum ve ölçülerini belirlemek, değerlendirmek, proje yapmak ve yaptırmak görevleri; İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisinin 18.7.1997 tarih ve 1997/475 sayılı kararı ile kabul edilen ve 2005 yılında yapılan güncelleme ile

16.12.2005 tarih ve 3359 sayılı Meclis Kararı ile kabul edilmiş ve halen uygulanmakta olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi Reklam İlan ve Tanıtım Yönetmeliği ile Kentsel Tasarım Müdürlüğü'nün görev, hizmet, sorumluluk ve yetkileri tanımlanmıştır.

Şekil 6.1: İBB Kentsel tasarım rehberi yapı ve işleyişi (Türk, 2016)

2014-2023 dönemi İstanbul Bölge Planı; beraberinde 1/1000.000 ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı ve 2015-2019 İBB Stratejik Planı ile birlikte makro ölçekteki rehberlerin esasını teşkil etmektedir. Makro ölçekteki bu rehberler ise yerel bölge ölçeğindeki rehberlere kılavuz görevi görmektedir. Yerel ölçekteki rehberlerin hedeflediği üç alan türü vardır. Bunlar sırasıyla; yapılaşmış alanlar, koruma alanları ve kentsel açık alanlardır. Özellikle, yapılaşmış alanlar ile kentsel açık alanlar, mikro ölçekteki rehberlerce desteklenmektedir. Makro ölçekten mikro ölçeğe kadar olan hiyerarşi ve işleyiş sistematığının nazım imar planı, uygulama imar planı, plan notları, mimari estetik komisyonları, kentsel tasarım projeleri ve raporu gibi alt unsurlarla işbirliği içinde oldukları; sonuçta ortaya çıkan kentsel tasarım raporunun kabulü, reddi veya düzenleme isteği gibi karar aşamalarına bağlı olarak yapı izni denetimi ile sonuçlandırıldığı görülmektedir (Şekil 6.1) (Türk, 2016).

Şekil 6.2: İBB Kentsel Tasarım Müdürlüğü 2018 organizasyon şeması

İstanbul kentsel tasarım rehberinde uygulama süreci boyunca (Şekil 6.2);

- Uzman kişilerden, kentin içinde yaşayan halk ve halkın temsilcilerinde oluşan metropoliten düzeyde kentsel tasarım değerlendirme komisyonları,
- İBB bünyesinde bulunan İmar, Fen İşleri, Kentsel Tasarım, Planlama, Park Bahçeler vb. gibi birimlerin yerel düzeyde oluşumu,
- Mimari Estetik Kurumları,

- İlçe Belediyelerde bulunan ilgili birimler,
- Süreci denetleyen aktörler olarak belirlenmiştir.

10 Ocak 2018 tarihinde İBB ve Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü tarafından ortaklaşa düzenlenen “Tasarım Şehri İstanbul Odak Grup Toplantısı” sonucuna göre, yönetim modelinin değerlendirmesi sonuçlarını şu şekilde sıralayabilmek mümkündür:¹¹

- Zanaatkârların, meslek kuruluşlarının katılımları sağlanmalı,
- Paydaşlar açıkça belirtilmeli,
- İstişare kurulu önerilerle geliştirilmeli,
 - Sürdürülebilirliğin sağlanması açısından kurulda kalıcı isimler yer almalı,
 - Karma olmalı,
 - Örgün eğitim kurumlarından kişilerin katılımı sağlanmalı,
 - İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Güzel Sanat Liseleri, İSMEK, Endüstri Meslek Liseleri vb. gibi,
 - Bilgi Üniversitesi, Koç Üniversitesi (Araştırma Merkezi), İstanbul Teknik Üniversitesi,
 - Şehir Tarihçisi, Sanat Tarihçisi, Toplum Bilimcisi, Sosyolog,
- Esnaf ve Zanaatkâr Odası’ndan katılım olmalı,
- Engellilere yönelik kurumlardan katılım sağlanmalı,
- Halk Bilimi üzerine akademisyen katılımı sağlanmalı,
- Helsinki Belediyesi’nin kentsel tasarım uygulaması ise örnek alınabilir.

Özetle, İstanbul kentsel tasarım sürecinin yönetiminde oluşturulması planlanan İstişare Kurulu’nun ön plana çıkarılması ve bu kurula farklı disiplinlerden tüm paydaşların katılımının sağlanması üzerinde durulmaktadır.

6.2 İlçe Ölçeğinde Örgütlenme / İşleyiş

İstanbul ilçe yönetimlerinde kentsel tasarım rehberlerinin hazırlanmasının önemi ve amacı, sürdürülebilir, güvenli, sağlıklı, yaşanabilir ve kimlikli yaşam çevreleri oluşturulması amacıyla düzenlenmesi, dünya örnekleri gözetilerek hazırlanması ve

¹¹ 10 Ocak 2018 tarihinde İBB ve Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü tarafından ortaklaşa düzenlenen “Tasarım Şehri İstanbul Odak Grup Toplantısı”.

uygulanması, önerilerin geliştirilmesi, rehberlere ilişkin içerik, konu ve kapsamın belirlenmesi, bu konuda eğitim, tanıtım ve yapılması ve gerçekten uygulanması, yaygınlaştırılması, verimliliğinin artırılması ve etkinliğinin geliştirilmesi için gerekli altyapının sağlanması şeklinde ortaya konulmuştur. Bu amaçla birlikte İstanbul ilçelerindeki yönetici kadrolara yönelik hazırlanan anket çalışmasında, yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik çalışmalarının envanterini çıkararak anket sonuçlarına göre politika oluşturmak hedeflenmiştir.

6.3 Bölüm Sonucu

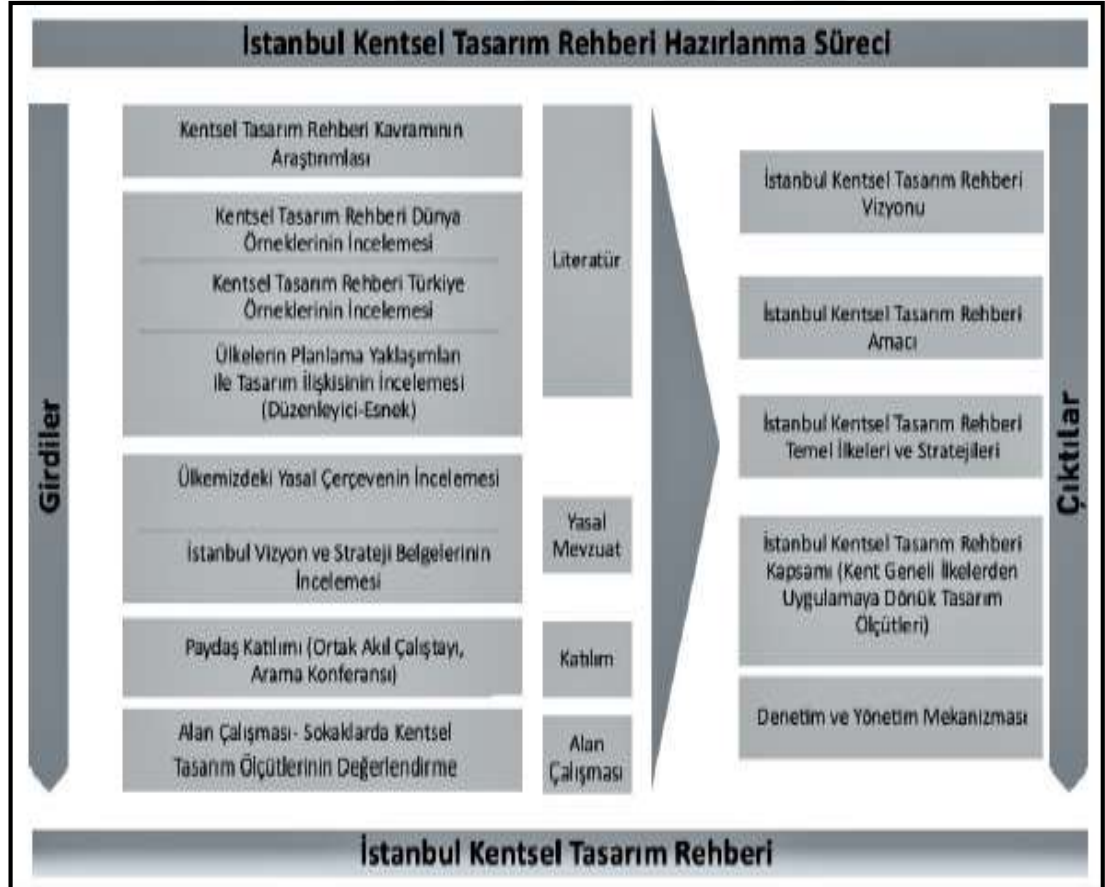
Bu bölümde, İstanbul'da kentsel tasarımın kurumsal örgütlenmesine değinilmiştir. Bu kapsamda, İstanbul ili ölçeğinde örgütlenme ve işleyişin Kentsel Tasarım Müdürlüğü uhdesinde yürütüldüğü görülmüştür. Bu birim, görev ve yetkilerini Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve il meclis kararlarına dayanarak yürütmektedir. Kentsel Tasarım Müdürlüğü, İstanbul metropolüne bir bütünlük içinde uygun norm ve standartlar çerçevesinde proje üretir, kentsel tasarım projeleri ile cephe ıslah çalışmaları yapar veya yaptırır. İstanbul'a yönelik bölgesel ve kentsel ölçekte bütünlük arz eden çalışmalarını yaparken faaliyetleri ile ilgili olarak; kent bütününde yapılar (kentsel sanat ve prestij mekânları gibi) ile ilgili cephe silüeti ve kent estetiğini gözeterek kararlar üretir, kamusal mekânlarda kentsel tasarım projeleri yapar ya da yaptırır. Bu teknik detaylar kadar önemli bir diğer hususun ise toplumun bilgilendirilmesi olduğu fark edilmiştir. Kentsel Tasarım Müdürlüğünün bu detayı atlamaması gerekmektedir. Benzer şekilde, ilçe ve belde seviyesindeki kentsel tasarım birimleri ile genel ve etkili bir işbirliği içinde olması beklenir. Özetle, dünyanın en büyük metropol kentlerinden İstanbul'un kentsel tasarım konusunda hâlâ alacağı uzun yol olduğu fark edilmiştir. Bu bağlamda, mahalli yönetimlerin il özel idareleri, planlama müdürlükleri ve uygulama birimleri ile işbirliği içinde bulunması gerekmektedir. Kentsel tasarım ekibinin gerektirdiği niteliklerden olan ve farklı alanlardan geniş sayıda uzmanların katılımının (mimar, şehir planlamacılar, inşaat mühendisleri, harita mühendisleri, peyzaj mimarları, çevre mühendisleri, arkeologlar, sanat tarihçileri vb.) planlama müdürlükleri birimleri içerisinde yeterli seviyede oluşturulmasının gerekliliği, kentsel tasarım olgusunun siyasi otoriteler tarafından kavranabilmesi ve uygulanmasının önemi tespit edilmiştir.

7. İSTANBUL KENTSEL TASARIM REHBERİ OLUŞTURMA GİRİŞİMİ

İstanbul kentinin fiziksel gelişiminin kontrolünün sağlanması, güncel durumların değerlendirilmesi, iyileştirilmesi ve geleceğe dönük planlı çalışmaların yapılması amacıyla hazırlanan çalışma; kamusal alan tasarımları, uygulama yöntemleri, bakım-onarım süreçlerinde ortaya çıkan sorunların en aza indirilmesi ve kentsel tasarımla ilgili birimlere yol gösterici özelliği ile rehber olarak hazırlanmıştır.

7.1 Rehberin Yapısı / Temel İlkeleri

Şekil 7.1: İstanbul kentsel tasarım rehberi hazırlanma süreci (Akay ve Diğerleri, 2016)

Sürdürülebilir İstanbul kentsel tasarım rehberi, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanan “Yerel Yönetimler İçin Kentsel Tasarım Rehberi Hazırlama El Kitabı”nda belirtilen amaçlara göre anayasanın 56. Maddesinde belirtilen “herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir” ilkesine dayanarak ve yasal mevzuattaki Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin Madde 30/7 ve İmar Kanununun

8/ğ Köy/Kırsal Tasarım rehberindeki ilgili hükümlerine göre İBB tarafından hazırlanmıştır (Akay ve Diğerleri, 2016).

Yerel Yönetimler İçin Kentsel Tasarım Rehberi Hazırlama El Kitabında İBB tarafından yapılan değerlendirmelerle birlikte, kentsel tasarım rehberlerinin planlama üzerindeki yerini belirleyebilmek için uygulanabilirlik araştırmaları ve yasal çerçeve çalışmalarına da yer verilmiştir. Kentsel tasarım rehberi çalışmalarını sürecinde bu konuda uzman vasfına sahip kamu, özel ve sivil toplum görevlilerinin görüşleri alınarak konunun olgunlaşması sağlanmıştır (Akay ve Diğerleri, 2016).

7.2 Rehberin Etkinlik Düzeyi

İstanbul kentsel tasarım rehberi, yerel otoritelerin, sivil toplum kuruluşlarının, merkezi yönetimin ve planlama uzmanlarının bir araya gelerek hazırladıkları, İstanbul'un kentsel planlama ve tasarımının ortaya konulduğu, bu amaçla geleceğe kaynak oluşturma ve doğru kaynak kullanımını esas alan bir kılavuz niteliğindedir. İstanbul kentsel tasarım rehberinin hazırlanması ve kullanılmaya başlanmasından bu yana, mevcut kanun ve yönetmelikler doğrultusunda ilerleme gösterilmiştir. Kentsel tasarım konusunda ileri sürülen görüşler ve tavsiyelerin uygulanması, denetimi ve kontrolünün ne şekilde yapılacağı ise merkezi yönetim tarafından belirlenmektedir. İstanbul kentsel tasarım rehberi, kentli nüfusun yaşam kalitesini yükseltmek, güvenilir, sağlıklı ve sürdürülebilir bir metropoliten kent yaratmayı amaçlamaktadır. Bununla birlikte kent ve yerel yönetim deneyimlerinin dünyadan alınan örneklerle desteklenmesi, tanınırlık ve kabul görececek bir çerçevenin oluşturulması ile merkezi ve yerel yönetimlerin farkındalığının artırılması, İstanbul kentsel tasarım rehberinin hedefleri arasında belirlenmiştir (Akay ve Diğerleri, 2016).

7.2.1 Yasa ve yönetmelikler

İstanbul kentsel tasarım rehberinin içeriğini, ülkemizde uygulanan hukuk sistemimize ait yasalar, yönetmelikler ve statülerin oluşturduğu kurallar şekillendirmektedir. Kentsel tasarımla ilgili doğrudan ya da dolaylı ulusal yasalar, yönetmelikler ve statüler, kentsel tasarım çalışmalarında dikkate alınan ilk kuralları oluşturmaktadır. Kentsel tasarımla ilgili doğrudan ya da dolaylı bağlantıya sahip olan hükümler, yasalar ve yönetmelikler ile sadece İstanbul kentine ait olan hükümler, yasalar ve yönetmelikler iki ayrı statüde toplanmıştır (Akay ve Diğerleri, 2016).

İstanbul'un tarihsel zenginliği ve kültürel mirasını oluşturan çeşitli tarihi yapılar ile doğal olarak oluşan yapıların korunması için özel statü alanları belirlenmiştir. Bunlar;

- Boğaziçi Kanunu,
- İstanbul Reklam, İlan ve Tanıtım Yönetmeliği,
- Alan Yönetimi ile Anıt Eser Kurulunun Kuruluş ve Görevleri ile Yönetim Alanlarının Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik,
- İSKİ İçme Suyu Havzaları Koruma ve Kontrol Yönetmeliği; olarak tanımlanmaktadır (Akay ve Diğerleri, 2016).

Ülkemizde yasal olarak kentsel tasarım çalışmalarında Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği ve Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği çerçevesinde planlar oluşturulmaktadır. Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinde;

- Kentsel tasarım projelerinde ne tür analitik çalışmalar yapılması gerektiği,
- Kentsel tasarım projelerinin imar planlarında uygulanma şekli,
- Kentsel tasarım uygulamalarının usul ve karar mercilerinin kimler tarafından oluşturulduğu ve yönlendirmeler yapıldığı konuları ele alınmaktadır.

Ülkemizde kentsel tasarım rehberleri ile ilgili önemli iki madde bulunmaktadır. Kentsel tasarım rehberleri ile ilgili yasal altyapının oluşturulduğu madde olarak kabul edilen “kentsel tasarım projesi doğrultusunda mekânın imge, anlam ve kimlik kazanmasını, estetik ve sanat değerinin yükseltilmesini, yapıların bir uyum içerisinde ve bütünlük oluşturacak şekilde düzenlenmesini amaçlayan ve mekânsal planlama sistematığı içerisinde uygulamaya yönelik kılavuz ve tavsiye niteliğinde kararları içerecek şekilde kentsel tasarım rehberi hazırlanır” maddesi önemli olan ilk maddedir (Akay ve Diğerleri, 2016).

Kentsel tasarım uygulamalarında denetim mekanizması sağlanarak kentsel tasarım rehberlerinin uygulanabilirliğinin artırılması amacı ile “kentsel tasarım projelerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi amaçlı gerektiğinde kentsel tasarım değerlendirme komisyonu kurulabilir” maddesi de önemli ikinci maddedir (Akay ve Diğerleri, 2016).

İstanbul Kentsel Tasarım Rehberi, kentin içinde barındırılan niteliklerin ortaya çıkarıldığı ve ilçe belediyelerine rehberlik çalışmalarında yol gösteren ve gelişime açık bir misyona sahiptir. Kentsel tasarım rehberinin ilgili olduğu çevresel, yönetsel, sosyal ve ekonomik konularda uyumlu olan ve birbirinden beslenen bir unsur haline gelmesi istenmektedir (Orhan, 2016).

7.2.2 İBB kentsel tasarım rehberinin denetim mekanizmasındaki yeri

İstanbul kentsel tasarım rehberi; yürürlükte olan planlama sistemine ait olmayan, ancak mevcut tüm planlara atıfta bulunan yönlendirici özelliğe sahip bir rehberdir.

Başlıca özellikleri şu şekilde sıralanabilir (Orhan, 2016):

- Kentsel tasarımın denetim ve uygulama süreçlerinde yerel yönetimlerde ve planlamada öne atılan fikirlerin uygunluğunun belirlenmesini sağlamak,
- Kent içinde bulunan uygulama alanlarını, ölçekleri, işlevsellik ve amacına uygun şekilde hazırlanacak alt rehberlere göre kontrol etmek ve Kentsel Tasarım Değerlendirme Komisyonu tarafından değerlendirmeye alınmasını sağlamak,
- İBB kentsel tasarım müdürlüğünce yürütülen çalışmalarda kendi alanında uzman kişilerin katılımını sağlamak ve ilçe belediyelerinin de bu bütünleşmeyi izlemesini teşvik etmek.

İstanbul Çevre Düzeni Planı (2009), İstanbul Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı (2015–2019) ve İstanbul Bölge Planı (2014–2023) kapsamında, İstanbul için ele alınan ilkeler, hedefler ve kararlar, rehberin içeriğine doğrudan etki etmektedir. Uygulama ve denetim esasları, bu planın esasları ile örtüşmek zorundadır. Bu esaslar şu şekilde sıralanabilir (Orhan, 2016):

- Kentsel tasarım rehberi, büyükşehir ve ilçe belediyelerde gerekli düzenlemelerin yapılmasına yardımcı olmak amacıyla planlamada uygulama öncesinde, uygulama sırasında ve uygulama sonrasında konusunda uzman yönlendiricilere sahip olmalı,
- Oluşan bu safhalarda alınan kararların tutarlılığı ile yönetimin ve denetimin sürekli ve sürdürülebilir olması,
- Rehberin yönetsel ve uygulayıcı stratejilerinin belirlenmesi,
- İlçe belediyelerde yapılacak olan kentsel tasarım alt rehberlerinin kendi içindeki birimler tarafından sorumluluklarının üstlenmesi ve bu sorumluluğun üst yönetimde bulunan yetkili kişiler tarafından kontrol edilmesi sağlanmalı,
- Kentsel tasarımda denetimin, uygulamanın ve yönetimin iyi olabilmesi için eğitimin de önemi yüksektir.

Uygulayıcılar tarafından kent için hazırlanmış rehberin içeriğindeki kurallardan haberdar olunması önemlidir. İlgili belediyelerin sorumluluğunda olan bilgilendirme

amaçlı yapılmış olan çalışmalar ve eğitimler hazırlanmalıdır. Bununla birlikte, hazırlanan rehberle ilgili görev verilecek kamu çalışanlarının, halkın ve halkla bağlantılı birimlerin eğitimlerinden de ilgili belediyeler sorumlu olmalıdır (Orhan, 2016).

7.2.3 İBB kentsel tasarım kontrol araçları

Ulusal Düzeydeki Kentsel Tasarım Kontrol Araçları	İstanbul Metropolitan Alanındaki Kentsel Tasarım Kontrol Araçları	
1- 3194 Sayılı İmar Kanunu ve Yönetmelikler <ul style="list-style-type: none"> Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği Plansız Alanlar Tip İmar Yönetmeliği Yerleşimlere İlişkin İmar Yönetmelikleri 	İstanbul Metropolitan Alanı Etkileyen 3194 Sayılı İmar Kanunu ve Yönetmelikler <ul style="list-style-type: none"> Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği Plansız Alanlar Tip İmar Yönetmeliği İstanbul İmar Yönetmeliği 	Tasarım Kontrolü Ağısından Yasal Olarak Bağlayıcı
2- Mekansal Planlar <ul style="list-style-type: none"> Çevre Düzeni Planı Metropolitan Alan Nazım İmar Planı Nazım İmar Planı Uygulama İmar Planı 	İstanbul Metropolitan Alanında Mekansal Planlar <ul style="list-style-type: none"> 1/100.000 Ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planları 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planları 	
3- İdare Hukuku Kapsamındaki Kanunlar <ul style="list-style-type: none"> 644 Sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname 5216 Sayılı Büyükşehir Yasası 5393 Sayılı Belediye Yasası 	İstanbul Metropolitan Alanındaki İdare Hukuku Kapsamındaki Kanunlar <ul style="list-style-type: none"> 644 Sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname 5216 Sayılı Büyükşehir Yasası 5393 Sayılı Belediye Yasası 	
4- Özel Amaçlı Kanunlar <ul style="list-style-type: none"> 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıkları Kanunu 2960 Sayılı Boğaziçi Kanunu 2634 Sayılı Turizmi Teşvik Kanunu 5366 Sayılı Kanun 6306 Sayılı Kanun 2985 Sayılı Toplu Konut Kanunu 	İstanbul Metropolitan Alanını Etkileyen Özel Amaçlı Kanunlar <ul style="list-style-type: none"> 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıkları Kanunu 2960 Sayılı Boğaziçi Kanunu 2634 Sayılı Turizmi Teşvik Kanunu 5366 Sayılı Kanun 6306 Sayılı Kanun 2985 Sayılı Toplu Konut Kanunu 	
5- Kentsel Tasarım Rehberi <ul style="list-style-type: none"> Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği Md.30 Yönerge 	İstanbul Kentsel Tasarım Rehberi <ul style="list-style-type: none"> İstanbul Kentsel Tasarım Rehberi Şartnamesi 	

Şekil 7.2: İBB kentsel tasarım kontrol araçları (Türk, 2016)

Şekil 7.2’de görüldüğü gibi ülkemizde bulunan 3194 sayılı İmar Kanunu ve bu kanunla ilgili bağlantılı olan yönetmelikler, İdare Hukuku Kapsamındaki Kanunlar, İstanbul Metropolitan Alanındaki Mekânsal Planlar, İstanbul Metropolitan Alanını Etkileyen Özel Amaçlı Kanunlar, İstanbul kenti için oluşturulan tasarım kontrol araçlarıdır. Yasal olarak planlama ve uygulama ile kentsel tasarım kontrollerinde bu yasa ve yönetmeliklerin bağlayıcılıkları vardır. Yasal olarak oluşturulan bu kontrol araçlarına ek olarak, yerel anlamda oluşturulan İstanbul Kentsel Tasarım Rehberi de bir kontrol aracı olarak kabul edilmektedir. İstanbul Kentsel Tasarım Rehberinin kentsel tasarım denetim mekanizması içindeki rolü ise yönlendirici ve kontrol aracı olarak kabul edilmesidir (Türk, 2016).

7.3 Seçilmiş İlçe Tasarım Rehberleri

İstanbul kenti içinde bulunan ilçe belediyeleri her ne kadar bünyesinde kentsel tasarım müdürlükleri bulundurmasa da gerekli görülen ilçelerde kentsel tasarım rehberi ihale usulü ile çeşitli firmalara taşere edilmiştir. Bu yolla, ilçelerde yaşayan kentlilerin daha fazla refah ve huzur içerisinde yaşamaları amaçlanmıştır. Örneklerini vereceğimiz farklı belediyeler tarafından hazırlanmış olan kentsel tasarım rehberleri incelendiğinde, tam anlamı ile sorulara cevap verebilen ve planlama açısından içinde yaşayan kentlilerin sorunlarını çözebilen çalışmalar olmadığı ve bu konu üzerinde önemle durulması gerektiği ortaya çıkarılmıştır.

Araştırma kapsamında İstanbul kenti içinde yer alan belediyeler tarafından hazırlanan kentsel tasarım rehberlerine örnek olarak Fatih Belediyesi ve Gaziosmanpaşa Belediyesi’nin hazırladığı rehberler bu başlık altında açıklamalı olarak sunulmuştur. Özellikle bu iki belediye için hazırlanan kentsel tasarım rehberlerinin seçilmesinde iki ana amaç bulunmaktadır; Fatih Belediyesi için hazırlanan rehberin seçilmesindeki amaç, özellikle tarihi doku içinde kentsel tasarım için alınan kararların ne olduğu ve Gaziosmanpaşa Belediyesi için hazırlanan rehberin seçilmesindeki amaç ise yeni oluşmaya başlayan kent dokusunda tasarım anlamında nasıl kararlar alındığının ortaya çıkarılmasıdır.

7.3.1 Fatih Belediyesi kentsel tasarım rehberi¹²

Belediye sınırları içerisinde bulunan yolların kentte uygulanan altyapı çalışmaları sonucunda bozulmaları, yapım aşamasında oluşan işçilikten doğan imalatlarda ortaya çıkan sorunlar, zamanla mevcut yolların kullanımdan dolayı aşınması kaynaklı ortaya çıkan tamirlerin yapılması ve sonradan korunabilmesi, kurum açısından önemli sorunlar ortaya çıkarmaktadır. İnsana dönük standartların daha yüksek kaliteye sahip olabilmesi için yerel yönetimlerin bu standartlar üzerinde önemle durup çalışma yapması gerekmektedir. Kurumsal yapı dâhilinde hazırlanması gereken planlamaların projeye dönüştürülerek veya proje olmaksızın uygulanabilmesi için maliyet aşamasında büyük kaynakların ayrılması gerekmekte ve bu durum, söz konusu sürecin uygulanma safhasına kadar ki geçen sürecin uzun zaman aralıklarına yayılması sonucunu doğurmaktadır. Tasarım projesi hazırlanarak ortaya çıkarılmak istenen ürüne ulaşma süresi uzamakta olup haliyle maliyetler de arttırmaktadır. Süreyi ve maliyeti düşürmek için tasarım projesi yapılmadan uygulanmaya çalışılan ürünlerde ise belli standartların dışına çıkılarak tasarımsal bütünlüğü bulunmayan kalitesiz uygulamalar ortaya çıkarılmaktadır (Akay ve Diğerleri, 2012).

Kent içinde bulunan bütün yolların tasarımını sürecinde uygulama projeleri çizilerek uygulama aşaması için belli standartlar getirilse bile, yine de ortaya kullanılan malzeme odaklı, kentin vizyon ve imajına aykırı malzeme ve tasarımların kullanımı söz konusu olabilmektedir. Bu durumda da kent içinde bulunan kamusal alanlara ait yollarda oluşan bütünsellik sıkıntıları, farklı malzemeler sonucu ortaya çıkan kent kimliği sorunu ve kentin kimliği ile bütünleşemeyen dokuların ortaya çıkması gibi problemlerle karşılaşılmaktadır.

Fatih Kentsel Tasarım Rehberi, yaşanan bütün sorunların önüne geçerek problemleri çözmeyi ve kentsel tasarımda ortaya çıkacak projeler ve uygulamalara rehber olmayı amaçlamaktadır. Kararı verilmiş ve proje tasarım standartları belirlenmiş bir kentsel tasarım rehberinin uygulama sürecinde plan detayları ve tip kesitleri, kullanılacak malzemelerin seçimi ve maliyetlerin önceden ortaya çıkarılacağı bir keşif tablosu ile uygulama projesi standartlarında bir çalışma ortaya çıkarılmıştır.

¹² Fatih Belediyesi Kentsel Tasarım Rehberi'ne ilişkin bu bölüm Fatih Belediyesi tarafından Metropol Kentsel Tasarım firmasına hazırlanmıştır, İstanbul, Haziran, 2012.

7.3.1.1 Amaç ve hedefler

Fatih kentsel tasarım rehberinin amacı, kentsel tasarım ilkelerini ve standartlarını ortaya çıkararak kent kimliği oluşturmak ve vurgulamaktır. İnsan odaklı standartlara göre; esneklik, bisiklet kullanıcıları ve yayalar için güvenlik, sürdürülebilirlik, etkinlik ve verimlilik, hareketsizlikten dolayı ortaya çıkan hastalıkların azaltılması, memnuniyet, ekonomik gelişme ve turizm, üzerinde durularak tasarımı yapılmış bir yol ağı, trafiğin akışını sağlayacak düzenlenmiş yol bağlantıları ve sokakların altyapı problemlerinin çözülmesi hedeflenmiştir.

7.3.1.2 Kentsel tasarım rehberinin içeriği

Kentsel tasarım rehberinin içeriği ile ilgili kentsel planlama ve tasarımda karşılayacağı ve cevap verebileceği ihtiyaçlar aşağıda sıralanmıştır (Akay ve Diğerleri, 2012):

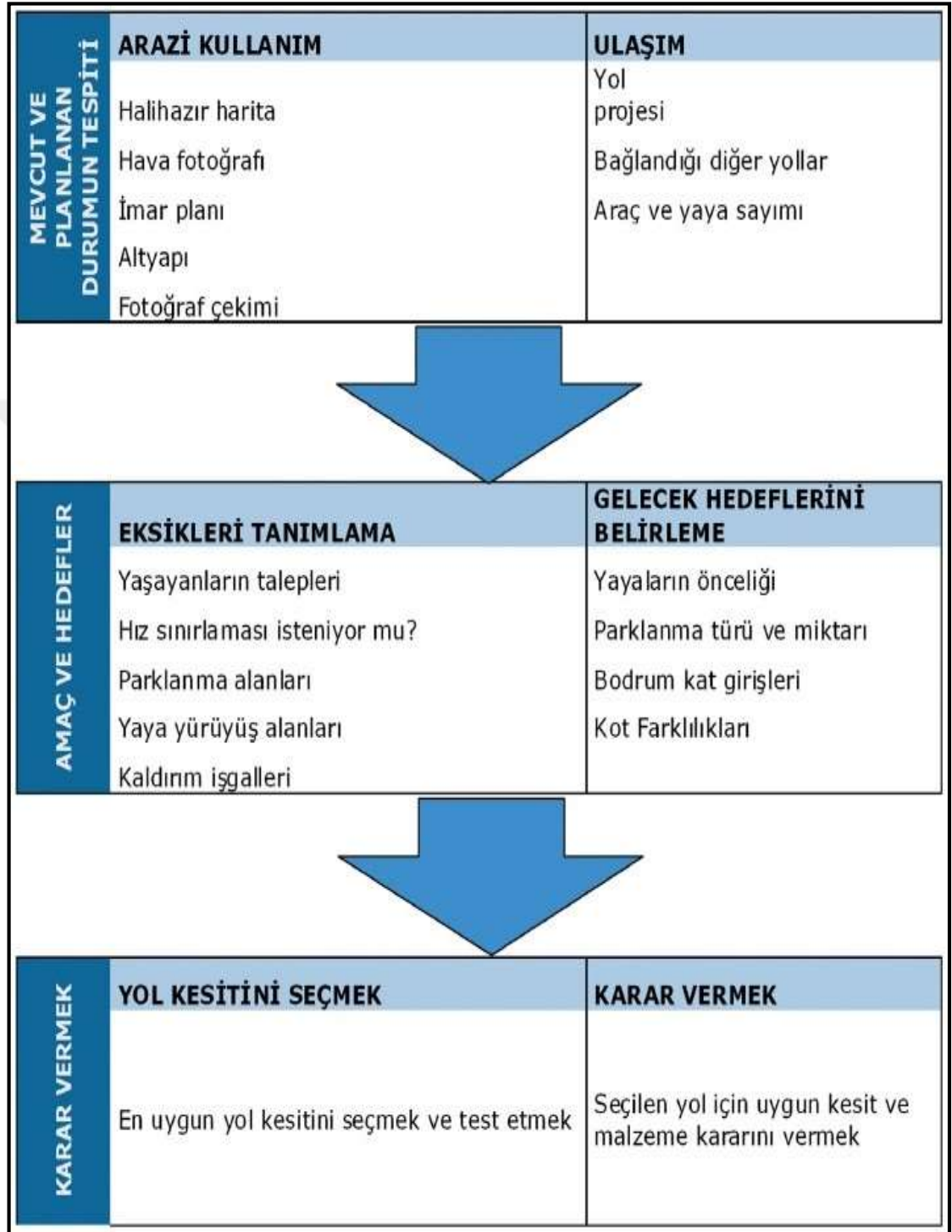
- Cadde ve sokakların standartlara uygun düzenlenmesi,
- Kent mobilyalarının standartlara uygun düzenlenmesi,
- Yayalara öncelik verilerek güvenli bir şekilde dolaşımlarının sağlanması,
- Yapılarda ve yeşil alanlarda peyzaj tasarımı prensiplerinin sağlanması,
- Engelli erişimi için güvenilir sirkülasyon ve standart çözümlerin sağlanması,
- Tarihi yarımadaanın kent kimliğini ortaya çıkarabilmek için mekân kalitesi vurgusunun öne çıkarılmasının sağlanması,
- Yolların düzenlenmesinde uzun vadeli çözümlerin sağlanması,
- Uygulama ve projelerin sürdürülebilir olması,
- Yapılacak işlerin tablo halinde birim fiyatlarının belirlenmesi,
- Niteliği belirlenmiş, önem taşıyan sokak ağlarından yayaların en iyi ve güvenilir şekilde yararlanabilmesi için kapasite ve niteliklerinin artırılması,
- Projelerin maliyet ve tasarım süreçlerinin kısaltılması,
- Motorlu taşıtların kullanım alanlarının standartlarının düzenlenmesidir.

7.3.1.3 Kentsel tasarım rehberi uygulama süreçleri

• Yol uygulamaları projelendirme süreçleri

Fatih kentsel tasarım rehberi çalışmasında düzenleme ihtiyacı duyulan yolların önce dokümantasyon çalışmaları yapıldıktan sonra, o günkü hâlihazır haritaları, uydu görüntüleri, 1/1000 uygulama imar planları, havadan çekilmiş fotoğrafları, alt yapı kurumları tarafından planlanmış altyapıya ait bilgiler, tüm kurumsal yapıların

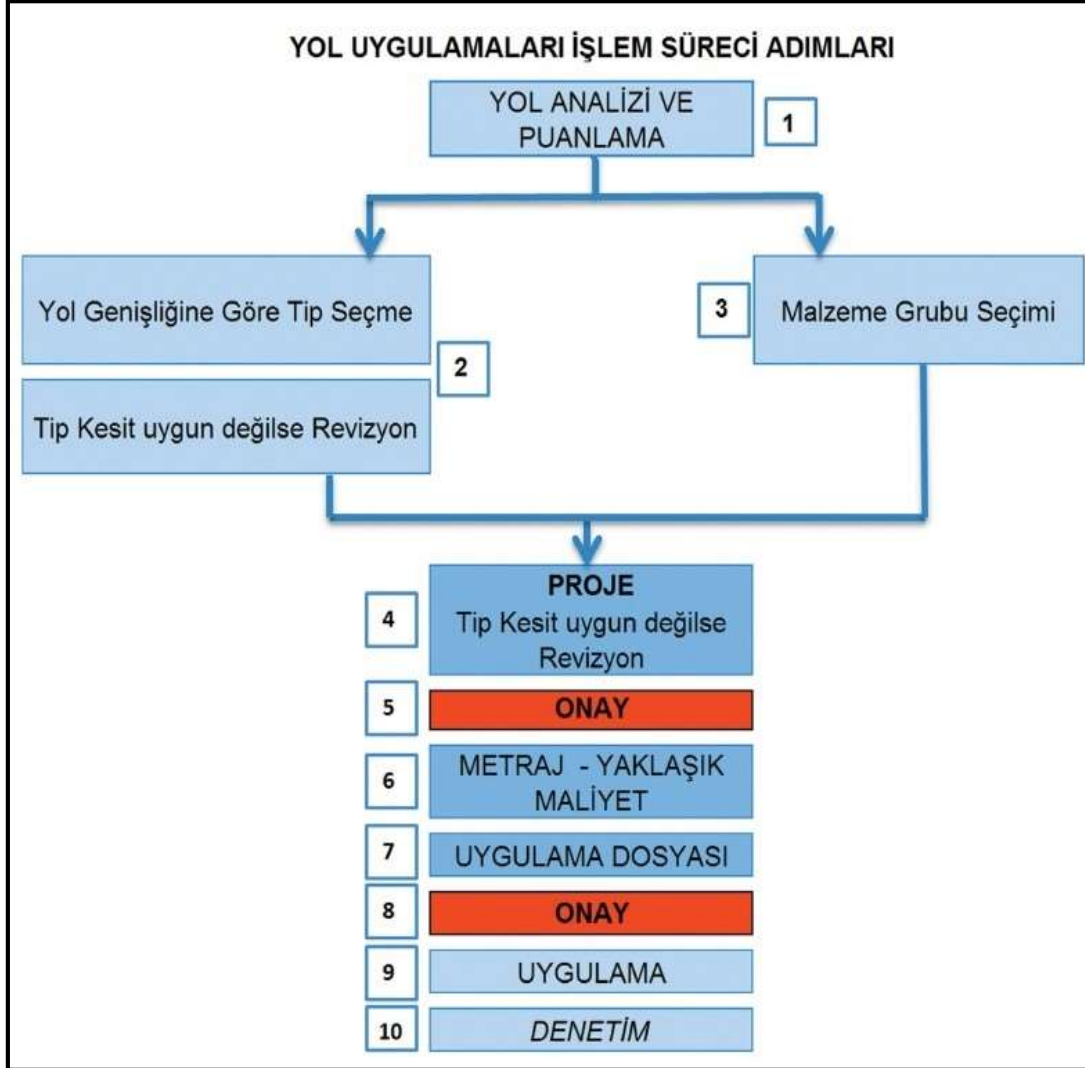
birbirleri ile çalışılmış olan ulaşım projeleri ve kararları üzerinde durulmuştur (Akay ve Diğerleri, 2012).

Şekil 7.3: Fatih kentsel tasarım rehberi uygulama süreçleri (Akay ve Diğerleri, 2012)

Kentin içinde düzenlenmesi gereken yolların bölgeleri belirtildikten sonra kullanılacak olan malzemenin de önemi büyüktür. Fatih Belediyesine bağlı Fen İşleri Müdürlüğü tarafından günümüzde kullanılmakta olan belirlenmiş bölgeler, kentsel tasarım rehberinin değerlendirmelerinde kullanılarak yol gösterici olması sağlanmıştır.

Bununla birlikte, 2003 tarihinde İstanbul büyükşehir belediyesi bünyesinde bulunan Eminönü ve Fatih İlçeleri Koruma Amaçlı İmar Planı Raporunda tanımlanan dört bölgenin, koruma bölgeleri olarak tanımlanan haritaları belirtilerek tasarım rehberine konu olan yolların yapılan analizlerinin ve puanlamalarının farklı değerler olarak değiştirildiği gözlemlenmektedir (Akay ve Diğerleri, 2012).

Şekil 7.4: Kentsel tasarım rehberi yol uygulamaları işlem süreçleri (Akay ve Diğerleri, 2012)

Şekil 7.4’de Fatih kentsel tasarım rehberi hazırlanma sürecinde yollar üzerinde yapılan analiz ve puanlamalarda yolların genişliğine, yapım aşamasında kullanılacak malzemelerin çeşidine ve seçimine dikkat edilmiş; tip kesit projeleri tasarıma uygun değil ise revizyona gidilerek tasarımın netleştirilmesi ve onaylanan projenin daha sonra yaklaşık maliyetleri ve metrajları çıkarılarak bir uygulama dosyası oluşturulmuştur. Tüm bu çalışmalardan sonra onaylanan proje, uygulanmak ve kurum tarafından denetlenmek üzere sonuca ulaştırılmaya çalışılmıştır (Akay ve Diğerleri, 2012).

YOL PROJELENDİRME SÜRECİ ADIMLARI

PROSEDÜR		Örnek	YOL UYGULAMALARI İŞLEM ZİNCİRİ	Çıktı
1	YOL ANALİZ VE PUANLAMA TABLOSU'nu doldur. (Tablo 1)		YOL ANALİZİ VE PUANLAMA	Ortalama Yol Genişliği, Bölge, Puan
2	TİP BELİRLEME TABLOSU'nda (Tablo 2), YOL ANALİZ VE PUANLAMA TABLOSU'ndan (Tablo 1) gelen Ortalama Yol Genişliğine karşılık gelen Tipi bul. Bu aşamada düzenlenecek yolun ölçülerini (araç yolu, yaya yolu) gösteren tip seçilecektir.	T.2.4	YOL GENİŞLİĞİNE GÖRE TİP SEÇME	Tip Plan ve Kesit
3	TİP GENİŞLİK STANDARTLARI KILAVUZ TABLOSU (Tablo 2a) yardımıyla tip kesit ölçülerini kesinleştir. Burada amaç, ortalama yol genişliğine uygun ve UYGULAMAYA ESAS KESİT'e ulaşmaktır.		PROJE Tip Kesit uygun değilse Revizyon	UYGULAMAYA ESAS KESİT
4	PUANLAMA / TİPOLOJİ tablosunda (Tablo 3), YOL ANALİZ VE PUANLAMA TABLOSU'ndan (Tablo 1) gelen puana göre uygun malzeme grubunu seç. (Tablo 3a)	M.1.2	Malzeme Grubu	Malzeme
5	Burada amaç, malzeme grubuna uygun tip kesiti seçip (M.1.2) yol genişliğine uygun ve UYGULAMAYA ESAS KESİT'e ulaşmaktır. TİP KESİT sayfasındaki DETAY kullanılacaktır. Uygun olmayan ölçüler, çıktı üzerinde el yazısıyla düzeltilecektir.		PROJE Tip Kesit uygun değilse Revizyon	
6	UYGUN KESİT VE MALZEME İÇİN ONAY AL		ONAY	
7	METRAJ - YAKLAŞIK MALİYET TABLOSU'nu (Tablo 5) doldur.		METRAJ - MALİYET	Maliyet
8	UYGULAMA DOSYASI hazırla. Uygulama birimine bir üstyazı ekinde; 1. TİP KESİT (veya revize edilmiş UYGULAMAYA ESAS KESİT) ve DETAY, 2. Malzeme listesi, 3. METRAJ - MALİYET TABLOSU gönder.		UYGULAMA DOSYASI	Proje Dosyası
9	Uygulama Dosyası için onay al. Varsa düzeltme yap.		ONAY	Onaylı Proje Dosyası
10	Uygulama Birimine gönder.		UYGULAMA	
	Uygulama sürecinde proje desteği, Geçici Kabul'de denetim. Asbuitt proje hazırlanması		DENETİM	Denetim Raporu

EK Tablo 1 : YOL ANALİZ VE PUANLAMA TABLOSU

Tablo 2 : TİP BELİRLEME TABLOSU

Tablo 2a : TİP GENİŞLİK STANDARTLARI KILAVUZ TABLOSU

Tablo 3 : PUANLAMA TİPOLOJİ TABLOSU

Tablo 3a : TİP / MALZEME TABLOSU

Tablo 4 : METRAJ - MALİYET TABLOSU

Şekil 7.5: Kentsel tasarım rehberi yol projelendirme süreci adımları (Akay ve Diğerleri, 2012)

Fatih kentsel tasarım rehberinde analiz ve puanlama tablolarının (Çizelge 7.1) doldurulması, tasarım sürecindeki ilk adımı oluşturmaktadır. Belirlenmiş alanlar için hazırlanması planlanan kentsel tasarım rehberi, çalışmanın gerçekleştirildiği bölgede gerekli görülen uygulamalara karar verirken, hangi bölgede ne tür uygulamalar yapılacağına dair kararı, söz konusu puanlama sistemini kullanarak belirlemektedir. Belirlenen puanların uygulama esnasında belirli bir standart oluşturması, kent içinde oluşan farklı bölgelere ait bütünselliğin teminini sağlayarak kaliteli ürünlerin ortaya çıkması sağlar.

Çizelge 7.1: Kentsel tasarım rehberi yol analiz ve puanlama tablosu (Akay ve Diğerleri, 2012)

TESPİTİ YAPAN:		
TARİH / SAAT:		
SOKAK / CADDE ADI		
UZUNLUĞU (m) (1/1000 Güncel Halihazır harita ve UİP'na bakılacak)		
GENİŞLİĞİ (m) (1/1000 Güncel Halihazır harita ve UİP'na bakılacak)	Minimum	
	Maximum	
	Ortalama	
HANGİ KORUMA BÖLGESİNDE (Koruma Bölgeleri Haritası'na bakılacak)	1-2 (2 PUAN)	
	3a-3b (0 PUAN)	
TESCİLLİ ANITSAL YAPI VAR MI (1/1000 UİP'na bakılacak)	VAR (2 PUAN)	
	YOK (0 PUAN)	
TESCİLLİ SMÖ VAR MI (1/1000 UİP'na bakılacak)	VAR (1 PUAN)	
	YOK (0 PUAN)	
ZEMİN KAT KULLANIMI (Sahada bakılacak)	TİCARET (1 PUAN)	
	KONUT (0 PUAN)	
DOĞALGAZ ABONELİĞİ ORANI (İGDAŞ'ın sayısal datasındaki abone binaların toplam bina sayısına oranı - Konut kullanımı yoksa bu kriter dikkate alınmayacaktır.)	%70'den fazla (1 PUAN)	
	%70'den az (-4 PUAN)	
ÇEKİM MERKEZİ VAR MI (Okul, Cami, Hastane vb. yaya yoğunluğu yaratan kullanımlar)	VAR (1 PUAN)	
	YOK (0 PUAN)	
YAYA YOĞUNLUĞU	ÇOK (2 PUAN)	
	ORTA (1 PUAN)	
	AZ (0 PUAN)	
		TOPLAM PUAN
ALTYAPI DURUM RAPORU (Yakın dönemde planan altyapı çalışması var ise uygulama altyapı çalışması sonrasına ertelenecek.)	KANALİZASYON	
	YAĞMURSUYU	
	İÇME SUYU	
	ELEKTRİK	
	TELEFON	
		KABLOLU TV
YEREL TALEPLER / ŞİKAYET / ANKET / KATILIM TOPLANTISI		
ŞEHİR MOBİLYALARI Mevcut mobilyaların yeterli olup olmadığı sahada tespit edilecek, ihtiyaçlar belirlenecek)		

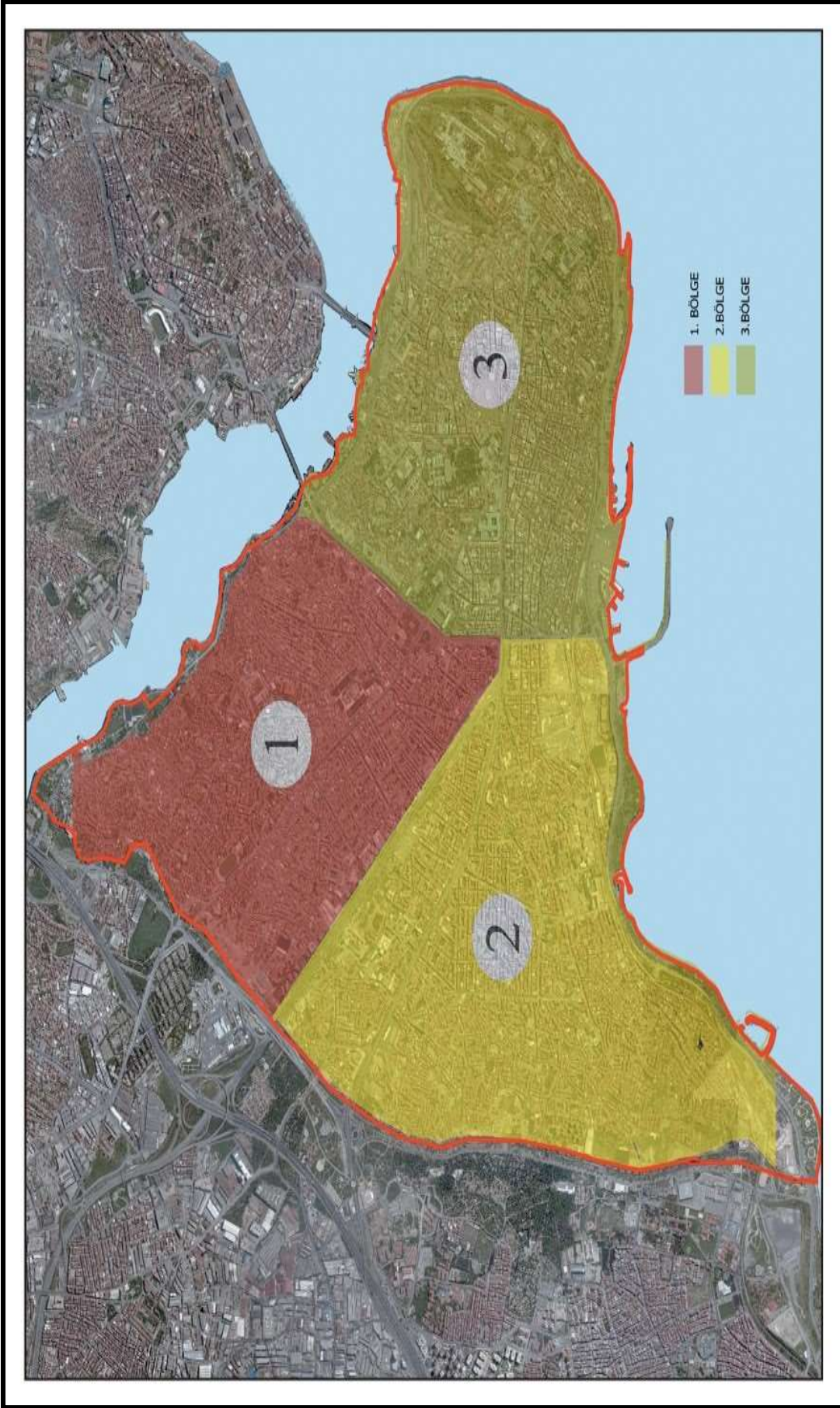
Çizelge 7.2’de Fatih kentsel tasarım rehberinde yolların mevcut genişlikleri ve uzunluklarının ölçülmesi için, uygulanan imar planları ve hali hazır haritalardan bilgiler alınmaktadır. Çizelge 7.3’de, yolların kimlik bilgilerine yer verilen birinci bölüm ve tarihi yarımada koruma altına alınan ve korunması gereken kültür varlıklarının bulunduğu ikinci bölüm bulunmaktadır. İkinci bölümde, tabloda gerekli bilgilerin doldurulması için Koruma Bölgeleri Haritaları’na ve uygulama imar planlarına bakılması gerekmektedir.

Çizelge 7.2: Kentsel tasarım rehberi tip belirleme tablosu (Akay ve Diğerleri, 2012)

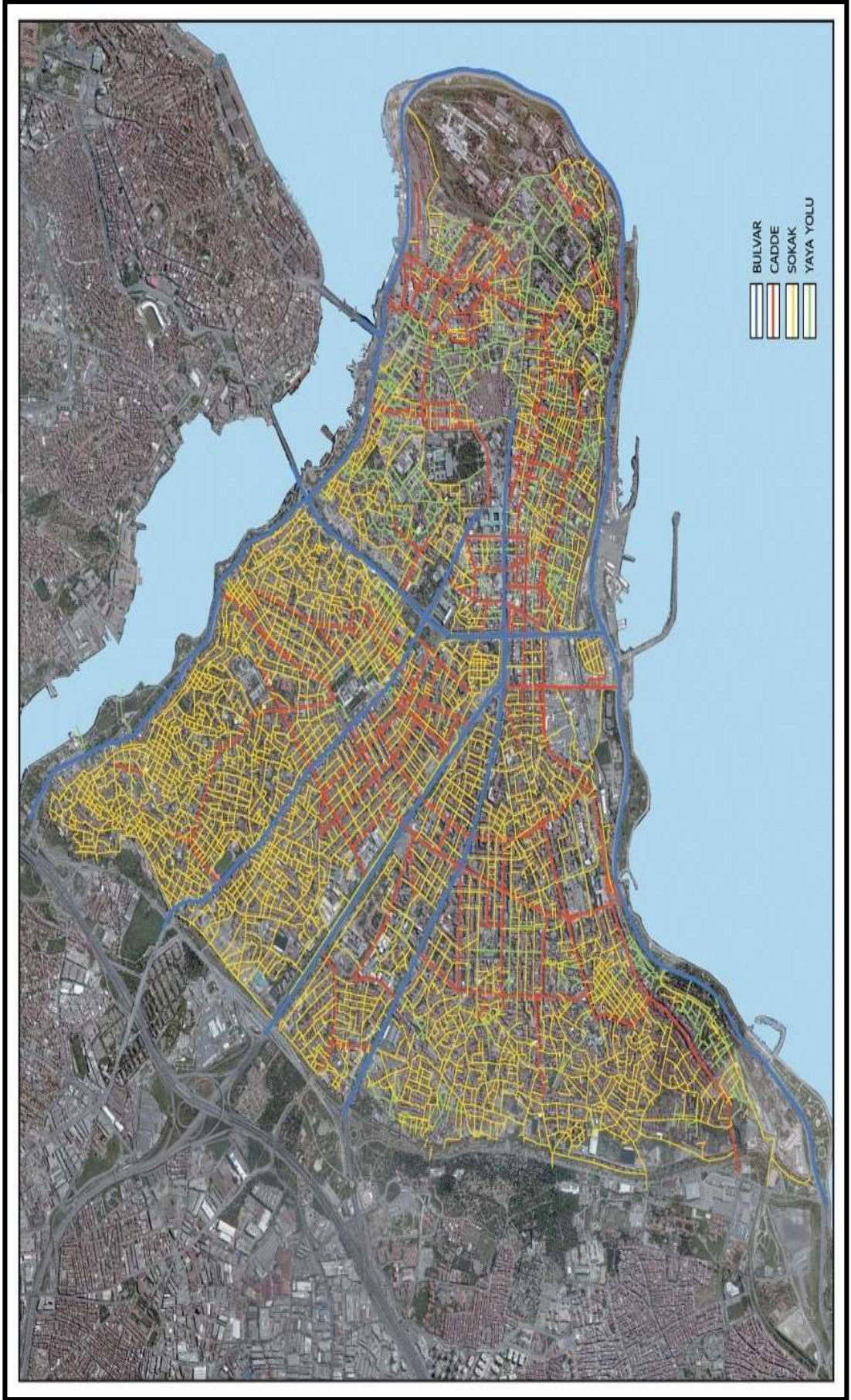
TİP GRUBU	TİP KODU	GENİŞLİK (METRE)	ÖRNEK ÇÖZÜM	ARAÇ YOLU ÖLÇÜLERİ	
T.1	Bulvarlar	Tip 1.1.	87	Vatan Caddesi	
		Tip 1.2.	50	Millet Caddesi	
		Tip 1.3.a	37	Sahil Yolu	
		Tip 1.3.b	20	Sahil Yolu	
		Tip 1.4.	30	Fevzipaşa Caddesi	
T.2	Caddeler	Tip 2.1.	20	Kızılelma Caddesi	2x2 bölünmüş
		Tip 2.2.	20	Laleli Caddesi(tekyön)	2+1park(6.5+4.5)
		Tip 2.3.	18	Fetibey Caddesi(tekyön)	2+1park(6.5+4.5)
		Tip 2.4.	15	Mesihpaşa Caddesi	2+1park(6.5+2.1)
		Tip 2.5.	12	Gedikpaşa Caddesi(tekyön)	1+1park(3.5+2.1)
		Tip 2.6.	12	Emin Sinan Hamamı Sk.	1 şerit (3.5)
		Tip 2.7.	12		2x1+1park
		Tip 2.8.	12		2x1
		Tip 2.9.	10	Vasıf Çınar Caddesi	
T.3	Sokaklar	Tip 3.1.	10	Draman Çeşme Sokağı	2x1(2x3.25)
		Tip 3.2.	10	Vidin Sokak	1+1park(3.5+2.1)
		Tip 3.3.	10		1şerit (3.5m)
		Tip 3.4.	9		1şerit (3.5m)
		Tip 3.5.	9		1+1park(3.5+1.8)
		Tip 3.6.	9	Keçeciler Caddesi	1+1(3.25+2.1)
		Tip 3.7.	8		1şerit (3.5m)
		Tip 3.8.	7		1şerit (3.5m)
		Tip 3.9.	6	Nikah Sokak	1şerit (3m)
T.4	Yaya Yolları	Tip 4.1.	6m+	Bali Paşa Sokak	
		Tip 4.2.	6m+		
		Tip 4.3.	6m-		
		Tip 4.4.	merdiven		

Çizelge 7.4: Kentsel tasarım rehberi tip malzeme tablosu(Akay ve Diğerleri, 2012)

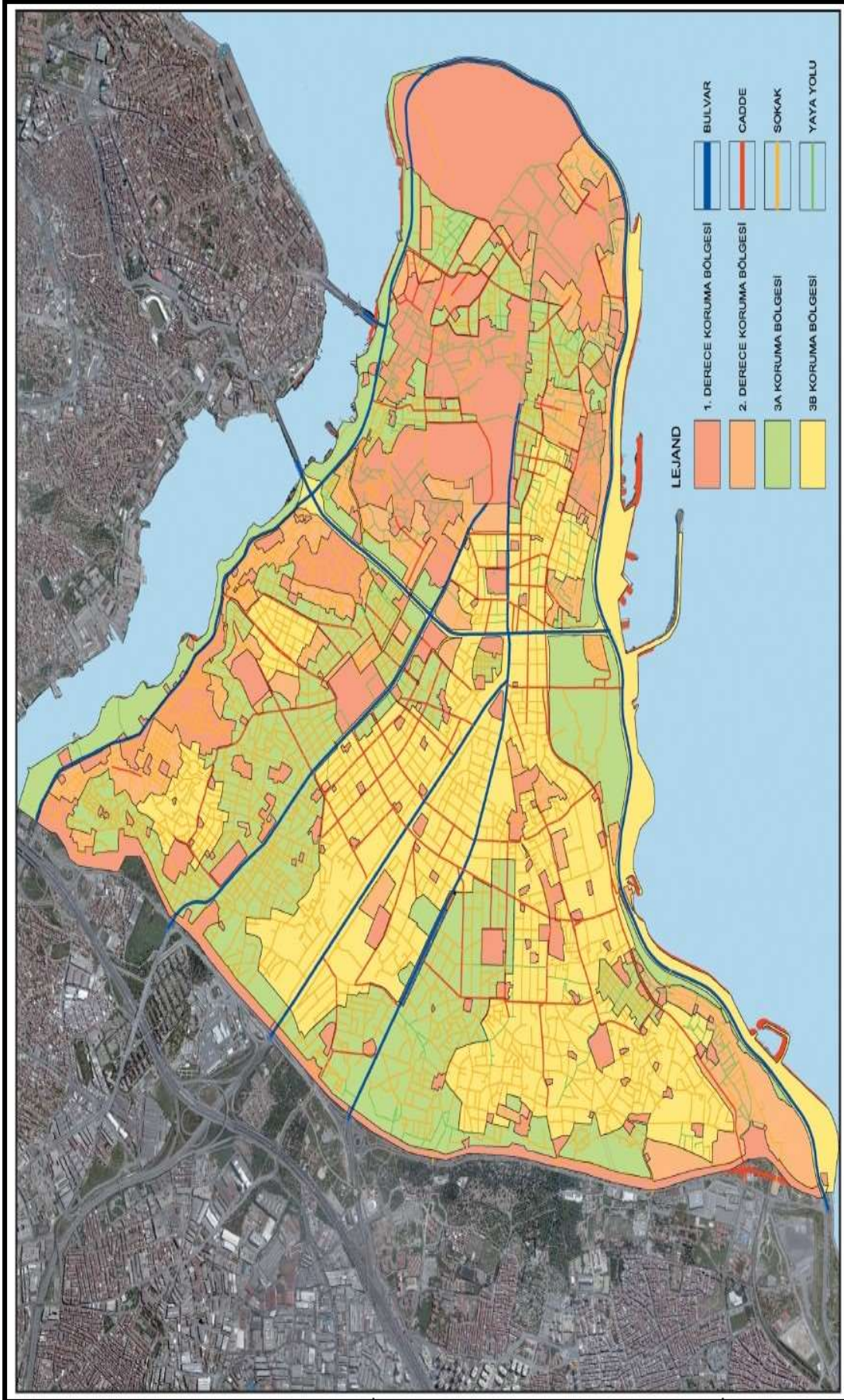
	FATİH (1 VE 2.BÖLGE)				EMİNÖNÜ (3. BOLGE)	
	BULVARLAR (20m +)	CADDELER (10m-20m)	SOKAKLAR (8m-10m)	YAYA YOLU VE MEYDANLAR	BULVARLAR (20m +)	CADDELER (10m-20m)
MALZEME TİPİ	M.1.1	M.1.2			M.1.3	M.1.3
ARAÇ YOLU	Asfalt	Asfalt			Asfalt	Asfalt
OTOBÜS DURAK VE OTOPARK CEPLERİ	Renkli beton parke	Renkli beton parke			Tanburlanmış Granit (20x10x6 cm)	Tanburlanmış Granit (20x10x6 cm)
REFÜJLER	Granit küp taş	Renkli beton parke			Granit küp taş	Granit küp taş
BORDÜR	Granit Pahlı Bordür (15x25x50 cm)	Granit Pahlı Bordür (15x25x50 cm)			Granit Pahlı Bordür (15x25x50 cm)	Granit Pahlı Bordür (15x25x50 cm)
TRETUVAR	Granit plak taş 30cmxserbest boyx4cm	Andezit plak taş 30xserbest boyx6cm			Tanburlanmış Granit Parke taşı (30x15x4cm)	Tanburlanmış Granit (30x15x4 cm)
BABA	Takım 2	Takım 2			Takım 1	Takım 1
ÇÖP KUTUSU	Takım 2	Takım 2			Takım 1	Takım 1
AĞAÇLANDIRMA	Yaya kaldırımının 2 m'den fazla olduğu yerlerde	Yaya kaldırımının 2 m'den fazla olduğu yerlerde			Yaya kaldırımının 2 m'den fazla olduğu yerlerde	Yaya kaldırımının 2 m'den fazla olduğu yerlerde
AYDINLATMA	8-12 mt. Yükseklikte Yol Aydınlatması	8-12 mt. Yükseklikte Yol Aydınlatması			8-12 mt. Yükseklikte Yol Aydınlatması	8-12 mt. Yükseklikte Yol Aydınlatması
DİĞER	Banklar ve çiçeklikler	Banklar ve çiçeklikler			Banklar ve çiçeklikler	Banklar ve çiçeklikler
MALZEME TİPİ			M.3.1	M.3.2		
ARAÇ YOLU / (BELİRLİ SAATLERDE ARAÇ GİRECEK YAYA YOLU)			Bazalt-Granit-Mermer küp taş (8x10x10 cm)	Bazalt-Granit-Mermer küp taş (8x10x10 cm)		
OTOBÜS DURAK VE OTOPARK CEPLERİ			Bazalt-Granit-Mermer küp taş (8x10x10 cm)			
BORDÜR			Beton Bordür (12x15x30x70 cm)	Granit Pahlı Bordür (15x25x50 cm)		
TRETUVAR			Beton plak taşı (8x20x20 cm)			
BABA			Takım 1	Takım 1		
ÇÖP KUTUSU			Takım 1	Takım 1		
AĞAÇLANDIRMA			Yaya kaldırımının 2 m'den fazla olduğu yerlerde	Yaya kaldırımının 2 m'den fazla olduğu yerlerde		
AYDINLATMA			8-12 mt. Yükseklikte Yol Aydınlatması	8-12 mt. Yükseklikte Yol Aydınlatması		
MALZEME TİPİ			M.4.1	M.4.2		
ARAÇ YOLU / (BELİRLİ SAATLERDE ARAÇ GİRECEK YAYA YOLU)			Beton parke taşı (8x10x20 cm)	Beton parke taşı (8x10x20 cm)		
OTOBÜS DURAK VE OTOPARK CEPLERİ			Beton parke taşı (8x10x10)			
BORDÜR			Beton Bordür (15x25x50 cm)	Beton Bordür (15x25x50 cm)		
TRETUVAR			Beton plak taşı (8x20x20 cm)			
BABA			Takım 2	Takım 2		
ÇÖP KUTUSU			Takım 2	Takım 2		
AĞAÇLANDIRMA			Yaya kaldırımının 2 m'den fazla olduğu yerlerde	Yaya kaldırımının 2 m'den fazla olduğu yerlerde		
AYDINLATMA			8-12 mt. Yükseklikte Yol Aydınlatması	8-12 mt. Yükseklikte Yol Aydınlatması		

Şekil 7.6: Uygulamaya esas alt bölgeler haritası ve yol tipleri haritası (Akay ve Diğerleri, 2012)

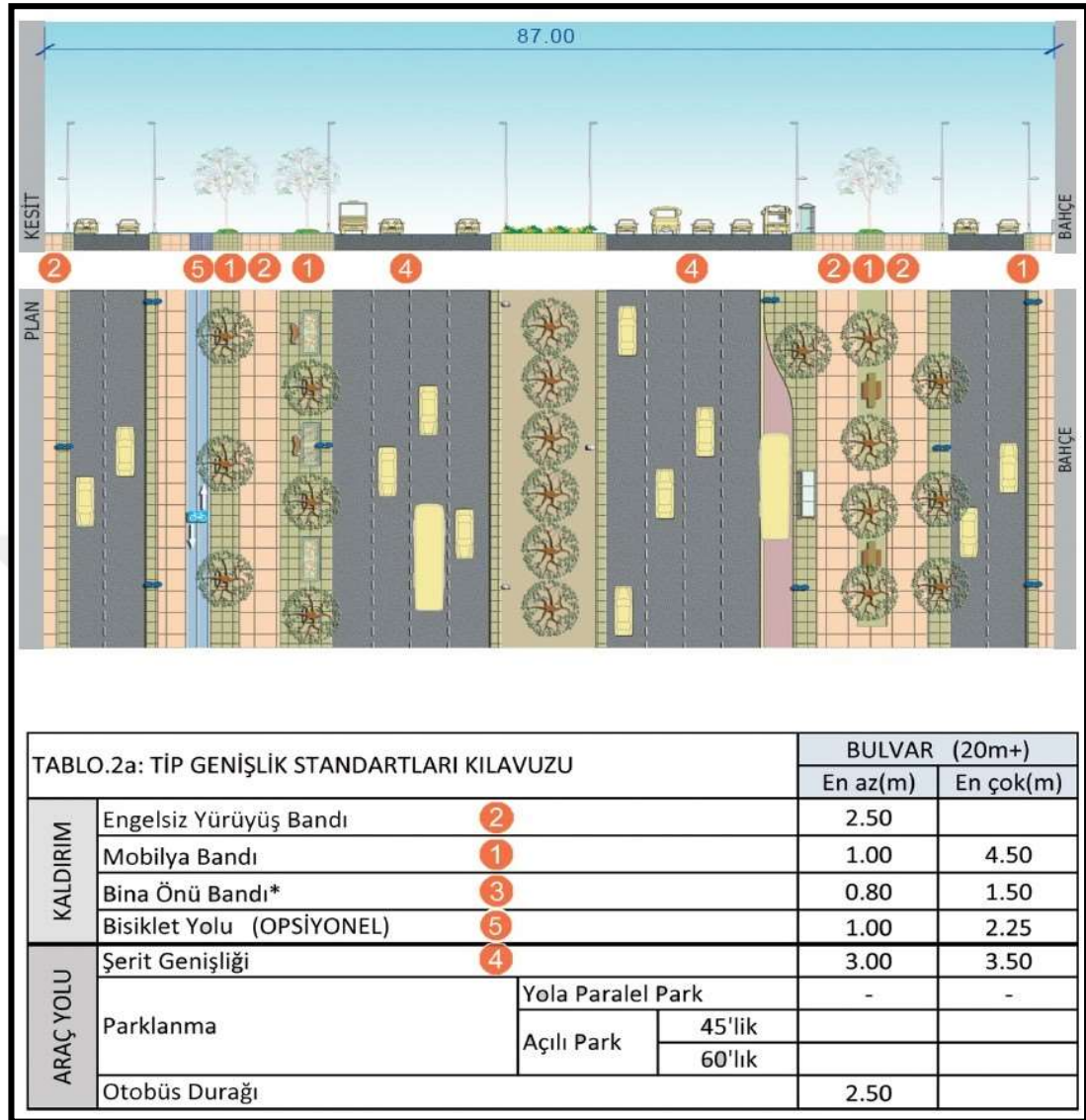

Şekil 7.7: Uygulamaya esas alt bölgeler haritası ve yol tipleri haritası (Akay ve Diğerleri, 2012)

Şekil 7.8: Örnek alanlar haritası ve koruma bölgeleri haritası (Akay ve Diğerleri, 2012)

- Araç ve yaya yollarına ait tip çözümler

Şekil 7.9: Bulvarlarda bulunan yolların tip plan ve kesitleri (Akay ve Diğerleri, 2012)

Fatih kentsel tasarım rehberi, kent içindeki bulunan Vatan Caddesi, Millet Caddesi, Atatürk Bulvarı, Fevzi Paşa Caddesi ve bu caddenin devamı olan Macar Kardeşler Caddesi ile Şehzadebaşı Caddesi ve Sahil yolları bulvar içinde yer almıştır. Bu gruptaki cadde ve bulvarlar için tip kesitler, standartlar ve malzeme alternatifleri rehberde belirlendiği halde, tip kesitlerle uygulama yapılmayıp, yolun tamamı için yapılacak etüt ve rehberin kılavuzluğunda hazırlanacak kentsel tasarım projeleri ile uygulama yapılmalıdır. Bu gruba, 10-20 metre arasında genişliğe sahip, üzerinde konut dışı fonksiyonların yoğunluk kazandığı arterler dâhil edilmiştir. Bu gruptaki başlıca caddeler; Akdeniz Caddesi, Akşemsettin Caddesi, Kızılelma Caddesi, Kocamustafa Paşa Caddesi, Draman Caddesi ve Türkeli Caddesi'dir (Akay ve Diğerleri, 2012).

7.3.2 Gaziosmanpaşa Belediyesi kentsel tasarım rehberi¹³

Gaziosmanpaşa Belediyesi tarafından EMİ-AYDOĞDU-BELDE Müşterek Adi İş Ortaklığı ile kentte yeni yapılacak uygulamalar için yol gösterici, yönlendirici ve bütünlük ile birlikte sürdürülebilir bir şekilde çevreye zarar vermeyen, tasarruflu ve enerji verimliliğinin daha yüksek olduğu ve kent içinde yaşayanlara sağlıklı ve temiz yaşam alanlarının ortaya çıkarılmak istendiği bir rehber hazırlanmıştır.

7.3.2.1 Amaç ve hedefler

İstanbul'un nüfusu yoğun ilçelerinden Gaziosmanpaşa Belediyesinin “şehirde dönüşüm, yaşamda gelişim” sloganıyla hazırladığı kentsel tasarım rehberi, kentteki dokunun birbirleri ile uyum ve bütünlük içinde ortaya çıkarılmasını sağlamıştır. Rehber, bu başarısı ile LEED (Amerikan Yeşil Binalar Konseyi) standartlarını sağlamıştır. Hazırlanan rehber ile kent içinde bulunan kamusal alanların, yeşil alanların, yolların, çocuk oyun alanlarının, spor alanlarının, parkların, altyapıların, üstyapıların, kent mobilyalarının ve meydanların belli standartlar getirilerek uygulamada bütünlük sağlanması istenmektedir. Uygulama süreçlerinde ortaya çıkacak sorunlara yol gösterici ve problem çözücü yaklaşımda bulunmak için hazırlanan bu kentsel tasarım rehberi, kent estetiği ve şehirleşme hedeflerini yakalamak için hazırlanmıştır.

7.3.2.2 Kentsel tasarım rehberinin içeriği

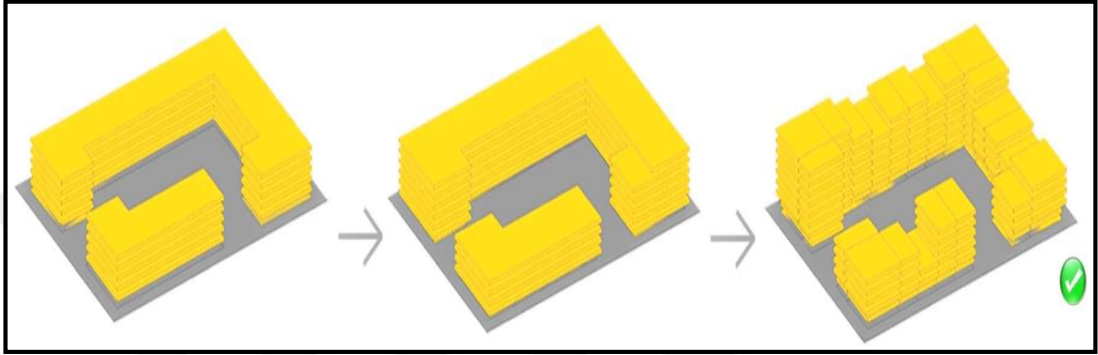
Gaziosmanpaşa Kentsel Tasarım Rehberi'nin içeriğinde çevresel tasarım ilkeleri ve yapısal tasarım ilkeleri ile birlikte karma kullanım ve yaşayan şehir ilkeleri üzerinde durulmuş ve alt başlıklar altında açıklanmıştır.

7.3.2.3 Çevresel tasarım ilkeleri aşamaları

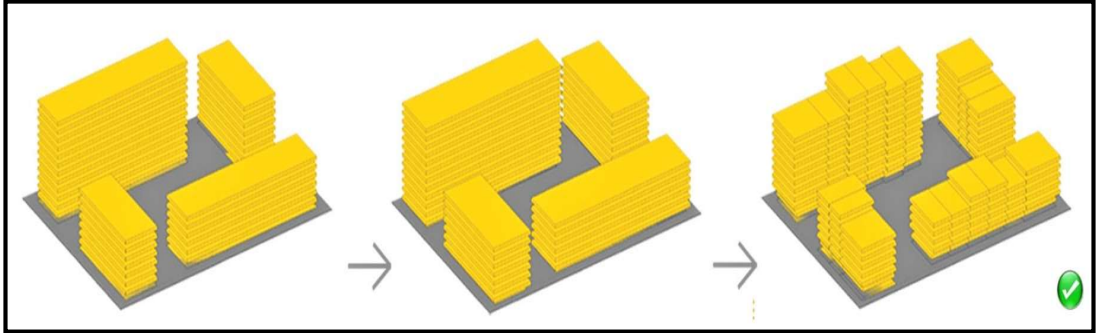
Yapı adası oluşum aşamaları: Kent içinde yapılacak olan yapılarda emsal hesabın yüksek olduğu adalarda, yapıların taban oturumlarının azaltılarak kat yüksekliklerinin fazlalaştırılması ve farklı kat adetleri oluşturularak silüet etkisinin öne çıkarılması hedeflenmiştir. Yapı adasının ortasında şekil 7.10'da görüldüğü gibi havasız, karanlık ve kullanılması sıkıntılı ortak alanların oluşmaması amacıyla farklı biçimlerde giriş ve çıkışların oluşturulması sağlanmıştır. Yapı adalarında emsal hesaplarının tümünü kullanmak için taban alanının genişletilmesinin yerine şekil 7.11'de görüldüğü gibi

¹³ Gaziosmanpaşa Belediyesi Kentsel Tasarım Rehberi'ne ilişkin bu bölüm Gaziosmanpaşa Belediyesi tarafından Emi-Aydoğdu-Belde Müşterek Adi İş Ortaklığı firmasına hazırlanmıştır, İstanbul, 2015.

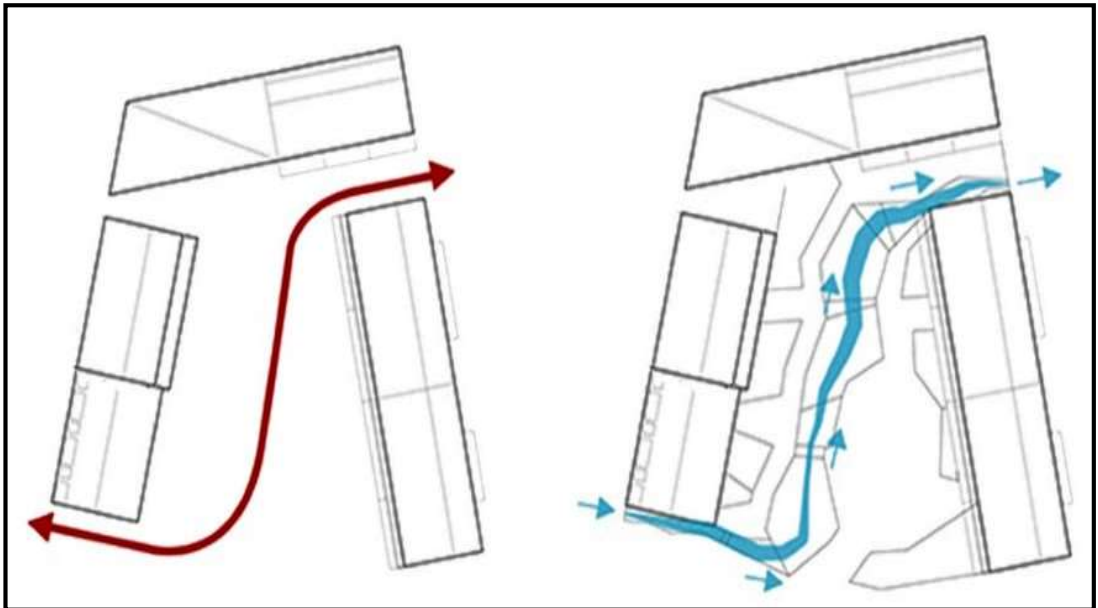
blok kırılmalarının fazla olduğu alanların kat yüksekliklerinin artırılması düşünülmüştür. Şekil 7.12’de görüldüğü gibi yapı adalarında yürünebilir özelliğin destekleneceği özel alanların ve kamusal alanların geçişlerine de izin verilecek şekilde düzenlenmenin yapılması ve çevresinin de duvarlarla örülmesi gerekmektedir. Bununla birlikte, yaya sirkülasyonunda aksaklıklar yaşanmaması amacıyla oluşturulan yapı adalarının merkezlerinden geçiş ve bağlantıların oluşturulması gerekmektedir (Kutalmış ve Diğerleri, 2015).

Şekil 7.10: Giriş ve çıkışların oluşturulduğu yapı adaları (Kutalmış ve Diğerleri, 2015)

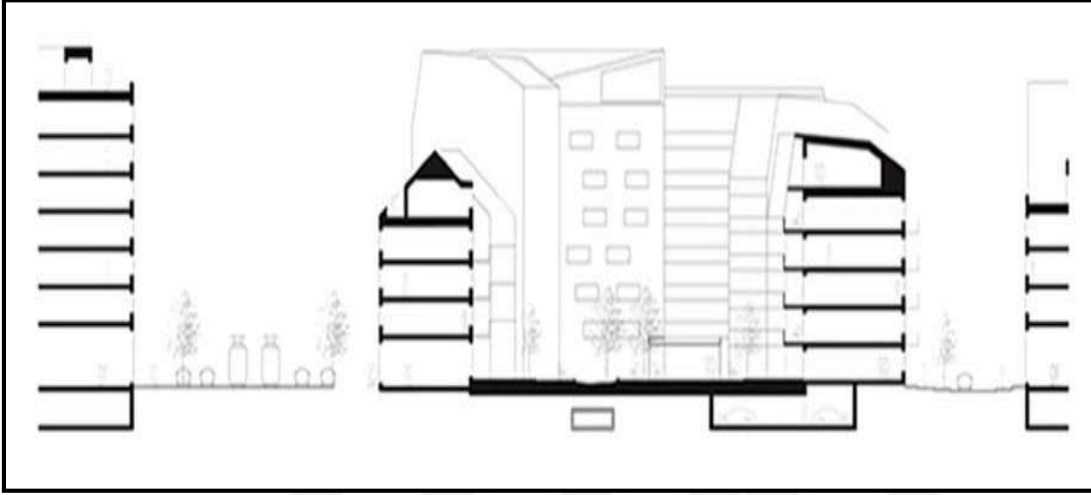

Şekil 7.11: Giriş ve çıkışların oluşturulduğu yapı adaları (Kutalmış ve Diğerleri, 2015)

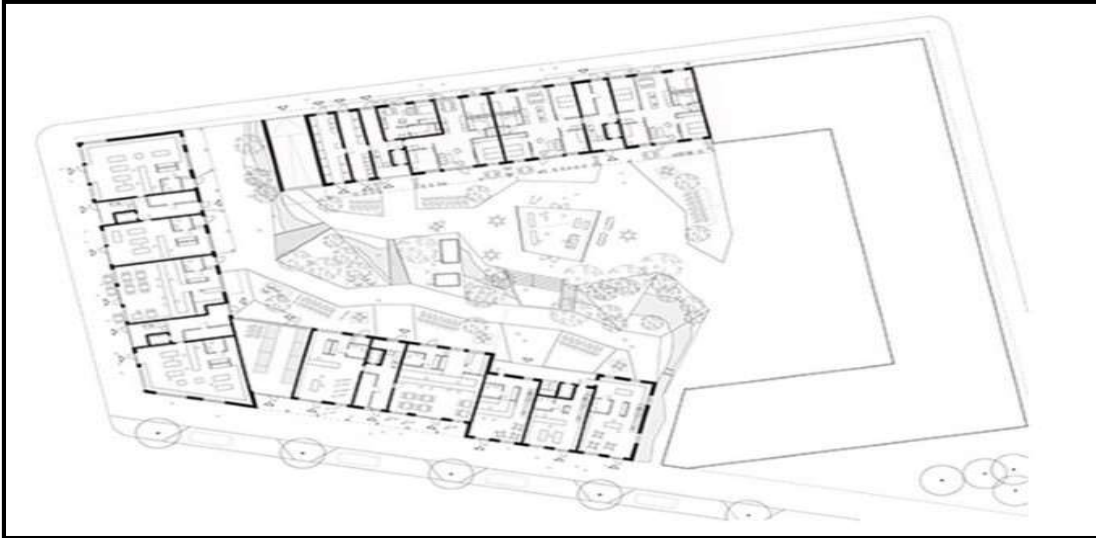
Şekil 7.12: Geçirgenliğin oluşturulduğu yapı adaları (Kutalmış ve Diğerleri, 2015)

Oluşturulan yapı adalarının merkezlerinde özel alanlar ve kamusal alanların düzenli bir şekilde oluşturulduğu güvenilir ve işlevselliğin öne çıkarıldığı bir denge sağlanmalıdır. Tüm alanlarda ticaret ve özel ya da kamusal aktivitelere ayrılan farklı sokak dokularının ortaya çıkarılması ile birlikte, aktif cephelerin de içinde olduğu, genellikle sokak yönüne bakan dükkânların oluşumunun sağlanması ön plana çıkarılmalıdır (Kutalmış ve Diğerleri, 2015).

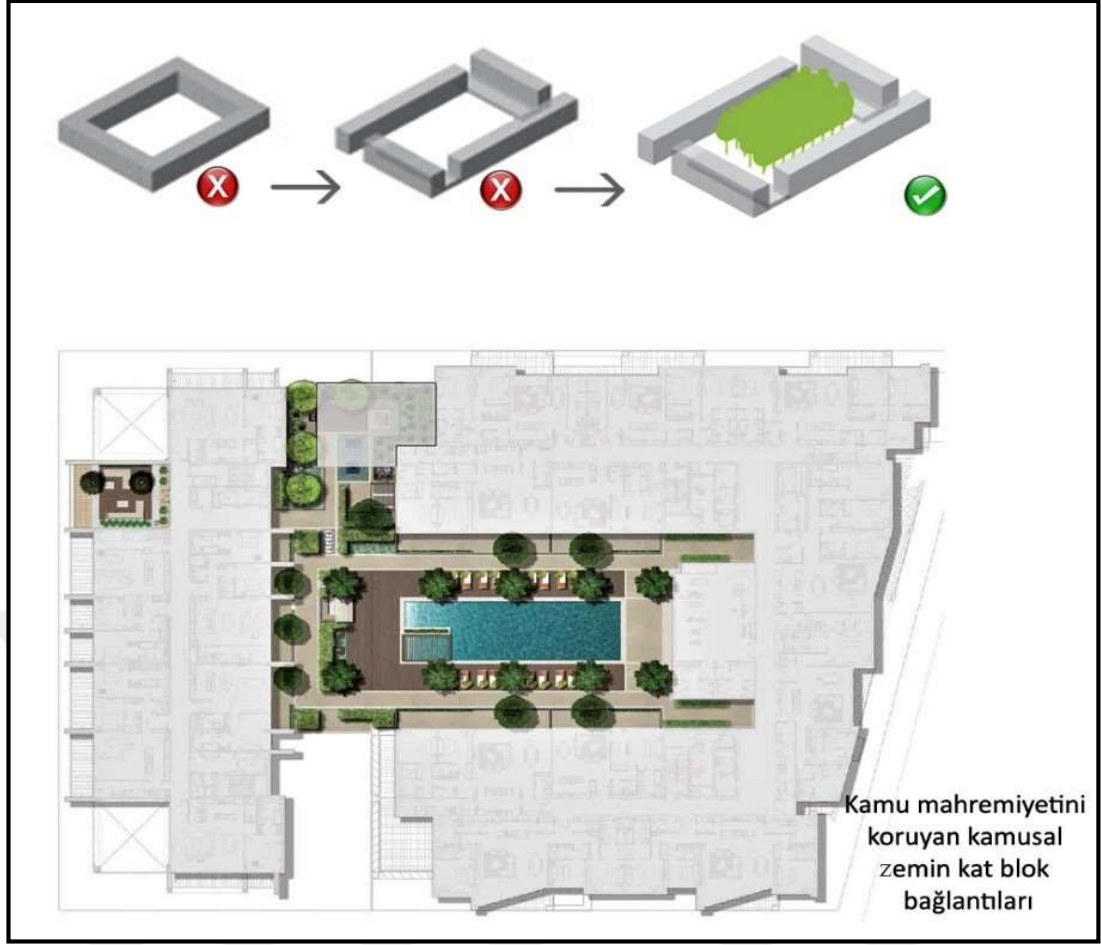
Şekil 7.13: Yapı adalarında oluşturulan silüet (Kutalmış ve Diğerleri, 2015)

Oluşturulan yapı adalarında şekil 7.13’de görüldüğü gibi birbirleri ile uyumlu olan binaların ortaya çıkaracağı silüet ve dokunun önemi ortaya konulmuştur.

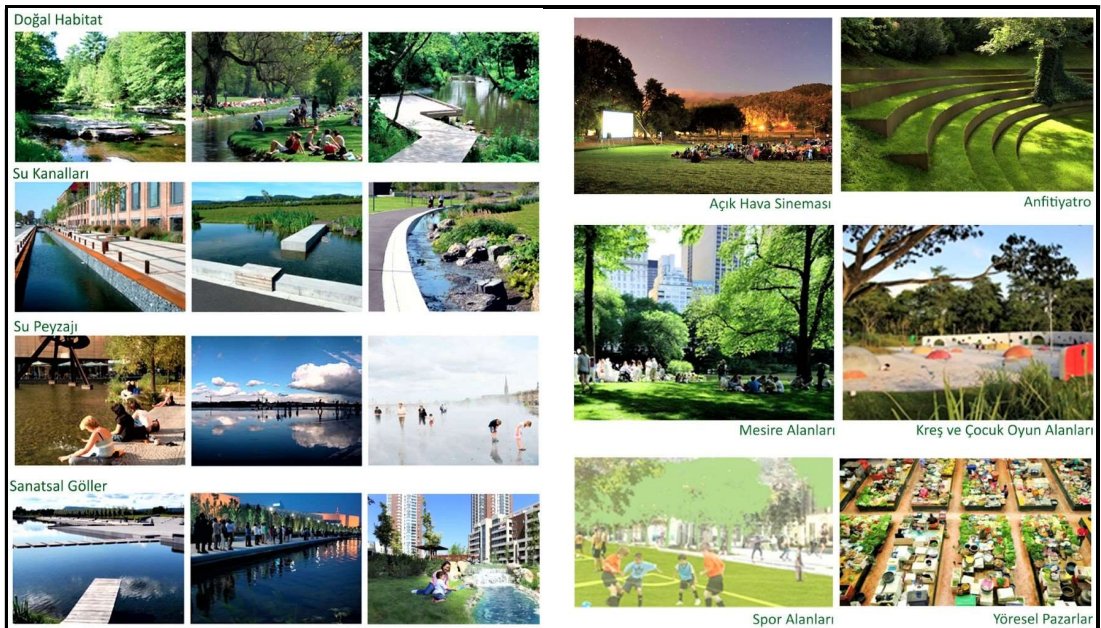
Şekil 7.14: Ada merkezlerinde oluşturulan güvenli alanlar (Kutalmış ve Diğerleri, 2015)

Ayrıca şekil 7.14’de görüldüğü gibi oluşturulan ada merkezlerinde güvenli alanların oluşturulması amacıyla özel alanlar ile kamusal alan dengesi sağlanmıştır. Oluşturulan yapı adalarında şekil 7.15’de de görüldüğü gibi yaya aksları sayesinde merkeze olan erişimin kolaylaştırılmasıyla komşuluk kavramının öne çıkarılmasına çalışılmıştır.

Şekil 7.15: Ada merkezlerinde yeşil alanlar ve komşuluk ilişkileri (Kutalmış ve Diğerleri, 2015)

Vadi parkları: Şekil 7.16’da görüldüğü gibi kapalı ve açık spor alanları, göletler, kreşler, çocuk oyun alanları, sanatsal göller, su peyzajı, açık hava sineması vb. gibi sosyo-kültürel alanların oluşturulması sağlanmaktadır (Kutalmış ve Diğerleri, 2015).

Şekil 7.16: Kentte oluşturulacak vadi parkları (Kutalmış ve Diğerleri, 2015)

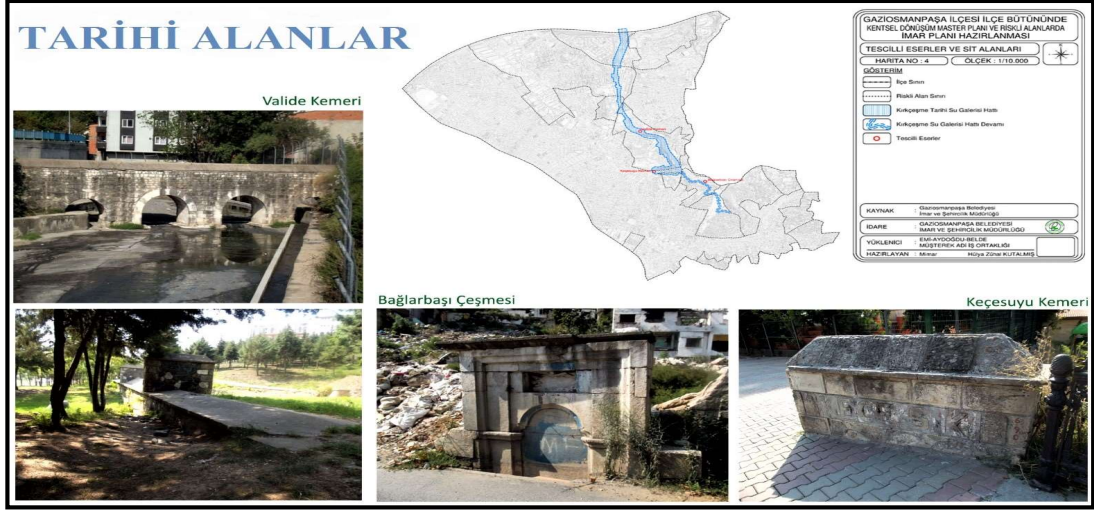

Şekil 7.17: Kente oluşturulacak vadi parkı haritası (Kutalmış ve Diğerleri, 2015)

Şekil 7.17’de görüldüğü gibi kente kuzey yönünden güney yönüne doğru devam eden vadinin tarihi kemer ve çeşmelerinin korunmasına özen gösterilerek meydana çıkarılması hedeflenen, kültürel, sosyal ve sportif alanların öne çıktığı vadi parklar tasarlanmaktadır. Vadi Parklarında oluşturulacak biyolojik göletlerle hiçbir şekilde kimyasal madde kullanımı olmadan suyun bitki, bakteri ve özel filtreleme sistemleri kullanılarak temizlenmesi planlanmıştır. Bununla birlikte, tercih edilirse oksijen üretebilen çakılların, bitkilerin, kayaların vb. gibi yardımcı elemanların kullanılması sağlanmaktadır. Ayrıca, biyolojik göletlerle birlikte biyolojik havuzların ve dekoratif göletlerin de kullanılması planlanmaktadır (Kutalmış ve Diğerleri, 2015).

Tarihi mekânların korunarak yaşatılmasını sağlamak:

Şekil 7.18’de görüldüğü gibi kent içinde Kırkçeşme Suları Ana Hattı üzerinde bulunan tarihi kemerlerin ve çeşmelerin bulunduğu tarihi yapıların yenileme çalışmaları yapılarak korunması ve yaşam alanı içinde varlıklarının sürdürülmesi hedeflenmektedir (Kutalmış ve Diğerleri, 2015).

Şekil 7.18: Kentte bulunan tarihi mekânlar (Kutalmış ve Diğerleri, 2015)

Kent parkları ve meydanların oluşumunu sağlamak:

Şekil 7.19: Kent parkları ve meydanlar (Kutalmış ve Diğerleri, 2015)

Her yaş grubundan ve engelliler tarafından da kullanılması için aktif ve pasif rekreasyonların oluşturulduğu, 30 ve 60 dakikalık periyotlarla bir yürüyüş mesafesinin içerisinde bulunan, komşu ilçelere ve kent içinde bulunan bireylere hitap eden, aktif bir şekilde kullanılması öngörülen yeşil alanlar olarak kent parklarının düzenlenmesi istenmektedir. Alt merkezler olarak planlanan alanların yakınında bulunan ve diğer yeşil özellikleri de bünyesinde barındıran kent parkları ve meydanların oluşturulmasının amacı, kentin imaj ve algısının öne çıkarılmasını sağlamaktır. Yaşayanların yürüyerek ve kolayca ulaşabilecekleri meydanların tasarlanması planlanmaktadır (Kutalmış ve Diğerleri, 2015).

Şekil 7.20: Kent parkları ve meydanlar (Kutalmış ve Diğerleri, 2015)

Parkların bulunduğu alanlar ve çevresi, sadece doğa ile ilişkili olan alanlar değil, aynı zamanda kültürel ve sosyal alışverişlerin yapılabileceği alanların olması ile spor alanlarının ve özel oyun alanlarının bulunmadığı bölgelerde nitelikleri farklı olan fonksiyonlarla kullanımına olanak sağlanan parkların olması ve meydan parkları oluşturulması düşünülmektedir. Söz konusu parklara ulaşımın rahat ve kolay olması ile yakın çevre bağlantısının bulunması amacıyla mahalle parklarının içinde bulunduğu bölgeye ait en uzak mesafenin 15 dakikalık süreçte olması planlanmıştır. Parklarda güvenliğin öneminin öne çıkarılması için devamlı canlı tutulan ve yaşayanlar tarafından fazlaca ziyaret edilip boş bırakılmayan aktivitelerin olması ve çeşitli elemanlar kullanılarak park içinde gölgelikler, yağmurdan korunma alanları ve serin alanların oluşturulması planlanmıştır (Kutalmış ve Diğerleri, 2015).

Rehberde hazırlanan kent mobilyaları başlıkları ise (Kutalmış ve Diğerleri, 2015);

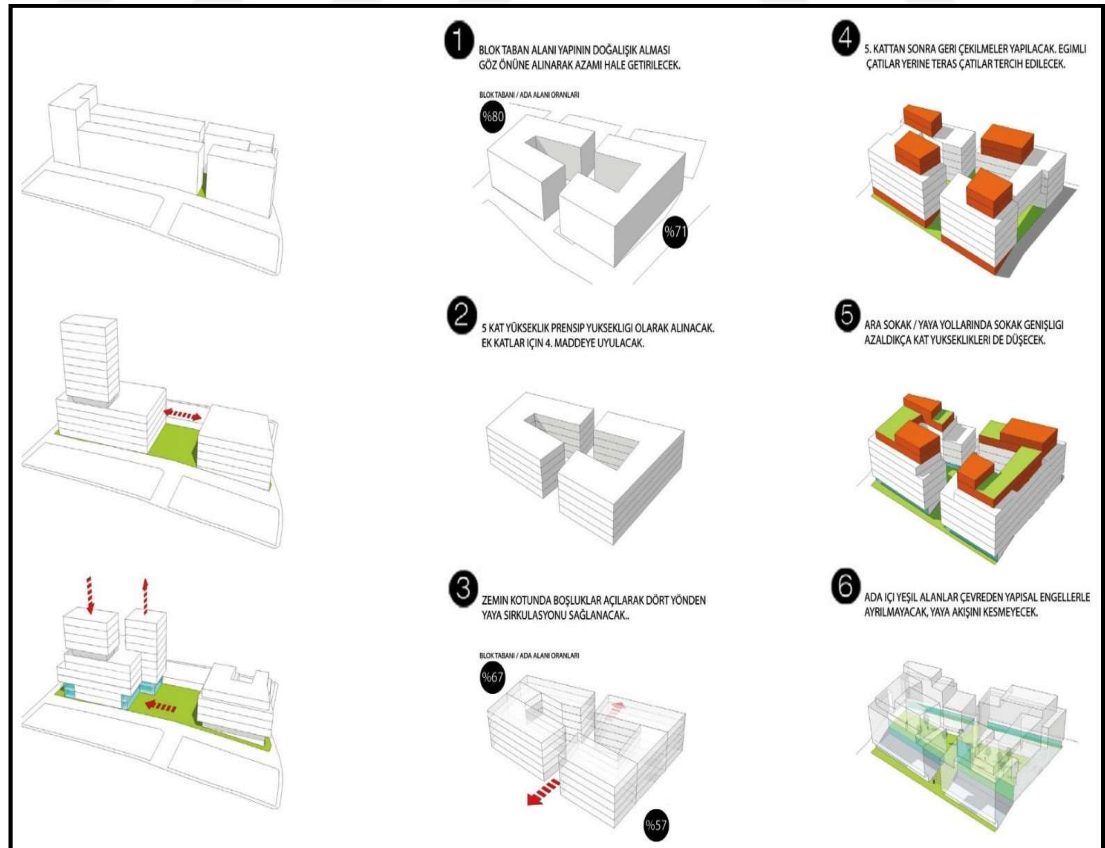
- Oturma üniteleri,
- Açık otoparklar için kararlaştırılan zemin döşemesi,
- Yaya yolları ve park alanları için kararlaştırılan zemin döşemeleri,
- Açık otoparklarda kullanılan zemin çizgisi amaçlı döşeme taşı,
- Kent içinde bulunan sokak aydınlatmaları,
- Kent içinde bulunan meydan aydınlatmaları,

- Gölgelekler,
- Mazgallar,
- Engellilerin kullanıma uygun kent mobilyaları,
- Kent içinde bulunan çöp toplama sistemleri,
- Bina içlerinde kullanılan çöp toplama sistemleri,
- Yaya kaldırımlarında planlanan ağaçlandırma sistemi,
- Yeşil caddeler,
- Patikalar,
- Yeşil çatı ve oluşturulan teras alanları olarak belirlenmiştir.

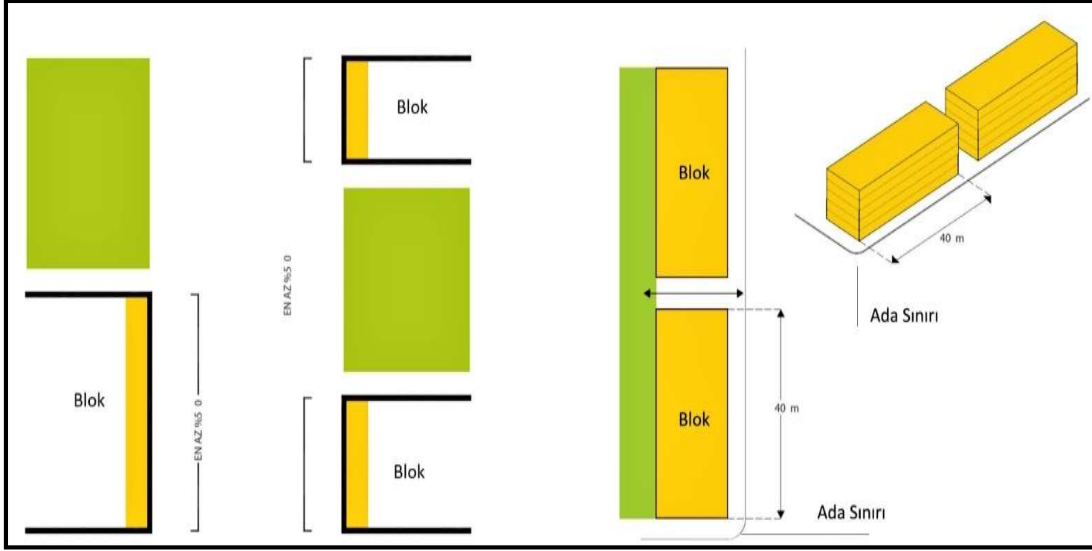
Gaziosmanpaşa kentsel tasarım rehberinde çevresel tasarım ilkeleri aşamalarının devamında; kent içi ulaşım ve park alanları, kaldırımlar ve yaya yolları başlıkları altındaki konularla ilgili de çalışmaların yapılması planlanmıştır.

7.3.2.4 Yapısal tasarım ilkeleri aşamaları

Bina kırılmaları: Yapısal tasarım ilkelerinde blok kırılmaları ile avlu ile sokak ilişkisinin oluşturulması için geçişler ve 40 metre uzunluğu geçen iki blok arasında boşluk bırakılarak geçiş alanlarının oluşturulması düşünülmektedir.

Şekil 7.21: Yapısal tasarım ilkeleri blok tipleri (Kutalmış ve Diğerleri, 2015)

Şekil 7.22: Yapısal tasarım ilkeleri blok kırılmaları (Kutalmış ve Diğerleri, 2015)

Blok tipleri:

Bina tipolojisi:

Şekil 7.23: Yapısal tasarım ilkeleri bina tipolojisi (Kutalmış ve Diğerleri, 2015)

Yapısal tasarım ilkeleri aşamaları başlığı altında (Kutalmış ve Diğerleri, 2015);

- Bina oturumları,
- Binaların giriş ve çıkışları,
- Cepheler, pencere ve balkonlar,
- Kuranglezler ve arkadlar konuları da yapısal tasarım ilkeleri başlığı altında oluşturulmuştur (Kutalmış ve Diğerleri, 2015).

7.4 Bölüm Sonucu

Bu bölümde, İstanbul kentsel tasarım rehberi oluşturma girişimine değinilmiştir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından “Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin Madde 30/7 ve İmar Kanununun 8/ğ Köy/Kırsal Tasarım” rehberindeki ilgili hükümlere göre hazırlanan rehber, esasını anayasamızın 56. Maddesinde belirtilen “herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkında sahiptir” ilkesinden almıştır. Rehberin etkinlik düzeyinin kentli nüfusun yaşam kalitelerini yükseltmek, güvenilir, sağlıklı ve sürdürülebilir bir metropoliten kent yaratmak amaçlı olduğu görülmüştür. Özel statü alanlarının belirlendiği ve planlardan oluşan yönetmeliğin en önemli maddesi ise “kentsel tasarım projesi doğrultusunda mekânın imge, anlam ve kimlik kazanmasını, estetik ve sanat değerinin yükseltilmesini, yapıların bir uyum içerisinde ve bütünlük oluşturacak şekilde düzenlenmesini amaçlayan ve mekânsal planlama sistematigi içerisinde uygulamaya yönelik kılavuz ve tavsiye niteliğinde kararları içerecek şekilde kentsel tasarım rehberi hazırlanır” ilkesidir. Rehber, bu yönüyle evrensel bir yaklaşım içermektedir. Aynı zamanda, yürürlükteki süreçler için kılavuz ve atıf kaynağıdır. Bu yönüyle, etkin mekanizma oluşmasında önemli roller ve görevler üstlenmektedir. Tezin bu bölümünde konuyla ilgili olarak Fatih ve Gaziosmanpaşa İlçe Belediyelerinin kentsel tasarım rehberlerine yer verilmiştir. Bu iki ilçenin başlıca özellikleri ise birisinin (Fatih) en eski yerleşim olması iken, diğerinin (Gaziosmanpaşa) ise kentin nüfus artışı ile yerleşime açılmış ve plansız kentleşme göstermiş ilçesi olmasıdır. Özetle, İstanbul için hazırlanan kentsel tasarım rehberinin, her ilçe için geçerli olamayacağı görülmektedir. Tarihi geçmişi olan ve kentin estetik dokusunu oluşturan Fatih Bölgesi gibi bir ilçe ile Bağcılar ya da Gaziosmanpaşa gibi sonradan şehre dâhil olmuş bölgelerin yerel yönetimlerinin kentsel tasarım algılarının yeterince gelişmediği fark edilmiştir. Bu sebeple, İstanbul için dokusuna ve şehir gelişimine göre birden fazla kentsel tasarım rehberinin hazırlanması gerekliliği ortaya konulmuştur.

8. İSTANBUL YEREL YÖNETİMLERİNİN KENTSEL TASARIM VE REHBER GİRİŞİMLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: ALAN ÇALIŞMASI

Araştırmanın evrenini İstanbul'da kentsel tasarım rehberlerinin geliştirilmesi ve uygulanmasından sorumlu olan büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise İstanbul ili bünyesinde faaliyet gösteren 33 farklı ilçe belediyesi oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında ulaşılan İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile Şile Belediyesi, Sancaktepe Belediyesi, Küçükçekmece Belediyesi, Fatih Belediyesi, Arnavutköy Belediyesi ve Çekmeköy Belediyesi yetkililerinin sorulan soruları yanıtlamaya yönelik olumsuz tavır takınmaları sebebiyle bu belediyeler, araştırmanın örneklemine dâhil edilememiştir.

8.1 Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma kapsamında ulaşılan büyükşehir ve çoğu ilçe belediyelerinin birim yetkilileri ile ön görüşmeler yapılmış ve ardından mülakat formlarını doldurmaları istenmiştir. Buna karşın bir kısım birim sorumlularının çeşitli gerekçelerle görüşmeye istekli olmaması, mülakat formlarının cevaplanma sürecini uzatmıştır. Araştırma bünyesinde ulaşılabilecek tek büyükşehir belediyesi olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kentsel Tasarım Müdürlüğü Birimi yetkilileri yapılandırılmış soru formuna cevap vermeyeceklerini bildirmişlerdir. Diğer taraftan, Arnavutköy Belediyesi, Çekmeköy Belediyesi, Küçükçekmece Belediyesi ve Şile Belediyesi Plan ve Proje Birimi yönetimleri tarafından sorulan sorulara cevap verilmemesi kararının alınmasının yanı sıra Fatih Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü yetkililerine uzun uğraşlara rağmen ulaşılamamış olması ve Sancaktepe Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü yönetiminin araştırma ile ilgili görüşme taleplerini reddetmeleri; araştırma için İstanbul ili örneğinin tam anlamıyla yansıtılabilmesi hususunda sınırlayıcı etkiye sahip olmuştur. Diğer taraftan, yapılandırılmış soru formunu cevaplayan belediyelerin bir kısmının sorulan sorulara tam anlamıyla cevap vermemesi de bulgulara erişim noktasında sınırlayıcı olmuştur.

8.2 Araştırmanın Bulguları

Araştırmanın bu bölümünde, çalışma kapsamında hazırlanan ve kentsel tasarım rehberlerinin hazırlanması ve uygulanmasından sorumlu belediye birimlerinin İstanbul ölçeğinde ne tür bir işleyişe sahip olduğu, mevcut ya da geliştirmiş oldukları tasarımlarının olup olmadıkları ve bu rehberlere bakış açılarını belirleyebilmek adına hazırlanan yapılandırılmış görüşme formuna cevap veren belediyelerin yanıtları incelenmiş ve elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur. Diğer taraftan araştırma kapsamında sorulan sorulara yanıtların alınmadığı İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Arnavutköy Belediyesi, Çekmeköy Belediyesi, Küçükçekmece Belediyesi, Sancaktepe Belediyesi ve Şile Belediyesi araştırma kapsamının dışında tutulmuş ve söz konusu belediyelere ilişkin herhangi bir bulgu sunulamamıştır.

Araştırma kapsamında “*Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı*” ile “*Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri*” hususlarında bilgi almak maksatlı sorulan sorulara verilen yanıtlar incelendiğinde; 33 ilçe belediyesinden 14 belediyenin (Adalar, Bahçelievler, Başakşehir, Beylikdüzü, Esenler, Eyüpsultan, Güngören, Kâğıthane, Maltepe, Pendik, Sultanbeyli, Sultangazi, Şişli, Zeytinburnu) “Kentsel Tasarım Müdürlüğü” birimine sahip olmadığı, diğer 19 ilçe belediyesinin 8’inin (Bağcılar, Bakırköy, Bayrampaşa, Esenyurt, Kadıköy, Sarıyer, Silivri, Ümraniye) “Kentsel Tasarım Müdürlüğü” birimine sahip olduğu; soruyu yanıtlayan diğer 11 belediyeden Avcılar Belediyesi’nin “Kentsel Dönüşüm ve Tasarım Şefliği” Beşiktaş Belediyesi’nin “Kentsel Tasarım Şefliği ve Plan Proje Şefliği”, Beykoz Belediyesi’nin “Kentsel Tasarım Koordinatörlüğü”, Beyoğlu Belediyesi’nin “Kentsel Dönüşüm ve Tasarım Müdürlüğü”, Büyükçekmece ve Kartal Belediyelerinin “Etüt Proje Müdürlüğü”, Çatalca Belediyesi’nin “Plan ve Proje Müdürlüğü” ve Üsküdar Belediyesi’nin ise “Kentsel Tasarım Şefliği” birimlerine sahip olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan, Ataşehir, Gaziosmanpaşa ve Tuzla belediyelerinin sorulan soruya hatalı olarak “kentsel dönüşüm müdürlüğü” üzerinden yanıt verdikleri gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, söz konusu 3 farklı belediyenin ilgili soruya verdiği yanıtlar dikkate alınmamıştır. Özellikle belirtmek gerekir ki; kentsel tasarım ile kentsel dönüşüm tamamen birbirinden farklı birimlerdir ve çalışma alanları aynı değildir.

Araştırma bulgularından da görüldüğü üzere İstanbul ilinde yer alan 33 farklı ilçe belediyesinin genelinde “Kentsel Tasarım Müdürlüğü” biriminin farklı isimler altında, kimi ilçede müdürlük, kimi ilçede ise şeflik düzeyinde yer aldığı görülmektedir. Bu

belediyelerden Büyükçekmece ve Tuzla belediyelerinin “Kentsel Tasarım Müdürlüğü” birimlerini 2017 yılında kapatarak yerine daha önce ifade edilen birimleri kurdukları anlaşılmıştır.

“2014’te kuruldu, 2017’de isim değişikliği ile Etüt Proje Müdürlüğü oldu.”

(Büyükçekmece Belediyesi)

“...İsmi 2017 yılında Kentsel Dönüşüm Müdürlüğü olmuştur.”

(Tuzla Belediyesi)

Kentsel Tasarım Müdürlükleri veya benzeri fonksiyona sahip birimlerin kuruluş yıllarını öğrenmek amacıyla yönetilen soruya verilen yanıtlar incelendiğinde en eski kuruluş yılının 2009 ile Çatalca Belediyesi’ne ait olduğu, bunu 2011 yılında Kartal Belediye’sinin takip ettiği, 2012 yılına gelindiğinde Ümraniye belediyesinin ilgili birimi kurduğu, 2013 yılında Bağcılar, Bayrampaşa ve Üsküdar belediyelerinin söz konusu birimleri aktif hale getirdiği, en yüksek sayıda birim aktivasyonunun (8 farklı belediye) yapıldığı yılın 2014 yılı olduğu, sonrasında 2016 ve 2018 yıllarında sırasıyla Beykoz ve Bakırköy belediyelerinin ilgili birimlerini faaliyete geçirdikleri tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulardan hareketle “Kentsel Tasarım Müdürlükleri ve benzeri fonksiyona sahip belediye birimlerinin İstanbul ili ölçeğinde 16 farklı ilçe belediyesi nezdinde 2009 ile 2018 yılları arasında kurulduğu gözlemlenmiştir.

Kentsel Tasarım Müdürlükleri veya benzeri fonksiyona sahip birimlere sahip belediyelerde ilgili birimlerde çalışan personelin uzmanlık alanlarının belediyeden belediyeye farklılık göstermekle birlikte genellikle; mimar, peyzaj mimarı, şehir plancısı, şehir ve bölge plancısı, inşaat mühendis, jeofizik mühendisi, jeoloji mühendisi, elektrik mühendisi, makine mühendisi, çevre mühendisi, harita mühendisi, teknik ressam, iç mimar, arkeolog, inşaat teknikeri, harita teknikeri ve memurlardan oluştuğu belirlenmiştir. Söz konusu birimlerde çalışan personel sayısının belediyeler arasında önemli varyasyonlara sahip olduğu, kimi belediyede ilgili birim çalışan sayısı 3 (Beykoz, Esenyurt) iken, kimi belediyelerde (Bağcılar) ise bu sayının 26’ya kadar çıktığı da tespit edilmiştir. Soruya cevap veren belediyeler arasında branş bazında personel sayısını net bir biçimde belirtmeyen belediyeler (Bakırköy, Büyükçekmece, Kartal, Sarıyer) olduğu için, uzmanlık alanlarına göre çalışanların sayısal analizi yapılamamıştır.

“5 şehir plancısı – 5 mimar – 8 inşaat mühendisi – 1 jeoloji mühendisi – 1 elektrik mühendisi – 1 makine mühendisi – 5 kalem memuru”

(Bağcılar Belediyesi)

“...2 Mimar ve 1 Şehir Plancısı, Plan Proje Şefliği 5 Mimar ve 1 İç Mimar”

(Beşiktaş Belediyesi)

“4 Kişi”

(Bakırköy Belediyesi)

“Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde; Avcılar, Bahçelievler, Bakırköy, Başakşehir, Bayrampaşa, Çatalca, Esenyurt, Eyüpsultan, Güngören, Kâğıthane, Maltepe, Pendik, Sarıyer, Sultanbeyli, Şişli, Ümraniye ve Zeytinburnu belediyelerinin bu soruya yanıt vermedikleri; Beşiktaş, Beyoğlu ve Silivri belediyelerinin ise bu soruya olumsuz yanıt verdiği belirlenmiştir. Beşiktaş Belediyesi bu soruya “yok” diye yanıt verirken diğer iki belediye ise;

“Müdürlüğümüz görevleri arasında öncelikli konu kentsel dönüşüm oluşturmakta olup kentsel tasarım rehberi hazırlamaya yönelik bir çalışma yapılmamaktadır.”

(Beyoğlu Belediyesi)

“Bu güne kadar böyle bir süreç yaşanmadı.”

(Silivri Belediyesi)

şeklinde cevap vermişlerdir.

Soruya olumlu yanıt veren belediye sayısı 13’tür. Söz konusu belediyeler tarafından verilen yanıtların genel hatları itibariyle birbirinden farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bu belediyelerden Adalar Belediyesi kentsel tasarım projelerine ilişkin süreci açıklarken; projenin belediye tarafından hazırlandığını, adaların tamamının sit alanı olması sebebiyle Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü’nden proje için onay alınmasının zorunlu olduğu ve onayın ardından uygulama ve denetimin belediye tarafından yürütülmekte olduğu ifade edilmiştir. Bağcılar Belediyesi soruya “6306 sayılı kanun kapsamında yürütülmektedir. Onama yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile İBB’ de, hazırlama ve uygulama yetkisi belediyededir” şeklinde yanıt vermiş, Esenler Belediyesi ile Gaziosmanpaşa Belediyesi de aynı Bakanlığa atıf

yaparak sırasıyla “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, tarafından onanmaktadır.” ve “Kentsel Tasarım projelerini Bakanlığın verdiği yetki ile belediye hazırlar ve Bakanlık onaylar.” şeklinde yanıtlar vermiştir. Üsküdar Belediyesi soruyu dört farklı aşamada açıklamış; ilk aşamada projelere Avan Projeye göre Estetik Kurulunca onay verildiğini, ardından ihale açıldığını, uygulamayı gerçekleştirecek olan kurum ya da firma için ruhsat çıkarıldığını ve en sonunda ise denetleme sürecinin Üsküdar Belediyesi Yapı Kontrol Mühendisleri tarafından her aşamada yapıldığı beyan edilmiştir. Büyükçekmece Belediyesi onay işleminin Başkanlık tarafından verildiğini ve vatandaşa tebligat yapıldıktan sonra gerçekleştirildiğini, Sultangazi Belediyesi çalışmaların Plan ve Proje Müdürlüğü tarafından yürütüldüğünü, Tuzla Belediyesi ise avan projesi çizimi sonrası Başkanlık onayının alındığını ve ardından İmar Müdürlüğü tarafından yapı ruhsatının verildiği belirtilmiştir. Diğer belediyelerden Kartal ve Beylikdüzü Belediyelerinin yanıtları ise şu şekildedir;

“Başkanlık talebi ile başlatılan proje sürecinde ilk önce meri imar planlarına uygunluğu değerlendirilir. Proje hizmet alımı yapılır veya Müdürlük proje ofisinde tasarımlar (Avan proje, uygulama projeleri, 3d görseller, maket vb.). Daha sonra uygulama işi için ilgili Müdürlüklere gönderilir.”

(Kartal Belediyesi)

“Plan ve Proje Müdürlüğü tarafından hazırlanan projelerin İmar Müdürlüğü tarafından onaylanmasının ardından projeler, Park ve Bahçeler Müdürlüğü ve Fen İşleri Müdürlüğü tarafından uygulanmaktadır. Denetim ve kontrolleri de Fen İşleri Müdürlüğü ve Park ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır.”

(Beylikdüzü Belediyesi)

Soruya yanıt veren çoğu belediyeden farklı olarak Beykoz Belediyesi ise verdiği yanıtta herhangi bir Bakanlık, Müdürlük ya da Şeflik gibi bir onay ve denetim merciinin adını kullanmaksızın “İmar Planları ile birlikte yürütülüp planın onanmasıyla yürürlüğe girer.” şeklinde yanıt vermiştir. Kadıköy Belediyesi ise diğer belediyelerin aksine kentsel tasarım projelerinde onama, uygulama ve denetleme sürecinin projenin niteliklerine göre değişkenlik gösterdiğini “Kentsel tasarım projesinin, konu olduğu alan, kapsamı vb. niteliklerine göre uygulama, denetleme süreci değişkenlik göstermektedir.” beyanı ile ifade etmiştir. Ataşehir Belediyesi ise

“riskli yapı başvuruları” şeklinde soruyu yanıtlamış, buna karşın verilen yanıt tam anlamıyla soruya cevap teşkil etmediği için değerlendirmeye alınamamıştır.

Araştırma kapsamında sorulan “Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları var mı? Varsa kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar nelerdir?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde; Avcılar, Beyoğlu ve Zeytinburnu belediyelerinin soruyu yanıtsız bıraktıkları; Bahçelievler, Bakırköy, Başakşehir, Beşiktaş, Esenler, Esenyurt, Eyüpsultan, Güngören, Kâğıthane, Maltepe, Pendik, Silivri, Sultanbeyli, Sultangazi, Şişli ve Ümraniye belediyelerinin ise soruyu olumsuz yanıtladıkları belirlenmiştir. Soruyu olumlu yanıtlayan belediyeler ise Adalar, Ataşehir, Bağcılar, Bayrampaşa, Beykoz, Beylikdüzü, Büyükçekmece, Çatalca, Gaziosmanpaşa, Kadıköy, Kartal, Sarıyer, Tuzla ve Üsküdar belediyeleridir. Bu bağlamda, bilgi edinmek amacıyla başvuru alan ve dönüt alınan 33 belediyeden 14’ünün kentsel tasarım proje çalışmasına sahip olduğu belirlenmiştir. Bu belediyelere ait kentsel tasarım proje sayısı ve projelerin dönemlerine ilişkin verileri Çizelge 8.1’de görebilmek mümkündür. Bu belediyeler tarafından gerçekleştirilen çalışmaların bir kısmının hazırlık aşamasında, bir kısmının tamamlanmış, diğerlerinin ise devam etmekte ya da durdurulmuş olduğu gözlemlenmiştir. Söz konusu projelerin 2005 ile 2019 yılları arasında gerçekleştirildikleri, büyük çoğunluğunun ise 2014 ve sonrasında gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Bu projeler içinde “İskele Meydanı ve Sahil Düzenleme” (Adalar Belediyesi, Büyükçekmece Belediyesi), “Riskli Alan Düzenlemesi” (Ataşehir Belediyesi), “Kentsel Dönüşüm Planları” (Bağcılar Belediyesi, Bayrampaşa Belediyesi, Gaziosmanpaşa Belediyesi, Üsküdar Belediyesi), “Kentsel Tasarım Rehberi Projesi” (Beykoz Belediyesi), “Cadde Düzenlemesi” (Beylikdüzü Belediyesi, Kartal Belediyesi, Tuzla Belediyesi), “Sokak Düzenlemesi” (Kadıköy Belediyesi, Kartal Belediyesi, Sarıyer Belediyesi, Tuzla Belediyesi) “Cephe Düzenlemesi” (Beylikdüzü Belediyesi, Kadıköy Belediyesi, Üsküdar Belediyesi), “Meydan Düzenlemesi” (Beylikdüzü Belediyesi, Kadıköy Belediyesi), “Çevre Düzenlemesi” (Çatalca Belediyesi), “Kamusal Sanat Projesi” (Kadıköy Belediyesi), “Açık Oturma Alanı” (Kadıköy Belediyesi), “Engelsiz Erişim” (Kadıköy Belediyesi), “Kavşak Düzenlemesi” (Kadıköy Belediyesi), “Park Düzenlemesi” (Kadıköy Belediyesi), “Kent Mobilyası” (Kadıköy Belediyesi), “Sokak Hayvanları” (Kadıköy Belediyesi), “Etkinlik” (Kadıköy Belediyesi), “Bilgi Kitapçıkları” (Kadıköy Belediyesi), “Kentsel

Analiz” (Kadıköy Belediyesi), “*Rekreasyon Alanı*” (Beylikdüzü Belediyesi) ve “*Grafik Tasarımı*” (Kadıköy Belediyesi) alanlarında projeler mevcuttur. Ataşehir, Bayrampaşa, Beykoz, Çatalca, Gaziosmanpaşa, Sarıyer ve Tuzla belediyeleri tarafından ortaya konan kentsel tasarım projelerinin sayısı belediye başına sadece 1 iken, en yüksek sayıda kentsel tasarım projesine sahip olan belediye ise 178 farklı proje ile Kadıköy Belediyesi olmuştur.

Çizelge 8.1: Belediyelerce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları

Belediye	Proje Sayısı	Dönem
Adalar	4	2005-2012
Ataşehir	1	2018
Bağcılar	6	2016-2019
Bayrampaşa	1	2018
Beykoz	1	2017
Beylikdüzü	6	2016-2018
Büyükcçekmece	3	2016-2018
Çatalca	1	2017
Gaziosmanpaşa	1	2014-2019
Kadıköy	178	2014-2018
Kartal	3	2006-2011
Sarıyer	1	2010
Tuzla	1	2016-2017
Üsküdar	7	2016-2018

Çizelge 8.2: Adalar Belediyesi tarafından belirtilen kentsel tasarım proje çalışmaları

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
Büyükada İskele Meydanı ve Sahil Düzenleme Projesi	2007	Proje İBB tarafından hazırlanmış ve Koruma Kurulu tarafından 2007 yılında onayından sonra 2010 yılında etaplar haline ayrılarak Belediyemizce uygulamaya başlanmıştır.	5 etaba ayrılan projenin 4 etabının uygulaması gerçekleştirilmiştir	1/500 Ölçekli Avan Proje
Burgazada İskele Meydanı ve Sahil Düzenleme Avan Projesi	2012	İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin başlatmış olduğu ve Belediyemizin tamamlayarak İstanbul V Numaralı Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu'nun onayına sunduğu proje 2012 yılında onaylanmıştır.	Henüz uygulaması gerçekleştirilmemiştir	1/500 Ölçekli Avan Proje
Kınalıada İskele Meydanı ve Sahili Düzenleme Projesi	2007	Belediyesi'nin başlatmış olduğu ve Belediyemizin tamamlayarak İstanbul V Numaralı Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu'nun onayına sunulmuş ancak onay süreci tamamlanmamıştır.	Henüz uygulaması gerçekleştirilmemiştir	1/500 Ölçekli Avan Proje
Heybeliada İskelesi ve Yakın Çevresi Düzenleme Projesi	2005	İBB Etüd ve Projeler Daire Başkanlığı Projeler Müdürlüğü tarafından projelendirilmiş ve uygulaması gerçekleştirilmiştir.	Uygulama 2005 yılında gerçekleştirilmiştir	Uygulama Projesi

Çizelge 8.3: Beylikdüzü Belediyesi tarafından belirtilen kentsel tasarım proje çalışmaları

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
Simakent Projesi	2016	Cephe Düzenlemesi	Uygulandı	
Prestij Cadde Çalışması (Anadolu)	2016	Cadde Düzenlemesi	Uygulandı	
Prestij Cadde Çalışması (Cumhuriyet)	2018	Cadde Düzenlemesi	Uygulandı	
Cumhuriyet Çarşı Düzenlemesi	2018	Cephe Düzenlemesi	Uygulandı	
Gürpınar Meydanı	2018	Meydan Düzenlemesi	Uygulanmadı	
Yaşam Vadisi	2018	Rekreasyon Alanı	Uygulandı	

Kadıköy Belediyesi tarafından 2014-2019 yılları arasında gerçekleştirilen ve gerçekleştirilmeye devam eden kentsel tasarım projelerini Ek A-20’de görebilmek mümkündür.

“Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Varsa ne zaman kurulmuştur? Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde 33 belediyeden 15’inin (Adalar, Bağcılar, Bahçelievler, Başakşehir, Bayrampaşa, Beyoğlu, Esenler, Eyüpsultan, Güngören, Kadıköy, Kâğıthane, Sarıyer, Silivri, Şişli, Ümraniye) bünyesinde estetik kurul bulundurmadığı belirlenmiş, diğer taraftan Avcılar Belediyesi’nin bu soruyu yanıtsız bırakması sebebiyle değerlendirme 32 belediye üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bünyesinde estetik kurul bulunduran 17 farklı belediyeye ilişkin bulgular Çizelge 8.4’de sunulmuştur. Çizelge 8.4’de sunulan meslek grupları bilgileri; ilgili belediyeler tarafından belirtildiği şekilde aktarılmıştır.

Çizelge 8.4: Bünyesinde estetik kurul barındıran belediyelere ilişkin bilgiler

Belediye	Yıl	Meslek Grupları
Ataşehir	2009	Mimar, Çevre Mühendisi, Zabıta ve Sağlık Personeli
Bakırköy	2018	Mimar, İnşaat Mühendisi, Sosyolog, Harita ve Makine Mühendisi, Planlama ve Peyzaj Mim.
Beşiktaş	2016	Mimar, Harita Mühendisi, Şehir Plancısı, Sanat Tarihçisi, Peyzaj Mimarı
Beykoz	2015	Mimar
Beylikdüzü	2014	Mimar ve Şehir Planlamacı
Büyükdere	2017	Mimar, İnşaat Mühendisi, Peyzaj Mimarı
Çatalca	2017	Şehir Plancısı, Mimar, İnşaat Mühendisi
Esenyurt	2014	Mimar, İnşaat Mühendisi, İç Mimar, Çevre ve Harita Mühendisi, Peyzaj Mimarı
Gaziosmanpaşa	2016	Şehir Plancısı, Mimar, İnşaat Mühendisi
Kartal	2014	Avukat, Mimar, Şehir Plancısı, Sanat Tarihçisi, Arkeolog, İnşaat Mühendisi, Harita Mühendisi, Peyzaj Mimarı

Maltepe	2013	Mimar, Harita Mühendisi, Şehir Plancısı, İnşaat Mühendisi, Meclis Üyesi, Teknik Başkan Yardımcısı
Pendik	2014	Mimar, İnşaat Mühendisi, Şehir Plancısı
Sultanbeyli	2014	Şehir Plancısı, Mimar, İnşaat Mühendisi
Sultangazi	2018	İnşaat Mühendisi, Mimar, Peyzaj Mimarı, Harita Mühendisi, Şehir Plancısı
Tuzla	2013	İnşaat Mühendisi, Mimar, Şehir Plancısı, Sanat Tarihçisi
Üsküdar	2007	Mimar
Zeytinburnu	2017	Mimar, Şehir ve Bölge Planlamacısı, İnşaat Mühendisi, Harita Mühendisi, Sanat Tarihçisi

Çizelge 8.4’de görüldüğü üzere 17 belediyeden etik kurulunu ilk oluşturan belediyenin 2007 yılında Üsküdar Belediyesi olduğu, bunu ise 2009 yılında Ataşehir Belediyesi’nin takip ettiği görülmektedir. Diğer tüm 15 belediyenin ise estetik kurul oluşturma tarihlerinin 2013 ve sonrasına tarihlendiği anlaşılmaktadır. Ayrıca, Bakırköy ve Sultangazi belediyelerinin ise estetik kurulu henüz (2018) kurdukları tespit edilmiştir. Bu kurullarda görev yapan personelin meslek grupları incelendiğinde ise en az çeşitliliğin Beykoz ve Üsküdar belediyelerinde olduğu (mimar), en fazla meslek grubu çeşitliliğinin ise Kartal Belediyesinde olduğu, bunu ise Bakırköy ve Maltepe belediyelerinin takip ettiği gözlemlenmiştir. Genel anlamda incelendiğinde estetik kurullar bünyesinde yer alan meslek gruplarında önemli düzeyde varyasyon olduğu, kimi belediyelerde tek sayıda personel bulunurken bazı belediyelerde çok sayıda uzman personelin bulunduğu, bazı belediyelerde ise teknik uzmanların yanı sıra belediye bürokrasisine (Maltepe Belediyesi) üye kadroların da görevlendirildiği görülmektedir. Diğer taraftan, Ataşehir belediyesi estetik kurulunda zabıta ve sağlık personeline yer verilmesi de dikkat çeken hususlar arasındadır.

“Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Varsa nelerdir?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde 33 belediyeden 8’inin (Avcılar, Bağcılar, Bahçelievler, Bayrampaşa, Beyoğlu, Büyükçekmece, Kâğıthane, Sarıyer) bu soruyu yanıtsız bıraktığı, 19 farklı belediyenin (Ataşehir, Bakırköy, Başakşehir, Beşiktaş, Beykoz,

Çatalca, Esenler, Esenyurt, Eyüpsultan, Güngören, Kadıköy, Kartal, Maltepe, Silivri, Sultangazi, Şişli, Tuzla, Ümraniye, Zeytinburnu) ise soruyu olumsuz yanıtladığı belirlenmiştir. Geriye kalan Adalar, Beylikdüzü, Gaziosmanpaşa, Pendik, Sultanbeyli ve Üsküdar belediyeleri ise soruyu olumlu yanıtlamışlardır. Buna karşın Adalar Belediyesi'nin bünyesinde estetik kurul barındırmamasına rağmen bu soruya olumlu yanıt vermesi dikkat çekmiştir. Ayrıca, Pendik Belediyesi tarafından olumlu yanıtlanan bu soruya getirilen açıklama ise estetik kurul ile kentsel tasarım rehberi arasındaki ilişkiyi açıklamak yerine kentsel tasarım rehberlerinin uygunsuz yapılaşmaların sınırlandırılmasına yönelik kısıtlayıcı bir unsur olabileceğine yöneliktir. Beylikdüzü Belediyesi ise estetik kurul ile kentsel tasarım rehberleri arasındaki ilişkiyi açıklamamış; bunun yerine kentsel tasarım kriterlerini bu kurulun aldığı vurgulamıştır. Gaziosmanpaşa Belediyesi de soruya olumlu yanıt vermiş, buna karşın soruya dair yaptıkları açıklamalarında projelerin onaylanma sürecinde kentsel rehberin rolüne değinmiş, ancak estetik kurul ile arasında olan etkileşime dair herhangi bir bilgi sunmamışlardır. Soruya olumlu yanıt veren ve estetik kurul ile kentsel tasarım rehberleri arasındaki ilişkiyi net bir biçimde tanımlayan diğer 2 belediye (Sultanbeyli ve Üsküdar Belediyeleri) ise görüşlerini şu şekilde açıklamışlardır;

“Çift yönlü etkileşim içerisindedirler. Kentsel tasarım rehberi genel hatları belirler ancak uygulamalardaki spesifik durumlarda ve mimari detaylarda Estetik kurul kararları gerekebilir. Zamanla Estetik kurul kararları Kentsel tasarım rehberine tekrardan yön verir.”

(Sultanbeyli Belediyesi)

“Belediyemizce Hazırlanan Kentsel Tasarım Rehberleri İBB Başbakanlığınca onaylandıktan sonra söz konusu alanlarda ruhsat alınmadan önce Kentsel Tasarım Rehberlerinde yer alan kıstaslara göre Estetik Kurulunca onay alınır.”

(Üsküdar Belediyesi)

“Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? Varsa kentsel tasarım rehberinin adı ile rehberin başlangıç ve bitiş yılı nedir?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde; 3 belediyenin (Avcılar, Bahçelievler, Beyoğlu) bu soruya yanıt vermediği, 21 belediyenin (Ataşehir, Bağcılar, Bakırköy, Başakşehir, Bayrampaşa, Beşiktaş, Büyükçekmece, Çatalca, Esenler, Esenyurt, Eyüpsultan, Güngören, Kâğıthane, Kartal, Maltepe, Pendik, Silivri, Sultangazi, Şişli, Ümraniye,

Zeytinburnu) ise kentsel tasarım rehberinin varlığına dönük olumsuz yanıt verdiği belirlenmiştir. Diğer 9 belediye kentsel tasarım rehberlerine sahip olduklarını beyan etmişlerdir. Burada dikkat çeken husus ise her ne kadar kentsel tasarım rehberine sahip olmasalar da Adalar Belediyesi ile bir önceki soruya olumsuz yanıt veren Büyükçekmece belediyesinin; bu konuya benzer yönetmelik ya da kriterlere sahip olduklarını ifade etmişlerdir;

“Belediyemizce kentsel tasarım rehberi olmasa da benzer bir çalışma yapılmış ve Adalar İlçesi Cephe Tabela ve Uygulama Yönetmeliği adı altında Belediye Meclisinde ve Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu’nda onaylatılmıştır.”

(Adalar Belediyesi)

“Kitapçık olarak bir rehberimiz yoktur. Belli standartlarımız; kış bahçesi; renk/büyüklik/yerleşim, Tabela/renk/ölçüm, Renkler genelde yeşil tonları, Bina renkleri beyaz ve tonları”

(Büyükçekmece Belediyesi)

Beylikdüzü Belediyesi kentsel tasarım rehberi çalışmasına sahip olduğunu ifade etse de verilen yanıtın devamı incelendiğinde, kentsel tasarım rehberi olarak tanımlanan çalışmanın aslında *“Mimari Estetik Komisyonu Genel İlkeleri”* olduğu kendi beyanları ile anlaşılmış; bu yüzden söz konusu ilkeler bütünü bir kentsel tasarım çalışması olarak ele alınmamıştır.

En az bir kentsel tasarım rehberine sahip olduğunu belirten belediye sayısı 7’dir. Bu belediyelerden Sarıyer Belediyesi kentsel tasarım rehberine sahip olup olmadıklarına ilişkin sorulan soruya her ne kadar “yok” diye cevap vermiş olsa da sonraki yanıtlarından bir kentsel tasarım rehberine sahip oldukları anlaşılmış ve “yok” olarak verdikleri cevap “var” olarak değerlendirilmiştir. Soruya olumlu yanıt veren belediyeler, bu belediyelerin sahip oldukları kentsel tasarım rehberleri ile rehberlere ait başlangıç bitiş yılları Tablo 8.5’de sunulmuştur.

Çizelge 8.5: Belediyelerce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışmaları

Belediye	Kentsel Tasarım Rehberinin Adı	Başlangıç ve Bitiş Yılı
Beykoz	Karlıtepe Kentsel Tasarım Rehberi	2017-2018
Gaziosmanpaşa	Gaziosmanpaşa Belediyesi Kentsel Tasarım rehberi	2015-2017
Kadıköy	Yel değirmeni Semti ve Rasimpaşa Sit Alanı Kentsel Tasarım Rehberi	Onay sürecinde
Sarıyer	Büyükdere Köyiçi Kentsel Tasarım Rehberi	2010
Sultanbeyli	Sultanbeyli Cephe Tasarım Rehberi	2013
Tuzla	Tuzla Belediyesi Kentsel Tasarım Rehberi	Hazırlık aşamasında
Üsküdar	Valide-i Atik Cami ve Çevresi Kentsel Sit Alanı Kentsel Tasarım Rehberi	Onay sürecinde
	Rumi Mehmet Paşa Cami çevresi İle Ayazma Cami Çevresi Kentsel Sit Alanı Kentsel Tasarım Rehberi	Onay sürecinde

Tablo 8.5’de görüldüğü üzere Üsküdar Belediyesi hariç diğer 6 belediyenin bir adet kentsel tasarım rehberi çalışmasına sahip olduğu, Üsküdar Belediyesinin ise iki farklı kentsel tasarım rehberi çalışmasına sahip olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmalardan Tuzla Belediyesine ait olan rehberle ilişkin henüz daha hazırlık aşamasında olduğu, Kadıköy Belediyesi ile Üsküdar Belediyesine ait iki farklı rehberin ise onay sürecinde olduğu anlaşılmıştır. Kentsel tasarım rehberi çalışmasını ilk tamamlayan belediyenin 2010 yılı ile Sarıyer Belediyesi olduğu, bunu ise sırasıyla Sultanbeyli, Gaziosmanpaşa ve Beykoz Belediyelerinin takip ettiği belirlenmiştir.

“Kentsel tasarım rehberinin hazırlanmasının amacı nedir?” sorusuna 23 farklı belediye (Ataşehir, Avcılar, Bağcılar, Bahçelievler, Bakırköy, Başakşehir, Bayrampaşa, Beşiktaş, Beyoğlu, Çatalca, Esenler, Esenyurt, Eyüpsultan, Güngören, Kâğıthane, Kartal, Maltepe, Pendik, Silivri, Sultangazi, Şişli, Ümraniye, Zeytinburnu) yanıt vermemiştir. Soruya yanıt veren 10 farklı belediyenin görüşleri ise şu şekildedir;

Beylikdüzü Belediyesine göre kentsel tasarım rehberi hazırlamanın amacı “*kentin düzenli olmasını ve bütünlüğünü sağlamak*” iken Büyükçekmece Belediyesi için ise “*kent genelinde estetik ve sürdürülebilir mekânsal gelişmeyi sağlamak*” tır. Beykoz Belediyesi bölgeye özgü mimari kimliğin oluşturulmasına dikkat çekmekte, Gaziosmanpaşa Belediyesi ise “*...geliştirilen vizyonla şehircilik anlamında 100 yıla hitap edecek şehir vizyonu oluşturmak amacıyla...*” çalışmayı gerçekleştirdiğini ifade etmiştir. Sarıyer Belediyesi, tarihi yapıların cephe restorasyonlarının yapılması, tarihi olmayan yapıların ise tarihi dokuyu bozmayacak şekilde cephe düzenlemesinin yapılabilmesi amacıyla kentsel tasarım rehberi çalışmasını gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Tuzla belediyesi; kentsel tasarım rehberi hazırlama amacının Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2018 yılında ilçe belediyelere gönderilen resmi üst yazı doğrultusunda hareket etmek olduğunu ifade etmiş, Sultanbeyli Belediyesi ise amacının yeni yapılacak binalarda mahalle kültürüne de uygun olarak cephe tasarımları ve cephelerde kullanılacak malzemelerin standartlaştırılması olduğunu beyan etmiştir. Adalar ve Üsküdar belediyelerinin kentsel tasarım rehberi hazırlama amaçlarının;

“...ilçenin tarihi ve kültürel dokusunu, doğal ve çevresel değerlerini korumak ve gelecek kuşaklara değerli bir miras olarak aktarabilmek için her türlü reklam, ilan ve tanıtım elemanları ve benzerlerinin yol açabileceği görüntü kirliliğini ortadan kaldırarak, kent estetiğine katkıda bulunmayı, reklam asma ve ticari tabela kullanımını düzenlemeyi ve bu işleri yapan gerçek veya tüzel kişilerle, kamu kurum ve kuruluşlarının uymak zorunda buldukları esasları belirlemeyi amaçlamıştır.”

(Adalar Belediyesi)

“Üsküdar’ın kültürel ve tarihi değerleri ile doğal güzelliklerini, kamu yararı gözetilerek korumak ve geliştirmek ve bu alandaki nüfus yoğunluğunu arttıracak yapılanmayı sınırlamak için belirlenen imar mevzuatına göre bir kentsel alan oluşturmak.”

(Üsküdar Belediyesi)

olduğu anlaşılmış, konuya daha detaylı açıklama getiren Kadıköy Belediyesinin ise amacını şu şekilde beyan ettiği görülmüştür;

“Yeldeğirmeni değiştirmekte ve alanın yeni mekânsal organizasyonunun değişen ve hâlihazırda bulunan sosyal, fiziksel ve ekonomik doku ile nasıl uyum içinde yaşayacağı

önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Alanın tarihi dokusunun korunması, eski-yeni uyumu, değişime adaptasyon ve bu amaçla tasarım ilkelerinin hazırlanmasının gerekliliği yerelde yaşanan sorunlara ve bu sorunlara çözüm bulmak amacıyla yapılan çalışmalara dayanmaktadır. Bu açıdan korunan ve daha iyi tasarlanmış bir kentsel çevre için yeni çalışmaların yapılması, geçmiş ve güncel çalışmaların tasarım ilkeleri ile desteklenmesi gereklidir.

Rasimpaşa Kentsel Sit Alanı'na ilişkin 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı uygun bulunarak Büyükşehir Belediye Başkanlığınca 21.04.2017 tarihinde onaylandı. Plan Genel Hükümlerinin dokuzuncu maddesinde yer alan " İlçe Belediyesinde hazırlanacak 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planı kapsamında Kadıköy Rasimpaşa Sit Alanı tespit ve analiz edilerek "Kentsel Tasarım Rehberi" hazırlanacak olup 1/1000 ölçekli plan raporunda yer alacaktır" ibaresi söz konusu alana yönelik kentsel tasarım rehberinin hazırlanmasının resmi gerekçesidir.

Rehber'in amacı Yeldeğirmeni Senti ve Rasimpaşa Sit Alanı'nın tarihi dokusu ve sit statüsü dikkate alınarak senti ve sit alanını etkileyen mekânsal kararların ve projelerin yönetim, planlama ve tasarımın bütünlüğünü sağlamaktır..."

Belediyelerin kentsel tasarım rehberi hazırlama amaçları özetlendiğinde, bu amaçların; uzun soluklu şehir vizyonu oluşturmak, tarihi dokuyu muhafaza edebilmek için cephe düzenlemesi yapmak, kent bütünlüğünü sağlamak, estetik ve sürdürülebilir mekânsal gelişmeyi sağlamak, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından iletilen resmi emir doğrultusunda hareket etmek, yeni yapılan binalarda mahalle kültürüne uyumun sağlanması, görüntü kirliliğine yol açacak unsurların ortadan kaldırılması, eski-yeni uyumu ile değişime adaptasyonun sağlanması, sit alanını etkileyen mekânsal kararların ve projelerin yönetim, planlama ve tasarımın bütünlüğünü sağlamak olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında incelenen belediyelere "Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?" sorusu yöneltmiş ve alınan yanıtlar değerlendirilmiştir. Buna göre, söz konusu soruya hiç yanıt vermeyen 11 belediyenin (Ataşehir, Avcılar, Bağcılar, Bahçelievler, Başakşehir, Beyoğlu, Esenyurt, Eyüpsultan, Kâğıthane, Şişli, Ümraniye) bulunduğu, soruyu yanıtlayan 22 belediyeden 4'ünün (Adalar, Bakırköy, Bayrampaşa, Büyükçekmece) ise gereken yeterliliğe sahip

olmadıklarını beyan ettikleri gözlemlenmiştir. Adalar Belediyesi, personel yetersizliğinden bahsederken Bakırköy Belediyesi ise personel yetersizliğinin yanı sıra teknik imkânlar ve eğitim bakımından da yetersizliğe sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Soruya olumsuz yanıt veren Bayrampaşa ve Büyükçekmece belediyeleri sırasıyla yönetsel yapıdaki yetersizlik ile vatandaşın maddi durumuna vurgu yaparak aşağıdaki beyanlarda bulunmuştur;

“Belediyemizin yönetsel yapısı kentsel tasarım uygulamalarını gerçekleştirebilecek düzeyde değildir. Büyükşehir Belediyesi marifetiyle proje çalışmalarının yürütülmesi daha uygundur.”

(Bayrampaşa Belediyesi)

“İlçemizde, kentsel tasarım rehberliğindeki kriterleri uygulamak, eski yapılarda maddi açıdan vatandaşı çok zorladığı için, gerçekleştirilmesi çok mümkün olmamaktadır.”

(Büyükçekmece Belediyesi)

Soruya yeterli olduklarına dair olumlu yanıtlar verdiği gözlemlenen belediyelerin görüşleri incelendiğinde ise; Beşiktaş, Beykoz, Beylikdüzü, Gaziosmanpaşa ve Sultangazi belediyeleri, yönetsel yapılarının kentsel tasarım rehberi uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde olduğunu kısa ifadelerle beyan etmiş ve sırasıyla şu beyanlarda bulunmuşlardır; “*evet...*”, “*yeterlidir*”, “*yeterli düzeydedir*”, “*yeterli personelimiz vardır*”. Belediyelerinin yönetsel yapısının kentsel tasarım rehberi uygulamalarının gerçekleştirilmesi için yeterli kapasitede olduğunu beyan eden diğer belediyeler ise Çatalca, Kartal, Maltepe, Silivri, Tuzla, Üsküdar ve Zeytinburnu belediyeleridir. Kadıköy Belediyesi ve Sultanbeyli Belediyesi ise yeterlilik seviyelerini sırasıyla “orta düzeyde yeterli” ve “kısmen yeterli” şeklinde tanımlamıştır. Güngören, Pendik ve Sarıyer belediyeleri ise yönetsel yapılarına ait yeterlilik düzeyini belirten bir yanıt vermeksizin doğrudan konuya ilişkin görüş ve tavsiyelerde bulunmuşlardır.

Soru kapsamında belirtilen önerileriniz nelerdir hususuna Adalar, Bakırköy, Beykoz, Beylikdüzü, Gaziosmanpaşa, Kartal, Silivri, Sultangazi ve Tuzla belediyeleri herhangi bir öneri sunmamıştır. Zeytinburnu Belediyesi, yönetsel etkinliğin artırılabilmesi için yeni bir ekip oluşturulabileceği tavsiyesinde bulunmuş, Sultanbeyli ve Çatalca belediyeleri de Zeytinburnu Belediyesine benzer öneride bulunmuştur. Bayrampaşa Belediyesi, kentsel tasarım uygulamalarında “*Büyükşehir Belediyesi marifetiyle proje*

çalışmalarının yürütülmesi daha uygun” dur beyanını verirken, Güngören Belediyesi ise “imar planlarına uygun olmayan, çarpık ve sağlıksız yapılaşma sorunlarından dolayı kentsel tasarım rehberi oluşturma aşamasına kadar çok yol alınması gerektiği” ni vurgulamış ve “bu sebeple altyapısı, planı ve yapılaşması düzgün bir bölgede kentsel tasarım rehberi ile bir düzen oluşturmanın daha uygun olacağı kanaatine sahip” olduklarını belirtmişlerdir. Kentsel tasarım rehberi uygulamalarına dönük olarak Kadıköy Belediyesi “...tüm adımları içeren iyi bir süreç yönetim planının hazırlanması” önerisinde bulunmuştur. Beşiktaş Belediyesi ile Pendik Belediyesi ise konuya ilişkin önerilerini şu şekilde açıklamışlardır;

“Yeni dönemle birlikte yeni projeler geliştirilebilir. Yürürlükteki mevzuatla birlikte ihtiyaçlar gözetilerek Beşiktaş coğrafyasına ve kimliğine uygun yurtiçi ve yurtdışı kaynaklardan da yararlanılarak kapsamlı bir çalışma yapılmalıdır.”

(Beşiktaş Belediyesi)

“Bir plan ve kentsel tasarım anayasal haklar haricinde sınırlandırılmamalıdır. Kentsel tasarım rehberi bizdeki estetik kurul mantığında hep sınırlayıcı ve engel olma aracı olarak kullanılacaktır. Buda mimarlık ve planlamada körelme tekdüzeliğe neden olacaktır. Kurul kentsel tasarım rehberini kimi zaman kendi içinde engel olarak görecektir.”

(Pendik Belediyesi)

Pendik Belediyesi yetkililerinin kentsel tasarım rehberini bir engel olarak görmesi oldukça ilginçtir. Maltepe Belediyesi kentsel tasarım rehberi uygulamalarına dönük yasal bir zorunluluk olmamasından dolayı çalışma yapılmadığını ifade etmiştir. Büyükçekmece Belediyesi ise kentsel tasarım rehberi uygulamalarında karşılaşılan önemli bir sorunu “İlçemizde, kentsel tasarım rehberliğindeki kriterleri uygulamak, eski yapılarda maddi açıdan vatandaşı çok zorladığı için, gerçekleştirilmesi çok mümkün olmamaktadır.” ifadesi ile beyan etmiştir. İlgili konuya ilişkin yaşadığı sorunu beyan eden bir diğer belediye olan Sarıyer Belediyesi de yaşanan yetki sorunlarına aşağıdaki ifade ile dikkat çekmiştir;

“5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununa tabi olan Belediye sınırlarımız içinde genel olarak; 2960 sayılı Boğaziçi Kanununa, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanuna, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa, 3621 sayılı Kıyı Kanununa, 1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı

Kararnamesinin 109. maddesine tabi alanlar bulunduğu için yapılacak “kentsel tasarım rehberi” çalışmaları aşamasında yetki sorunları yaşanmaktadır.”

(Sarıyer Belediyesi)

Kentsel tasarım rehberi uygulamalarının gecikmesi ve hatta uygulanamamasına yol açan bir kısım husus da şu şekilde dile getirilmiştir;

“Fakat Üsküdar’da Tasarım rehberi hazırlanan alanlardaki çarpık yapılaşmalar ve Plan ile beraber onay aşamalarından geçen Kentsel Tasarım Rehberlerin bu aşamalarda değişikliğe gidilmek istenmesi, maliklerin açtıkları davalar ve bölgenin kamulaştırma bedellerinin çok yüksek olması sebebiyle uygulamanın gecikmesine hatta uygulanamamasına neden olmaktadır.”

(Üsküdar Belediyesi)

Esenler Belediyesinin verdiği yanıt, soru ile ilgili olmadığı için değerlendirmeye alınmamıştır.

Çalışma kapsamında ilgili belediyelere sorulan son soru olan *“Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığınız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?”* sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, 12 farklı belediyenin (Ataşehir, Bağcılar, Bahçelievler, Başakşehir, Beşiktaş, Beyoğlu, Esenler, Esenyurt, Eyüpsultan, Kâğıthane, Ümraniye, Üsküdar) soruya yanıt vermediği anlaşılmış; Güngören, Sultangazi, Şişli ve Zeytinburnu belediyelerinin ise soruyu “-” işareti ile yanıtladıkları görülmüş, bu ifadeden bünyelerinde herhangi bir çalışmanın yapılmadığının ifade edildiği manası düşünülmüştür. Bünyelerinde kentsel tasarım rehberi çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi için yürütülen herhangi bir çalışmanın yer almadığı yönünde net olumsuz yanıt veren belediyeler; Avcılar, Bayrampaşa, Çatalca, Kartal, Maltepe, Pendik ve Silivri belediyeleridir. Çatalca Belediyesi soruya olumsuz yanıt vermesine rağmen *“Kentsel tasarım yapılırken genel tasarım kriterleri ve ilkeleri esas alınarak tasarım yapılmaktadır.”* şeklinde beyanda bulunmuştur. Soruya olumsuz yanıt veren belediyelerden Bayrampaşa Belediyesi teknik personel eksikliğine işaret ederken, Pendik Belediyesinin konuya ilişkin verdiği yanıt ise oldukça dikkat çekici olmuştur;

“Bakanlıktan rehberin nasıl hazırlanacağına dair yazı geldikten sonra gereksiz görülerek arşive atıldı.”

(Pendik Belediyesi)

Adalar, Bakırköy, Beylikdüzü, Gaziosmanpaşa, Kadıköy ve Tuzla belediyeleri soruya olumlu yanıt vermiştir. Bakırköy Belediyesi “3000 m²'yi aşan projelerde cephe tasarımı onayı yapılmakta” olduğunu ifade ederken, Beylikdüzü Belediyesi gerekli görülen projeler için “Mimari Estetik Komisyonun” dan onay alındığını ifade etmiştir. Tuzla Belediyesi ise “Kentsel tasarım rehberlerinin uygulanabilir, esnek ve değişip gelişen kent dokusuna uyum sağlayacak yapıda olmasına özen göstermekteyiz.” beyanında bulunmuştur. Yapılan çalışmalara ilişkin detaylı bilgi veren Adalar Belediyesi ise durumu;

“Adalar İlçesi genelinde, alanın tarihsel, kültürel, fiziksel doğal ve sosyal karakterine uygun, kent kimliği ve dokusunu sürdürülebilirlik kavramı çerçevesinde irdeleyen, alana özgü mevcut potansiyelleri değerlendirilen ve aynı zamanda da sorunlarını gideren, bölgenin genel karakteristiklerini koruyarak daim kılan ve gelecek dönemlere taşınmasını hedefleyen ve yaşam kalitesi seviyesini yükseltmek olan genel planlama anlayışına uygun olarak cephelerin iyileştirilmesi amaçlanmış, görüntü kirliliği oluşturan esnaf tabelalarının zabıta denetiminde değiştirilmesi çalışmaları yürütülmüştür...

“Belediyemizce yönlendirme tabelaları yönetmeliğe uygun hazırlanmış ve uygulanmıştır.”

(Adalar Belediyesi)

şeklinde ifade etmiştir. Soruya olumlu yanıt veren Kadıköy Belediyesi çalışmalarını 5 farklı alt başlıkta (iyi bir süreç planlaması, iyi bir proje ekibi, işbirlikleri, öğrenme süreci, sınırlar) ele almıştır;

“İyi bir süreç planlaması: *Kentsel Tasarım Rehberi'ne yönelik çerçevenin elde edilmesi, yaklaşımların ve içeriğinin geliştirilmesi, analizlerin hazırlanması, stratejilerin geliştirilmesi, ilkelerin hazırlanması, tasarım kodlarının yazılması katılımcı proje geliştirme süreçleri gibi mekanizmaların uygulanması (bu amaçla merkezi ve yerel yönetimlerin, meslek odaları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılması) için süreç organizasyonu ve yöntemi oluşturuldu...*

İyi bir proje ekibi: *Alanında deneyimli ve araştırma konusunda yeterliliği bir proje grubu oluşturuldu. Ancak Kentsel Tasarım Rehberlilerinin hazırlanması için niceliksel olarak yine de daha fazla elemana ihtiyaç duyuldu...*

İşbirlikleri: *Yeldeğirmeni Kentsel Tasarım Rehberi sürecinde ilgili Üniversiteler ve STK'lar ile görüşmeler sağlandı ve onların önerilerini alındı. Rehber bir STK ile (ÇEKÜL) işbirliği içinde hazırlandı bu işbirliği rehberin içeriğini zenginleştirdi...*

Öğrenme Süreci: *Kentsel Tasarım Rehberi hazırlanması sürecini bir öğrenme süreci olarak kurguladık. Bu süreçte akademik ve pratik alanda deneyimleri inceledik araştırmalar yaptık...*

Sınırlar: *Tasarım Rehberi'ne konu olan alan Kadıköy ilçesi sınırında bulunan Yeldeğirmeni Senti ve Rasimpaşa Kentsel Sit Alanıydı... Bu açıdan Yeldeğirmeni Sentinin geleceğine ilişkin stratejilerin geliştirilmesi, kentsel değerlerin ortak bir sistematikle değerlendirilmesi ve ortak bir vizyonun gelişmesi için idari sınırların ötesinde bir bakış açısı benimsendi."*

(Kadıköy Belediyesi)

Gaziosmanpaşa Belediyesi tarafından her ne kadar soruya olumlu yanıt verilmiş olsa da yanıtlarında kentsel tasarım yerine kentsel dönüşüme temas ettikleri için ileri sürdükleri görüş dikkate alınmamıştır.

Kentsel tasarım rehberi çalışmalarının gerçekleştirilmesine yönelik atılan adımlarda karşılaşılan sorunlara ilişkin verilen yanıtlar incelendiğinde; Büyükçekmece Belediyesinin ilçe sınırlarında yaşayan bireylerin ekonomik durumlarına dikkat çektiği ve "vatandaşın maddi yönden istenilenleri karşılayamamasının" önemli bir sorun olduğunu belirttiği, Sarıyer Belediyesinin problem olarak bir önceki sorunun yanıtında da belirtildiği üzere "yetki sorunu" yaşadıkları, Sultanbeyli Belediyesinin kentsel tasarım rehberini "mülkiyet problemleri vs." gibi sorunlar yüzünden tam olarak hayata geçiremediği belirlenmiştir.

Adalar Belediyesi ise kentsel tasarım çalışmaları kapsamında "esnaf tarafından değişime direnç gösterildiği takdirde kolluk kuvvetlerinin desteğine ihtiyaç duyulma noktasında zorluklarla karşılaşılmış" olduğunu beyan etmiştir. Kadıköy Belediyesi çalışmaları esnasında "...süreç planına uygun biçimde hareket etme konusunda eksiklikler yaşandı..."ğını, "...kentsel tasarım rehberlilerinin hazırlanması için niceliksel olarak yine de daha fazla elemana ihtiyaç duyuldu..."ğünü, "...Türkiye'deki tüm kurumlar için kentsel tasarım rehberi yeni bir alan ve bu konuda gerek pratik gerek akademik bilgi eksikliği var..." olduğunu, "...Türkiye'de Kentsel Tasarım Rehberleri hazırlanması konusunda yapılan bakanlık çalışmalarının yetersiz ve yol

gösterici niteliğinin düşük...” olduğunu ifade etmiş, sit alanları ile normal kentsel alanlar için ise; “...Ancak kentsel alanlar konu olduğunda idari sınırlar bütüncül öneriler geliştirmek için yeterli değildir...” beyanında bulunmuştur. Tuzla Belediyesi ise herhangi bir sorun bildirmemiş ve bu durumu “Rehberlerin uygulama aşamasına henüz geçilmediğinden karşılaşılan sorun bazında bir şey söylemek çok mümkün olmayacaktır.” şeklinde ifade etmiştir.

Beykoz Belediyesi soruya ilişkin yapılan çalışmaları açıklamak ve bu esnada karşılaşılan sorunları açıklamak yerine bir kısım önerilerde (“*Bölgenin iyi analiz edilerek çalışmalara başlanmalı, uygulanabilir ve sürdürülebilir projeler üretilmelidir.*”) bulunmuştur. Diğer taraftan Kadıköy Belediyesi ile Tuzla Belediyesi de sorulmamasına rağmen konuya ilişkin bazı öneriler sunmuştur;

“Kentsel tasarım rehberlerinin oluşturulmasında kentin belleği, sosyal ve kültürel dokusunun dikkate alınması gerekmektedir. Tek tip yapılacak bir çalışma farklı türde fonksiyonlara ve niteliklere sahip olan kent dokusuna uygun olmayacaktır.”

(Tuzla Belediyesi)

“...proje yönetimi konusunda ekiplerin niteliğinin artırılması... daha geniş kapsamlı ekipler (mesleki çeşitlilik- yeterli sayıda çalışan – kentsel tasarım alanında yetkinlik) ile kentsel tasarım rehberleri süreçlerinin yürütülmesi... tüm ilgili kurumların bu alanda akademik ve pratik deneyimlerini geliştirmesi kentsel tasarım rehberi hazırlanması konusunda yurtdışı örnekleri incelemenin daha yararlı olduğu...”

(Kadıköy Belediyesi)

Görüşme formlarına verilen yanıtlar incelendiğinde, özellikle Kadıköy Belediyesi Kentsel Tasarım Müdürlüğü bünyesinde, konusunda uzman teknik elemanların kentsel tasarım sorunlarına yönelik analiz ve çalışmalar yaptıkları, nüfusun yaşamsal standartlarının iyileştirilmesi amacıyla ciddi plan ve projeler ürettikleri görülmektedir. Bununla birlikte Beykoz Belediyesi, Sarıyer Belediyesi ve Üsküdar Belediyesi dışında konuya hâkim belediyelerin bulunmadığı da tespit edilmiştir.

Bu bölüme ilişkin olarak İstanbul ilçelerinin kentsel tasarım ve rehberleri hakkında yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak belirli sonuçlara ulaşılmıştır. Bu bağlamda, birkaç ilçe belediyenin önemli çalışmaları dışında kalan ilçe belediyelerinin kentsel tasarım rehberleri üzerinde yeterli ve doyurucu çalışmalar yapmadıkları ve karar verici kurumsal yapının bu konuda yetersiz ve eksik kaldığı ortaya çıkarılmıştır.

Konu ile ilgili bakanlık tarafından yeni bir yasa çıkarılarak sorunun üzerine gidilmesi ve gerekli hassasiyetin gösterilmesi gerekliliği görölmüştür.

9. SONUÇ / DEĞERLENDİRME

Kentsel tasarım rehberleri, hem ulusal hem de uluslararası ölçekte kentsel tasarım sürecinin etkin bir biçimde gerçekleştirilmesinde aracı olarak kullanılmaktadır. Kentlerin; mimari, doku ve mekânsal özelliklerinin kent kimliği ile birlikte tespit edilerek korunduğu rehberlerde, kentsel tasarımı mimari standartlara uygun bir biçimde gerçekleştirmek amacıyla ihtiyaç duyulan ölçütler yer almaktadır. Kentlerin tasarım standartlarını belirleyen kentsel tasarım rehberleri, önemli çalışmalardır. Bir başka ifadeyle kentsel tasarım rehberleri; yerel yönetimlerin, yatırımcıların ve kentlilerin yaşam standartlarını yükseltmeye dönük evrensel kent planlama kurallarının bir bütünüdür.

Çalışmada, kentsel tasarım ve sürecine ilişkin olgular eğitsel (educative) yaklaşımla ele alınmış; ardından, bu olgular ışığında kentsel tasarımın uygulanmasında önem arz eden kentsel tasarım rehberlerine ilişkin bir alan araştırması yürütülmüştür. Bu maksatla ilk aşamada kentsel tasarım olgusu, kavramsal ve süreç açısından literatür ışığında detaylıca incelenmiş, kentsel tasarımın uygulama sürecinde kamusal yatırımlardan parselasyon düzenlemelerine ve gelişme kontrolünden yönlendirici plan uygulamalarına kadar analitik bir biçimde ele alınmıştır. Devamında, kentsel tasarım kavramının fiiliyata geçirilmesinde kullanılan ve araştırmanın da ana konusunu oluşturan “kentsel tasarım rehberleri”nin kavramsal karşılığı ile tarihsel gelişim süreci, hem ulusal hem de uluslararası örneklerle detaylıca açıklanmış; kentsel tasarım rehberlerine ilişkin İstanbul ili bünyesinde gerçekleştirilen bir kısım yarışmalar, projeler, il ve ilçe düzeyinde örgütlenme ile tarihsel önemi olan ve olmayan iki ilçeye ait geçmişte hazırlanmış kentsel tasarım rehberleri üzerinde durulmuştur. Çalışmanın alan araştırması kısmında ise; ülkemizde kentsel tasarım rehberlerine dönük yürütülen çalışmalar ve sürece ilişkin önem arz eden verilerin eldesi ile bu çalışmalarda yer alan ilgili kurumlara ait birimlerin işleyişi ve kurumsal yapısını inceleyebilmek amacıyla çalışma yürütülmüştür. Bu maksatla, İstanbul büyükşehir belediyesi ve 39 ilçe belediyesi ile temasa geçilmiş olup yapılandırılmış görüşme formuna yanıt veren 33 ilçe belediyesinden elde edilen veriler ışığında önemli bulgulara ulaşılmış ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Kentsel tasarım; kentleri, tarihi ve kendine özgün estetik değerlerini bozmadan, kentli nüfus için mekânları yaşanabilir kılmayı amaçlayan ilkeler ve uygulamalar bütünü şeklinde tanımlanabilir.

Kentsel planlama/tasarım uygulama süreci kapsamında, kamusal yatırımlar, parselasyon düzenlemeleri, gelişme kontrolü ve yönlendirici plan uygulamalarının (gözden geçirme/denetim, imar teşvikleri ve imar hakkı transferleri ile yönlendirici rehberler) üzerinde dikkatlice durulması önem taşımaktadır.

İmar planları ile diğer niceliksel standartların tamamlayıcısı olan kentsel tasarım rehberleri; kentsel tasarımı özendirici, yönlendirici, tasarım ile ilgili uyulması beklenen imar kuralları olup yarı resmi doküman olma özelliğindedir.

İstanbul ili ölçeğinde örgütlenme ve işleyişin Kentsel Tasarım Müdürlüğü uhdesinde yürütüldüğü belirlenmiş ve birimin görev ve yetkilerinin de Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile il meclis kararlarına dayanarak yürütüldüğü saptanmıştır. Müdürlüğün; İstanbul metropolüne uygun norm ve standartlar çerçevesinde bir bütünlük içinde projeler ürettiği ve kentsel tasarım projeleri ile cephe ıslah çalışmaları yaptığı anlaşılmıştır. Diğer taraftan, İstanbul'a yönelik bölgesel ve kentsel ölçekte bütünlük arz eden çalışmalar yapılırken, kentsel sanat ve prestij mekânları ile ilgili cephe silueti ve kent estetiğini gözetken kararlar ürettikleri de belirlenmiştir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi bünyesinde bulunan Kentsel Tasarım Müdürlüğü ile ilçe belediyelerinin kentsel tasarım ile ilgilenen birimleri arasında genel ve etkili bir işbirliği mevcudiyetinin önemli olacağı düşünülmektedir.

Yabancı menşeli kentsel tasarım rehberlerinin herkesin anlayacağı biçimde hazırlandıkları ve düzenli biçimde güncellendikleri görülmüştür. Bu rehberlerde kentsel doku ve kimliğin korunduğu tespit edilmiştir.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nca kentsel tasarım kapsamında Üsküdar, Taksim, Beşiktaş ve Beyazıt meydanlarının yeniden düzenleme ve sorunlarını çözmek için organize edilen uluslararası proje yarışmalarında dereceye giren projelerin, dönemin rant kavgaları ve ekonomik sorunlarından dolayı uygulanamadığı gözlemlenmiştir.

İstanbul, Türkiye ve dünyanın önemli derecede göç alan şehirlerinden birisidir. Yüksek göç oranının başlıca sebepleri arasında, kentin insanlara sunduğu ekonomik ve diğer olanaklar gelmektedir. Artan nüfus, barınma sorunlarını da beraberinde

getirmektedir. Ancak, barınma sorununun aşılması, kentin yaşanabilir olması anlamına gelmemektedir. Yüksek nüfusu ile İstanbul'un kentleşme durumunun takibi, kontrol edilmesi, planlanması ve kentsel yerleşimin iyi biçimde tasarlanması önemlidir. Bu konuda kamusal organizasyonlar sorumlu oldukları kadar, İBB ve ilçe belediyelerine de ciddi görevler düşmektedir.

Dünyanın en büyük metropol kentlerinden biri olan İstanbul'da kentsel tasarımın benimsenmesi ve il bazında arzu edilir seviyede uygulanmasının daha uzun zaman alacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, mahalli yönetimlerin, il özel idareleri planlama müdürlükleri ve uygulama birimleri ile işbirliği içinde bulunması gerekmektedir. Kentsel tasarım ekibinin gerektirdiği niteliklerden olan ve farklı alanlardan geniş sayıda uzmanların katılımının (mimar, şehir planlamacılar, inşaat mühendisleri, harita mühendisleri, peyzaj mimarları, çevre mühendisleri, arkeologlar, sanat tarihçileri vb.) planlama müdürlükleri birimleri içerisinde yeterli seviyede sağlanmasının gerekliliği ile kentsel tasarım olgusunun siyasi otoriteler tarafından kavranabilmesi ve uygulanmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

İstanbul için hazırlanan kentsel tasarım rehberinin her ilçe için geçerli olamayacağı görülmektedir. Zira tarihi geçmişi olan ve kentin estetik dokusunu oluşturan ilçeler ile tarihi geçmişi olmayan ve şehre sonradan dâhil olmuş bölgelerin kentsel tasarım sürecinde farklı hususların ön plana çıktığı ve bunların da hazırlık ve uygulama aşamasında ilçeler arasında farklılıklar oluşturacağı düşünülmektedir. İstanbul'un farklılık arz eden karmaşık yapısında tarihi bir metropol kent olarak bir tek rehberle yönlendirilmesi pek olanaklı değildir. İlçelerin farklı yapı ve değerlerini öne çıkaran yerel rehberlerin tüm olanaksızlıklara karşı daha etkili sonuçlar türetebileceği düşünülmelidir.

Alan çalışması kapsamında sorulan sorulara verilen yanıtlar incelendiğinde, spesifik cevap istenen sorulara genel itibariyle çoğunluğu oluşturan belediyelerin yanıt vermemesi ya da olumsuz yanıt vermesi; diğer taraftan sorulara olumlu yanıt veren belediyelerin ise aynı soruya çok farklı noktalardan yaklaşarak cevap vermesi, ilgili konulara ilişkin kurumlar arası bir fikir birlikteliğinin olmadığını göstermektedir.

Çalışma kapsamında incelenen İstanbul ili ölçeğindeki 33 farklı ilçe belediyesinin 16'sının Kentsel Tasarım Müdürlükleri ve benzeri fonksiyona sahip belediye birimlerini 2009 ile 2018 yılları arasında kurdukları belirlenmiştir. Bu sayı ise 33

belediyenin %48.48'ine tekabül etmekte ve incelenen belediyelerin yarısını bile oluşturmamaktadır. Buna karşın, diğer 14 belediyenin bu hususta cevap vermemesi ve diğer 3'ünün ise konuyu farklı fonksiyona sahip birimler üzerinden cevap vermeye çalışması dikkat çekmektedir. Kentsel tasarım olgusu etrafında şekillendirilen kentsel tasarım rehberlerinin hazırlanması ve uygulanmasında görev alan kurumsal birimlerin mevcudiyetinde önemli seviyede eksiklik olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, her geçen gün gittikçe kalabalıklaşan ve çeşitli barınma sorunları olan İstanbul gibi önemli bir kent için ilçe belediyelerin Kentsel Tasarım Müdürlükleri ve benzeri fonksiyona sahip belediye birimlerinin az sayıda olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, tasarım ve planlama konusunda ciddi sorunların yakın ve orta vadede çözüme kavuşamayacağına göstergesidir.

Çalışma kapsamında incelenen belediyelere ait Kentsel Tasarım Müdürlükleri veya benzeri fonksiyona sahip birimlerde çalışan personelin uzmanlık alanlarının sayısal ve branş bazında belediyeden belediyeye farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Genel anlamda söz konusu birimlerde mimar, peyzaj mimarı, şehir plancısı, şehir ve bölge plancısı, inşaat mühendisi, jeofizik mühendisi, jeoloji mühendisi, elektrik mühendisi, makine mühendisi, çevre mühendisi, harita mühendisi, teknik ressam, iç mimar, arkeolog, inşaat teknikeri, harita teknikeri gibi uzmanların görevlendirilmiş olması genel anlamda olumlu olarak değerlendirilmektedir. Buna karşın, bazı belediyelere ait birimlerde uzman sayısının oldukça düşük sayıda olduğunun tespiti ise bu hususta alınması gereken daha çok yol olduğu kanaatine yol açmaktadır.

Kentsel tasarım projelerinin onama, uygulama ve denetleme süreçlerinin belediyeden belediyeye göre farklılık gösterdiği ve bazı belediyelerde ise görüşme vaktine kadar ki süreçte herhangi bir kentsel tasarım projesi yapılmadığı için konuya ilişkin cevap verilemediği görülmüştür. Soruya verilen cevaplar bir arada değerlendirildiğinde; kentsel tasarım projelerinin belediyeler tarafından hazırlandığı, onay sürecinde (projeye bağlı olarak) Estetik Kurulu, Belediye Başkanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin yetki sahibi olduğu, sit alanı statüsüne sahip yerler için Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü'nden proje için onay alınmasının zorunlu olduğu, uygulamanın belediye ya da ihaleyi alan şirketin yaptığı, denetimin ise belediye bünyesinde gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Sonuç olarak, kentsel tasarım

projelerinin onay, uygulama, denetleme süreçlerinin konu olduğu alan, kapsamı vb. niteliklerine göre değişkenlik gösterdiği belirlenmiştir.

Diğer taraftan, her ne kadar kentsel tasarım ile ilgili birimlere sahip olsalar da bir kısım belediyenin öncelikli ilgi alanını kentsel dönüşüm olgusu oluşturduğu için söz konusu belediyeler tarafından kentsel tasarım projelerine dönük deneyim eksikliğinden onama, uygulama ve denetleme süreçlerine ilişkin cevap alınmamıştır.

Adalar, Ataşehir, Bağcılar, Bayrampaşa, Beykoz, Beylikdüzü, Büyükçekmece, Çatalca, Gaziosmanpaşa, Kadıköy, Kartal, Sarıyer, Tuzla ve Üsküdar belediyelerinin en az bir kentsel tasarım proje çalışmasına (hazırlık aşamasında, devam etmekte, tamamlanmış ya da durdurulmuş) sahip olduğu belirlenmiş, buna karşın 16 farklı belediyenin ise araştırma kapsamında yapılandırılmış görüşmenin yapıldığı döneme kadar hiçbir kentsel tasarım projesi gerçekleştirmediği belirlenmiştir. İncelemeye alınan 33 belediye arasında Kadıköy Belediyesi'nin diğer belediyelere nazaran kentsel tasarım projeleri bakımından önemli bir üstünlüğe sahip olduğu belirlenmiştir. Kadıköy ilçesi belediyesinin diğer pek çok belediye arasında kentsel tasarım olgusu ve rehberinde belirlenen uygulamaları hayata geçirme konusunda çok daha başarılı ve bilinçli olduğu tespit edilmiştir. Kadıköy Belediyesinde yapılan çalışmalar sonucu kent içinde tasarım ve planlama anlamında önemli adımlar atılmıştır.

İstanbul ölçeğinde incelenen 32 belediyenin (Avcılar Belediyesi cevap vermediği için hariç tutulmuştur) 17'sinin Estetik Kurul'a sahip olduğu, 15'inin ise Estetik Kurul'a sahip olmadığı belirlenmiştir. Estetik kurula sahip belediyelerde kurul kuruluş tarihlerinin 2007 ile 2018 yılları arasında gerçekleştiği; bu kurullarda çalışan uzman personel sayı ve branşlarının (mimar, inşaat mühendisi, sosyolog, zabıta, sağlık personeli vs.) belediyeden belediyeye önemli varyasyon taşıdığı tespit edilmiştir.

Estetik kurul ile kentsel tasarım rehberi arasında var olan herhangi bir ilişkinin mevcudiyetini tespit maksatlı sorulan soruya cevap vermeyen 8 belediyenin dışında 19 belediyenin soruyu olumsuz yanıtladığı belirlenmiştir. Soruyu olumlu yanıtlayan 6 belediyeden ise; Adalar Belediyesi'nin bünyesinde estetik kurul barındırmaması, Pendik, Beylikdüzü ve Gaziosmanpaşa belediyelerinin soruya konu dışı ilgisiz yanıt vermesi, diğer taraftan sadece iki belediyenin (Sultanbeyli ve Üsküdar) soruya ilişkin anlamlı yanıt vermesi; araştırma kapsamında estetik kurul ile kentsel tasarım rehberi arasındaki ilişkiyi ifade etmesi istenen birimlerin kavramsal açıdan bir kargaşa içinde

oldukları kanaatine yol açmaktadır. Sultanbeyli ve Üsküdar belediyelerinin cevaplarından estetik kurul ile kentsel tasarım rehberi arasında çok yönlü ilişkinin olduğu, projede kentsel tasarım rehberinin çizmiş olduğu ana hatlara uyulup uyulmadığının değerlendirilmesinde ve kentsel tasarım projesinde yer alan spesifik hususlara ilişkin estetik kurulun karar aldığı belirtilmektedir.

Kentsel tasarım rehberinin hazırlanmasının amacına yönelik 23 belediyenin yanıt vermediği, diğer 10 belediyenin ise bu hususta görüş bildirdiği tespit edilmiştir. Yanıt vermeyen belediye sayısının bu denli yüksek olması anlamlı bulunmuştur. Diğer taraftan, kentsel tasarım rehberinin hazırlanmasının amacına ilişkin beyanda bulunan belediyelerin de genel anlamda birbirlerinden farklılık gösteren hususlara dikkat çekerek yanıt verdikleri görülmüştür. Bu noktadan hareketle, belediyeler arasında kentsel tasarım rehberinin hazırlanmasının amacına yönelik bir fikir birlikteliğinin olmadığı gözlemlenmiştir.

Belediyelerin yönetsel yapısının kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde olup olmadığına yönelik yanıt veren belediyelerin önemli bir kısmının kendisini yeterli gördüğü, bir kısmının kısmen yeterli, diğer bir kısmının ise kendini yetersiz gördüğü belirlenmiştir. Soruya yanıt vermeyen ya da alakasız yanıt veren belediyeler çıkarıldığında, 14 belediyenin kendini yeterli gördüğü tespit edilmiştir. Soruya yetersiz olduklarını ifade edecek şekilde yanıt veren belediyelerin yanıtları ve genel durum incelendiğinde; özellikle kentsel tasarım rehberi uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi ile ilgili belediye birimlerinin yeterli donanımına sahip olabilmesi için uygun sayıda ve uygun branşlarda kalifiye personel istihdam etmeleri gerektiği düşünülmektedir. Nitekim soruya olumsuz ya da hiç yanıt vermeyen belediyelerin önceki sorulara vermiş olduğu yanıtlar doğrultusunda beyan ettikleri çalışan sayısı ve uzman personel sayısındaki azlığın böyle bir sonuca yol açtığı düşünülmektedir. İstanbul ili bünyesinde yer alan bir kısım belediyelere ait kentsel tasarım birimlerinde görev yapan personel tarafından kentsel tasarım kavramı ile kentsel dönüşüm kavramlarının birbiri yerine hatalı kullanıldığı fark edilmiştir.

Belediyelerde ortaya konan kentsel tasarım rehberi çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yapılan çalışmalara ilişkin bilgi almak istendiğinde, diğer sorularda olduğu gibi çok sayıda belediyenin ya cevap vermediği (12 belediye) ya da olumsuz yanıt verdiği (4 belediye) gözlemlenmiş; konu ile ilgili karşılaşılan sorunlar ile ilişkili verilen yanıtlarda ise ilçe sınırlarında yaşayan

bireylerin içinde bulunduğu ekonomik koşullar, yetki sorunları, esnaf ve mülk maliklerinin değişime gösterdiği direnç gibi sorunlarla karşılaşıldığı anlaşılmıştır.

Kentsel Tasarım Müdürlüğü birimi ile kentsel tasarım rehberlerinin İstanbul ili bağlamında ilçe belediyelerince henüz tam anlamıyla içselleştirilemediği, konunun ciddiyetine yönelik farkındalık durumunun düşük olduğu ve eyleme geçilmekte geç kalındığı görülmektedir.

Özetle, kentsel tasarım rehberi çalışması gerçekleştiren belediye sayısının sadece 9 olduğu, 21 belediyenin herhangi bir kentsel tasarım rehberi çalışmasına sahip olmadığı ve 3 belediyenin ise bu hususta cevap vermediği belirlenmiştir. Adalar ve Büyükçekmece belediyelerinin ise kentsel tasarım rehberlerine sahip olmasalar da buna benzer yönetmelik ya da kriterlere sahip oldukları tespit edilmiştir. bu sonuçlar ışığında, dünya genelinde kentsel tasarım rehberi olgusuna ciddi yönelimin yaşandığı günümüz şartlarında, İstanbul gibi dünyanın önemli metropollerinden birine ait çoğu belediyenin bugüne kadar herhangi bir kentsel tasarım rehberi çalışması gerçekleştirilmemiş olmasının önemli bir eksiklik olduğu düşünülmektedir. Birkaç ilçe belediyesine ait bir kısım çalışmalar dışında, diğer ilçe belediyelerinin kentsel tasarım rehberleri üzerinde yeterli ve doyurucu çalışmalar yapmadıkları ve karar verici kurumsal yapının bu konuda yetersiz ve eksik kaldığı ortaya çıkarılmıştır. Bu bağlamda, kentsel tasarım rehberlerinin hazırlanması ve uygulanmasına yönelik hukuki zorunluluk getirilmesi, belediyeler nezdinde sorunun üzerine gidilmesi ve gereken hassasiyetin gösterilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Kentsel tasarım rehberlerinin hazırlanması ve bu rehberler doğrultusunda gerçekleştirilecek olan çalışmalarda ihtiyaç duyulan nitelikli bilgi birikiminin sağlanabilmesi için İstanbul ili ölçeğinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi gibi çatı bir kuruluş altında düzenli kurum içi eğitimler verilmesi ve hem özel sektör hem de akademi camiasından temsilcilerin de yer alığı düzenli bilimsel toplantılar düzenlenmesinin faydalı olabileceği düşünülmektedir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi bünyesinde; hem büyükşehir hem de ilçe belediyelerinin kentsel tasarım projelerinin hazırlanması ve uygulanmasından sorumlu birimlerinde görev yapan uzman temsilcilerden oluşan bir kurulun oluşturulması ve düzenli toplantılar yapmasının kentsel tasarım süreçlerinde karşılaşılan heterojen yaklaşımın giderilmesi için olumlu bir adım olacağı düşünülmektedir. Tüm belediyeler

nezdinde Kentsel Tasarım Müdürlüğü birimlerinin kurulmasının sağlanıp bu birimlere farklı branşlardan uzmanların görevlendirilmesi sağlanmalıdır.

Kentsel tasarım kavramı ve sürecine ilişkin ilgili disiplinlerde yeterli teorik ve pratik eğitim verilmesi kentsel tasarım rehberlerinin hazırlanması ve bir proje bağlamında uygulanması zaman alıcı bir süreç gerektirdiği için, bu kentsel tasarım projelerine ait uygulamaların yönetim değişiklikleri, rant ve ekonomik sorunlardan etkilenmemesi için gerekli tedbirlerin alınmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

İstanbul için hazırlanan kentsel tasarım rehberinin, her ilçe için geçerli olamayacağı öngörülmektedir. Nitekim tarihi geçmiş olan ve kentin estetik dokusunu oluşturan bir ilçe ile sonradan şehre dâhil olmuş bölgeler için hazırlanacak rehberlerin farklı hususiyet ve hassasiyetlere sahip olacağı açıktır. Bu sebeple, İstanbul için dokusuna ve şehir gelişimine göre birden fazla kentsel tasarım rehberinin hazırlanması ya da rehber içinde bu hususlar alt başlıklar altında incelenmelidir. İstanbul içindeki tüm belediyelerin kendi statüleri doğrultusunda ayrı ayrı hazırlayacağı kentsel tasarım rehberleri ile konunun tümüyle çözüme kavuşturulması ve kentsel tasarım rehberlerinin kurumsal mekanizmada ne kadar önemli bir yeri olduğunun ilgili kurum yetkilileri tarafından özümsemesi önem arz etmektedir.

Araştırma bulguları ve sonuçları dikkate alındığında, kentsel tasarım rehberlerinin hazırlanması ve uygulanması hususunda araştırma yapmak isteyen araştırmacılara bir kısım önerilerde bulunmak mümkündür: Mevcut araştırma, Türkiye sınırları içinde yer alan en yüksek nüfus yoğunluğu ve ilçe sayısına sahip İstanbul ölçeğinde yürütülmüştür. Bu bağlamda, ülkemiz sınırları içinde yer alan diğer metropollerde de benzeri araştırmalar yapılabilir ve araştırmamızda elde edilen sonuçlarla mukayese edilerek kentsel tasarım rehberlerinin ulusal ölçekteki uygulama ve işleyişine dönük daha detaylı bilgi birikimine ulaşmak mümkün olabilir. Diğer taraftan, küçük illerde yer alan il belediyeleri ile bu illerde yer alan ilçe belediyelerinin kentsel tasarım rehberlerine bakışı da farklı araştırmaların konusu olarak ele alınabilir. Ayrıca, araştırma sadece belediyeler nezdinde yürütüldüğü için, kentsel tasarım rehberlerinin uygulanma süreçlerinde onay makamı olarak yer alan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın ilgili birimleri ile Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü gibi çeşitli birimler baz alınarak da alternatif araştırmalar yürütülebilir.

KAYNAKLAR

Alp, J. (2012). *Örgütlenme Kapasitesi Bağlamında Kentsel Projeler İstanbul Kartal Örneği*, Doktora Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Şehircilik Programı, İstanbul.

Akay, A. Z., Karatekin, N. B., Çiçek, M., Karakol, E., Ermiş, A., Sivashoğlu, G., Üstün, S., (2012). *Kentsel Tasarım Rehberi*, Fatih Kentsel Tasarım Rehberi, İstanbul: Fatih Belediyesi.

Akay, Z., Karatekin, N. B., Nalçı, E. E., Eren, İ., Uzuner, Ö. G., (2016). *Kavramsal Çerçeve ve Temel İlkeler*, Sürdürülebilir İstanbul Kentsel Tasarım Rehberi, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi.

Arpad, B. (1987). *Hesaplaşma: Sorular*, Cumhuriyet Gazetesi, 21 Nisan, s.2.

Ataöv, A., Osmay, S. (2007). “Türkiye’de Kentsel Dönüşüme Yöntemsel Bir Yaklaşım”, Middle East Technical University Journal Of The Faculty Of The Architecture, Sayı 2, s: 57-82.

Attoe, W., Logan, D. (1989). *American Urban Architecture*, Catalysts in the Design of Cities, University of California Press., s.167.

Ayataç, K. H. (2000). *Planlama Sürecinde Kentsel Tasarımın Yeri ve Rolünün Tanımlanması İçin Bir Yöntem Denemesi; Örnekleme Alanı Türkiye*, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Aydınlı, H. İ. Ve Turan, H. (2012). “Kuramsal ve Yasal Çerçevede Türkiye’de Kentsel Dönüşüm”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 1, Sayı 28: 61-70.

Bacon, E. N. (1967). *Design of Cities*, Thames and Hudson, Londra, 1978 (ilk basım 1967).

Bahçeci, H. İ. (2017). “Neoliberalizmin Kentsel Mekândaki Tezahürü Olarak Kentsel Dönüşüm”, Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives Dergisi, Sayı 5, s: 36-47.

Bajraktari, H. (2012). *Tarihi Kentlerin Korunmasında Kentsel Tasarım Rehberlerinin Rolü: Prizren Kenti Tarihi Merkezi Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Kentsel Tasarım Programı, İstanbul.

Barnett, J. (1974). “*Urban Design as Public Policy: Practical Methods for Improving Cities*”, McGraw-Hill, New York, s: 29-173.

Bartholomew, R. W. (1982). “*Urban Design Education: Same Basic Questions*”, Urban Design International, Institute For Urban Design, New York, Vol: 1, No:2, s: 50.

Bayhan, B. (2015). “*Beyazıt Meydanı Böyle Olacak*”, Arkitera Dergisi, Sayı, 127, s: 45.

- Bayraktar, N., Kaplan, H., Tekel, A.** (2006). “*Yarışma Süreçleri ve Uygulama Örnekleri Üzerinden Kentsel Tasarım Tartışmaları*”, Mimarlık Dergisi, Sayı, 329.
- Bilsel, F. C., Akpınar, İ., Y. (Ed.)**. (2011). “*İstanbul Yıkarak Yapmak*”, Betonart Dergisi, Sayı, 29, s: 45.
- Bilsel, F. C.** (2015). “*Geç Osmanlı Döneminden Cumhuriyet'e Çağdaş Şehir Düşüncesi ve İstanbul Planlaması*”, Antik Çağdan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Planlama, cilt VIII, İstanbul, s. 485-496.
- Brewer, C. H.** (1980). “*Urban Design as Architecture*”, Urban Design International, Institute For Urban Design, New York, Vol: 1, No:2, s: 51.
- Bridge, G., Watson, S.** (2011). “*The New Blackwell Companion to the City*”, Oxford: Wiley-Blackwell.
- Carmona, M.** (1996), “Controlling Urban Design, Part 1, A Possible Renaissance”, Journal Of Urban Design, V.1, N.1.
- Can, İ., Çiçek, C.** (2012). “*Gecekondulaşma, Kentsel Dönüşüm ve TOKİ Konutlarının Ticarileşmesi: Kars Örneği*”, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9, 37-61.
- Council, H.** (2011). *Harlow Future Prospect Study: Linking regeneration and growth*, Harlow: Nathaniel Lichfield and Partners.
- Çubuk, M.** (1992). “*Kentlerde İmar Yönetmelikleri Yerine Tasarımı Yönlendiren Kentsel Tasarım Rehberleri*”, 1. Kentsel Tasarım Ve Uygulamalar Sempozyumu, 23-27-28 May 2009, MSÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.
- Çubuk, M.** (2009). “*20 Yıl Geçmiş Döneme Bakış ve Kentsel Tasarım'ın Günümüzdeki Anlamı Üzerine*”, 4. Uluslararası Kentsel Tasarım Kongresi, 23-24 Mayıs 1991, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.
- Dönmez, F.** (2009). *Büyük Ölçekli Etkinliklerin Kente Girişi ve Neoliberalizmin Dönüşen Mekânları: Formula 1 ve Akfırat Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Edwards, A. T.** (1924). *Good and Bad Manners in Architecture*, First Edition Published in 1924 by Phillip Allan & Co., UK., England.
- Erten, S., Çimen, D., Burat, S.** (2005). *Türkiye'de Kentsel Tasarım Proje Yarışmaları ve Disiplinlerarası Çalışmayı Öğrenme Süreci*, Planlama Dergisi, Sayı 3, s: 123-128.
- Geniş, Ş., Çelik, Z.** (2012). “*Takdim*”, İdeal Kent Araştırma Dergisi, Sayı 7, s: 5-9.
- Geniş, Ş.** (2012). “*Neoliberal Kentçilik: Kentler ve Piyasaların Egemenliği*”, “*Neoliberal Urbanism: Cities and the Rule of Markets*” İdeal Kent Araştırma Dergisi, Sayı 7, s: 21-37.
- Güzey, Ö.** (2012). “*Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları: Neo-liberal Kent Politikaları, Yeni Kentsel Aktörler ve Gecekondu Alanları*”, İdealkent Araştırma Dergisi, Sayı 7, s: 64-83.
- Hamdoun, Z. A. S., Sağlam, S. S.** (2017). “*Beyazıt Meydanı Mekânsal Değişim ve Dönüşüm Süreci İncelemesi Meydanın Bugünkü Kullanımıyla Trafalgar Meydanı Örneği Karşılaştırması*”, Şehirsel Mekân Kurgusunda Planlama ve Tasarım Ders Notu, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.

- Jacobs, A.B.** (1980). *“Education for Successful Practice”*, Education for Urban Design, Institute For Urban Design, New York, Vol: 1, No:2, s: 50.
- Karaman, A.** (1992). *Kentsel Tasarımda Çevresel Bütünlük ve Süreklilik*, 1. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, 23-24 Mayıs, MSÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.
- Karaman, A.** (2008). “Kentsel Tasarım: Kuramlar, İlkeler, Roller” Mimarist Dergisi, Sayı: 29.
- Ketboğa, S.** (2015). *Alternatif Bir Üretim Biçimi Olarak Kentsel Tasarım Proje Yarışma Süreçlerinin Değerlendirmesi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Koç, H.** (1999). *Kentsel Tasarım Rehberleri – Olanaklar/Sınırlamalar*, 1. Ulusal Kentsel Tasarım Kongresi Bildiriler Kitabı, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, s: 111-120.
- Kutalmış, H. Z., Sarıkaya, M., Sadulov, S., Yıldız, R., Yardımcı, K.** (2015). *Çevresel ve Yapısal Tasarım İlkeleri*, Gaziosmanpaşa Kentsel Tasarım Rehberi, İstanbul: Gaziosmanpaşa Belediyesi.
- Lang, J.** (2005). *“Urban Design: A Typology of Procedures and Products Illustrated With Over 50 Case Studies”*, UK.
- Llewelyn-Davies, R.** (1980). *“Llewelyn-Davies by Susan Braybrooke”*, Education for Urban Design, Institute For Urban Design, New York, Vol: 1, No:2, s: 34-39.
- Lynch, K.** (1980). *“City Design”*, Urban Design International, Institute For Urban Design, New York, Vol: 1, No:2, s: 48-49.
- Orhan, M.** (2015). *Kentsel Kalitenin Geliştirilmesi Bağlamında Stratejik Bir Yaklaşım; Kentsel Tasarım Rehberi Kavramsal Model Önerisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Orhan, M.** (2016). *İstanbul Kentsel Tasarım Rehberinin Sürdürülebilirliği*, Sürdürülebilir İstanbul Kentsel Tasarım Rehberi, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi, C.1, Sayı 1: 59-77.
- Öktem, B.** (2006). *“Neoliberal Küreselleşmenin Kentlerde İnşası: AKP'nin Küresel Kent Söylemi ve İstanbul'un Kentsel Dönüşüm Projeleri”*, Planlama Dergisi, Sayı, 2.
- Öktem, B.** (2011). *“İstanbul'da Neoliberal Kentleşme Modelinin Sosyo-Mekânsal İzdüşümleri”*, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Sayı, 44, s: 23-40.
- Özaydın, G.** (1993). *Kentsel Tasarım Kapsamında Tarihi Kentsel Mekânlarda Ara Yüzlerin Düzenlenmesine Sistemli Bir Yaklaşım*, Doktora Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özden, P. P.** (2006). *“Türkiye’de Kentsel Dönüşümün Uygulanabilirliği Üzerine Düşünceler”*, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Sayı. 36, s. 215-233.
- Özer, M. N.** (2017). *“Kamusal Mekânda Kentsel Tasarım Rehberlerinin Etkinliği Üzerine Düşünceler”*, (Ed: Doç. Dr. H. Selma Çelikyay), Kamusal Alanların Mekânsal Organizasyonu, Karınca Ajans Matbaacılık Yayıncılık, Bartın Üniversitesi Yayınları, sayı: 30, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, s: 42-68, Bartın.

- Pinon, P.** (2010). “Henri Prost: Paris’ten Roma’ya, Fas’tan İstanbul’a”, İmparatorluk Başkentinden Cumhuriyet’in Modern Kentine: Henri Prost’un İstanbul Planlaması (1936- 1951)= From the Imperial Capital to the Republican Modern City: Henri Prost’s Planning of Istanbul (1936-1951), der. Cânâ Bilsel ve Pierre Pinon, İstanbul, s. 22.
- Pittas, M. J.** (1980). “*Defining Urban Design*”, Urban Design International, Institute For Urban Design, New York, Vol: 1, No:2, s: 40.
- Polat, S., Yıldız, H. Ö. T. ve Dostoğlu N.** (2018). “*Kültürel Miras Alanları İçin Kullanıcı Odaklı Bir Kentsel Tasarım Rehberi Modeli: Bursa Hanlar Bölgesi Örneği*”, Megaron, C.13, Sayı 4: 585-587.
- Punter, C., Carmona, M.** (1997). “The Design Dimension of Planning”, New York.
- Punter, C.** (1999). “Design Guidelines in American Cities”, Liverpool University Pres.
- Robertson, J.T.** (1982). *The Current Crisis of Disorder*, M. Pittas and A. Ferebe, Education For Urban Design, MA, Hutchinson Ross, Boston.
- Sarıçayır, E.** (2014). “*Taksim’de Topçu Kışlası Tarihe Gömüldü*”, Arkitera, İstanbul.
- Sideris, A. L.,** (1996). “*Kent’te Kırıklar: Kentsel Tasarım Kısıtlılıkları ve Potansiyellerinin Bildirimi*”.
- Sirel, A. ve Sirel, O. Ü.** (2016). “*Kentsel Tasarım Proje Yarışmalarının Uygulanma Sorunları*”, Yarışmalar Ve Mimarlık Sempozyumu, 07 Mayıs 2016, Yeşilova Höyüğü Ziyaretçi Merkezi, Bornova, İzmir.
- Şahin, Z.** (2006). “*Kentsel Dönüşümün Kentsel Planlamadan Bağımsızlaştırılması/Ayrılması Sürecinde Ankara*”, Planlama Dergisi, 36, s:111-120.
- Şala, D.** (2013). *Kentsel Kimlik Bağlamında Kentsel Tasarım Rehberlerinin İrdelenmesi (İzmir-Kemeraltı Tarihi Kent Merkezi Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul.
- Şanlı, H. İ.** (1989). “*Kamu Mekânları Tasarımının Yönetimsel Çerçevesi*”, Kamu Mekânları Tasarımı ve Kent Mobilyaları Sempozyumu, 15-16 Mayıs 1989, Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- Şanlı, H. İ.** (2000). “*Notes on The Language of Urban Design*”, Basılmamış Ders Notları, Beykent Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- Şanlı, H. İ.** (2014). “*Kentsel Planlama Ve Yönetimi Ders Notları*”, Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü Ders Notu, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Şanlı, H. İ.** (2016). “*Kentsel Planlama Ve Yönetimi Ders Notları*”, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mimarlık Bölümü Ders Notu, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Thames and Hudson.** (1978). *Design of Cities*, Edmund N. Bacon, Londra, (ilk basım 1967).
- Theodore, N., Peck, J. & Brenner, N.** (2011). *Neoliberal Kentçilik: Kentler ve Piyasanın Egemenliği*, (Çev. Şerife Geniş), Neoliberalizm ve Kentsel Eşitsizlikler-İdealkent Dergisi, Sayı 7, s: 21-37.

Tunçer, M. (2009). “Türkiye’ de bölge-kent planlaması ve kentsel tasarım: uygulama sorunları ve görüşleri”, Milliyet Blog, C.1, Sayı 11: 73-90.

Turgut, S. (2007). “Yerel Yönetimler ve Planlama Adına Tarihi Hatalar: İstanbul’un Planlama Deneyimleri”, Kent Gündemi, Sayı 8, s: 54-60.

Türk, Ş. Ş. (2016). *Yasal Çerçeve, Yönetim ve Denetim*, Sürdürülebilir İstanbul Kentsel Tasarım Rehberi, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi, C.1, Sayı 1: 99-113.

Türkün, A. (2011). *Urban Regeneration and Hegemonic Power Relationships*. International Planning Studies, 16(1), 61-72.

Ünlü, T. (2006). “Kentsel Mekânda Değişimin Yönetilmesi (1)”, METU JFA Dergisi 2006/2, C.1, Sayı 23: 63-92.

Vardar, A. (2005). “Nazım Plandan Nesir Projelere Kentsel Tasarım”, Planlama Dergisi 2005/3, C.1, Sayı 33: 20-32.

Wolfe, M., Shin, R.(1970). *Urban Design Within the Comprehensive Planning Process* Seattle: University of Washington, 1970.

Yapıcı, M. (2005). “Gündemdeki Planlar/Projeler Kent: İstanbul”, Mimarlık Dergisi, Sayı, 322, s: 22-25.

Yıldırım, B. Ve Erdem A. (2015). *Taksim Meydanı'nın Cumhuriyet'in Kamusal Alanı Olarak İnşası*, Tasarım + Kuram Dergisi, Sayı 19, s. 95-106, İstanbul.

Yılmaz, E. M. (2008). *Bir Meydan İki Tasarım*, Arkitera, 25 Şubat, İstanbul.

İnternet Kaynakları

URL-1, <http://www.urban-design-guidelines.planning.vic.gov.au/>

URL-2, <https://www.cambridge.ca/en/build-invest-grow/resources/Downtown-Urban-Design-Guidelines.pdf>

URL-3, https://www.pland.gov.hk/pland_en/tech_doc/hkpsg/full/pdf/ch11.pdf

URL-4, https://www.austintexas.gov/sites/default/files/files/Boards_and_Commissions/Design_Commission_urban_design_guidelines_for_austin.pdf

URL-5, <https://www.victoria.ca/assets/Departments/Planning~Development/Development~Services/Documents/Urban%20Design%20Guidelines%20-%20Dockside%20Green%20-%20December%202016.pdf>

URL-6, <https://www.housing.gov.ie/sites/default/files/migrated-files/en/Publications/DevelopmentandHousing/Planning/FileDownload,19216,en.pdf>

URL-7, <http://www.arkitera.com/haber/6570/taksim-yolcusu-kalmasin>, 09.02.2012.

URL-8, <https://www.aksam.com.tr/guncel/yeni-taksim-meydani-projesi-onaylandi/haber-335781>, 02.09.2014

URL-9, <http://www.akanmimarlik.com/tr/calismalar/sehircilik-ve-alan-yonetim-planlari/besiktas-meydani-yakin-cevresi-duzenleme-avan-projesi>

URL-10, https://archnet.org/sites/15129/media_contents/108653

URL-11, <http://semter.istanbulium.net/2011/10/uskudar.html>, 24.02.2019.

URL-12, <http://www.mimdap.org/?p=130902>, 25.11.2013.

URL-13,

https://www.academia.edu/31656561/KAMUSAL_ALAN_OLARAK_%C3%9CSK_%C3%9CDAR_MEYDANI_VE_%C3%87EVRES%C4%B0NDE_MEKANSAL_KAL%C4%B0TEN%C4%B0N_%C3%96L%C3%87%C3%9CLMES%C4%B0

URL-14, <http://www.promiproje.com/projects/landscape/images/uskudar/uskudar-meydani.htm>

URL-15, <http://www.arkiv.com.tr/proje/beyazit-meydani-kentsel-tasarim-projesi/4120>

URL-16, <https://www.arkitera.com/proje/beyazit-meydani-kentsel-tasarim-projesi/>, 10.11.2017.

EKLER

Ek A: İlçe Belediyeler Kentsel Tasarım Girişimleri Yapılandırılmış Görüşme Formları

Ek A-1: Adalar Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
Büyükada İskele Meydanı ve Sahil Düzenleme Projesi	2007	Proje İBB tarafından hazırlanmış ve Koruma Kurulu tarafından 2007 yılında onayından sonra 2010 yılında etaplar haline ayrılarak Belediyemizce uygulamaya başlanmıştır.	5 etaba ayrılan projenin 4 etabının uygulaması gerçekleştirilmiştir	1/500 Ölçekli Avan Proje
Burgazada İskele Meydanı ve Sahil Düzenleme Avan Projesi	2012	İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin başlatmış olduğu ve Belediyemizin tamamlayarak İstanbul V Numaralı Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu'nun onayına sunduğu proje 2012 yılında onaylanmıştır.	Henüz uygulaması gerçekleştirilmemiştir	1/500 Ölçekli Avan Proje
Kınalıada İskele Meydanı ve Sahili Düzenleme Projesi	2007	Belediyesi'nin başlatmış olduğu ve Belediyemizin tamamlayarak İstanbul V Numaralı Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu'nun onayına sunulmuş ancak onay süreci tamamlanmamıştır.	Henüz uygulaması gerçekleştirilmemiştir	1/500 Ölçekli Avan Proje
Heybeliada İskelesi ve Yakın Çevresi Düzenleme Prjesi	2005	İBB Etüd ve Projeler Daire Başkanlığı Projeler Müdürlüğü tarafından projelendirilmiş ve uygulaması gerçekleştirilmiştir.	Uygulama 2005 yılında gerçekleştirilmiştir	Uygulama Projesi

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyiş mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

İlgili Belediyenin Adı : **ADALAR BELEDİYESİ**

Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı :-

Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri :-

Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?
Belediyece hazırlanan kentsel tasarım projeleri adaların tamamının sit alanları bütünü olması sebebiyle bağlı olduğu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü onayından geçmek zorundadır. Onayın ardından uygulama belediye tarafından yürütülmekte denetlenmesi de belediye teknik ekipleriyle yapılmaktadır.

Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok

Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok

Varsa;

Ne zaman kurulmuştur? :

Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? :

Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok

Varsa nelerdir;

Belediyemiz bünyesinde estetik kurul oluşturulmamıştır. Hazırlanmakta olan ve onaylanma aşamasına gelmiş bulunan ancak 1/5000 ölçekli planın mahkeme kararı ile iptal edilmesi sonucunda (21.11.2011. Tarihli Adalar 1/5000 ölçekli

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.

Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.

Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.com

Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı da İstanbul 8. İdare Mahkemesi'nin 30.11.2017 tarihli kararı ile iptal edilmiştir.) onay süreci durdurulmuş olan Adalar 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı, onaylandığı ve yürürlüğe girdiği takdirde belediyemizde estetik kurul oluşturulması planlanmıştır.

- Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok

Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.

Belediyemizde kentsel tasarım rehberi olmasa da benzer bir çalışma yapılmış ve Adalar İlçesi Cephe Tabela ve Uygulama Yönetmeliği adı altında Belediye Meclisinde ve Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nda onaylatılmıştır.

- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı : Cephe Tabela ve Uygulama Yönetmeliği

- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı : 2010 yılında çalışmalarına başlanan Cephe Tabela ve Uygulama Yönetmeliği 11.03.2011 tarihinde Belediye Meclisinde onaylanmış, 24.05.2012 tarihinde de İstanbul V Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Kararı ile uygun bulunarak uygulamaya koyulmuştur.

KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? :

Adalar İlçesi Cephe- Tabela Rehberi ve Yönetmeliği, ilçenin tarihi ve kültürel dokusunu, doğal ve çevresel değerlerini korumak ve gelecek kuşaklara değerli bir miras olarak aktarabilmek için her türlü reklam, ilan ve tanıtım elemanları ve benzerlerinin yol açabileceği görüntü kirliliğini ortadan kaldırarak, kent estetiğine katkıda bulunmayı, reklam asma ve ticari tabela kullanımını düzenlemeyi ve bu işleri yapan gerçek veya tüzel kişilerle, kamu kurum ve kuruluşlarının uymak zorunda oldukları esasları belirlemeyi amaçlamıştır.

- Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?

- Uygulamanın yürütülebilmesi kontrol ve denetimi de beraberinde getirdiğinden bu konuda personel sayısı yeterli değildir.

- Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığınız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

- Adalar İlçesi genelinde, alanın tarihsel, kültürel, fiziksel doğal ve sosyal karakterine uygun, kent kimliği ve dokusunu sürdürülebilirlik kavramı çerçevesinde irdeleyen, alana özgü mevcut potansiyelleri değerlendirilen ve aynı zamanda da sorunlarını gideren, bölgenin genel karakteristiklerini koruyarak daim kılan ve gelecek dönemlere taşınmasını hedefleyen ve yaşam kalitesi seviyesini yükseltmek olan genel planlama anlayışına uygun olarak cephelerin iyileştirilmesi amaçlanmış, görüntü kirliliği yaratan esnaf tabelalarının zabıta denetiminde değiştirilmesi çalışmaları yürütülmüştür.

- Esnaf tarafından bu değişime direnç gösterildiği takdirde kolluk kuvvetlerinin desteğine ihtiyaç duyulma noktasında zorluklarla karşılaşmış ve sürdürülebilir olmasını zorlaştırmıştır.

-Belediyemizde yönlendirme tabelaları yönetmeliğe uygun hazırlanmış ve uygulanmıştır.

Başlamış olan çalışmaları da var olarak kabul edebilirsiniz.

Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dökümlerini ek olarak iletmeyi unutmayınız.

Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-2: Ataşehir Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
MİMAR SİNAN, MEVLANA, YENİ ÇAMLICA MAH. RİSKLİ ALAN BAŞVURUSU	2018	RİSKLİ ALAN	BEKLEMEDE	

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.com

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

İlgili Belediyenin Adı : **ATAŞEHİR BELEDİYESİ**

Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : **KENTSEL DÖNÜŞÜM MÜDÜRLÜĞÜ-2012**

Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : **11 TEKNİK PERSONEL (2 MİMAR-5 MÜHENDİS VE 1 ŞEHİR PLANCISI, 3 TEKNİKER)**

Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?
RİSKLİ YAPI BAŞVURULARI

Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok

Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? VAR Var Yok

Varsa;

Ne zaman kurulmuştur? : **2009 TARİHİNDE**

Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? : **MİMAR, ÇEVRE MÜHENDİSİ, ZABITA VE SAĞLIK PERSONELİ**

Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok

Varsa nelerdir;

Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok

Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.

Kentsel Tasarım Rehberinin Adı :-

Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı :-

KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? :-

Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?

Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığınız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-3: Avcılar Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.com

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

İlgili Belediyenin Adı : Avcılar Belediyesi
Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : Kentsel Dönüşüm ve Tasarım Şefliği - 2014
Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : 8 Kişi – Teknik Eleman (Mimar, İnş. Müh, Jeofizik Müh.)
Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?
Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok
Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? : Var Yok
Varsa;
Ne zaman kurulmuştur? :
Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? :
Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? : Var Yok
Varsa nelerdir;

Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok
Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.
Kentsel Tasarım Rehberinin Adı :
Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı :
KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? :

Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?
Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığınız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?
Herhangi bir çalışmamız şuan için yok

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dökümlerini ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-4: Bağcılar Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.Com

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

- İlgili Belediyenin Adı : BAĞCILAR BELEDİYESİ
- Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : 2013
- Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : 5 şehir plancısı – 5 mimar – 8 inşaat mühendisi – 1 jeoloji mühendisi – 1 elektrik mühendisi – 1 makine mühendisi – 5 kalem memuru
- Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?
6306 sayılı kanun kapsamında yürütülmektedir. Onama yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile İBB'de, hazırlama ve uygulama yetkisi belediyededir.

- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok
Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
Bağcılar meydan kentsel dönüşüm planı	2017	Meydanın dönüştürülmesi, yapı stoğunun yenilenmesi	Devam etmektedir	1/1000 uygulama imar planı
Göztepe Yanyol Kentsel Dönüşüm Planı	2019	Göztepe yanyoldaki kötü yapılaşmanın giderilmesi	Riskli alan hazırlık aşamasında	1/1000 uygulama imar planı
THY Sitesi Kentsel Dönüşüm Planı – B Bloklar	2017	Ekonomik ömrünü tamamlamış bu eski sitenin dönüştürülmesi	İnşaat aşamasında	1/1000 uygulama imar planı
THY Sitesi Kentsel Dönüşüm Planı – A ve C Bloklar	2019	Ekonomik ömrünü tamamlamış bu eski sitenin dönüştürülmesi	Riskli Alan hazırlık aşamasında	1/1000 uygulama imar planı
Kemalpaşa Mah. Kentsel Dönüşüm Alanı	2018	Kemalpaşa yanyoldaki kötü yapılaşmanın giderilmesi	Planların onaylanması için bakanlıkta	1/1000 uygulama imar planı
Albayraklar Sitesi Kentsel Dönüşüm Alanı	2016	Ekonomik ömrünü tamamlamış bu eski sitenin dönüştürülmesi	İnşaatı devam ediyor	1/1000 uygulama imar planı

- Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok

Varsa;

- Ne zaman kurulmuştur? :
- Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? :
- Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok

Varsa nelerdir;

- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok

Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.

Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi umutmayınız.

Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı :
- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı :
- KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? :
- Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?
- Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığınız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dökümlerini ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-5: Bahçelievler Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

İlgili Belediyenin Adı : **Bahçelievler Belediyesi**

Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : Kentsel Tasarım Müdürlüğü bulunmamaktadır.

Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri :

Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?

Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok

Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? : Var Yok

Varsa;

Ne zaman kurulmuştur? :

Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? :

Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok

Varsa nelerdir;

Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Yok Var Yok

Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.

Kentsel Tasarım Rehberinin Adı :

Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı :

KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? :

Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?

Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığımız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığımız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

Başlamış olan çalışmaları da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-6: Bakırköy Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ				
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI				
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI				
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.com				
<p>İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.</p> <p>Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.</p>				
<p>İlgili Belediyenin Adı : BAKIRKÖY</p> <p>Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : 2018</p> <p>Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : 4</p> <p>Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?</p>				
<p>Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var ☐ Yok ☒</p>				
<p>Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)</p>				
Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
<p>Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var ☒ Yok ☐</p> <p>Varsa;</p>				
<p>Ne zaman kurulmuştur? : 2018</p> <p>Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? : Mimar, İnşaat Mühendisi, Sosyolog, Harita Müh. Makine Mühendisi, Planlama ve Peyzaj Mimarı</p>				
<p>Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var ☐ Yok ☒</p> <p>Varsa nelerdir;</p>				
<p>Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var ☐ Yok ☒</p> <p>Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.</p>				
<p>Kentsel Tasarım Rehberinin Adı : Yok</p>				
<p>Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı :</p>				
<p>KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? :</p>				
<p>Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir? Hayır. Personel, teknik imkânlar ve eğitim.</p> <p>Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığımız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığımız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir? 3000 m2 aşan projelerde cephe tasarımı onayı yapılmakta.</p>				
<p>Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz. Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dökümlerini ek olarak iletmeyi unutmayınız. Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.</p>				

Ek A-7: Başakşehir Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.Com

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin önemini ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

İlgili Belediyenin Adı : Başakşehir Belediyesi
Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : Kentsel Tasarım Müdürlüğümüz yok
Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : 0
Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?
-
Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok
Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok
Varsa;
Ne zaman kurulmuştur? :-
Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? :-
Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? - Var Yok
Varsa nelerdir;

Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : - Var Yok
Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.

Kentsel Tasarım Rehberinin Adı :-
Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı :-
KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? :-

Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?
-

Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığımız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?
-

Başlamış olan çalışmaları da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-8: Bayrampaşa Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
Vatan Mah. Kentsel Dönüşüm Pr.	2018	Kentsel Dönüşüm Çalışmaları Kapsamında	Yok	

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamları belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

- İlgili Belediyenin Adı : **Bayrampaşa Belediyesi**
- Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : 2013
- Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : 1 Şehir Plancısı, 2 İnşaat Mühendisi, 1 Çevre Mühendisi (Müdür)
- Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?
- Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok
Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
Vatan Mah. Kentsel Dönüşüm Pr.	2018	Kentsel Dönüşüm Çalışmaları Kapsamında	Yok	

- Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok
Varsa;
- Ne zaman kurulmuştur? :
- Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? :
- Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok
Varsa nelerdir;
- Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok
Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.
- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı :
- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı :
- KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? :
- Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?
 - Belediyemizin yönetsel yapısı kentsel tasarım uygulamalarını gerçekleştirebilecek düzeyde değildir. Büyükşehir Belediyesi marifetiyle proje çalışmalarının yürütülmesi daha uygundur.
- Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığımız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığımız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?
 - Kentsel Tasarım Rehberi ile alakalı Belediyemizde yürütülen ya da tamamlanan bir çalışma bulunmamaktadır. Böyle bir çalışmayı koordine edebilecek ve yapabilecek yeterli sayıda teknik personelimiz bulunmamaktadır.

Başlamış olan çalışmaları da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dökümlerini ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-9: Beşiktaş Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.com

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

- İlgili Belediyenin Adı : **Beşiktaş Belediyesi**
- Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : Yok. Kentsel Tasarım Şefliği ve Plan Proje Şefliği bulunmaktadır.
- Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : Kentsel Tasarım Şefliği 2 Mimar ve 1 Şehir Plancısı,
Plan Proje Şefliği 5 Mimar ve 1 İç Mimar
- Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir? : Yok
- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok

Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

- Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? : Var Yok

Varsa;

- Ne zaman kurulmuştur? : 2016, 2019 tarihinde üyeleri değişip, yönetmelik oluşturuldu.
- Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? : Mimar, Harita Mühendisi, Şehir Plancısı, Sanat Tarihçisi, Peyzaj Mimarı
- Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? : Var Yok

Varsa nelerdir;

- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok

Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.

- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı : -
- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı : -
- KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? : -

- Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?

Evet. Yeni dönemle birlikte yeni projeler geliştirilebilir. Yürürlükteki mevzuatla birlikte ihtiyaçlar gözetilerek Beşiktaş coğrafyasına ve kimliğine uygun yurtiçi ve yurtdışı kaynaklardan da yararlanılarak kapsamlı bir çalışma yapılmalıdır.

- Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığımız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığımız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dökümlerini ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-10: Beykoz Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
Karlıtepe Kentsel Tasarım Rehberi	2017	Bölgede yapılan planlarla koordineli	Planların yürürlüğe girmesi beklenmektedir.	Rehber

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

- İlgili Belediyenin Adı : **Beykoz Belediyesi**
- Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : **Kentsel Tasarım Koordinatörlüğü 2016**
- Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : **1 Mimar, 2 Şehir plancı**
- Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?
İmar Planları ile birlikte yürütülüp planın onanmasıyla yürürlüğe girer.
- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : **Var** Yok
Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
Karlıtepe Kentsel Tasarım Rehberi	2017	Bölgede yapılan planlarla koordineli	Planların yürürlüğe girmesi beklenmektedir.	Rehber

- Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? **Var** Yok
Varsa;
- Ne zaman kurulmuştur? : **2015**
- Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? : **Mimar**
- Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? **Var** **Yok**
Varsa nelerdir;
- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : **Var** Yok
Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.
- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı : **Karlıtepe Kentsel Tasarım Rehberi**
- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı : **2017-2018**
- KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? : **Bölgeye özgü mimari kimliğin oluşturulması amacı ile plan notları ile koordineli çalışarak şehir kimliğinde farkındalık yaratmak.**
- Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?
Evet.
- Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığımız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?
Bölgenin iyi analiz edilerek çalışmalara başlanmalı, uygulanabilir ve sürdürülebilir projeler üretilmelidir.

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-11: Beylikdüzü Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
Simakent Projesi	2016	Cephe Düzenlemesi	Uygulandı	
Prestij Cadde Çalışması (Anadolu)	2016	Cadde Düzenlemesi	Uygulandı	
Prestij Cadde Çalışması (Cumhuriyet)	2018	Cadde Düzenlemesi	Uygulandı	
Cumhuriyet Çarşısı Düzenlemesi	2018	Cephe Düzenlemesi	Uygulandı	
Gürpınar Meydanı	2018	Meydan Düzenlemesi	Uygulanmadı	
Yaşam Vadisi	2018	Rekreasyon Alanı	Uygulandı	

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

İlgili Belediyenin Adı : **Beylikdüzü Belediyesi**

Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı :-

Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri :-

Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?
Plan ve Proje Müdürlüğü tarafından hazırlanan projelerin İmar Müdürlüğü tarafından onaylanmasının ardından projeler, Park ve Bahçeler Müdürlüğü ve Fen İşleri Müdürlüğü tarafından uygulanmaktadır. Denetim ve kontrolleri de Fen İşleri Müdürlüğü ve Park ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır.

Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok
Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
Simakent Projesi	2016	Cephe Düzenlemesi	Uygulandı	
Prestij Cadde Çalışması (Anadolu)	2016	Cadde Düzenlemesi	Uygulandı	
Prestij Cadde Çalışması (Cumhuriyet)	2018	Cadde Düzenlemesi	Uygulandı	
Cumhuriyet Çarşısı Düzenlemesi	2018	Cephe Düzenlemesi	Uygulandı	
Gürpınar Meydanı	2018	Meydan Düzenlemesi	Uygulanmadı	
Yaşam Vadisi	2018	Rekreasyon Alanı	Uygulandı	

Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok
Varsa;

Ne zaman kurulmuştur? : 2014

Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? : Mimar ve Şehir Planlamacılarından oluşmaktadır.

Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok
Varsa nelerdir;

Kentsel Tasarım kriterleri bu kurul tarafından belirlenmekte ve ilgili projeler onay aşamasında bu kurula yönlendirilerek kurul onayı alınmaktadır.

Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok
Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.

Kentsel Tasarım Rehberinin Adı : Mimari Estetik Komisyonu Genel İlkeleri.

Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı : 2018 de hazırlanan kriterler hala devam etmektedir.

KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? : Kentin düzenli olmasını ve bütünlüğünü sağlamak.

Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?

Yeterlidir.

Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığımız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

Gerekli görülen projeler, Mimari Estetik Komisyonuna yönlendirilerek proje onaylarının bu kriterlere uygun olacak şekilde yapılması sağlanmaktadır.

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-12: Beyoğlu Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

- İlgili Belediyenin Adı : **Beyoğlu Belediyesi**
- Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : Kentsel Dönüşüm ve Tasarım Müdürlüğü adıyla 2014 yılında kuruldu.
- Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : 2 Mimar - 3 Şehir Plancısı – 1 Harita Mühendisi
- Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir? Müdürlüğümüz görevleri arasında öncelikli konu kentsel dönüşüm oluşturmada olup kentsel tasarım rehberi hazırlamaya yönelik bir çalışma yapılmamaktadır.
- Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok
Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

- Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok
Varsa;
- Ne zaman kurulmuştur? :
- Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? :
- Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok
Varsa nelerdir;
- Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok
Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.
- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı :
- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı :
- KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? :
- Belediyenin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir
- Belediyenin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığınız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dökümlerini ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-13: Büyükçekmece Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
Mimarsinan İskele	2016	Kış Bahçesi/ Tente/Tabela	Kısmen	
Gazi Mustafa Kemal	2016	Kış Bahçesi/ Tente/Tabela	Kısmen	
Umurreis	2018	Kış Bahçesi/ Tente/Tabela	Tamamlandı	

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

- İlgili Belediyenin Adı : **BÜYÜKÇEKMECE BELEDİYESİ**
- Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : 2014'te kuruldu, 2017'de isim değişikliği ile Etüt Proje Müdürlüğü oldu.
- Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : 10 personel, Mimar, Mühendis, Teknik Ressam
- Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir? Küçük ölçekli projeler çalışılmış olup, Başkanlık onayı ile vatandaşa tebligat yapılarak uygulama sağlanıyor.
- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok
Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
Mimarsinan İskele	2016	Kış Bahçesi/ Tente/Tabela	Kısmen	
Gazi Mustafa Kemal	2016	Kış Bahçesi/ Tente/Tabela	Kısmen	
Umurreis	2018	Kış Bahçesi/ Tente/Tabela	Tamamlandı	

- Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok
Varsa;
- Ne zaman kurulmuştur? : 2017
- Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? : Mimar, İnşaat Müh. Peyzaj Mimarı
- Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok
- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok Yok
Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.
- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı : Kitapçık olarak bir rehberimiz yoktur. Belli standartlarımız; kış bahçesi; renk/büyükölçüm/yerleşim
- Tabela/renk/ölçüm**
- Renkler genelde yeşil tonları**
- Bina renkleri beyaz ve tonları**
- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı :
- KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? : Kent genelinde estetik ve sürdürülebilir mekânsal gelişmeyi sağlamak
- Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?
İlçemizde, kentsel tasarım rehberliğindeki kriterler uygulamak, eski yapılarda maddi açıdan vatandaş çok zorladığı için, gerçekleştirilmesi çok mümkün olmamaktadır.
- Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığımız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığımız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

En büyük problem vatandaşın maddi yünden istenilenleri karşılayamamasıdır.

Başlamış olan çalışmaları da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-14: Çatalca Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
Çatalca merkez geometrik yol ve çevre düzenlemesi	2017	Merkezde belirli yolların yayalaştırılarak, yaya-taşıt sirkülasyonunun sağlanması, geometrik yol ve kaldırım düzenlemelerinin yapılması	Henüz uygulanamamıştır.	

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin önemini ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

İlgili Belediyenin Adı : ÇATALCA

Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : Plan ve Proje Müdürlüğü bulunmaktadır.
2009 yılında kurulmuştur.

Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : 8

Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?

Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok

Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok

Varsa;

Ne zaman kurulmuştur? : 2017

Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? : Şehir Plancısı, Mimar, İnşaat Mühendisi

Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok

Varsa nelerdir;

Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok

Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.

Kentsel Tasarım Rehberinin Adı :

Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı :

KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? :

Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?

➤ Belediyemizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberinin uygulamalarının gerçekleştirilmesi için yeterli kapasitedir. Kentsel tasarım projelerinin rehberinin hazırlanması için ekip kurularak çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığımız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

➤ Belediyemize ait kentsel tasarım rehberi bulunmamaktadır. Kentsel tasarım yapılırken genel tasarım kriterleri ve ilkeleri esas alınarak tasarım yapılmaktadır.

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-15: Esenler Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.com

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

İlgili Belediyenin Adı : **ESENLER BELEDİYESİ**

Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : **YOK**

Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri :

Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI, MEKÂNSAL PLANLAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, TARAFINDAN ONANMAKTADIR.

Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok

Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok

Varsa;

Ne zaman kurulmuştur? :

Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? : |

Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok

Varsa nelerdir;

Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok

Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.

Kentsel Tasarım Rehberinin Adı :

Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı :

KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? :

Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?

6306 SAYILI YASA KAPSAMINDA RİSKLİ ALAN VE REZERV YAPI ALANLARINDA TOKİ, KİPTAŞ VB. KURUMLAR ARACILIĞIYLA HAZIRLANAN KENTSEL TASARIM PROJELERİ, ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MEKÂNSAL PLANLAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜNCE ONANMAKTADIR.

Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığımız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

Başlamış olan çalışmaları da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-16: Esenyurt Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

- İlgili Belediyenin Adı : **ESENYURT BELEDİYESİ**
- Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : 2014
- Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : 2 İNŞAAT MÜHENDİSİ, 1 İNŞAAT TEKNİKERİ.
- Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?
- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok
Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

- Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok
Varsa;
- Ne zaman kurulmuştur? : 2014
- Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? : MİMAR, İNŞ. MÜHENDİSİ, İÇ MİMAR, ÇEVRE MÜH., HARİTA MÜHENDİSİ, PEYZAJ MİMARİ.
- Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok
Varsa nelerdir;
- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok
Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.
- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı :
- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı :
- KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? :
- Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?
- Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığınız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-17: Eyüp Sultan Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.Com

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

- İlgili Belediyenin Adı : **Eyüpsultan Belediyesi**
- Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : -
- Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : -
- Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?
- Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok
Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

- Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok
Varsa;
- Ne zaman kurulmuştur? :
- Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? : |
- Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok
Varsa nelerdir;
- Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok
Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.
- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı :
- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı :
- KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? :
- Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?
- Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığımız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığımız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

Başlamış olan çalışmaları da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dökümlerini ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-18: Gaziosmanpaşa Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
432 hektarlık kentsel dönüşüm alanlarının tamamında kentsel tasarım projeleri hazırlandı/hazırlanacaktır.	2014-2019	Kentsel dönüşüm alanlarında 6306 sayılı yasa kapsamında riskli alan ilan edilen alanlarda kentsel tasarım projeleri hazırlandı/hazırlanacaktır.	250 hektar	

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

- İlgili Belediyenin Adı : **GAZİOSMANPAŞA BELEDİYESİ**
- Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : 2014 (Kentsel Dönüşüm Müdürlüğü)
- Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : GOPAŞ A.Ş. Belediye şirketi çalışanlarıyla beraber 50 kadar teknik personel vardır. (Şehir Plancı, Harita Mühendisi, Mimar ve İnşaat Mühendisi) Ayrıca, Kentsel Dönüşüm Müdürlüğü bünyesinde İmar durum-Planlama ve Harita şeflikleri de bulunmaktadır.
- Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?
Kentsel Tasarım projelerini Bakanlığın verdiği yetki ile belediye hazırlar ve Bakanlık Onaylar.
- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok
Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
432 hektarlık kentsel dönüşüm alanlarının tamamında kentsel tasarım projeleri hazırlandı/hazırlanacaktır.	2014-2019	Kentsel dönüşüm alanlarında 6306 sayılı yasa kapsamında riskli alan ilan edilen alanlarda kentsel tasarım projeleri hazırlandı/hazırlanacaktır.	250 hektar	

- Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok
Varsa; Belediye Meclis Kararı ile Estetik Kurul kurulmuştur.
- Ne zaman kurulmuştur? : 2016 yılında
- Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? : Şehir plancısı, mimar, inşaat mühendisi ve mühendisler
- Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok
Varsa nelerdir;
- Kent Rehberine göre riskli alan projeleri onaylanmaktadır. Cadde, sokak, yeşil alan ve elemanları, otopark, kaldırım vs. tüm kent rehberine uygun olarak projeler onaylanmaktadır.
- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok
Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.
- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı : Gaziosmanpaşa Belediyesi Kentsel Tasarım rehberi 2017
- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı : 2015-2017
- KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? : Kentsel Dönüşüm alanlarının geliştirilen vizyonla şehircilik anlamında 100 yıla hitap edecek şehir vizyonu oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır.
- Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir? Yeterli düzeydedir.
- Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığınız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?
Estetik kurulda tüm kentsel dönüşüm projelerinin onayı yapılmaktadır. Dolayısıyla kurul kararına göre yapılaşma ruhsatı verilmektedir. Kent Rehberi projelerimiz için vazgeçilmez kriterdir.

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-19: Güngören Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
-	-	-	-	-

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.com

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyiş mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

İlgili Belediyenin Adı : **Güngören Belediyesi**

Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : -

Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : -

Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir? -

Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok X
Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok X
Varsa;

Ne zaman kurulmuştur? :

Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? :

Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok X
Varsa nelerdir;

Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok X
Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.

Kentsel Tasarım Rehberinin Adı : -

Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı : -

KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? : -

Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?

Belediyelerin imar planlarına uygun olmayan, çarpık ve sağlıklı yapılaşma sorunlarından dolayı kentsel tasarım rehberi oluşturma aşamasına kadar çok yol alınması gerekmektedir. Bu sebeple altyapısı, planı ve yapılaşması düzgün bir bölgede kentsel tasarım rehberi ile bir düzen oluşturmanın daha uygun olacağı kanaatindeyiz.

Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığımız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir? -

Başlamış olan çalışmaları da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-20: Kadıköy Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.Com

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

İlgili Belediyenin Adı : **Kadıköy Belediyesi**

Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : **2014**

Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri :

Teknik Büro (9 personel)

- İdari Büro (3 personel)
- 4 Mimar
- 2 Şehir Plancısı
- 2 Peyzaj Mimarı
- 1 İnşaat Mühendisi

Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?
Kentsel tasarım projesinin, konu olduğu alan, kapsamı vb. niteliklerine göre uygulama, denetleme süreci değişkenlik göstermektedir.

Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok
Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)
Bakınız EK 1

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok
Varsa;

Ne zaman kurulmuştur? :

Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? :

Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok
Varsa nelerdir;

Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok
Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.

Kentsel Tasarım Rehberinin Adı : **Yeldeğirmeni Semti ve Rasımpaşa Sit Alanı Kentsel Tasarım Rehberi**

Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı : **2017-2018(Rehberin Hazırlanması süreci) 2019 (Rehber onay süreci içinde)**

Başlamış olan çalışmaları da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

▪ **KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir?** :

Yeldeğirmeni değişmekte ve alanın yeni mekânsal organizasyonunun değişen ve halihazırda bulunan sosyal, fiziksel ve ekonomik doku ile nasıl uyum içinde yaşayacağı önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Alanın tarihi dokusunun korunması, eski-yeni uyumu, değişime adaptasyon ve bu amaçla tasarım ilkelerinin hazırlanmasının gerekliliği yerelde yaşanan sorunlara ve bu sorunlara çözüm bulmak amacıyla yapılan çalışmalara dayanmaktadır. Bu açıdan korunan ve daha iyi tasarlanmış bir kentsel çevre için yeni çalışmaların yapılması, geçmiş ve güncel çalışmaların tasarım ilkeleri ile desteklenmesi gereklidir.

Rasimpasa Kentsel Sit Alanı'na ilişkin 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı uygun bulunarak Büyükşehir Belediye Başkanlığına 21.04.2017 tarihinde onaylandı. Plan Genel Hükümleri'nin dokuzuncu maddesinde yer alan "İlçe Belediyesince hazırlanacak 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planı kapsamında Kadıköy Rasimpasa Sit Alanı tespit ve analiz edilerek "Kentsel Tasarım Rehberi" hazırlanacak olup 1/1000 ölçekli plan raporunda yer alacaktır" ibaresi söz konusu alana yönelik kentsel tasarım rehberinin hazırlanmasının resmi gereğesidir.

Rehber'in amacı Yeldeğirmeni Senti ve Rasimpasa Sit Alanı'nın tarihi dokusu ve sit statüsü dikkate alınarak senti ve sit alanını etkileyen mekânsal kararların ve projelerin yönetim, planlama ve tasarımın bütünlüğünü sağlamaktır.

Kentsel Tasarım Rehberi bu anlamda

- Sentin kimliğini korumak için bir araç
- Katılımcı bir süreç için fırsat
- Kamusal alan ve özel mülkiyette geliştirilecek projelere rehber
- Yeni tasarımlar için bütüleştirici bir ortak dil
- Sorunlara tasarım yoluyla çözümler
- Tasarım kararlarının uygulanmasına yönelik bir yol haritasıdır.

▪ **(1)Belediyenin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?**

(1) Orta düzeyde yeterli olarak tanımlanabilir. Kentsel tasarım rehberi hazırlama sürecinde gerek yönetim olarak gerekse teknik elemanlar olarak öğrenme süreci içindeydik. (2) Kendi uygulamamızdan yola çıkarak önerilerimiz rehberin süreç tasarımından uygulama aşamasına kadar olan tüm adımları içeren iyi bir süreç yönetim planının hazırlanmasıdır.

▪ **Belediyenin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığımız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığımız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?**

İyi bir süreç planlaması: Kentsel Tasarım Rehberi'ne yönelik çerçevenin elde edilmesi, yaklaşımların ve içeriğinin geliştirilmesi, analizlerin hazırlanması, stratejilerin geliştirilmesi, ilkelerin hazırlanması, tasarım kodlarının yazılması katılımcı proje geliştirme süreçleri gibi mekanizmaların uygulanması (bu amaçla merkezi ve yerel yönetimlerin, meslek odaları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılması) için süreç organizasyonu ve yöntemi oluşturuldu. Ancak süreç planına uygun biçimde hareket etme konusunda eksiklikler yaşandı. Önerimiz proje yönetimi konusunda ekiplerin niteliğini arttırması.

İyi bir proje ekibi: Alanında deneyimli ve araştırma konusunda yeterliliği bir proje grubu oluşturuldu. Ancak Kentsel Tasarım Rehberilerinin hazırlanması için niceliksel olarak yine de daha fazla elemana ihtiyaç duyuldu. Önerimiz daha geniş kapsamlı ekipler (mesleki çeşitlilik- yeterli sayıda çalışan – kentsel tasarım alanında yetkinlik) ile kentsel tasarım rehberleri süreçlerinin yürütülmesi.

İşbirlikleri: Yeldeğirmeni Kentsel Tasarım Rehberi sürecinde ilgili Üniversiteler ve STKlar ile görüşmeler sağlandı ve onların önerilerini alındı. Rehber bir STK ile (ÇEKÜL) işbirliği içinde hazırlandı bu işbirliği rehberin içeriğini zenginleştirdi. Ancak Türkiye'deki tüm kurumlar için kentsel tasarım rehberi yeni bir alan ve bu konuda gerek pratik gerek akademik bilgi eksikliği var. Tüm ilgili kurumların bu alanda akademik ve pratik deneyimlerini geliştirmesi gerekiyor.

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.

Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dökümlerini ek olarak iletmeyi unutmayınız.

Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Öğrenme Süreci: Kentsel Tasarım Rehberi hazırlanması sürecini bir öğrenme süreci olarak kurguladık. Bu süreçte akademik ve pratik alanda deneyimleri inceledik araştırmalar yaptık. Türkiye’de Kentsel Tasarım Rehberleri hazırlanması konusunda yapılan bakanlık çalışmaları yetersiz ve yol gösterici niteliği düşüktü. Özellikle Türkiye kapsamında iyi bir uygulama örneğine rastlamak bu açıdan yurtdışı örneklerini incelemek daha yararlı oldu. Ancak süreç için kendi özgün yöntemimizi oluşturmamız gerekiyordu zira yurtdışı örneklerinde yer alan yapılar Türkiye’den çok farklı.

Sınırlar: Tasarım Rehberi’ne konu olan alan Kadıköy ilçesi sınırında bulunan Yeldeğirmeni Senti ve Rasimpaşa Kentsel Sit Alanıydı. Ancak kentsel alanlar konu olduğunda idari sınırlar bütüncül öneriler geliştirmek için yeterli değildir. Bu açıdan Yeldeğirmeni Semtinin geleceğine ilişkin stratejilerin geliştirilmesi, kentsel değerlerin ortak bir sistemle değerlendirilmesi ve ortak bir vizyonun gelişmesi için idari sınırların ötesinde bir bakış açısı benimsendi.

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dökümlerini ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

YIL	Kategori	Kapsam / Üst Proje / Tematik Proje	Proje
2019	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2019 Kadıköy Mural Festivali – Mural 1
2019	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2019 Kadıköy Mural Festivali – Mural 2
2019	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2019 Kadıköy Mural Festivali – Mural 3
2019	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2019 Kadıköy Mural Festivali – Mural 4
2019	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2019 Kadıköy Mural Festivali – Mural 5
2019	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2019 Kadıköy Mural Festivali – Mural 6
2019	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2019 Kadıköy Mural Festivali – Mural 7
2019	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2019 Kadıköy Mural Festivali – Mural 8
2019	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2019 Kadıköy Mural Festivali – Mural 9
2019	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2019 Kadıköy Mural Festivali – Mural 10
2019	Sokak Düzenlemeleri - Sokak Tasarımı	Sokak Tasarım Projeleri	Feneryolu Sokak Tasarım Projesi
2019	Sokak Düzenlemeleri - İşletme Önü Kullanımı	Olağan İşletme Önü Kullanımı Görüşleri	2019 Olağan İşletme Önü Kullanımı Görüşleri
2019	Açık Oturma Alanı - Proje Kontrol	Açık Oturma Alanı	2019 Olağan Açık Oturma Alanı İzin Süreci
2019	Kent Konseyi	Kent Konseyi	2018 Kent Konseyi Sekreteryası İşleri
2018	Tasarım Kriterleri - Kentsel Tasarım Rehberi	Kentsel Tasarım Rehberi	Yeldeğirmeni Kentsel Tasarım Rehberi
2018	Sokak Düzenlemeleri - İşletme Önü Kullanımı	Yeldeğirmeni Kentsel Tasarım Rehberi	Yeldeğirmeni İşletme Önü Kullanımları Düzenlenmesi
2018	Bina Düzenlemeleri - Cephe Denetimi	Yeldeğirmeni Kentsel Tasarım Rehberi	Yeldeğirmeni Kentsel Tasarım Rehberi
2018	Meydan Tasarım Projesi - Meydan Tasarımı	Kentsel Tasarım Projesi	Erenköy İstasyon Meydanı ve Çevresi Kentsel Tasarım Projesi

2018	Koordinasyon Projesi - Müdürlükler Arası	Engelsiz Rotalar	2018 Engelsiz Rotalar Projesi İletişim Süreci önerisi
2018	Sokak Düzenlemeleri - Engelsiz Rota	Engelsiz Rotalar	2019 Engelsiz Rotalar Projesi
2018	Sokak Düzenlemeleri – Kent Mobilyası - Alana Özgü	Yaşayan Sokak Projeleri	Cemil Cem Sokak
2018	Sokak Düzenlemeleri – Kent Mobilyası - Alana Özgü	Yaşayan Sokak Projeleri	Münir Nurettin Selçuk Caddesi
2018	Sokak Düzenlemeleri – Kent Mobilyası - Alana Özgü	Yaşayan Sokak Projeleri	Nazım Hikmet Ran-Ferit Tek Sokak
2018	Sokak Düzenlemeleri – Kent Mobilyası - Alana Özgü	Yaşayan Sokak Projeleri	Bedri Rahmi Eyüboğlu
2018	Sokak Düzenlemeleri - Merdiven Revizyonu	Yaşayan Sokak Projeleri	Bedia Muvahhit Sokak
2018	Sokak Düzenlemeleri - Sokak Revizyonu	Olağan Sokak Projeleri	Ali Suavi Sokak
2018	Sokak Düzenlemeleri - Sokak Revizyonu	Olağan Sokak Projeleri	Yazmacı Tahir Sokak Yol Genişletme Uygulaması
2018	Sokak Düzenlemeleri - Sokak Revizyonu	Yeldeğirmeni Kentsel Tasarım Rehberi	Yeldeğirmeni Semti Kurb Uzantıları Projesi
2018	Sokak Düzenlemeleri - Bisiklet Yolu	Yeldeğirmeni Kentsel Tasarım Rehberi	Yeldeğirmeni Paylaşımli Yol Önerisi
2018	Sokak Düzenlemeleri – Atık Kutuları	Yeldeğirmeni Kentsel Tasarım Rehberi	Yeldeğirmeni Çöp Kutusu lokasyonlarının revizyonu
2018	Kavşak Düzenlemesi - Kavşak Tasarımı	Olağan Kavşak Projeleri	Koşuyolu Kavşağı Rehabilitasyon Projesi
2018	Kavşak Düzenlemesi - Kavşak Tasarımı	Olağan Kavşak Projeleri	Moda Caddesi Atıfet Sokak Kavşak Projesi
2018	Kamusal Sanat Projesi - Heykel	Heykel Çalışmaları	Tommy ve Sokak Hayvanları Heykeli
2018	Meydan Düzenlemesi - Meydan Revizyonu	Değirmen Taşları Rehabilitasyon Projesi	Değirmen Taşları Rehabilitasyon Projesi
2018	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2018 Kadıköy Mural Festivali - Mural 1
2018	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2018 Kadıköy Mural Festivali - Mural 2
2018	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2018 Kadıköy Mural Festivali - Mural 3

2018	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2018 Kadıköy Mural Festivali - Mural 4
2018	Kentsel Analiz -Fonksiyon Analizi	Kentsel Tasarım Rehberi	Kadıköy Tarihi Çarşısı 2018 Fonksiyon Analizi Çalışması
2018	Koordinasyon Projesi - Müdürlükler Arası	Olağan Sokak Projeleri	İmalat Kontrolü Projesi
2018	Sokak Düzenlemeleri – Kent Mobilyası - Alana Özgü	Olağan Sokak Projeleri	Sinema Temalı Korkuluk Tasarımı
2018	Kentsel Analiz - Cephe Analizi	Olağan Cephe Projeleri	Koşuyolu Mahallesi Cephe Analiz Çalışması
2018	Açık Oturma Alanı – Proje Kontrol	Açık Oturma Alanı	2018 Olağan Açık Oturma Alanı İzin Süreci
2018	Park Düzenlemeleri – Kent Mobilyası	Park Düzenlemeleri	Yusuf Baha Gürcan Parkı ve Zübeyde Hanım Parkı
2018	Sokak Düzenlemeleri - Bisiklet Yolu	Bisiklet Yoları	Kurbağalidere-Uzunçayır Caddeleri Bisiklet Yolu ve Cadde Rehabilitasyon Projesi
2018	Sokak Düzenlemeleri - Bisiklet Yolu	Bisiklet Yoları	Münir Nurettin Selçuk Caddesi'nde bisiklet yolu fikir projesi
2018	Sokak Düzenlemeleri – Kent Mobilyası - Alana Özgü	Olağan Sokak Projeleri	Moda Trafo –Atatürk Moda'da
2018	Kent Mobilyası	Kent Mobilyası	Kadıköy Bilgilendirme Panoları
2018	Sokak Düzenlemeleri - Tabela	Tabela	Trafikte Sokak Hayvanları Farkındalık Çalışması
2018	İşbirliği - Grafik Tasarım	İşbirliği	Marmara Üniversitesi GSF Protokol
2018	Sokak Düzenlemeleri – Kent Mobilyası	Yaşlı Dostu Kadıköy	Caferağa Yaya Yoğun Akşlar
2018	Sokak Düzenlemeleri – Kent Mobilyası	Yaşlı Dostu Kadıköy	Boğa Salı Pazarı arası
2018	Sokak Düzenlemeleri – Kent Mobilyası	Yaşlı Dostu Kadıköy	Suadiye Mahallesi
2018	Sokak Düzenlemeleri – Kent Mobilyası	Yaşlı Dostu Kadıköy	Ayşe Çavuş Caddesi
2018	Sokak Düzenlemeleri – Kent Mobilyası	Yaşlı Dostu Kadıköy	Bostancı Prof. Dr. Kemal Akgüder
2018	Sokak Düzenlemeleri – Kent Mobilyası	Yaşlı Dostu Kadıköy	Kocayol Caddesi
2018	Sokak Düzenlemeleri – Kent Mobilyası	Yaşlı Dostu Kadıköy	Erenköy Ömer Paşa Sokak

2018	Kent Konseyi	Kent Konseyi	2018 Kent Konseyi Sekreteryası İşleri
2018	Kent Mobilyası	Kent Mobilyası	Ali Suavi Sokak mevcut beton saksıların değiştirilmesi
2018	Koordinasyon Projesi - M¼d¼rl¼kler Arası	Yeldeğirmeni Kentsel Tasarım Rehberi	Rasimpaşa Kentsel Tasarım koordinasyon sağlanması
2018	Sokak D¼zenlemeleri - Onay	Sokak Tasarım Projeleri	Halitağa Caddesi D¼zenleme Projesi
2018	Sokak D¼zenlemeleri - Onay	Sokak Tasarım Projeleri	Halitağa Caddesi D¼zenleme Projesi
2018	Sokak D¼zenlemeleri - Kent Mobilyası	Sokak Tasarım Projeleri	Halitağa Caddesi D¼zenleme Projesi
2018	Bina D¼zenlemeleri - Cephe Denetimi	Sokak Tasarım Projeleri	Halitağa caddesi cephe d¼zenlemesi için tebligat yapılacak t¼m maliklerin listesi
2018	Sokak D¼zenlemeleri - Ağaç Dikimi	Sokak Tasarım Projeleri	Halitağa Yan Sokaklar Ağaçlandırma
2018	Sokak D¼zenlemeleri - Kent Mobilyası	Sokak Tasarım Projeleri	Tramvay Duraklarına Bank Yerleştirilme Projesi
2017	Tasarım Kiriterleri - Binalar	Tasarım Kriterleri	Kentsel D¼n¼ř¼m S¼recinde Yeni Yapılan Yapılar İçin Öneri Tasarım Kriterleri
2017	Tasarım Kiriterleri - Engelsiz Erişim	Engelsiz Erişim	Engelsiz Erişim Rehberi
2017	Sokak D¼zenlemeleri - Kent Mobilyası - Alana Özg¼	Farkındalık	Kadık¼y tiyatroları farkındalık alışması
2017	Sokak D¼zenlemeleri - Kent Mobilyası	Kent Mobilyası	Bisiklet - motosiklet park ünitesi
2017	Sokak D¼zenlemeleri - Bisiklet Yolu	Caferağa Sokak Sağlıklıştırma Projesi	Caferağa paylaşımlı bisiklet yolu projesi
2017	Sokak D¼zenlemeleri - Bisiklet Yolu	Bisiklet Yoları	G¼ztepe paylaşımlı bisiklet yolu projesi
2017	Sokak D¼zenlemeleri - Sağlıklıştırma	Caferağa Sokak Sağlıklıştırma Projesi	Caferağa Mahallesi Sağlıklıştırma Projesi Fen İşleri M¼d¼rl¼ę¼ Sorumlulukları
2017	Sokak D¼zenlemeleri - Sağlıklıştırma	Caferağa Sokak Sağlıklıştırma Projesi	Caferağa Mahallesi Sağlıklıştırma Projesi Park ve Bahçeler M¼d¼rl¼ę¼ Sorumlulukları
2017	Sokak D¼zenlemeleri - Sağlıklıştırma	Caferağa Sokak Sağlıklıştırma Projesi	Caferağa Mahallesi Sağlıklıştırma Projesi Zabıta M¼d¼rl¼ę¼ Sorumlulukları
2017	Sokak D¼zenlemeleri - Sağlıklıştırma	Caferağa Sokak Sağlıklıştırma Projesi	Caferağa Mahallesi Sağlıklıştırma Projesi KUDEB Sorumlulukları

2017	Sokak Hayvanları	Sokak Hayvanları	Ali Suavi Sokak kedi evi talebi
2017	Kamusal Sanat - Heykel	Heykel Projeleri	19 Mayıs Parkı Namık Kemal Heykeli
2017	Kamusal Sanat - Heykel	Heykel Projeleri	Caferağa Mahallesi Cem Karaca Heykeli
2017	Kent Mobilyası	Kent Mobilyası	Osman Zeki Üngör Proje Revizyonu
2017	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2017 Kadıköy Mural Festivali - Mural 1
2017	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2017 Kadıköy Mural Festivali - Mural 2
2017	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2017 Kadıköy Mural Festivali - Mural 3
2017	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2017 Kadıköy Mural Festivali - Mural 4
2017	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2017 Kadıköy Mural Festivali - Mural 5
2017	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2017 Kadıköy Mural Festivali - Mural 6
2017	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Genel Mural Uygulamaları	Kuşluk Parkı Nuran Erden
2017	Sokak Düzenlemeleri - Kent Mobilyası - Alana Özgü	Farkındalık	Kadıköy tiyatroları farkındalık çalışması
2017	Etkinlik - Sergi	Sergi	Adalet ve Demokrasi Karikatürleri Sergisi
2017	Etkinlik - Atölye	Atölye	23 Nisan Çocuklarla Seramik Etkinliği
2017	Sokak Düzenlemeleri - Kent Mobilyası	Kent Mobilyası	Ekrem Bora
2017	Sokak Düzenlemeleri - Kent Mobilyası	Kent Mobilyası	Moda Caddesi Nazım Hikmet Ran 54. Ölüm Yıldönümü Projesi
2017	Sokak Düzenlemeleri - Kent Mobilyası	Kent Mobilyası	Oktay Rifat Apartman Tabelası
2017	Sokak Düzenlemeleri - Sokak Tasarımı	Sokak Tasarım Projeleri	Bahariye Caddesi (General Asım Gündüz Caddesi)
2017	Kent Mobilyası	Kent Mobilyası	Bahariye Caddesi (General Asım Gündüz Caddesi) Korkuluk Yenilenmesi
2017	Kent Mobilyası	Kent Mobilyası	Bahariye Caddesi (General Asım Gündüz Caddesi) Bankların Yenilenmesi

2017	Sokak Düzenlemeleri - Sokak Tasarımı	Sokak Tasarım Projeleri	Çilek Sokak Projesi
2017	Sokak Düzenlemeleri - Sokak Tasarımı	Sokak Tasarım Projeleri	Kardur Sokak Projesi
2017	Sokak Düzenlemeleri - Sokak Tasarımı	Sokak Tasarım Projeleri	Halitağa Caddesi ve Yan Sokak için Hazırlanan Rehabilitasyon Projesi
2017	Sokak Düzenlemeleri - İşletme Önü Kullanımı	Caferağa Sokak Sağıklaştırma Projesi	Sokak Bazında İşletme Önü Kullanım Alanı Çalışması
2017	Açık Oturma Alanı - Proje Kontrol	Açık Oturma Alanı	2019 Olağan Açık Oturma Alanı İzin Süreci
2017	Bina Düzenlemeleri - Cephe Revizyonu	Olağan Cephe Çalışmaları	Tütüncü Mehmet Efendi Caddesi 15 Dükkanına ait Cephe Çalışması
2017	Sokak Düzenlemeleri - Kent Mobilyası - Alana Özgü	Olağan Çalışmalar	Kadıköy tiyatroları farkındalık çalışması
2017	Kent Konseyi	Kent Konseyi	2017 Kent Konseyi Sekreteryası işleri
2016	Sokak Düzenlemeleri - Kent Mobilyası - Alana Özgü	Yaşayan Sokak Projeleri	Selahattin Pınar Sokak Gramafon
2016	Sokak Düzenlemeleri - Kent Mobilyası - Alana Özgü	Yaşayan Sokak Projeleri	Yufus Atılğan Ferit Tek Sokak Zemin Kaplaması
2016	Sokak Düzenlemeleri - Kent Mobilyası - Alana Özgü	Yaşayan Sokak Projeleri	Afife Jale Büstü Revizyonu
2016	Sokak Düzenlemeleri - Kent Mobilyası - Alana Özgü	Yaşayan Sokak Projeleri	Bedri Rahmi Eyüboğlu Sokak Pano, Bank
2016	Sokak Düzenlemeleri - Kent Mobilyası - Alana Özgü	Yaşayan Sokak Projeleri	Osman Zeli Üngör Sokak Duvar Uygulaması
2016	Sokak Düzenlemeleri - Motosiklet Parkı	Olağan Proje Çalışmaları	Rihtim'da Tavus Sokak Ve Neşet Ömer Sokak'ta Motosiklet Park Alanı Düzenlemesi
2016	Sokak Düzenlemeleri - Tabela	Olağan Proje Çalışmaları	Rihtim'da Park İçindeki Yeraltı Wc İçin Yönlendirme Tabelaları Tasarımları
2016	Bina Düzenlemeleri - Cephe Revizyonu	Olağan Cephe Çalışmaları	General Asım Gündüz Caddesi (Bahariye) Rehabilitasyon Projesi
2016	Bina Düzenlemeleri - Cephe Revizyonu	Olağan Cephe Çalışmaları	Rihtim-Albay Faik Sözdener Caddeleri Cephe Rehabilitasyon Projesi
2016	Sokak Düzenlemeleri - Sokak Tasarımı	Sokak Tasarım Projeleri	Ayrılık Çeşme Sokak
2016	Sokak Düzenlemeleri - Sokak Revizyonu	Olağan Sokak Projeleri	Çilek - Vişne - Karadut Sokak Rehabilitasyon Projesi

2016	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2016 Kadıköy Mural Festivali - Mural 1
2016	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2016 Kadıköy Mural Festivali - Mural 2
2016	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2016 Kadıköy Mural Festivali - Mural 3
2016	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2016 Kadıköy Mural Festivali - Mural 4
2016	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Genel Mural Uygulamaları	Kadıköy Belediyesi Gençlik Sanat Merkezi Duvar Resmi Çalışması
2016	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Genel Mural Uygulamaları	Karikatür Evi Sıdıka Duvar Resmi
2016	Kamusal Sanat - Heykel	Heykel Projeleri	Tombili Heykeli
2016	Kamusal Sanat - Heykel	Heykel Projeleri	Haldun Taner Heykeli
2016	Kamusal Sanat - Heykel	Heykel Projeleri	Ahmet Taner Kışlalı
2016	Sokak Düzenlemeleri - Kent Mobilyaları	Yaşlı Dostu Kadıköy	Caferağa Mahallesi Yaşlı Dostu Kent Mobilyaları Projesi
2016	Sokak Düzenlemeleri - Bisiklet Yolu	Bisiklet Yolları	Caferağa Mahallesi Paylaşım Yol Projesi
2016	Sokak Düzenlemeleri - Bisiklet Yolu	Bisiklet Yolları	Bağdat Caddesi ile Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsü arasındaki paylaşım yol projesi
2016	Sokak Düzenlemeleri - Bisiklet Yolu	Bisiklet Yolları	Metro İstasyonu- Bostancı tren yolu üst geçidi arası Bisiklet Yolu Projesinin Tamamlanması
2016	Kamusal Sanat - Heykel	Heykel Projeleri	Marmara Üniversitesi ile İşbirliği Protokolü ile Heykel Satın Alınması İşİ
2016	Tasarım Kriterleri - Kentsel Tasarım Rehberi	Kentsel Tasarım Rehberi	Bağdat Caddesi Çevresi Rehber Çalışması Hazırlanması
2016	Sokak Düzenlemeleri - Sokak Tasarımı	Sokak Tasarım Projeleri	Halitağa Sokak Rehabilitasyon Projesi Cephe Kararları
2016	Sokak Düzenlemeleri - Sokak Tasarımı	Sokak Tasarım Projeleri	Halitağa Sokak Rehabilitasyon Projesi Kent Mobilyaları Kararları
2016	Sokak Düzenlemeleri - Sokak Tasarımı	Sokak Tasarım Projeleri	Halitağa Sokak Rehabilitasyon Projesi İşletme Önü Kullanımı
2016	Sokak Düzenlemeleri - Sokak Tasarımı	Sokak Tasarım Projeleri	Halitağa Sokak Rehabilitasyon Projesi Ağaç Yerleştirilmesi

2016	Açık Oturma Alanı - Proje Kontrol	Açık Oturma Alanı	2016 Olağan Açık Oturma Alanı İzin Süreci
2016	Kent Konseyi	Kent Konseyi	2016 Kent Konseyi Sekreteryası İşleri
2015	TAK	TAK	2015 TAK Sekreteryası İşleri
2015	Bilgi Kitapçıkları	Bilgi Kitapçıkları	Kira Yardım Kitapçığı
2015	Etkinlik - Çalıştay	Etkinlik	2015 TAK Etkinlikleri
2015	Sokak Düzenlemeleri - Niş Alan	Sokak Tasarım Projeleri	2015 TAK Kıyı Köşe Projeleri
2015	Kentsel Analiz - Bölgesel Analiz	Araştırma Projesi	2015 TAK Yeldeğirmeni Araştırma Projesi
2015	Grafik Tasarımı	Kadıköylü Ürünler	2015 TAK Kadıköyü Simgeleyen Ürünler Projesi
2015	Sokak Düzenlemeleri - Merdiven Revizyonu	Olağan Sokak Projeleri	Söğütluçeşme Merdiven Düzenleme Projesi
2015	Sokak Düzenlemeleri - Niş Alan	Olağan Sokak Projeleri	Pınar Sokak Kamusal Alan Düzenlemesi
2015	Sokak Düzenlemeleri - Niş Alan	Olağan Sokak Projeleri	Pınar Sokak Kamusal Alan Düzenlemesi
2015	Sokak Düzenlemeleri - Niş Alan	Olağan Sokak Projeleri	Koşuyolu-Karakol Yanı Açık Alan Düzenleme Projesi
2015	Sokak Düzenlemeleri - Niş Alan	Olağan Sokak Projeleri	Caddebostan Mahallesi Kavaklı Sokak Yeşil Alan Düzenlemesi
2015	Kentsel Analiz - İyi Uygulama Analizi	Araştırma Projesi	Dinamik Temalı Parklar Yaklaşımı
2015	Kentsel Analiz - Sokak Analizi	Araştırma Projesi	Sokak Analizleri
2015	Sokak Düzenlemeleri - Kent Mobilyası - Alana Özgü	Yaşayan Sokak Projeleri	Cemal Süreya Evi Önü Düzenleme Projesi
2015	Sokak Düzenlemeleri - Kent Mobilyası - Alana Özgü	Yaşayan Sokak Projeleri	Özdemir Asaf Evi Önü Düzenleme Projesi
2015	Sokak Düzenlemeleri - Kent Mobilyası - Alana Özgü	Yaşayan Sokak Projeleri	Fazıl Hüsnü Dağlarca Evi Önü Düzenleme Projesi
2015	Sokak Düzenlemeleri - Kent Mobilyası - Alana Özgü	Yaşayan Sokak Projeleri Emin Onat -Atıfet Apartmanı Tabela Projesi	

2015	Sokak Düzenlemeleri - Kent Mobilyası - Alana Özgü	Olağan Sokak Projeleri	Dr. Faruk Ayanoğlu Caddesi Düzenleme Projesi
2015	Sokak Düzenlemeleri - Sokak Revizyonu	Olağan Sokak Projeleri	Osmancık Sokak Rehabilitasyon Projesi
2015	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2015 Kadıköy Mural Festivali - Mural 1
2015	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2015 Kadıköy Mural Festivali - Mural 2
2015	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2015 Kadıköy Mural Festivali - Mural 3
2015	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2015 Kadıköy Mural Festivali - Mural 4
2015	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2015 Kadıköy Mural Festivali - Mural 5
2015	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2015 Kadıköy Mural Festivali - Mural 6
2015	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2015 Kadıköy Mural Festivali - Mural 7
2015	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2015 Kadıköy Mural Festivali - Mural 8
2015	Kamusal Sanat Projesi - Mural	Kadıköy Mural Festivali	2015 Kadıköy Mural Festivali - Mural 9
2015	Açık Oturma Alanı - Proje Kontrol	Açık Oturma Alanı	2015 Olağan Açık Oturma Alanı İzin Süreci
2015	Kentsel Analiz -Anket	Tarihi Çarşı Çalışmaları	Tarihi Çarşı Çalışmalarına yönelik Anket
2015	Kentsel Analiz - Fiziksel Analizler	Tarihi Çarşı Çalışmaları	Tarihi Çarşı Çalışmalarına yönelik Fiziksel Analizler
2015	Kent Mobilyası	Yaşlı Dostu Kadıköy	Yaşlı Dostu Kent Mobilyaları
2015	Sokak Düzenlemeleri - Sokak Revizyonu	Kadın Dostu Kadıköy	Söğütlüçeşme TCDD Alanına Yönelik Öneriler
2015	Sokak Düzenlemeleri - Bisiklet Yolu	Bisiklet Yolu	Dr. Faruk Ayanoğlu Cad. bisiklet yolu rehabilitasyon
2015	Grafik Tasarımı	Kadıköylü Ürünler	Marmara Üniversitesi ile Protokol ile Kartpostalı, Takvim ve Tekstil Tasarımı
2015	Kamusal Sanat - Heykel	Heykel	Marmara Üniversitesi ile Protokol ile iki Heykel Alımı

2015	Kent Mobilyası	Kadıköylü Ürünler	Kadıköy ruhunu ve kimliğini yansıtan 11 kent mobilyası tasarımı
2014	Sokak Düzenlemeleri	Olağan Sokak Projeleri	Nal Sokak Düzenleme Projesi
2014	Sokak Düzenlemeleri	Olağan Sokak Projeleri	Feneryolu Sabit Pazar Girişi Açık Alan Düzenlenmesi
2014	Kent Mobilyası	Kent Mobilyası	Kent Mobilyası Tasarımı-Sınır Elemanı Çiçeklik
2014	Kent Mobilyası	Kent Mobilyası	Kent Mobilyası Tasarımı Çiçekçi Tezgâhı
2014	Kent Mobilyası	Kent Mobilyası	Şehremaneti Kadıköy Tarih Edebiyat Sanat Kütüphanesi Bahçe Duvarı Kitap Temalı Kent Mobilyası Tasarımı

Ek A-21: Kâğıthane Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.com

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına “Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme” başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden “tasarım rehberi hazırlama yöntemi” konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul’un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

İlgili Belediyenin Adı : KÂĞITHANE BELEDİYESİ

Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : Yok

Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri :-

Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?

Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok

Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok

Varsa;

Ne zaman kurulmuştur? :

Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? :

Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok

Varsa nelerdir;

Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok

Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.

Kentsel Tasarım Rehberinin Adı :

Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı :

KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? :

Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?

Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığınız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

Başlamış olan çalışmaları da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dökümlerini ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-22: Kartal Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI	
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI	
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.com	

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

- İlgili Belediyenin Adı : **Kartal Belediyesi**
- Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : 2011 - Etüt Proje Müdürlüğü olarak fiilen bulunmakta.
- Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : 18 Çalışan personel. Müdür(Mimar), Birim Sorumlusu ve Raportörler Mimar, Şehir Plancısı, Peyzaj Mimarı.
- Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?

Başkanlık talebi ile başlatılan proje sürecinde ilk önce meri imar planlarına uygunluğu değerlendirilir. Proje hizmet alımı yapılır veya Müdürlük proje ofisinde tasarımlar (Avan proje, uygulama projeleri,3d görseller, maket vb.)Daha sonra uygulama işi için ilgili Müdürlüklere gönderilir.

- Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok
Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
Spor Caddesi Kentsel Tasarım Projeleri	2006	Cadde Rehabilitasyonu	Yapıldı	Kentsel Tasarım
Hamam Sokak Kentsel Tasarım Projeleri	2010	Sokağın kullanılabilirliğini arttırmak. Işıklandırma ve oturma alanlarının oluşturulması	Yapıldı	Kentsel Tasarım
Merdivenli Sokak Kentsel Tasarım Projesi	2011	Sokağın yaya sirkülasyonunun düzenlenmesi	Yapıldı	Kentsel Tasarım

- Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok
Varsa;
- Ne zaman kurulmuştur? : 2014
- Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? : Avukat, Mimar, Şehir Plancısı, Sanat Tarihçisi, Arkeolog, İnşaat Mühendisi, Harita Mühendisi, Peyzaj Mimarı.
- Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok
Varsa nelerdir;
- Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok
Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.
- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı : -
- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı : -
- KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? : -

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dökümlerini ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.com

- Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?

Teknik düzeyde yeterli bilgi birikimi bulunmakta.

- Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığınız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığımız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

Konu ile ilgili çalışma Müdürlüğümüzce yürütülmektedir.

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.

Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dökümlerini ek olarak iletmeyi unutmayınız.

Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-23: Maltepe Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.com

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

İlgili Belediyenin Adı : **Maltepe Belediyesi**

Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : **Yok**

Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : **Yok**

Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?

Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok

Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok

Varsa;

Ne zaman kurulmuştur? : 2013

Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? : Mimar, Harita Mühendisi, Şehir Plancı, İnşaat Mühendisi, 2 Meclis Üyesi ve Teknik Başkan Yardımcısı (Toplam 7 kişi)

Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok

Varsa nelerdir;

Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok

Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.

Kentsel Tasarım Rehberinin Adı : **Yok**

Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı : **Yok**

KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? : **Yok**

Belediyenin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?

Yeterli düzeyde, ancak, yasal zorunluluk olmadığı için bu çalışma yapılmamaktadır.

Belediyenin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığımız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığımız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

Yok

Başlamış olan çalışmaları da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-24: Pendik Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.com

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin önemini ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

▪ İlgili Belediyenin Adı : **PENDİK BELEDİYESİ**

▪ Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı :-

▪ Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri :-

▪ Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir? -

▪ Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok

Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

▪ Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok

Varsa;

▪ Ne zaman kurulmuştur? : 2014

▪ Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? : MİMAR, İNŞAAT MÜHENDİSİ, ŞEHİR PLANCISI

▪ Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok

Varsa nelerdir;

MÜTAHİTLERİN PARA HIRSINA ÇANAK TUTAN MİMARLARIN (İDEALİST OLANLAR İSTİSNA) KENT ESTETİĞİ İLE BAGDAŞMAYAN YAPILAŞMALARIN SEBEBİ OLDUĞU AŞIKÂRDIR. BUNUN SINIRLANDIRILMASI BİR DÜZEN, İNTİZAM GETİRİLMESİ ADINA KT REHBERLERİ İŞE YARAYABİLİR.

▪ Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok

Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.

▪ Kentsel Tasarım Rehberinin Adı :-

▪ Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı :-

▪ KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? :-

▪ Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?

BİR PLAN VE KENTSEL TASARIM ANAYASAL HAKLAR HARİCİNDE SINIRLANDIRILMAMALIDIR. KENTSEL TASARIM REHBERİ BİZDEKİ ESTETİK KURUL MANTIĞINDA HEP SINIRLAYICI VE ENGEL OLMA ARACI OLARAK KULLANILACAKTIR. BUDA MİMARLIK VE PLANLAMADA KÖRELME TEKDÜZELİĞE NEDEN OLACAKTIR. KURUL KT REHBERİNİ KİMİ ZAMAN KENDİSİ İÇİNDE ENGEL OLARAK GÖRECEKTİR.

▪ Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığınız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

BAKANLIKTAN REHBERİN NASIL HAZIRLANACAĞINA DAİR YAZI GELDİKTEN SONRA GEREKSİZ GÖRÜLEREK ARŞİVE ATILDI.

Başlamış olan çalışmaları da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dökümlerini ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-25: Sarıyer Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
Büyükdere Köyiçi Kentsel Tasarım ve Sokak Sağlıklaştırma Projesi	2010	Amaç: Büyükdere Köyiçi Kentsel Sit Alanı içerisindeki tarihi dokunun, korumacı bir yaklaşımla yeniden planlanlanması ve tasarlanması Kapsam: Proje kapsamında alan içerisindeki tarihi dokunun ortaya çıkarılması için mevcut sokak silüetleri milimetrik ölçüm aletleriyle çizilmesi, öneri sokak silüetleri tasarımları yapılması, tescilli tarihi binaların cephe restorasyonlarının yapılması, tarihi olmayan yapıların cephelerinin de tarihi doku bütünlüğünü bozmayacak şekilde yeniden düzenlenmesi	Onaylanmadı	

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

- İlgili Belediyenin Adı : **Sarıyer Belediye Başkanlığı**
- Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : **2014**
- Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : **7 (Şehir Plancısı, Şehir ve Bölge Plancısı, Y. Şehir Plancısı, Harita Teknikeri)**
- Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?
- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok
Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
Büyükdere Köyiçi Kentsel Tasarım ve Sokak Sağlıklaştırma Projesi	2010	Amaç: Büyükdere Köyiçi Kentsel Sit Alanı içerisindeki tarihi dokunun, korumacı bir yaklaşımla yeniden planlanlanması ve tasarlanması Kapsam: Proje kapsamında alan içerisindeki tarihi dokunun ortaya çıkarılması için mevcut sokak silüetleri milimetrik ölçüm aletleriyle çizilmesi, öneri sokak silüetleri tasarımları yapılması, tescilli tarihi binaların cephe restorasyonlarının yapılması, tarihi olmayan yapıların cephelerinin de tarihi doku bütünlüğünü bozmayacak şekilde yeniden düzenlenmesi	Onaylanmadı	

- Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok
Varsa;
- Ne zaman kurulmuştur? :
- Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? :
- Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok
Varsa nelerdir;
- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok
Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.
- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı : **Büyükdere Köyiçi Kentsel Tasarım Rehberi**

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı : 2010
- KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? : Tescilli tarihi binaların cephe restorasyonlarının yapılması, tarihi olmayan yapıların cephelerinin de tarihi doku bütünlüğünü bozmayacak şekilde yeniden düzenlenmesi
- Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?
5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununa tabi olan Belediye sınırlarımız içinde genel olarak; 2960 sayılı Boğaziçi Kanununa, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanuna, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa, 3621 sayılı Kıyı Kanununa, 1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 109. maddesine tabi alanlar bulunduğu için yapılacak “kentsel tasarım rehberi” çalışmaları aşamasında yetki sorunları yaşanmaktadır.
- Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığınız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?
Yapılması planlanan kentsel tasarım rehberi çalışmaları açısında yukarıda bahsedilen yetki sorunları yaşanmaktadır.

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-26: Silivri Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

- İlgili Belediyenin Adı : **Silivri Belediyesi**
- Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : 2014
- Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : Mimar (3), İnşaat Teknikeri (1), Arkeolog (3).
- Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?
Bu güne kadar böyle bir süreç yaşanmadı.
- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmalarını : Var Yok

Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

- Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? : Var Yok

Varsa;

- Ne zaman kurulmuştur? :
- Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? :
- Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? : Var Yok

Varsa nelerdir;

- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok

Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.

- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı : -
- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı : -
- KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? : -

- Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?
Belediyemiz yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeydedir.
- Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığımız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığımız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?
Böyle bir çalışmamız yok.

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dökümlerini ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-27: Sultanbeyli Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.Com

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin önemini ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

- İlgili Belediyenin Adı : Sultanbeyli Belediyesi
- Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : Yok
- Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri :-
- Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?
- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok
Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

- Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok
Varsa;
- Ne zaman kurulmuştur? : 2014
- Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? : Şehir Plancısı, Mimar, İnşaat Mühendisi
- Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok
Varsa nelerdir;

Çift yönlü etkileşim içerisindedirler. KT Rehberi genel hatları belirler ancak uygulamalardaki spesifik durumlarda ve mimari detaylarda Estetik kurul kararları gerekebilir. Zamanla Estetik kurul kararları KT Rehberine tekrardan yön verir.

- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok
Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.
- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı : Sultanbeyli Cephe Tasarım Rehberi
- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı : 2013
- KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? : Belirlenen Alt bölgeler içerisinde Yeni yapılacak binalarda mahalle kültürüne de uygun olarak cephe tasarımları ve cephelerde kullanılacak malzemeler standartlaştırılmıştır.
- Belediyenin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?
Kısmen yeterli ancak organizasyon şemasında yapılacak değişiklikler, konusunda özelleşmiş birimlerin kurulması ile bu ve benzeri uygulamaların işleyişi hızlanacaktır.
- Belediyenin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığınız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?
Daha önce hazırlanan Sultanbeyli Cephe Tasarım Rehberi, İlçemizde yaşanan mülkiyet problemleri vs. nedeniyle tam olarak hayata geçememiştir. Ancak ilçenin bazı noktalarında kısmı uygulamalara gidilmiştir. Belediye binası önünde yer alan parsellerde ve Devlet Hastanesine cephe parsellerde Belediyemizce belirlenen cephe modelleri uygulanmıştır.

Başlamış olan çalışmaları da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dökümlerini ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-28: Sultangazi Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI
Mimar Serdar ARISUserdar-arisu@hotmail.Com

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

- İlgili Belediyenin Adı : **Sultangazi Belediye Başkanlığı**
- Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı :-
- Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri :-
- Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir? Öncelikle Plan ve Proje Müdürlüğü tarafından çalışmalar yürütülmektedir. Gerekirse Kentsel Dönüşüm Müdürlüğü'nce de yapılabilir.
- Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok

Varsa: (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

- Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok

Varsa:

- Ne zaman kurulmuştur? : 26.03.2018
- Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? : İnşaat Mühendisi, Mimar, Peyzaj Mimarı, Harita Mühendisi, Şehir Plancısı
- Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok

Varsa nelerdir:

- Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok

Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.

- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı :-
- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı :-
- KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? :-
- Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir? Yeterli personelimiz vardır.
- Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığınız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-29: Şişli Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin önemini ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

- İlgili Belediyenin Adı : **ŞİŞLİ BELEDİYE BAŞKANLIĞI**
- Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : **YOK**
- Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri :-
- Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir? -
- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok
Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

- Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok
Varsa;
- Ne zaman kurulmuştur? :
- Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? :
- Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok
Varsa nelerdir;
- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok
Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.
- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı :-
- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı :-
- KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? :-
- Belediyenin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir? -
- Belediyenin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığınız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir? -

Başlamış olan çalışmaları da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğumuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-30: Tuzla Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI	
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI	
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.com	

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

- İlgili Belediyenin Adı : **Tuzla Belediyesi**
- Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : 2014 (İsmi 2017 yılında Kentsel Dönüşüm Müdürlüğü olmuştur)
- Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : 9 Teknik Personel (Mimar, İnşaat Mühendisi, Peyzaj Mimarı, İnşaat teknikeri)
- Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?
Talep edilen proje alanının **avan** projesi çizilmekte, Başkanlık makamınca onay alındıktan sonra uygulama projeleri çizilmektedir. Sonrasında İmar Müdürlüğüne proje incelenip yapı ruhsatı onaylanmaktadır.
- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok
Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
Cadde ve Sokak Cephe Düzenlemesi	2016-2017	Sokak ve caddelerin kentsel tasarım açısından bütünlüğünün sağlanması	Proje hazırlanmıştır.	Avan proje

- Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok
Varsa;
- Ne zaman kurulmuştur? : 2013
- Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? : İnşaat Mühendisi, Mimar, Şehir Plancısı, Sanat Tarihçisi
- Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok
Varsa nelerdir;
- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok
Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.
- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı : Tuzla Belediyesi Kentsel Tasarım Rehberi (hazırlık aşamasında)
- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı : 2019 - ...
- KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? : Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 2018 yılında ilçe belediyelere göndermiş olduğu resmi üst yazı bulunmaktadır. Buna binaen hazırlıklar yürütülmektedir.

Başlamış olan çalışmaları da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

- Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?
 - Belediyemizde yeterli sayıda teknik personel bulunmakta olup gerekli donanım ve tecrübeye sahiptirler. Ayrıca yapılacak olan kentsel tasarım rehberlerini uygulama ve aktarma konusunda da donanım ve veri tabanı çalışmasına da sahibiz.
- Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığımız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığımız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?
 - Kentsel tasarım rehberlerinin oluşturulmasında kentin belleği, sosyal ve kültürel dokusunun dikkate alınması gerekmektedir. Tek tip yapılacak bir çalışma farklı türde fonksiyonlara ve niteliklere sahip olan kent dokusuna uygun olmayacaktır.
 - Kentsel tasarım rehberlerinin uygulanabilir, esnek ve değişip gelişen kent dokusuna uyum sağlayacak yapıda olmasına özen göstermekteyiz.
 - Rehberlerin uygulama aşamasına henüz geçilmediğinden karşılaşılan sorun bazında bir şey söylemek çok mümkün olmayacaktır.

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.

Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dökümlerini ek olarak iletmeyi unutmayınız.

Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-31: Ümraniye Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

İlgili Belediyenin Adı : ÜMRANIYE BELEDİYESİ

Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : 07.11.2012

Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : 9 Harita Mühendisi
5 Şehir Plancısı
1 Mimar

Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?

Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok

Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü

Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok

Varsa;

Ne zaman kurulmuştur? :

Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? :

Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok

Varsa nelerdir;

Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok

Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.

Kentsel Tasarım Rehberinin Adı :

Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı :

KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? :

Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?

Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığımız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

Başlamış olan çalışmaları da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dökümlerini ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-32: Üsküdar Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.com

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına “Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme” başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden “tasarım rehberi hazırlama yöntemi” konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul’un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin önemini ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

- İlgili Belediyenin Adı : **ÜSKÜDAR BELEDİYESİ**
 - Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : Kentsel Tasarım Şefliği/2013
 - Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : 4 Mimar, 2 Jeofizik Müh., 1 Jeoloji Müh., 1 İnşaat Mühendisi
 - Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir?
 1. Kamu Projelerinde, Avan Projeye göre Estetik Kurulunca onay verilir,
 2. İhale açılır
 3. Uygulamaya yapacak firma veya kurum için Ruhsat çıkarılır,
 4. Denetleme Süreci Belediyemiz Yapı Kontrol Mühendisleri tarafından Her Aşamada yapılır.
 - Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok
- Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
Uncular Cephe Rehabilitasyonu	2016-2018	Eskiye Cephelerin Rehabilit Ederak Bir Kültür Sokağı Oluşturmak- Mimar Sinan Mah. Uncular Sk.’nın İki Cephesini kapsamaktadır.	Tamamlandı	Rehabilitasyon
Çavuşdere Cephe Rehabilitasyonu	2016-2018	Eskiye Cephelerin Rehabilit Ederak Kamu Kurumları Çevresinde Prestij Sokağı Oluşturmak- Mimar Sinan Mah. Çavuşdere Cad.’nin Kuzeye Bakan Cephesini kapsamaktadır.	Tamamlandı	Rehabilitasyon
Hazan Sk. Cephe Rehabilitasyonu	2016-2018	Eskiye Cephelerin Rehabilit Ederak Bir Kültür Sokağı Oluşturmak- Selami Ali Mah. Hazan Sk.’nın Batı Cephesini Kapsamaktadır.	Tamamlandı	Rehabilitasyon
Çamlıca Kentsel Tasarım Projesi	2016- devam	Çamlıca Cami Çevresinde eskimiş yıpranmış yapıların onaylanan 26.09.2016 t.t’li Plana göre yeniden düzenlenmesi- Kiraztepe Mah. Riskli Alan ilan ile 180.000 m² alanı kapsamaktadır.	Devam Ediyor.	Kentsel Dönüşüm
Birlik Cami Batısı Kentsel Tasarım Projesi	2016- devam	Birlik Cami Batısında Bulunan ve Tamamı Üsküdar Belediye Mülkiyetinde Bulunan İşgalli arazi içinde eskimiş yıpranmış yapıların onaylanan 26.09.2016 t.t’li Plana göre yeniden düzenlenmesi- Güzeltepe Mah. Riskli Alan ilan ile 25.000m² alanı kapsamaktadır.	Devam Ediyor.	Kentsel Dönüşüm
1159 Ada 60 Parsel kentsel Tasarım Projesi	2016 2019	Üsküdar Belediyesi Mülkiyetinde bulunan alana İlçemizde dönüşime örnek olması amacıyla 2016 yılında yapımına başlanan ve TOKİ mutabakatıyla yapımı devam edilen Nato yolu üzerinde bulunan eski otomobil müzesi ve 10.000 m² alanı kapsamaktadır.	Tamamlandı	Kentsel Dönüşüm

Başlamış olan çalışmalarını da var olarak kabul edebilirsiniz.

Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.

Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

TC. İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İSTANBUL YEREL YÖNETİMİNDE KENTSEL TASARIM REHBERLERİ ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI
Mimar Serdar ARISU serdar-arisu@hotmail.com

Ata-2'nin Kuzeyi Sultanmurat Sosyal Konut Alanı	2018 devam	Mülkiyeti Maliye Hazinesinde Bulunan 1038 ada içerisinde Ata-2 Sitesinin terkin alanında bulunan iskansız yapılarda oturan vatandaşların sağlıklı barınma hizmeti alabilmeleri ve terk alanındaki kamu yatırımlarının önünü açabilmek amacıyla hazırlanan çalışmalar bütünüdür. 40.000 m ² alandan oluşmaktadır.	Başlangıç	Kentsel Dönüşüm
---	------------	---	-----------	-----------------

- Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok

Varsa;

- Ne zaman kurulmuştur? : 2007
▪ Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? : Mimar
▪ Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok

Varsa nelerdir;

Belediyemizde Hazırlanan Kentsel Tasarım Rehberleri İBB Başbakanlığınca onaylandıktan sonra söz konusu alanlarda ruhsat alınmadan önce Kentsel Tasarım Rehberlerinde yer alan kıstaslara göre Estetik Kurulunca onay alınır.

- Belediyenizde hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok

Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.

- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı : Valide-i Atik Cami ve Çevresi Kentsel Sit Alanı Kentsel Tasarım Rehberi

- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı : 2017- Onay Aşamasındadır.

- KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? : Üsküdar'ın kültürel ve tarihi değerleri ile doğal güzelliklerini, kamu yararı gözetilerek korumak ve geliştirmek ve bu alandaki nüfus yoğunluğunu arttıracak yapılanmayı sınırlamak için belirlenen imar mevzuatına göre bir kentsel alan oluşturmak

- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı : Rumi Mehmet Paşa Cami çevresi İle Ayazma Cami Çevresi Kentsel Sit Alanı Kentsel Tasarım Rehberi

- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı : 2017- Onay Aşamasındadır.

- KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? : Üsküdar'ın kültürel ve tarihi değerleri ile doğal güzelliklerini, kamu yararı gözetilerek korumak ve geliştirmek ve bu alandaki nüfus yoğunluğunu arttıracak yapılanmayı sınırlamak için belirlenen imar mevzuatına göre bir kentsel alan oluşturmak

- Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?

Belediyemizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarını gerçekleştirilmesi için son yıllarda yeterli düzeyde teknik bilgi ve beceriye ulaşmıştır.

Fakat Üsküdar'da Tasarım rehberi hazırlanan alanlardaki çarpık yapılaşmalar ve Plan ile beraber onay aşamalarından geçen Kentsel Tasarım Rehberlerin bu aşamalarda değişikliğe gidilmek istenmesi, maliklerin açtıkları davalar ve bölgenin kamulaştırma bedellerinin çok yüksek olması sebebiyle uygulamanın gecikmesine hatta uygulanamamasına neden olmaktadır.

- Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığınız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?

Başlamış olan çalışmaları da var olarak kabul edebilirsiniz.

Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dokümanlarını ek olarak iletmeyi unutmayınız.

Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.

Ek A-33: Zeytinburnu Belediyesi Tarafından Verilen Yanıtlar

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
-	-	-	-	-

İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı adına "Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme" başlığı altında yürütmekte olduğum çalışmada; İstanbul yerel yönetiminde kentsel tasarım rehberlerinin dünya örneklerinin üzerinden verilen örneklerle pekiştirilerek hazırlanması ve uygulanmasına yönelik yapılan önerilerin geliştirilmesi, rehberlere dair oluşan içerikler, konular ve kapsamı belirlenerek eğitim, tanıtım ve bilgilendirme çerçevesinin oluşturulması ile kentsel tasarım rehberlerinin il ve ilçe belediyeler tarafından yürütülmekte olan çalışmaların kurumsal mekanizmalardaki örgütlenme ve işleyiş düzeyinin belirlenmesi amacıyla ilgili idarelerden "tasarım rehberi hazırlama yöntemi" konusunda bilgi alınması düşünülmektedir.

Bu anket çalışmasında İstanbul'un il ve ilçe bazında yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalardan yola çıkarak anket sonuçlarına göre kurumsal yapıdaki örgütlenme ve işleyişin mekanizmadaki yerinin öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

- İlgili Belediyenin Adı : ZEYTİNBURNU BELEDİYESİ
- Kentsel Tasarım Müdürlüğü Kuruluş Yılı : -
- Çalışan Teknik Elemanların Sayısı ve Nitelikleri : -
- Kentsel tasarım projelerinin onama ve uygulama, denetleme süreci nasıl yürütülmektedir? -
- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım projeleri çalışmaları : Var Yok
Varsa; (kurum içinde başlamış olan ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar yapılmış ve yapılacak çalışmalar dâhil)

Projenin adı	Yılı	Hazırlanma amacı, kapsamı	Uygulama durumu	Türü
-	-	-	-	-

- Kurumunuz bünyesinde Estetik Kurul var mıdır? Var Yok
Varsa;
Ne zaman kurulmuştur? : 04.01.2017 – Meclis Kararı ile
Üyeleri hangi meslek gruplarından oluşmaktadır? : Mimar - Şehir ve Bölge Planlamacısı - İnşaat Mühendisi - Harita Mühendisi - Sanat Tarihçisi
- Estetik kurul ile KT Rehberi arasında bir ilişki var mıdır? Var Yok
Varsa nelerdir;
-
- Belediyenizce hazırlanan kentsel tasarım rehberi çalışması var mıdır? : Var Yok
Varsa her bir çalışma için bu kısım ayrı ayrı doldurulmalıdır.
- Kentsel Tasarım Rehberinin Adı : -
- Hazırlanan KT Rehberinin başlangıç ve bitiş yılı : -
- KT Rehberinin hazırlanmasının amacı nedir? : -

Belediyenizin yönetsel yapısı kentsel tasarım rehberleri uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli düzeyde mi? Bu konu ile ilgili önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?

➤ Teknik ekip, bütüncül çalışma sistemi ve tümünden gelim analizleri ile oluşturulmuş diğer projelerimiz göz önünde bulundurulduğunda yönetim yapısı olarak gerçekleştirebileceğimizi düşünmekteyiz. Ancak ayrı bir ekip oluşturulabilir böylelikle çalışma esnasında ulaşmak istediğimiz yere özgü kentsel akslar daha koordineli bir ekip olarak incelenebilir.

- Belediyenizin kentsel tasarım rehberleri çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi ve sonuçların uygulanabilmesi için yaptığınız çalışmalar nelerdir? Bu konu ile ilgili karşılaştığınız sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?
-

Başlamış olan çalışmaları da var olarak kabul edebilirsiniz.
Yapmış olduğunuz çalışmalarınızın basılı ve dijital ortamdaki dökümlerini ek olarak iletmeyi unutmayınız.
Cevap bölümleri için ilave sayfalar kullanabilirsiniz.